

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

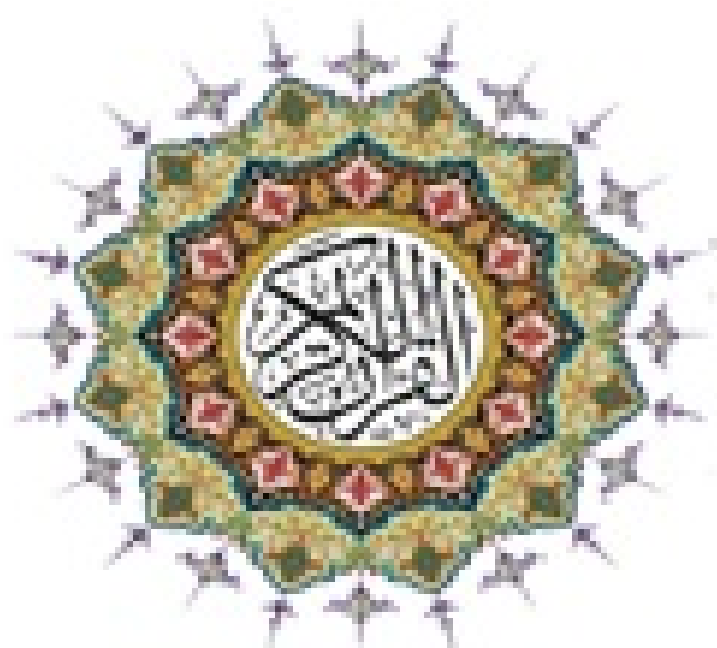
گامی

عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

علم مفاهیم شناسی در قرآن

جلد ۲۷

رسول ملکیان اصفهانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

علم مفاهيم شناسي در قرآن سري جديد جلد 27

نويسنده:

رسول ملكيان اصفهاني

ناشر چاپي:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۳۱	علم مفاهیم شناسی در قرآن سری جدید جلد ۲۷
۳۱	مشخصات کتاب
۳۱	۱- پاداش
۳۸	۲- آثار ایمان به پاداش اخروی
۳۹	۳- آثار پاداش
۳۹	۴- آثار پاداش اخروی
۳۹	۵- آثار پاداش انفاقگران
۴۰	۶- آثار پاداش متقین
۴۱	۷- آثار توقع پاداش
۴۱	۸- آثار ذکر پاداش اخروی
۴۱	۹- آثار ذکر تضمین پاداش
۴۳	۱۰- آثار غفلت از پاداش اخروی
۴۳	۱۱- آثار یأس از پاداش اخروی
۴۳	۱۲- آخرت محل پاداش
۴۵	۱۳- آرزوی پاداش عمل صالح
۴۵	۱۴- آگاهی از پاداش اخروی هجرت
۴۵	۱۵- اجتناب از پاداش عمل
۴۶	۱۶- اختصاصی بودن پاداش
۴۷	۱۷- اخروی
۴۸	۱۸- ارزش پاداش اخروی
۵۰	۱۹- ارزش پاداش اخروی محسنان
۵۱	۲۰- ارزش پاداش دنیوی
۵۱	۲۱- ارزش پاداش دنیوی محسنان

- ۲۲- ارزش پاداش مضاعف ۵۳
- ۲۳- ازدیاد پاداش صالحان ۵۳
- ۲۴- ازدیاد پاداش عمل صالح ۵۳
- ۲۵- ازدیاد پاداش محمد(صلی الله علیه و آله) ۵۳
- ۲۶- استفاده از پاداش ۵۵
- ۲۷- استمرار پاداش صالحان ۵۵
- ۲۸- استمرار پاداش مؤمنان ۵۵
- ۲۹- امیدواری به پاداش ۵۵
- ۳۰- امیدواری به پاداش اخروی ۵۶
- ۳۱- انتفاع از پاداش دیگران ۵۷
- ۳۲- انفاق برای پاداش ۵۷
- ۳۳- اهمیت پاداش احسان ۵۷
- ۳۴- اهمیت پاداش اخروی اصحاب یمین ۵۹
- ۳۵- اهمیت پاداش اخروی هجرت ۵۹
- ۳۶- اهمیت عقیده به پاداش عمل ۵۹
- ۳۷- ایمان به پاداش اخروی ۶۰
- ۳۸- ایمان به پاداش خدا ۶۱
- ۳۹- بشارت به پاداش ۶۱
- ۴۰- بشارت پاداش ۶۱
- ۴۱- بشارت پاداش نیکو ۶۳
- ۴۲- بهترین پاداش ۶۳
- ۴۳- بهترین پاداش انفاقگران ۶۵
- ۴۴- بهترین پاداش متقین ۶۵
- ۴۵- پاداش آخرت طلبان ۶۶
- ۴۶- در جهاد پاداش آمادگی ۶۷
- ۴۷- پاداش آمادگی نظامی ۶۷

- ۴۸- پاداش ابراهیم(ع) ۶۸
- ۴۹- پاداش اجتناب از اسراف ۷۱
- ۵۰- پاداش اجتناب از خیانت ۷۱
- ۵۱- پاداش اجتناب از زنا ۷۱
- ۵۲- پاداش اجتناب از سختگیری ۷۱
- ۵۳- پاداش اجتناب از سخن باطل ۷۳
- ۵۴- پاداش اجتناب از شرک ۷۳
- ۵۵- پاداش اجتناب از قتل ۷۳
- ۵۶- پاداش اجتناب از کفر ۷۴
- ۵۷- پاداش اجتناب از گناه ۷۵
- ۵۸- پاداش احترام محمد(صلی الله علیه و آله) ۷۵
- ۵۹- پاداش احسان ۷۵
- ۶۰- پاداش احسان موسی(ع) ۷۹
- ۶۱- پاداش احسان یوسف(ع) ۷۹
- ۶۲- پاداش اخروی ۷۹
- ۶۳- پاداش اخروی ابرار ۸۶
- ۶۴- پاداش اخروی ابراهیم(ع) ۸۷
- ۶۵- پاداش اخروی احسان ۸۷
- ۶۶- پاداش اخروی اسحاق(ع) ۸۹
- ۶۷- پاداش اخروی اسماعیل(ع) ۸۹
- ۶۸- پاداش اخروی امام حسن(ع) ۹۱
- ۶۹- پاداش اخروی امام حسین(ع) ۹۱
- ۷۰- پاداش اخروی امام علی(ع) ۹۱
- ۷۱- پاداش اخروی انسان ۹۲
- ۷۲- پاداش اخروی انسان ها ۹۳
- ۷۳- پاداش اخروی انفاق ۹۵

- ۷۴- پاداش اخروی انفاقگران ۹۵
- ۷۵- پاداش اخروی اهل بیت(ع) ۹۵
- ۷۶- پاداش اخروی ایمان ۹۷
- ۷۷- پاداش اخروی بز ۹۷
- ۷۸- پاداش اخروی بندگان خدا ۹۷
- ۷۹- پاداش اخروی پیشگامان در ایمان ۹۸
- ۸۰- پاداش اخروی تابعین ۹۹
- ۸۱- پاداش اخروی تائبان ۹۹
- ۸۲- پاداش اخروی توحید ۹۹
- ۸۳- پاداش اخروی جن ۱۰۰
- ۸۴- پاداش اخروی جهاد ۱۰۱
- ۸۵- پاداش اخروی حیوانات ۱۰۱
- ۸۶- پاداش اخروی خداترسان ۱۰۲
- ۸۷- پاداش اخروی راستگویان ۱۰۳
- ۸۸- پاداش اخروی زن ۱۰۳
- ۸۹- پاداش اخروی زنان صالح ۱۰۳
- ۹۰- پاداش اخروی زنان مؤمن ۱۰۳
- ۹۱- پاداش اخروی سعادت‌مندان ۱۰۵
- ۹۲- پاداش اخروی صابران ۱۰۵
- ۹۳- پاداش اخروی صالحان ۱۰۶
- ۹۴- پاداش اخروی صداقت ۱۰۹
- ۹۵- پاداش اخروی صدقه ۱۰۹
- ۹۶- پاداش اخروی صدیقان ۱۰۹
- ۹۷- پاداش اخروی عمل ۱۰۹
- ۹۸- پاداش اخروی عمل خیر ۱۱۸
- ۹۹- پاداش اخروی عمل صالح ۱۱۹

- ۱۰۰- پاداش اخروی فاطمه(س)----- ۱۱۹
- ۱۰۱- پاداش اخروی قرض ----- ۱۱۹
- ۱۰۲- پاداش اخروی قرض به خدا ----- ۱۲۱
- ۱۰۳- پاداش اخروی گواهان ----- ۱۲۳
- ۱۰۴- پاداش اخروی متقین ----- ۱۲۳
- ۱۰۵- پاداش اخروی مجاهدان ----- ۱۲۵
- ۱۰۶- پاداش اخروی محسنان ----- ۱۲۶
- ۱۰۷- پاداش اخروی محمد(صلی الله علیه و آله) ----- ۱۲۹
- ۱۰۸- پاداش اخروی مرد ----- ۱۲۹
- ۱۰۹- پاداش اخروی مردان صالح ----- ۱۲۹
- ۱۱۰- پاداش اخروی مردان مؤمن ----- ۱۲۹
- ۱۱۱- پاداش اخروی مطیعان ----- ۱۳۱
- ۱۱۲- پاداش اخروی مؤمنان ----- ۱۳۱
- ۱۱۳- پاداش اخروی مهاجران ----- ۱۳۹
- ۱۱۴- پاداش اخروی مهتدین ----- ۱۳۹
- ۱۱۵- پاداش اخروی یعقوب(ع) ----- ۱۴۰
- ۱۱۶- پاداش اخروی یوسف(ع) ----- ۱۴۱
- ۱۱۷- پاداش اذیت ----- ۱۴۱
- ۱۱۸- پاداش ارزشمند ----- ۱۴۲
- ۱۱۹- پاداش استقامت ابراهیم(ع) ----- ۱۴۳
- ۱۲۰- پاداش استقامت بر توحید ----- ۱۴۳
- ۱۲۱- پاداش استقامت در تکلیف ----- ۱۴۳
- ۱۲۲- پاداش استقامت در دینداری ----- ۱۴۳
- ۱۲۳- پاداش اسکان به واردین به مجلس ----- ۱۴۵
- ۱۲۴- پاداش اصحاب یمین ----- ۱۴۵
- ۱۲۵- پاداش اصلاح ----- ۱۴۶

- ۱۲۶- پاداش اطاعت ----- ۱۴۶
- ۱۲۷- پاداش اطاعت از خدا ----- ۱۴۷
- ۱۲۸- پاداش اطاعت از محمد(صلی الله علیه و آله) ----- ۱۴۹
- ۱۲۹- پاداش اطعام به مساکین ----- ۱۴۹
- ۱۳۰- پاداش اعتصام به خدا ----- ۱۴۹
- ۱۳۱- پاداش اعراض از شرک ----- ۱۴۹
- ۱۳۲- پاداش الله ----- ۱۵۱
- ۱۳۳- پاداش الیاس(ع) ----- ۱۵۱
- ۱۳۴- پاداش امت ها ----- ۱۵۱
- ۱۳۵- پاداش امر به معروف ----- ۱۵۲
- ۱۳۶- پاداش انس با قرآن ----- ۱۵۳
- ۱۳۷- پاداش انسان ----- ۱۵۳
- ۱۳۸- پاداش انسان ها ----- ۱۵۳
- ۱۳۹- پاداش انفاق ----- ۱۵۵
- ۱۴۰- پاداش انفاق آشکار ----- ۱۶۵
- ۱۴۱- پاداش انفاق پنهانی ----- ۱۶۵
- ۱۴۲- پاداش انفاقگران ----- ۱۶۵
- ۱۴۳- پاداش اهل خشیت ----- ۱۶۷
- ۱۴۴- پاداش ایثار ----- ۱۶۷
- ۱۴۵- پاداش ایثار با جان ----- ۱۶۹
- ۱۴۶- پاداش ایثار با مال ----- ۱۶۹
- ۱۴۷- پاداش ایمان ----- ۱۶۹
- ۱۴۸- پاداش ایمان به توحید ----- ۱۷۳
- ۱۴۹- پاداش ایمان به قرآن ----- ۱۷۵
- ۱۵۰- پاداش ایمان به محمد(صلی الله علیه و آله) ----- ۱۷۵
- ۱۵۱- پاداش برپایی نماز ----- ۱۷۵

- ۱۷۷ ----- ۱۵۲- پاداش بزرگ
- ۱۸۱ ----- ۱۵۳- پاداش بزرگ صالحان
- ۱۸۱ ----- ۱۵۴- پاداش بزرگ مؤمنان
- ۱۸۱ ----- ۱۵۵- پاداش بندگان خدا
- ۱۸۱ ----- ۱۵۶- پاداش بنی اسرائیل
- ۱۸۳ ----- ۱۵۷- پاداش به جادوگران فرعون
- ۱۸۳ ----- ۱۵۸- پاداش به صدقه دهندگان
- ۱۸۳ ----- ۱۵۹- پاداش بهترین عمل
- ۱۸۳ ----- ۱۶۰- پاداش بهشت
- ۱۹۱ ----- ۱۶۱- پاداش بهشتیان
- ۱۹۱ ----- ۱۶۲- پاداش بی حسابرسی
- ۱۹۳ ----- ۱۶۳- پاداش بی شمار
- ۱۹۳ ----- ۱۶۴- پاداش بی شمار صابران
- ۱۹۳ ----- ۱۶۵- پاداش بی منت
- ۱۹۵ ----- ۱۶۶- پاداش بی منت مؤمنان
- ۱۹۵ ----- ۱۶۷- پاداش بیعت کنندگان با محمد(صلی الله علیه و آله)
- ۱۹۷ ----- ۱۶۸- پاداش پاکی
- ۱۹۷ ----- ۱۶۹- پاداش پیروان انبیا
- ۱۹۷ ----- ۱۷۰- پاداش پیروان قرآن
- ۱۹۷ ----- ۱۷۱- پاداش پیروان محمد(صلی الله علیه و آله)
- ۱۹۹ ----- ۱۷۲- پاداش پیروزی در راه خدا
- ۱۹۹ ----- ۱۷۳- پاداش پیشگامان
- ۱۹۹ ----- ۱۷۴- پاداش پیشگامان عمل خیر
- ۱۹۹ ----- ۱۷۵- پاداش تأمین نیازهای جهاد
- ۲۰۱ ----- ۱۷۶- پاداش تائبان صالح
- ۲۰۱ ----- ۱۷۷- پاداش تبعید

- ۱۷۸- پاداش تبلیغ ۲۰۱
- ۱۷۹- پاداش تبلیغ دین ۲۰۱
- ۱۸۰- پاداش تحمل سختی در راه خدا ۲۰۳
- ۱۸۱- پاداش تحمل سختی ها ۲۰۳
- ۱۸۲- پاداش تحمل مشکلات دینداری ۲۰۴
- ۱۸۳- پاداش تداوم عمل صالح ۲۰۵
- ۱۸۴- پاداش ترس از قیامت ۲۰۵
- ۱۸۵- پاداش ترک مال دوستی ۲۰۵
- ۱۸۶- پاداش تسبیح ۲۰۷
- ۱۸۷- پاداش تسلیم ۲۰۷
- ۱۸۸- پاداش تقوا ۲۰۷
- ۱۸۹- پاداش تلاش ۲۱۱
- ۱۹۰- پاداش تلاوت قرآن ۲۱۱
- ۱۹۱- پاداش توأبین ۲۱۱
- ۱۹۲- پاداش تواضع ۲۱۲
- ۱۹۳- پاداش توبه ۲۱۳
- ۱۹۴- پاداش توحید ابراهیم(ع) ۲۱۳
- ۱۹۵- پاداش تهجد ۲۱۳
- ۱۹۶- پاداش جادوگران فرعون ۲۱۵
- ۱۹۷- پاداش جاودان ۲۱۵
- ۱۹۸- پاداش جهاد ۲۱۶
- ۱۹۹- پاداش جهاد مالی ۲۱۹
- ۲۰۰- پاداش حبیب نجار ۲۲۰
- ۲۰۱- پاداش حق پذیران ۲۲۱
- ۲۰۲- پاداش حق پذیری ۲۲۱
- ۲۰۳- پاداش حکمت به موسی(ع) ۲۲۱

- ۲۰۴- پاداش حلم ۲۲۱
- ۲۰۵- پاداش حمایت از دین ۲۲۳
- ۲۰۶- پاداش حمد ۲۲۳
- ۲۰۷- پاداش خدا ۲۲۳
- ۲۰۸- پاداش خداترسان ۲۳۹
- ۲۰۹- پاداش خشیت پنهانی ۲۳۹
- ۲۱۰- پاداش در آخرت ۲۴۰
- ۲۱۱- پاداش در تربیت ۲۴۱
- ۲۱۲- پاداش در قیامت ۲۴۱
- ۲۱۳- پاداش دعا ۲۴۷
- ۲۱۴- پاداش دعا برای مؤمنان ۲۴۷
- ۲۱۵- پاداش دعوت به حق ۲۴۸
- ۲۱۶- پاداش دعوت به خیر ۲۴۹
- ۲۱۷- پاداش دنیوی ۲۴۹
- ۲۱۸- پاداش دنیوی ابراهیم(ع) ۲۵۱
- ۲۱۹- پاداش دنیوی انفاق ۲۵۱
- ۲۲۰- پاداش دنیوی انفاقگران ۲۵۱
- ۲۲۱- پاداش دنیوی برّ ۲۵۳
- ۲۲۲- پاداش دنیوی جهاد ۲۵۳
- ۲۲۳- پاداش دنیوی صدقه ۲۵۳
- ۲۲۴- پاداش دنیوی عمل ۲۵۴
- ۲۲۵- پاداش دنیوی عمل پسندیده ۲۵۶
- ۲۲۶- پاداش دنیوی قرض ۲۵۷
- ۲۲۷- پاداش دنیوی قرض به خدا ۲۵۷
- ۲۲۸- پاداش دنیوی مجاهدان ۲۵۹
- ۲۲۹- پاداش دنیوی محسنان ۲۵۹

- ۲۳۰- پاداش دنیوی مهجران ۲۶۱
- ۲۳۱- پاداش دنیوی هجرت ۲۶۱
- ۲۳۲- پاداش دنیوی یوسف(ع) ۲۶۱
- ۲۳۳- پاداش دینداری متقین ۲۶۳
- ۲۳۴- پاداش ذاکران ۲۶۳
- ۲۳۵- پاداش راهبان مؤمن ۲۶۴
- ۲۳۶- پاداش رسالت انبیا ۲۶۵
- ۲۳۷- پاداش رسالت محمد(صلی الله علیه و آله) ۲۶۵
- ۲۳۸- پاداش رفع کینه ۲۶۶
- ۲۳۹- پاداش روابط واجب ۲۶۷
- ۲۴۰- پاداش روزه ۲۶۷
- ۲۴۱- پاداش زحمات مادر ۲۶۷
- ۲۴۲- پاداش زکات ۲۶۹
- ۲۴۳- پاداش زنان انفاقگر ۲۶۹
- ۲۴۴- پاداش زنان اهل تسلیم ۲۶۹
- ۲۴۵- پاداش زنان خاشع ۲۷۰
- ۲۴۶- پاداش زنان خاضع ۲۷۱
- ۲۴۷- پاداش زنان ذاکر ۲۷۱
- ۲۴۸- پاداش زنان روزه دار ۲۷۱
- ۲۴۹- پاداش زنان صابر ۲۷۱
- ۲۵۰- پاداش زنان صادق ۲۷۲
- ۲۵۱- پاداش زنان صالح ۲۷۳
- ۲۵۲- پاداش زنان عفیف ۲۷۳
- ۲۵۳- پاداش زنان متذکر ۲۷۳
- ۲۵۴- پاداش زنان مسلمان ۲۷۳
- ۲۵۵- پاداش زنان مؤمن ۲۷۵

- ۲۷۵ ۲۵۶- پاداش سبقت در عمل خیر
- ۲۷۵ ۲۵۷- پاداش سجده
- ۲۷۷ ۲۵۸- پاداش سخاوتمندان
- ۲۷۷ ۲۵۹- پاداش سلام
- ۲۷۷ ۲۶۰- پاداش شاکران
- ۲۷۸ ۲۶۱- پاداش شکرگزاری نوح(ع)
- ۲۷۹ ۲۶۲- پاداش شهادت
- ۲۷۹ ۲۶۳- پاداش شهیدان
- ۲۸۱ ۲۶۴- پاداش صابران
- ۲۸۳ ۲۶۵- پاداش صابنان مؤمن
- ۲۸۳ ۲۶۶- پاداش صادقان
- ۲۸۴ ۲۶۷- پاداش صادقانه
- ۲۸۵ ۲۶۸- پاداش صالحان
- ۲۹۱ ۲۶۹- پاداش صبر
- ۲۹۳ ۲۷۰- پاداش صبر بر ایمان
- ۲۹۳ ۲۷۱- پاداش صبر بر حق
- ۲۹۳ ۲۷۲- پاداش صبر در سختی
- ۲۹۳ ۲۷۳- پاداش صداقت
- ۲۹۵ ۲۷۴- پاداش صدقه
- ۲۹۵ ۲۷۵- پاداش عاقلان
- ۲۹۵ ۲۷۶- پاداش عبادت
- ۲۹۵ ۲۷۷- پاداش عبادت پنهانی
- ۲۹۷ ۲۷۸- پاداش عبادت خدا
- ۲۹۷ ۲۷۹- پاداش عبودیت نوح(ع)
- ۲۹۷ ۲۸۰- پاداش عتق برده
- ۲۹۷ ۲۸۱- پاداش عفو

- ۲۸۲- پاداش عقیده ----- ۲۹۹
- ۲۸۳- پاداش علما ----- ۲۹۹
- ۲۸۴- پاداش عمل ----- ۲۹۹
- ۲۸۵- پاداش عمل اخروی ----- ۳۱۹
- ۲۸۶- پاداش عمل به تکلیف ----- ۳۲۰
- ۲۸۷- پاداش عمل به تورات ----- ۳۲۱
- ۲۸۸- پاداش عمل به توصیه های خدا ----- ۳۲۱
- ۲۸۹- پاداش عمل به کتب آسمانی ----- ۳۲۱
- ۲۹۰- پاداش عمل پسندیده ----- ۳۲۲
- ۲۹۱- پاداش عمل خیر وارث ----- ۳۲۵
- ۲۹۲- پاداش عمل زنان مؤمن ----- ۳۲۵
- ۲۹۳- پاداش عمل صالح ----- ۳۲۵
- ۲۹۴- پاداش عمل مؤمنان ----- ۳۳۹
- ۲۹۵- پاداش غیر مسلمان ----- ۳۴۰
- ۲۹۶- پاداش قرض ----- ۳۴۱
- ۲۹۷- پاداش قرض به خدا ----- ۳۴۱
- ۲۹۸- پاداش کامل ----- ۳۴۱
- ۲۹۹- پاداش کامل صالحان ----- ۳۴۳
- ۳۰۰- پاداش کامل مجاهدان ----- ۳۴۳
- ۳۰۱- پاداش کامل محسنان ----- ۳۴۳
- ۳۰۲- پاداش کامل مؤمنان ----- ۳۴۳
- ۳۰۳- پاداش کریمانه ----- ۳۴۵
- ۳۰۴- پاداش گناهکاران ----- ۳۴۵
- ۳۰۵- پاداش مبارزه ----- ۳۴۵
- ۳۰۶- پاداش مبلغان ----- ۳۴۵
- ۳۰۷- پاداش متقین ----- ۳۴۹

- ۳۰۸- پاداش متوکلان ۳۵۷
- ۳۰۹- پاداش مجاهدان ۳۵۷
- ۳۱۰- پاداش محبت اهل بیت(ع) ۳۶۵
- ۳۱۱- پاداش محبت به اهل بیت(ع) ۳۶۵
- ۳۱۲- پاداش محسنان ۳۶۵
- ۳۱۳- پاداش محسنان بنی اسرائیل ۳۷۵
- ۳۱۴- پاداش محمد(صلی الله علیه و آله) ۳۷۵
- ۳۱۵- پاداش مخلصان ۳۷۷
- ۳۱۶- پاداش مخلصین ۳۷۷
- ۳۱۷- پاداش مردان انفاقگر ۳۷۷
- ۳۱۸- پاداش مردان اهل تسلیم ۳۷۷
- ۳۱۹- پاداش مردان خاشع ۳۷۹
- ۳۲۰- پاداش مردان خاضع ۳۷۹
- ۳۲۱- پاداش مردان ذاکر ۳۷۹
- ۳۲۲- پاداش مردان روزه دار ۳۷۹
- ۳۲۳- پاداش مردان صابر ۳۷۹
- ۳۲۴- پاداش مردان صادق ۳۸۱
- ۳۲۵- پاداش مردان صالح ۳۸۱
- ۳۲۶- پاداش مردان عفیف ۳۸۱
- ۳۲۷- پاداش مردان متذکر ۳۸۱
- ۳۲۸- پاداش مردان مسلمان ۳۸۱
- ۳۲۹- پاداش مردان مؤمن ۳۸۲
- ۳۳۰- پاداش مسافرت به حدیبیه ۳۸۲
- ۳۳۱- پاداش مسلمانان مظلوم ۳۸۴
- ۳۳۲- پاداش مسیحیان مؤمن ۳۸۵
- ۳۳۳- پاداش مصلحان ۳۸۵

- ۳۸۵ ۳۳۴- پاداش مضاعف
- ۳۹۱ ۳۳۵- پاداش مضاعف انفاق
- ۳۹۳ ۳۳۶- پاداش مضاعف انفاقگران
- ۳۹۳ ۳۳۷- پاداش مضاعف صالحان
- ۳۹۳ ۳۳۸- پاداش مضاعف عمل خیر
- ۳۹۵ ۳۳۹- پاداش مضاعف عمل صالح
- ۳۹۵ ۳۴۰- پاداش مضاعف مؤمنان
- ۳۹۷ ۳۴۱- پاداش مطیعان
- ۳۹۸ ۳۴۲- پاداش معامله با خدا
- ۳۹۹ ۳۴۳- پاداش معنویات
- ۳۹۹ ۳۴۴- پاداش مقربان
- ۳۹۹ ۳۴۵- پاداش موحدان
- ۳۹۹ ۳۴۶- پاداش موسی(ع)
- ۴۰۱ ۳۴۷- پاداش مؤمنان
- ۴۲۷ ۳۴۸- پاداش مؤمنان اهل کتاب
- ۴۲۹ ۳۴۹- پاداش مؤمنان صابر
- ۴۲۹ ۳۵۰- پاداش مؤمنان صالح
- ۴۳۱ ۳۵۱- پاداش مؤمنان مهاجر
- ۴۳۱ ۳۵۲- پاداش مهاجران
- ۴۳۲ ۳۵۳- پاداش مهتدین
- ۴۳۳ ۳۵۴- پاداش نذر
- ۴۳۳ ۳۵۵- پاداش نماز
- ۴۳۳ ۳۵۶- پاداش نماز به بیت المقدس
- ۴۳۵ ۳۵۷- پاداش نماز جمعه
- ۴۳۵ ۳۵۸- پاداش نمازگزاران جمعه
- ۴۳۵ ۳۵۹- پاداش نوح(ع)

- ۳۶۰- پاداش نهی از منکر ۴۳۷
- ۳۶۱- پاداش نیت ۴۳۷
- ۳۶۲- پاداش نیکان ۴۳۷
- ۳۶۳- پاداش نیکو ۴۳۹
- ۳۶۴- پاداش نیکوکاران ۴۴۱
- ۳۶۵- پاداش نیکی ۴۴۱
- ۳۶۶- پاداش وارثان قرآن ۴۴۱
- ۳۶۷- پاداش وصیت به عمل صالح ۴۴۱
- ۳۶۸- پاداش وفاداران به عهد ۴۴۳
- ۳۶۹- پاداش وفای به عهد ۴۴۳
- ۳۷۰- پاداش ولایت اهل بیت(ع) ۴۴۴
- ۳۷۱- پاداش هایبیل ۴۴۵
- ۳۷۲- پاداش هارون(ع) ۴۴۵
- ۳۷۳- پاداش هجرت ۴۴۵
- ۳۷۴- پاداش هدایتگران ۴۴۸
- ۳۷۵- پاداش همسر ۴۴۹
- ۳۷۶- پاداش همسران محمد(صلی الله علیه و آله) ۴۴۹
- ۳۷۷- پاداش هود(ع) ۴۵۱
- ۳۷۸- پاداش یوسف(ع) ۴۵۲
- ۳۷۹- پاداش یهود مؤمن ۴۵۳
- ۳۸۰- تأخیر در پاداش ۴۵۳
- ۳۸۱- تبدیل کیفر به پاداش ۴۵۳
- ۳۸۲- تساوی در پاداش ۴۵۵
- ۳۸۳- تسریع در پاداش ۴۵۵
- ۳۸۴- تشویق به پاداش های اخروی ۴۵۷
- ۳۸۵- تضمین پاداش ۴۵۷

- ۳۸۶- تضمین پاداش انفاق - ۴۶۱
- ۳۸۷- تضمین پاداش صالحان - ۴۶۱
- ۳۸۸- تضمین پاداش عمل صالح - ۴۶۳
- ۳۸۹- تضمین پاداش متقین - ۴۶۳
- ۳۹۰- تضمین پاداش مجاهدان - ۴۶۳
- ۳۹۱- تضمین پاداش محسنان - ۴۶۳
- ۳۹۲- تضمین پاداش مؤمنان - ۴۶۴
- ۳۹۳- تفضل در پاداش - ۴۶۵
- ۳۹۴- تکذیب پاداش اخروی - ۴۶۶
- ۳۹۵- تلاش برای پاداش های اخروی - ۴۶۷
- ۳۹۶- تناسب پاداش با عمل - ۴۶۷
- ۳۹۷- تناسب عمل و پاداش - ۴۷۱
- ۳۹۸- جاودانگی پاداش مؤمنان - ۴۷۱
- ۳۹۹- جبران پاداش مؤمنان - ۴۷۱
- ۴۰۰- حتمیت پاداش آخرت طلبان - ۴۷۳
- ۴۰۱- حتمیت پاداش اخروی - ۴۷۳
- ۴۰۲- حتمیت پاداش شهیدان - ۴۷۳
- ۴۰۳- حتمیت پاداش صابران - ۴۷۴
- ۴۰۴- حتمیت پاداش صالحان - ۴۷۵
- ۴۰۵- حتمیت پاداش عمل - ۴۷۵
- ۴۰۶- حتمیت پاداش عمل پسندیده - ۴۷۵
- ۴۰۷- حتمیت پاداش عمل صالح - ۴۷۷
- ۴۰۸- حتمیت پاداش متقین - ۴۷۷
- ۴۰۹- حتمیت پاداش محسنان - ۴۷۷
- ۴۱۰- حتمیت پاداش مؤمنان - ۴۷۹
- ۴۱۱- خدا و تزییع پاداش - ۴۸۱

- ۴۸۳ ----- ۴۱۲- زمينه پاداش
- ۴۸۶ ----- ۴۱۳- زمينه پاداش ابراهيم(ع)
- ۴۸۷ ----- ۴۱۴- زمينه پاداش اخروي
- ۴۸۹ ----- ۴۱۵- زمينه پاداش اخروي متقين
- ۴۸۹ ----- ۴۱۶- زمينه پاداش الياس(ع)
- ۴۹۱ ----- ۴۱۷- زمينه پاداش انسان ها
- ۴۹۱ ----- ۴۱۸- زمينه پاداش عمل خير
- ۴۹۱ ----- ۴۱۹- زمينه پاداش مضاعف
- ۴۹۱ ----- ۴۲۰- زمينه پاداش موسى(ع)
- ۴۹۳ ----- ۴۲۱- زمينه پاداش مؤمنان
- ۴۹۳ ----- ۴۲۲- زمينه پاداش نوح(ع)
- ۴۹۳ ----- ۴۲۳- زمينه پاداش نيك
- ۴۹۳ ----- ۴۲۴- زمينه پاداش هارون(ع)
- ۴۹۵ ----- ۴۲۵- زمينه عدالت در پاداش
- ۴۹۵ ----- ۴۲۶- سرزنش تضييع پاداش محسنان
- ۴۹۵ ----- ۴۲۷- سنت پاداش
- ۴۹۷ ----- ۴۲۸- شخصى بودن پاداش
- ۴۹۸ ----- ۴۲۹- شرايط ازدياد پاداش
- ۴۹۹ ----- ۴۳۰- شرايط پاداش
- ۵۰۱ ----- ۴۳۱- شرايط پاداش اخروي
- ۵۰۱ ----- ۴۳۲- شرايط پاداش انفاق
- ۵۰۲ ----- ۴۳۳- شرايط پاداش ايمان
- ۵۰۳ ----- ۴۳۴- شرايط پاداش عمل صالح
- ۵۰۳ ----- ۴۳۵- شرايط پاداش مؤمنان
- ۵۰۳ ----- ۴۳۶- ضامن پاداش مؤمنان
- ۵۰۴ ----- ۴۳۷- ظلم امتناع از پاداش اخروي

۵۰۵	۴۳۸- عجله در پاداش
۵۰۵	۴۳۹- عدالت در پاداش
۵۰۹	۴۴۰- عدالت در پاداش اخروی
۵۱۰	۴۴۱- عظمت پاداش مؤمنان
۵۱۱	۴۴۲- عمومیت پاداش احسان
۵۱۱	۴۴۳- عمومیت پاداش اخروی
۵۱۱	۴۴۴- عوامل ازدیاد پاداش
۵۱۳	۴۴۵- عوامل ازدیاد پاداش عمل
۵۱۳	۴۴۶- عوامل پاداش
۵۱۵	۴۴۷- عوامل پاداش اخروی
۵۱۷	۴۴۸- عوامل پاداش مضاعف
۵۱۸	۴۴۹- عوامل محرومیت از پاداش
۵۱۹	۴۵۰- غفلت از پاداش اخروی
۵۱۹	۴۵۱- فرجام غفلت از پاداش عمل
۵۱۹	۴۵۲- فلسفه پاداش اخروی
۵۲۱	۴۵۳- فلسفه پاداش خدا
۵۲۱	۴۵۴- قانونمندی پاداش عمل
۵۲۱	۴۵۵- مبانی پاداش
۵۲۱	۴۵۶- مجریان پاداش اخروی
۵۲۳	۴۵۷- محدودیت پاداش در دنیا
۵۲۳	۴۵۸- محرومان از پاداش خدا
۵۲۳	۴۵۹- محرومیت از پاداش اخروی
۵۲۴	۴۶۰- محسنان و پاداش دنیوی
۵۲۵	۴۶۱- محل پاداش
۵۲۵	۴۶۲- مراتب پاداش
۵۴۵	۴۶۳- مراتب پاداش اخروی

- ۴۶۴- مراتب پاداش دنیوی - ۵۴۶
- ۴۶۵- مراتب پاداش های اخروی - ۵۴۷
- ۴۶۶- مراد از پاداش مضاعف - ۵۴۷
- ۴۶۷- مستحقان پاداش - ۵۴۷
- ۴۶۸- مشمولان پاداش - ۵۴۸
- ۴۶۹- مکان پاداش - ۵۴۹
- ۴۷۰- مکان پاداش عمل - ۵۵۱
- ۴۷۱- مکذبان پاداش اخروی - ۵۵۱
- ۴۷۲- ملاک پاداش - ۵۵۳
- ۴۷۳- ملاک پاداش اخروی - ۵۵۴
- ۴۷۴- ملاک پاداش عمل - ۵۵۶
- ۴۷۵- منشأ پاداش - ۵۵۷
- ۴۷۶- منشأ پاداش اخروی - ۵۶۱
- ۴۷۷- منشأ پاداش انفاقگران - ۵۶۱
- ۴۷۸- منشأ پاداش بهشتیان - ۵۶۱
- ۴۷۹- منشأ پاداش عمل - ۵۶۲
- ۴۸۰- منشأ پاداش مبلغان - ۵۶۳
- ۴۸۱- منشأ پاداش متقین - ۵۶۳
- ۴۸۲- منشأ پاداش محمد(صلی الله علیه و آله) - ۵۶۴
- ۴۸۳- منشأ پاداش مؤمنان - ۵۶۵
- ۴۸۴- منشأ پاداش مهاجران - ۵۶۵
- ۴۸۵- منشأ پاداش های اخروی - ۵۶۷
- ۴۸۶- موانع پاداش - ۵۶۷
- ۴۸۷- موجبات ازدیاد پاداش - ۵۶۷
- ۴۸۸- موجبات پاداش - ۵۶۹
- ۴۸۹- موجبات پاداش اخروی - ۵۸۵

- ۴۹۰- موجبات پاداش بزرگ ۵۸۶
- ۴۹۱- موجبات پاداش خدا ۵۸۷
- ۴۹۲- موجبات پاداش مضاعف ۵۸۷
- ۴۹۳- مهمترین پاداش صالحان ۵۸۷
- ۴۹۴- نظام آفرینش و پاداش ۵۸۸
- ۴۹۵- وعده پاداش ۵۸۹
- ۴۹۶- وعده پاداش اخروی ۵۹۱
- ۴۹۷- وعده پاداش عمل خیر ۵۹۲
- ۴۹۸- وعده پاداش مادی ۵۹۳
- ۴۹۹- وعده پاداش معنوی ۵۹۳
- ۵۰۰- وعده پاداش نیک ۵۹۳
- ۵۰۱- وعده پاداش نیکو ۵۹۳
- ۵۰۲- وفور پاداش بهشتیان ۵۹۵
- ۵۰۳- وقت پاداش ۵۹۵
- ۵۰۴- وقت پاداش صالحان ۵۹۷
- ۵۰۵- وقت پاداش عمل ۵۹۷
- ۵۰۶- وقت پاداش مؤمنان ۵۹۸
- ۵۰۷- ویژگیهای پاداش محمد(صلی الله علیه و آله) ۵۹۹
- ۵۰۸- ویژگیهای پاداش مؤمنان ۵۹۹
- ۵۰۹- هماهنگی پاداش با عمل ۵۹۹
- ۵۱۰- یأس از پاداش اخروی ۶۰۱
- ۵۱۱- آثار ایمان به پاداش اخروی ۶۰۱
- ۵۱۲- آثار پاداش اخروی ۶۰۱
- ۵۱۳- آثار ذکر پاداش اخروی ۶۰۳
- ۵۱۴- آثار غفلت از پاداش اخروی ۶۰۳
- ۵۱۵- آثار یأس از پاداش اخروی ۶۰۳

- ۵۱۶- آگاهی از پاداش اخروی هجرت ۶۰۴
- ۵۱۷- ارزش پاداش اخروی ۶۰۵
- ۵۱۸- ارزش پاداش اخروی محسنان ۶۰۷
- ۵۱۹- امیدواری به پاداش اخروی ۶۰۷
- ۵۲۰- اهمیت پاداش اخروی اصحاب یمین ۶۰۷
- ۵۲۱- اهمیت پاداش اخروی هجرت ۶۰۹
- ۵۲۲- ایمان به پاداش اخروی ۶۰۹
- ۵۲۳- پاداش اخروی ۶۰۹
- ۵۲۴- پاداش اخروی ابرار ۶۱۶
- ۵۲۵- پاداش اخروی ابراهیم(ع) ۶۱۷
- ۵۲۶- پاداش اخروی احسان ۶۱۸
- ۵۲۷- پاداش اخروی اسحاق(ع) ۶۱۹
- ۵۲۸- پاداش اخروی اسماعیل(ع) ۶۱۹
- ۵۲۹- پاداش اخروی امام حسن(ع) ۶۲۱
- ۵۳۰- پاداش اخروی امام حسین(ع) ۶۲۱
- ۵۳۱- پاداش اخروی امام علی(ع) ۶۲۱
- ۵۳۲- پاداش اخروی انسان ۶۲۲
- ۵۳۳- پاداش اخروی انسان ها ۶۲۳
- ۵۳۴- پاداش اخروی انفاق ۶۲۵
- ۵۳۵- پاداش اخروی انفاقگران ۶۲۵
- ۵۳۶- پاداش اخروی اهل بیت(ع) ۶۲۵
- ۵۳۷- پاداش اخروی ایمان ۶۲۷
- ۵۳۸- پاداش اخروی بزر ۶۲۷
- ۵۳۹- پاداش اخروی بندگان خدا ۶۲۷
- ۵۴۰- پاداش اخروی پیشگامان در ایمان ۶۲۸
- ۵۴۱- پاداش اخروی تابعین ۶۲۹

- ۵۴۲- پاداش اخروی تائبان ۶۲۹
- ۵۴۳- پاداش اخروی توحید ۶۲۹
- ۵۴۴- پاداش اخروی جن ۶۳۰
- ۵۴۵- پاداش اخروی جهاد ۶۳۱
- ۵۴۶- پاداش اخروی حیوانات ۶۳۱
- ۵۴۷- پاداش اخروی خداترسان ۶۳۲
- ۵۴۸- پاداش اخروی راستگویان ۶۳۳
- ۵۴۹- پاداش اخروی زن ۶۳۳
- ۵۵۰- پاداش اخروی زنان صالح ۶۳۳
- ۵۵۱- پاداش اخروی زنان مؤمن ۶۳۳
- ۵۵۲- پاداش اخروی سعادت‌مندان ۶۳۵
- ۵۵۳- پاداش اخروی صابران ۶۳۵
- ۵۵۴- پاداش اخروی صالحان ۶۳۶
- ۵۵۵- پاداش اخروی صداقت ۶۳۹
- ۵۵۶- پاداش اخروی صدقه ۶۳۹
- ۵۵۷- پاداش اخروی صدیقان ۶۳۹
- ۵۵۸- پاداش اخروی عمل ۶۳۹
- ۵۵۹- پاداش اخروی عمل خیر ۶۴۸
- ۵۶۰- پاداش اخروی عمل صالح ۶۴۹
- ۵۶۱- پاداش اخروی فاطمه(س) ۶۴۹
- ۵۶۲- پاداش اخروی قرض ۶۴۹
- ۵۶۳- پاداش اخروی قرض به خدا ۶۵۱
- ۵۶۴- پاداش اخروی گواهان ۶۵۳
- ۵۶۵- پاداش اخروی متقین ۶۵۳
- ۵۶۶- پاداش اخروی مجاهدان ۶۵۵
- ۵۶۷- پاداش اخروی محسنان ۶۵۶

- ۵۶۸- پاداش اخروی محمد(صلی الله علیه و آله) ۶۵۹
- ۵۶۹- پاداش اخروی مرد ۶۵۹
- ۵۷۰- پاداش اخروی مردان صالح ۶۵۹
- ۵۷۱- پاداش اخروی مردان مؤمن ۶۵۹
- ۵۷۲- پاداش اخروی مطیعان ۶۶۱
- ۵۷۳- پاداش اخروی مؤمنان ۶۶۱
- ۵۷۴- پاداش اخروی مهاجران ۶۶۹
- ۵۷۵- پاداش اخروی مهتدین ۶۶۹
- ۵۷۶- پاداش اخروی یعقوب(ع) ۶۷۰
- ۵۷۷- پاداش اخروی یوسف(ع) ۶۷۱
- ۵۷۸- تکذیب پاداش اخروی ۶۷۱
- ۵۷۹- حتمیت پاداش اخروی ۶۷۲
- ۵۸۰- دوستی با مایوسان از پاداش اخروی ۶۷۳
- ۵۸۱- زمین پاداش اخروی ۶۷۳
- ۵۸۲- زمین پاداش اخروی متقین ۶۷۶
- ۵۸۳- شرایط پاداش اخروی ۶۷۷
- ۵۸۴- ظلم امتناع از پاداش اخروی ۶۷۷
- ۵۸۵- عدالت در پاداش اخروی ۶۷۸
- ۵۸۶- عمومیت پاداش اخروی ۶۷۹
- ۵۸۷- عوامل پاداش اخروی ۶۷۹
- ۵۸۸- غفلت از پاداش اخروی ۶۸۱
- ۵۸۹- فلسفه پاداش اخروی ۶۸۲
- ۵۹۰- مجربان پاداش اخروی ۶۸۳
- ۵۹۱- محرومیت از پاداش اخروی ۶۸۳
- ۵۹۲- مراتب پاداش اخروی ۶۸۳
- ۵۹۳- مکذبان پاداش اخروی ۶۸۵

- ۵۹۴- ملاک پاداش اخروی ----- ۶۸۶
- ۵۹۵- منشأ پاداش اخروی ----- ۶۸۹
- ۵۹۶- موجبات پاداش اخروی ----- ۶۸۹
- ۵۹۷- وعده پاداش اخروی ----- ۶۹۱
- ۵۹۸- یأس از پاداش اخروی ----- ۶۹۱
- ۵۹۹- ارزش پاداش دنیوی ----- ۶۹۱
- ۶۰۰- ارزش پاداش دنیوی محسنان ----- ۶۹۳
- ۶۰۱- پاداش دنیوی ----- ۶۹۳
- ۶۰۲- پاداش دنیوی ابراهیم(ع) ----- ۶۹۵
- ۶۰۳- پاداش دنیوی اتفاق ----- ۶۹۵
- ۶۰۴- پاداش دنیوی انفاقگران ----- ۶۹۶
- ۶۰۵- پاداش دنیوی بَر ----- ۶۹۷
- ۶۰۶- پاداش دنیوی جهاد ----- ۶۹۷
- ۶۰۷- پاداش دنیوی صدقه ----- ۶۹۷
- ۶۰۸- پاداش دنیوی عمل ----- ۶۹۹
- ۶۰۹- پاداش دنیوی عمل پسندیده ----- ۷۰۰
- ۶۱۰- پاداش دنیوی قرض ----- ۷۰۱
- ۶۱۱- پاداش دنیوی قرض به خدا ----- ۷۰۱
- ۶۱۲- پاداش دنیوی مجاهدان ----- ۷۰۳
- ۶۱۳- پاداش دنیوی محسنان ----- ۷۰۳
- ۶۱۴- پاداش دنیوی مهاجران ----- ۷۰۵
- ۶۱۵- پاداش دنیوی هجرت ----- ۷۰۵
- ۶۱۶- پاداش دنیوی یوسف(ع) ----- ۷۰۶
- ۶۱۷- محسنان و پاداش دنیوی ----- ۷۰۷
- ۶۱۸- مراتب پاداش دنیوی ----- ۷۰۷
- ۶۱۹- آثار بی نیازی از پادشاهی خدا ----- ۷۰۷

- ۶۲۰- آثار تکذیب پادشهای خدا ۷۰۹
- ۶۲۱- آثار ذکر پادشهای خدا ۷۱۱
- ۶۲۲- آثار عقیده به پادشهای خدا ۷۱۲
- ۶۲۳- ارزش پادشهای خدا ۷۱۳
- ۶۲۴- ازدیاد پادشهای خدا ۷۱۵
- ۶۲۵- استفاده از پادشهای خدا ۷۱۵
- ۶۲۶- امیدواران به پادشهای خدا ۷۱۵
- ۶۲۷- امیدواری به پادشهای خدا ۷۱۷
- ۶۲۸- اهمیت پادشهای خدا ۷۱۸
- ۶۲۹- ایمان به پادشهای خدا ۷۱۹
- ۶۳۰- برتری پادشهای خدا ۷۲۱
- ۶۳۱- پادشهای خدا ۷۲۱
- ۶۳۲- تداوم پادشهای خدا ۷۶۵
- ۶۳۳- تضمین پادشهای خدا ۷۶۵
- ۶۳۴- تفضل در پادشهای خدا ۷۶۵
- ۶۳۵- جاودانگی پادشهای خدا ۷۶۶
- ۶۳۶- حتمیت پادشهای خدا ۷۶۷
- ۶۳۷- حقیقت پادشهای خدا ۷۶۷
- ۶۳۸- زمینه پادشهای خدا ۷۶۸
- ۶۳۹- زیبایی پادشهای خدا ۷۷۱
- ۶۴۰- سرزنش بی نیازی از پادشهای خدا ۷۷۱
- ۶۴۱- سرزنش تکذیب پادشهای خدا ۷۷۳
- ۶۴۲- شرایط پادشهای خدا ۷۷۳
- ۶۴۳- عدالت در پادشهای خدا ۷۷۵
- ۶۴۴- عوامل امیدواری به پادشهای خدا ۷۷۵
- ۶۴۵- عوامل تضمین پادشهای خدا ۷۷۵

- ۶۴۶- غافلان از پادشهای خدا ----- ۷۷۷
- ۶۴۷- فرجام سخت مکذبان پادشهای خدا ----- ۷۷۷
- ۶۴۸- قانونمندی پادشهای خدا ----- ۷۷۷
- ۶۴۹- محرومان از پادشهای خدا ----- ۷۷۹
- ۶۵۰- مراتب پادشهای خدا ----- ۷۷۹
- ۶۵۱- مشمولان پادشهای خدا ----- ۷۸۱
- ۶۵۲- ملاک پادشهای خدا ----- ۷۸۱
- ۶۵۳- مؤمنان به پادشهای خدا ----- ۷۸۳
- ۶۵۴- ویژگی پادشهای خدا ----- ۷۸۳
- ۶۵۵- ویژگیهای پادشهای خدا ----- ۷۸۵
- درباره مرکز ----- ۷۸۶

نام کتاب: علم مفاهیم شناسی در قرآن جلد 27 - پاداش

تحقیق و تالیف: رسول ملکیان اصفهانی - 1400 ش

ناشر دیجیتال: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

1- پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 161 - 13, 14, 16

13 - پاداش و جزای کردار آدمی در قیامت بر اساس عدل

ثمّ توفّی کلّ نفس ما کسبت و هم لا یظلمون

14 - ضرورت برپایی قیامت و معاد برای دریافت تمامی جزاها و پاداش های اعمال *

و من یغلل یأت بما غلّ یوم القیمه ثمّ توفّی کلّ نفس ما کسبت و هم لا یظلمون

جمله «و هم لا یظلمون» (عدالت الهی)، پس از جمله «توفّی کلّ نفس ما کسبت»، بیانگر این است که ستم نشدن بر انسانها در گرو دریافت کامل جزا و پاداش اعمال آنان می باشد؛ و این معنا تنها در قیامت تحقق می یابد.

16 - به مجازات رسیدن خیانتکاران در اموال امام در قیامت

و من یغلل یأت بما غلّ

امام صادق (ع): الغلول کلّ شیء غلّ عن الامام.

تفسیر عیاشی، ج 1، ص 205، ح 148؛ تفسیر برهان، ج 1، ص 324، ح 2.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 171 - 4, 5, 7

4_ تضمین پاداش عملکرد مؤمنان ، از سوی خداوند

انّ الله لا یضیع اجر المؤمنین

5_ ایمان ، شرط ضایع نشدن پاداش عمل

انّ الله لا یضیع اجر المؤمنین

آوردن اسم ظاهر «المؤمنین» به جای ضمیر، بیانگر این است که پاداش عملکرد مجاهدان مشروط به ایمان آنان است.

7_ شادمانی شهیدان از اینکه خداوند اجر مؤمنان را تباه نمی سازد .

یستبشرون بنعمه .. انّ الله لا یضیع اجر المؤمنین

جمله «ان الله»، عطف بر کلمه «نعمه» است ؛ یعنی «یستبشرون بان الله لا یضیع».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3- آل عمران - 3 - 172 - 10، 21، 9

9_ تفاوت مؤمنان مجاهد ، از نظر عملکرد و پاداش

ص: 1

لا يضيع اجر المؤمنين. الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ ... لِلَّذِينَ احْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا اجر ع

اگر «الَّذِينَ» صفت برای «المؤمنين» باشد، مؤمنان به دو گروه تقسیم شده اند: آنان که دعوت پیامبر (صلی الله علیه و آله) را برای جهاد پذیرفتند، ولی از تقوا و احسان لازم برخوردار نبودند؛ و آنان که دعوت را پذیرفتند و دارای احسان و تقوا نیز بوده اند. «اجر عظیم»، مخصوص گروه دوم است و به دلیل «انَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ اجر المؤمنين»، گروه اول نیز دارای پاداش هستند؛ اما نه پاداش عظیم.

10_ تقوا و نیکوکاری، مایه ازدیاد پاداش مجاهدان مؤمن

لِلَّذِينَ احْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا اجر عظیم

21_ پاداش بزرگ امیرالمؤمنین (ع) به خاطر احسان و تقوا و اجابت خدا و پیامبر (صلی الله علیه و آله) پس از مجروح شدن در جنگ احد

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَ الرَّسُولِ ... اجر عظیم

امام صادق (ع): انَّ رَسُولَ اللَّهِ بَعَثَ عَلِيًّا فِي عَشْرَةِ «اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَ الرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا اصابَهُمُ الْقَرْحُ» الی «اجر عظیم». اَتَمَّا نَزَلَتْ فِي امِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (ع).

تفسیر عیاشی، ج 1، ص 206، ح 153؛ تفسیر برهان، ج 1، ص 326، ح 4.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 179 - 26

26_ استحقاق اجر عظیم الهی، در گرو ایمان به خدا و رسول و پرهیز از مخالفت با آنان

و ان تَوَمَّنُوا وَ تَتَّقُوا فَلَکُمْ اجر عظیم

چون کلمه «اجر»، ظهور در پاداش استحقاقی دارد، در برداشت فوق، کلمه استحقاق آورده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 185 - 21، 7، 5، 4، 3

3_ دریافت سزای کامل اعمال، تنها در روز قیامت است.

و اَتَمَّا تَوْفُونَ اجورکم یوم القیمه

4_ محاسبه دقیق اعمال انسان و جزای عادلانه آن در قیامت

و اِنَّمَا تَوْفُونِ اجورکم یوم القیمه

«توفون» (اعطای پاداش کامل و تمام در مقابل عمل)، حکایت از محاسبه دقیق اعمال دارد و نیز حاکی از عدالت در پرداخت پاداش است.

5_ دریافت برخی از پاداش ها و جزای اعمال در غیر قیامت (دنیا و برزخ) *

و اِنَّمَا تَوْفُونِ اجورکم یوم القیمه

کلمه «انما»، دریافت کامل پاداش و جزا را منحصر به روز قیامت می کند، لذا مفهوم آن، دریافت برخی از جزا و پاداش در غیر روز قیامت است و مراد از غیر قیامت، می تواند دنیا و یا برزخ و یا هر دو باشد.

7_ برخورداری از بهره های اخروی ، نتیجه اعمال دنیوی انسان

و اِنَّمَا تَوْفُونِ اجورکم یوم القیمه

21_ بهره های دنیا در برابر پاداش های کامل اخروی اعمال ، فریبی بیش نیست .

و اِنَّمَا تَوْفُونِ اجورکم یوم القیمه . . . و ما الحیوه الدنیا الا متاع الغرور

ص: 2

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 194 - 2,3,5,10

2_ خداوند ، نویددهنده پاداش به خردمندان مؤمن

رَبَّنَا و اتنا ما وعدتنا علی رسلک

3_ پیامبران ، واسطه خداوند در نوید پاداش به خردمندان

اتنا ما وعدتنا علی رسلک

5_ نوید پاداش به خردمندان مؤمن از سوی خداوند ، پرتوی از ربوبیت او

رَبَّنَا و اتنا ما وعدتنا علی رسلک

10_ ترغیب مؤمنان از سوی خداوند به دعا و درخواست پاداش های موعود وی

رَبَّنَا و اتنا ما وعدتنا علی رسلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 195 -

7,8,14,18,19,20,21,34,35

7_ خداوند ، هرگز عمل مؤمن را ضایع نکرده و وی را از پاداش اعمالش بهره مند خواهد کرد .

اِنَّی لا اَضِیْعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْکُمْ

خطاب «منکم» می رساند که اگر انجام دهنده اعمال نیک مؤمن باشد، عمل او ضایع نخواهد شد و در دنیا و آخرت به ثمر خواهد نشست.

8_ برقراری نظام پاداش عمل و تباه نشدن اعمال خیر ، پرتوی از ربوبیت خداوند

فاستجاب لهم ربهم اِنَّی لا اَضِیْعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْکُمْ

14_ در پیشگاه خداوند ، بین زن و مرد در برخورداری از نتایج اعمال ، تفاوتی نیست .

اِنَّی لا اَضِیْعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْکُمْ مِّنْ ذَکَرٍ اَوْ اُنْثٰی

18_ یکسانی زن و مرد در ماهیت و حقیقت انسانی، فلسفه تساوی آنان در برخورداری از اجر و پاداش اعمال نیک

اِنَّی لا اُضیع عمل عامل منکم من ذکر او انشی بعضکم من بعض

19_ بخشش گناهان و دخول در بهشت، پاداش بزرگ الهی، برای هجرت، آوارگی، آزار دیدن در راه خدا و جهاد و شهادت

فَالَّذینَ هَاجَرُوا وَاخْرَجُوا مِن دِیَارِهِمْ وَاُوذُوا فِی سَبِیلِی وَاَقَاتَلُوا وَاُقْتَلُوا لَا کُفْرًا عَنهُ

20_ آمرزش گناهان و بهشت، پاداش خداوند به هجرت کنندگان از شرک و کفر*

فَالَّذینَ هَاجَرُوا وَاخْرَجُوا مِن دِیَارِهِمْ .. لَا کُفْرًا عَنْهُمْ سِیَّاتِهِمْ وَاَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتٍ

می توان گفت مراد از هجرت به قرینه ادامه آیه (اخراجوا من دیارهم)، هجرتی است که رانده شدن از خانه و کاشانه را در پی داشته باشد. و این هجرت همان ترک شرک و کفر است.

21_ پاداش مهاجران، آوارگان، آزاردیدگان در راه خدا، مجاهدان و شهیدان، تضمین شده از سوی خداوند

اِنَّی لا اُضیع عمل عامل منکم .. فالَّذینَ هَاجَرُوا وَاخْرَجُوا مِن دِیَارِهِمْ وَاُوذُوا فِی سَبِی

لام قسم و نون تأکید در «لا کُفْرًا» و در «لادخلن» دلالت بر تأکید و تضمین پاداش دارد.

34_ ضایع نشدن اعمال مؤمنان و ثمردهی آن، به بهره مندی از پاداش های الهی (مغفرت و بهشت) است.

اِنَّی لا اُضیع عمل عامل .. ثواباً من عند اللّٰه

35_ بهشت و آمرزش گناهان، پاداش نیک خداوند

لَا کُفْرًا .. وَاَدْخَلْنَاهُمْ ... ثواباً من عند اللّٰه و اللّٰه عنده حسن الثّواب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 198 - 15، 16، 14

14 - بهترین پاداش الهی ، از آن ابرار و نیکان است .

و ما عند الله خیر للابرار

برداشت فوق بر این مبناست که «للابرار»، خبر دّوم برای «ما»ی موصوله باشد، نه متعلّق به «خیر».

15 - پاداش ابرار ، پاداشی عظیم ، توصیف ناپذیر و برتر از بهشت و مواهب آن می باشد .

و ما عند الله خیر للابرار

مراد از «ما عند الله»، می تواند پاداشی غیر از بهشت و مواهب آن باشد و بیان آن به صورت مبهم، حاکی از عظمت و وصف ناپذیری آن است.

16 - پاداش اصلی و برتر نیکان و ابرار ، در پیشگاه خداوند است .

و نزلا من عند الله و ما عند الله خیر للابرار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 199 - 20، 25، 27

20 - آن گروه از اهل کتاب که به خدا ، قرآن و کتب آسمانی خویش ایمان آورند ؛ از پاداشی ویژه و والا بهره مند خواهند شد .

اولئک لهم اجرهم عند ربهم

کلمه «عند ربهم»، توصیف «اجرهم» است و می رساند که آن پاداش، پاداشی ویژه و ارزشمند است.

25 - خداوند پاداش مؤمنان را بدون تأخیر ، به آنان عطا خواهد کرد .

لهم اجرهم عند ربهم انّ الله سریع الحساب

یادآوری سرعت حسابرسی پس از بیان پاداش دهی، بیانگر آن است که اعطای اجر از سوی خداوند، با تأخیر در حسابرسی مواجه نخواهد شد.

27 - پاداش مؤمنان از سوی خداوند ، بر اساس درجه ایمان و عملکرد آنان است .

اولئک لهم اجرهم . . ان الله سریع الحساب

اگر پاداش بر اساس عملکردها نبود، حسابرسی معنا نداشت؛ و با توجه به مشارالیه «اولئک» معلوم می شود که هم ایمان و هم عملکرد مؤمنان، موجب استحقاق پاداش برای آنان شده است.

2- آثار ایمان به پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 15 - 8

8 - ایمان به قیامت و پاداش و کیفر آن روز، عامل رهایی انسان از دلبستگی به متاع های مادی و دنیوی و سبب رویکرد او به آرمان های بلند معنوی و اخروی

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

ص: 4

3- آثار پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 15 - 6

6 - کیفر و پاداش و تشویق و تهدید ، دو عامل بهم پیوسته و ضروری ، برای هدایت و تربیت انسان

ذوقوا فتنکم . . . إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ

خداوند، در کنار تهدید و کیفر کافران، به تشویق و پاداش مؤمنان تقوایبیشه پرداخته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 34 - 6

6 - مقرر کردن « کیفر و پاداش » و « تنبیه و تشویق » ، دو روش هدایتی و تربیتی قرآن

كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَالْعَذَابُ الْآخِرُ أَكْبَرُ . . . إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ

4- آثار پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 8 - 18

18 - « قال أبو عبد الله (ع) الله راض عن المؤمن في الدنيا والآخرة والمؤمن وإن كان راضياً عن الله فإن في قلبه ما فيه لما يرى في هذه الدنيا من التمحيص فإذا عاين الثواب يوم القيامة رضى عن الله الحقّ حقّ الرضا وهو قوله « ورضوا عنه » وقوله « ذلك لمن خشى ربّه » أي أطاع ربّه ;

امام صادق(ع) فرمود: خداوند از مؤمن در دنیا و آخرت راضی است و مؤمن، گرچه از خدا راضی است؛ ولی در قلب او چیزهایی است به جهت آنچه به عنوان تمحیص (به سختی ها گرفتار ساختن برای امتحان و پاکی از گناه) در دنیا می بیند. پس چون پاداش اخروی را در قیامت مشاهده کند، از خداوند _ که حق است _ به طور کامل خشنود خواهد شد و این [معنای] سخن خداوند است «و رضوا عنه» و [اما این] گفته خداوند «ذلك لمن خشى ربّه»؛ یعنی، [این برای کسی است که] پروردگارش را اطاعت کند».

5- آثار پاداش انفاقران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 20 - 12

12 - پاداش انفاق گرانِ باتقوا ، مایه رشد و کمال آنان و برخاسته از ربوبیت و مقام والای خداوند است .

رَبِّهِ الْأَعْلَى

6- آثار پاداش متقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 5

12 - پاداش انفاق گران باتقوا، مایه رشد و کمال آنان و برخاسته از ربوبیت و مقام والای خداوند است .

رَبِّهِ الْأَعْلَى

7- آثار توقع پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 9 - 4

4 - چشمداشت مادی و معنوی از مردم در برابر انفاق و ایثار، ناسازگار با اخلاص

إِنَّمَا نَطْعَمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَانْرِيدَ مِنْكُمْ جِزَاءً وَ لَا شُكُورًا

8- آثار ذکر پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 47 - 4

4 - توجه به پاداش های مهم اخروی خداوند، برای بیم دارندگان مقام پروردگار، زمینه پرهیز از کفر و تکذیب است .

و لَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ . فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 9 - 9

9 - اعتقاد به قیامت و توجه داشتن به کیفر و پاداش الهی در آن، موجب تقویت روح تقوایی در انسان

وَ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

یادآوری حشر انسان ها در قیامت _ پس از توصیه به تقوا _ می تواند بیانگر مطلب یاد شده باشد.

9- آثار ذکر تضمین پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 35 - 11

11- توجه مؤمنان به ضایع نشدن مجاهدت ها و اعمالشان نزد خداوند ، مایه استواری آنان بر طریق جهاد

فلاتهنوا... و الله معکم و لن یترکم أعمـکم

از تذکر خداوند، به مؤمنان (لن یترکم أعمالکم) پس از نهی «لاتهنوا و...»، دانسته می شود که توجه به ضایع نشدن اعمال، پشتوانه جهاد و استقامت در راه خدا است.

ص: 6

10- آثار غفلت از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 63 - 5

5- غفلت از نظام ثبت و حسابرسی دقیق اعمال و کیفر و پاداش اخروی، عامل بیگانگی کافران با اعمال نیک و آلودگی آنان به کردار های بد و ناشایست

بل قلوبهم فی غمره من هـذا . . هم لها عـملون

11- آثار یأس از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ممتحنه - 60 - 13 - 9

9- معتقدان به آخرت - اما مایوس از ثواب اخروی - مانند کافران، بی اعتقاد به رستخیزاند .

قد یسوا من الآخره کما یس الكفار من اصحـب القبور

در صورتی که مقدر آیه چنین باشد: «قد یسوا من ثواب الآخره. . .»؛ استفاده می شود که معتقدان به معاد - ولی ناامید از ثواب اخروی - همچون کافرانی اند که اصولاً از زنده شدن دوباره مایوس اند.

12- آخرت محل پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7- یونس - 10 - 23 - 12

12- دنیا، سرای تلاش است و جهان پس از مرگ، برای کیفر و پاداش می باشد .

إذا هم ییغون . . متع الحیوه الدنیا ثم إلینا مرجعکم فننبئکم بما کنتم تعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7- یونس - 10 - 27 - 1

1- دنیا سرای تلاش و آخرت سرای کیفر و پاداش است .

للذين أحسنوا الحسنى . . . و الذين كسبوا السيئات جزاء سيئه بمثلها

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

9- نحل - 16 - 111 - 10

10- دنيا ، ميدان عمل و آخرت صحنه دريافت پاداش و كيفر است .

يوم تأتي . . . و توفى كلّ نفس ما عملت

ص: 7

13- آرزوی پاداش عمل صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 39 - 4

4 - کافران ، در آرزو و انتظار نتیجه اعمال نیک خویش اند .

و الذین كفروا أعم لهم كسراب بقيعه يحسبه الظمآن ماء حتى إذا جاءه لم يجده شيئاً

این برداشت، از تشبیه سراب به دست می آید؛ زیرا همان گونه که فرد تشنه در انتظار آب به سر می برد و هر چه تلاش می کند، جز شبه آب (سراب) چیزی نمی بیند؛ کافران نیز در انتظار نتیجه اعمال خود به سر می برند؛ هر چند به آن نخواهند رسید.

14- آگاهی از پاداش اخروی هجرت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 41 - 15، 14

14- آگاه شدن از فواید دنیوی هجرت در راه خدا و پاداش اخروی آن ، مورد تمنی خداوند

و الذین هاجروا .. لو كانوا يعلمون

از جمله معناها و استعمالهای «لو» تمنی است و برداشت فوق بر این اساس است.

15- آگاهی از ثمرات دنیوی هجرت در راه خدا و پاداش اخروی آن ، امری در حد ناممکن است .

و الذین هاجروا فی الله .. و لأجر الأخره أكبر لو كانوا يعلمون

برداشت فوق، بنا بر امتناعی بودن «لو» و یا تمنی بودن آن است و «لو تمنی» در جایی استعمال می شود که مورد، محال و یا در حکم محال باشد.

15- اجتناب از پاداش عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 70 - 6

6 - ندادن جزای کامل عمل ، ظلم است .

و هم لا یظلمون . و وقیت کلّ نفس

16- اختصاصی بودن پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 3,4,5

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

ص: 8

تقدیم «لها» بر «ما کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

4- بهره مند شدن یهود از پاداش فضیلت ها و اعمال شایسته پیامبرانی چون ابراهیم، اسحاق و... از باور های ناصواب یهود

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

از اینکه خداوند در خطاب به یهودیان این حقیقت را یادآور می شود که دستاوردهای پیامبران نصیب دیگران نخواهد شد، می توان به برداشت فوق دست یافت.

5- هر فرد و امتی از پاداش اعمال نیک خویش بهره مند خواهند شد .

لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 3,5,6

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم، اسماعیل، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

5- هر فرد و امتی از پاداش اعمال نیک خویش بهره مند خواهد شد .

لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

6- نتیجه عمل هر کس و هر جامعه ای از آن خود اوست و باید به او بازگردانده شود .

لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

17- اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- نحل - 16 - 41 - 1

1- خداوند، به مسلمانهایی که مورد ستم واقع شده و به خاطر او هجرت کردند، جایگاه و مکانی شایسته در دنیا و پاداشی بس بزرگ تر در آخرت عطا می کند .

و الذين هاجروا في الله من بعد ما ظلموا لنبؤتهم في الدنيا حسنه و لأجر الآخرة أ

«فی» در «فی الله» به معنای «لام» و برای تعلیل است. بنابراین معنای عبارت «هجرت برای کسب رضای خداوند» است.

18- ارزش پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3- آل عمران - 3 - 148 - 6

6_ ارزش والای پاداش های خداوند در آخرت نسبت به ارزش های او در دنیا

فاتیهم الله ثواب الدنيا و حسن ثواب الآخرة

ص: 9

در مورد ثواب آخرت، کلمه «حسن» اضافه شده است تا بیان کند که پاداش اخروی نسبت به پاداش دنیوی، دارای مزیت و برتری خاصی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 69 - 15

15 - ناچیزی بهره‌وری‌ها و لذا اید زندگی دنیوی، در مقایسه با ثواب‌ها و ارزش‌های اخروی

فاستمعتوا بخلقهم... أولئك حبطت أعمالهم... وأولئك هم الخسرون

با اینکه کافران و منافقان در دنیا بهره‌مند بوده‌اند، خداوند ایشان را زیانکار واقعی معرفی می‌کند؛ زیرا لذا اید دنیویشان محدود بوده و از ثوابهای اخروی بی‌بهره‌اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 1,5

1 - پاداش‌های اخروی، برتر و بهتر از پاداش‌های دنیوی است.

لانضیع أجر المحسنين. ولأجر الآخرة خیر

5 - دستیابی به اقتدار و سلطنت در زمین، در قیاس با پاداش‌های اخروی ناچیز است.

كذلك مكّنّا لیوسف فی الأرض... ولأجر الآخرة خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 30 - 12

12 - پاداش‌های اخروی، بهتر از پاداش‌های دنیوی است.

للذین أحسنوا فی هذہ الدنیا حسنه و لدار الآخرة خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 61 - 6

6 - متاع دنیوی، متاعی ناچیز در قیاس با پاداش‌های اخروی

أفمن وعدنّه وعدًا حسنًا .. كمن متّعنّه متّع الحىّ وه الدنيا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

13 - قصص - 28 - 80 - 5

5 - ارزش برتر پاداش های اخروی نسبت به امکانات دنیوی

ثواب الله خير

19- ارزش پاداش اخروی محسنان

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

9 - نحل - 16 - 30 - 11

ص: 10

11- پاداش اخروی محسنان ، بسی بهتر از پاداش دنیوی آنان است .

لذین أحسنوا فی هذِهِ الدنیا حسنه و لدار الآخره خیر

اگر چه در آیه سخنی از پاداش اخروی به میان نیامده است، اما جمله «و لدار الآخره خیر» _ که برتری سرای اخروی را می رساند _ به قرینه «فی هذِهِ الدنیا حسنه» (برای محسنان در دنیا حسنه ای است) می تواند مشعر به این نکته باشد که: پاداش حیات اخروی برتر است.

20- ارزش پاداش دنیوی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 6

6_ ارزش والای پاداش های خداوند در آخرت نسبت به ارزش های او در دنیا

فاتیهم الله ثواب الدنیا و حسن ثواب الآخره

در مورد ثواب آخرت، کلمه «حسن» اضافه شده است تا بیان کند که پاداش اخروی نسبت به پاداش دنیوی، دارای مزیت و برتری خاصی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 1

1_ پاداش های اخروی ، برتر و بهتر از پاداش های دنیوی است .

لانضیع أجر المحسنین . و لأجر الآخره خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 30 - 12

12- پاداش های اخروی ، بهتر از پاداش های دنیوی است .

لذین أحسنوا فی هذِهِ الدنیا حسنه و لدار الآخره خیر

21- ارزش پاداش دنیوی محسنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11- پاداش اخروی محسنان ، بسی بهتر از پاداش دنیوی آنان است .

لذین أحسنوا فی هـ ذه الدنیا حسنه و لدار الآخره خیر

اگر چه در آیه سخنی از پاداش اخروی به میان نیامده است، اما جمله «و لدار الآخره خیر» _ که برتری سرای اخروی را می رساند _ به قرینه «فی هـ ذه الدنیا حسنه» (برای محسنان در دنیا حسنه ای است) می تواند مشعر به این نکته باشد که: پاداش حیات اخروی برتر است.

ص: 11

22- ارزش پاداش مضاعف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 26 - 4

4_ پرداخت پاداش افزون بر استحقاق، کاری است شایسته و ارزشمند.

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحَسَنَىٰ وَزِيَادَةٌ

23- ازدیاد پاداش صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 3 - 11

11_ هر کس دارای اعمال صالح بیشتری باشد، از ناحیه خداوند پاداش افزون تری دریافت خواهد کرد.

و يُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ

مقصود از «فضل» عمل خیر افزون بر دیگران است و ضمیر در «فضله» به «کل» باز می‌گردد.

24- ازدیاد پاداش عمل صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - کهف - 18 - 30 - 8

8- زیبا و بهینه انجام دادن عمل صالح، ملاکی برای کسب و دریافت پاداش بیشتر از جانب خداوند است.

إِنَّا لَنَنْضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا

ممکن است که «أحسن عملاً» وصفی زاید بر عمل صالح باشد، بدان معنا که ممکن است کسی، عمل صالح انجام دهد، ولی نه بر وجه شایسته و بهینه، و در مقابل، ممکن است علاوه بر شایستگی عمل، آن را بر وجه بهینه انجام دهد خداوند، در این آیه، علاوه بر تضمین اجر اعمال صالح، مرتبه برتر آن را نیز متذکر شده و اجر آن را تضمین کرده است. در صورتی که جمله «إِنَّا لَنَنْضِيعُ» معترضه باشد و خبر «إِنَّ الَّذِينَ...»، جمله «أولئك...» در آیه بعد باشد، این معنا، روشن تر به نظر می‌آید.

25- ازدیاد پاداش محمد (صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - پاداش پیامبر (صلی الله علیه و آله) در پیشگاه خداوند ، بی پایان و روزافزون

وإنّ لك لأجرًا غیر ممنون

«غیر ممنون»، اگر از «منّ» (قطع) مشتق باشد، به معنای بی انقطاع و روز افزون و اگر از «منّت» گرفته شده باشد، به معنای بی منت و بدون به رخ کشیدن خواهد بود. گفتنی است که برداشت بالا مبتنی بر معنای نخست است.

ص: 12

26- استفاده از پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 97 - 2

2- تساوی زن و مرد در برخورداری از پاداش های الهی و بهره مندی از حیات پاکیزه و دلپذیر

من عمل صـلحاً من ذکر أو أنثی و هو مؤمن فلنحییته حیوه طیبه

27- استمرار پاداش صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 8 - 1

1 - مؤمنان نیک کردار ، برخوردار از پاداش بی حساب و همیشگی خداوند

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

برداشت یاد شده بر این اساس است که «غیر ممنون» به معنای غیر منقطع و یا غیر قابل محاسبه باشد.

28- استمرار پاداش مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 8 - 1

1 - مؤمنان نیک کردار ، برخوردار از پاداش بی حساب و همیشگی خداوند

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

برداشت یاد شده بر این اساس است که «غیر ممنون» به معنای غیر منقطع و یا غیر قابل محاسبه باشد.

29- امیدواری به پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 35 - 16

16 _ مؤمنان ، باید همواره نسبت به ثمردهی ایمان و عمل خویش در مرز بیم و امید باشند .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ .. جَهْدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

كلمه «لعل» رسای به این حقیقت است که مؤمنان، هر چند مراحل تقوا و تقرب به خدا و جهاد را گذرانده باشند، نباید رستگاری و فلاح را برای خویش حتمی بشمارند و در نتیجه به عمل خویش مغرور شوند.

30- امیدواری به پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 13

10 - ترس از عذاب های اخروی و امید به پاداش های جهان آخرت ، از انگیزه های آدمی برای عبادت خدا

ملک یوم الدین. اءیاک نعبد

31- انتفاع از پاداش دیگران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 3,4

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «ما کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

4 - بهره مند شدن یهود از پاداش فضیلت ها و اعمال شایسته پیامبرانی چون ابراهیم ، اسحاق و . . . از باور های ناصواب یهود

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

از اینکه خداوند در خطاب به یهودیان این حقیقت را یادآور می شود که دستاوردهای پیامبران نصیب دیگران نخواهد شد، می توان به برداشت فوق دست یافت.

32- انفاق برای پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 17 - 11

11 - انفاق نمودن به منظور دستیابی به پاداش الهی ، امری جایز و قابل جمع با نیت خالص و انگیزه الهی است .

أنفقوا . . . إن تقررصوا اللّٰه . . . یض_عفه لکم و یغفر لکم

توصیه به انفاق، همراه با مقرر داشتن پاداش مضاعف _ که موجب ایجاد انگیزه در انسان برای انفاق می شود _ بیانگر مطلب یاد شده است.

33- اهمیت پاداش احسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 60 - 2

2- بی تفاوت بودن در برابر احسان دیگران ، امری نکوهیده در پیشگاه خداوند و عقل

هل جزاء الإحسن إلا الإحسن

پرسش در آیه شریفه در حقیقت به داوری کشاندن عقل است و نیز مهر تأییدی از جانب خداوند بر داوری های عقل سلیم می باشد.

ص: 14

34- اهمیت پاداش اخروی اصحاب یمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 91 - 1

1 - پاداش الهی به اصحاب الیمین در جهان آخرت ، چنان چشمگیر است که هر شنونده ای را سخت شادمان می کند .

فصل - م لک من أصحاب الیمین

در عبارت «سلام لک» چند احتمال وجود دارد: یکی از آنها این است که «سلام» معادل سلامت و تکثیر آن برای تقخیم باشد. «لام» در «لک» نیز برای اختصاص و خطاب «لک» به فرد معینی نباشد.

35- اهمیت پاداش اخروی هجرت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 41 - 10، 11

10- پاداش اخروی هجرت در راه خدا ، بسی برتر از پاداش دنیوی آن است .

و الذین هاجروا فی الله من بعد ما ظلموا لنبوئتهم فی الدنيا حسنه و لأجر الآخره أ

11- پاداش اخروی هجرت در راه خدا ، قابل توصیف نیست .

و الذین هاجروا فی الله .. لنبوئتهم فی الدنيا حسنه و لأجر الآخره أكبر

مفضل علیه افعال تفضیل (أكبر) حذف شده است و حذف آن به منظور عمومیت دادن است. بنابراین معنای عبارت چنین می شود: پاداش اخروی هجرت بزرگ تر از آن است که کسی بتواند آن را درک کند.

36- اهمیت عقیده به پاداش عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 13 - 2

2 - اصل اعتقاد به قیامت و جزای عمل دارای اهمیت است ؛ نه شناخت زمان آن .

یسئلون آیا ن یوم الدین . یوم هم علی النار یفتنون

کافران از زمان وقوع قیامت سؤال کرده اند؛ ولی خداوند پاسخ آنان را با یادآوری اصل وقوع قیامت داده و زمانی را معین نکرده است.

37- ایمان به پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 112 - 10

ص: 15

10_ توجه به قضاوت و داوری خداوند در قیامت و باور به پاداش و مجازات در آن سرا، آدمی را به استقامت در راه دین وامی دارد.

لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ . . . إِنَّ كَلَّا لَمَا لِيُوفِيَنَّهُمْ أَعْمَـلَهُمْ . . . فَاسْتَقَمَ كَمَا أُمِرْتُ

38- ایمان به پاداش خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 28 - 8

8_ باور به پاداش های عظیم الهی، زمینه پابندی به ارزش ها و گذشت از منافع مادی برای دین و دینداری

لَاتَخُونُوا اللَّهَ . . . وَاعْلَمُوا . . . وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

هدف از بیان پاداش دهی خداوند پس از تکالیف یاد شده، ایجاد زمینه پابندی به آن تکالیف است.

39- بشارت به پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 9 - 6

6_ نوید به پاداش نیک، از روش های قرآن برای تربیت انسان ها و ترغیب آنان به اعمال صالح

وَعَدَ اللَّهُ . . . أَجْرَ عَظِيمٍ

40- بشارت پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 7 - 8

8- نوید اعطای پاداش برای عمل پسندیده و تهدید به کیفر برای اعمال ناپسند، از شیوه های تربیتی قرآن

لئن شكرتم لأزيدنكم ولئن كفرتم إن عذابی لشديد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 2 - 5

5- قرآن، بشارت دهنده مؤمنان نیک کردار، به پاداشی شایسته و عظیم

و يبشّر المؤمنين الذين يعملون الصالحات أن لهم أجرًا حسنًا

نکره آوردن «أجرًا» برای بیان عظمت آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - 11 - 36 - 11

11 - پیامبر (صلی الله علیه و آله) مأمور بشارت دادن پیروان قرآن و خداترسان به مغفرت و اجر ارزشمند و پر ب های الهی

ص: 16

من اتبع الذكر و خشى الرحمن بالغيب فبشّره بمغفره و أجر كريم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

18 - حديد - 57 - 4 - 17

17 - تشويق انسان ها ، به انجام كار هاى شايسته و نويد پاداش به آنان از سوى خداوند

و الله بما تعملون بصير

41- بشارت پاداش نيكو

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

17 - فتح - 48 - 16 - 10

10 - نويد الهى به اعطای پاداشى نيك به اعراب متخلف از حديبيه ، در صورت نبرد صادقانه با دشمنان نيرومند اسلام

فإن تطيعوا يؤتكم الله أجراً حسناً

42- بهترين پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

10 - كهف - 18 - 44 - 6,7

6- خداوند ، عطاكننده بهترين پاداش ها و برترين فرجام ها است .

هو خير ثواباً و خير عقباً

«ثواب» به معنای «اجر و پاداش» است و «عقب» به معنای «عاقبت و فرجام».

7- ولايت خداوند و حقايق او ، ضامن اعطای بهترين پاداش ها و فرجام ها است .

هنالك الوليه لله الحق هو خير ثواباً و خير عقباً

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

11 - طه - 20 - 73 - 11

11 - پاداش هاى خداوند ، بهترين و پاينده ترين پاداش ها است .

خیر بودن خداوند برای انسان _ بنابراین که «خیر» اسم تفصیل باشد _ ناظر به بهتر بودن پاداش های او نیز می باشد و اطلاق «أبقي» شامل هر چیزی است که به خداوند ارتباط یابد؛ یعنی، او و پاداش ها و عذابش، باقی تر و پاینده تر است. این سخن پاسخی است از ساحران به فرعون که گفته بود: «أینا أشدّ عذاباً وأبقي».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 38 - 10، 2

2 - مردمانی که همواره به یاد خدا هستند، از بهترین و بالاترین پاداش های الهی برخوردار خواهند بود.

رجال لاتلهيهم تجره ولابيع عن ذكر الله . . . ليجزيهم الله أحسن ما عملوا

ص: 17

برداشت یاد شده، مبتنی بر این نکته است که کلمه «جزاء» پیش از «أحسن»، در تقدیر و مفعول دوم برای «لیجزی» باشد.

10 - مردمانی که همواره به یاد خدا هستند، به بهترین پاداش و فضل او امیدواراند .

رجال لاتلهیهم تحیره و لایبع عن ذکر الله . . لیجزیهم الله أحسن ما عملوا و یزید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنکبوت - 29 - 7 - 6،7

6 - خداوند، در قبال هر یک از اعمال مؤمنان، بهترین پاداش را می دهد .

و الذین ءامنوا . . و لنجزینهم أحسن الذی کانوا یعملون

«أحسن» جانشین «مفعول مطلق محذوف» است. تقدیر آیه، چنین است: «و لنجزینهم جزاءً أحسن الذی...» (ما، پاداش آنان را، بهترین جزایشان، قرار خواهیم داد).

7 - وعده خداوند درباره اعطای پاداش بهترین عمل به اعمال مؤمنان، وعده ای قطعی و تخلف ناپذیر است .

و الذین ءامنوا . . و لنجزینهم أحسن الذی کانوا یعملون

«لام» و «نون تأکید» در «لنجزینهم» دلالت بر حتمیت دارند.

43- بهترین پاداش انفاقگران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 20 - 11

11 - برخورداری از لطف و توجه خداوند، شایسته ترین پاداش برای انفاق گرانِ باتقوا است .

الأتقی . الذی یؤتی ماله ... إلا ابتغاء وجه ربّه الأعلى

44- بهترین پاداش متقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 20 - 11

11 - برخورداری از لطف و توجه خداوند، شایسته ترین پاداش برای انفاق گرانِ باتقوا است .

الأتقى . الذى يؤتى ماله ... إلا ابتغاء وجه ربّه الأعلى

45- پاداش آخرت طلبان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 19 - 1

1- آخرت طلبان مؤمنی که تلاشی جدی در راه اهداف اخروی خویش بکنند به نتایج ارزشمند تلاشهایشان دست خواهند یافت .

ص: 18

و من أراد الآخره .. كان سعيهم مشكوراً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 20 - 1

1 - آخرت جویان ، بهره مند از ثواب و پاداشی افزون تر از عملکرد خویش

من كان يريد حرث الآخره نزد له فی حرثه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - فجر - 89 - 28 - 3

3 - تقرّب افزون تر به خداوند ، پاداش کسانی است که برای آخرت خود پیشاپیش زاد و توشه ذخیره کرده اند .

ی_لیتینی قدّمت لحياتی .. ارجعی إلی ربّک

46- در جهاد پاداش آمادگی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 121 - 9

9_ آمادگی رزمی و انجام کار های مقدماتی جهاد ، دارای اجر و پاداش الهی

و لا ینفقون .. و لا یقطعون وادياً إلا کتب لهم

با توجه به اینکه آیات در زمینه جنگ تبوک است و در «تبوک» جنگی صورت نگرفت و نیز چون انفاق و پیمودن دره ها از مقدمات جنگ است، برداشت فوق استفاده می شود.

47- پاداش آمادگی نظامی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 121 - 9

9_ آمادگی رزمی و انجام کار های مقدماتی جهاد ، دارای اجر و پاداش الهی

و لا ینفقون .. و لا یقطعون وادياً إلا کتب لهم

با توجه به اینکه آیات در زمینه جنگ تبوک است و در «تبوک» جنگی صورت نگرفت و نیز چون انفاق و پیمودن دره ها از مقدمات جنگ است، برداشت فوق استفاده می شود.

48- پاداش ابراهیم(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 84 - 10

10_ کثرت پیامبران و هدایت یافتگان در ذریه ابراهیم(ع)، پاداش نیکوکار بودن آن حضرت است.

ص: 19

و من ذریته .. و کذلک نجزی المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 49 - 3

3- اعطای اسحاق و یعقوب به حضرت ابراهیم (ع) ، موهبتی الهی و پاداش هجرت او بود .

فلَمَّا أَعْتَزَلَهُمْ وَ مَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ هَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ

حرف «لَمَّا» بیانگر ترتب جزا(وهبنا ..) بر شرط (اعتزلهم ...) می باشد و دلالت می کند که وجود جزا، به خاطر وجود شرط بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 105 - 5

5 - توفیق انجام مأموریت ذبح فرزند با زنده ماندن وی ، پاداش خداوند به ابراهیم (ع)

قد صدقت الرؤيا إِنَّا كَذَلِكْ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 106 - 4

4- برخورداری ابراهیم (ع) از پاداش محسنان ، پس از سربلند بیرون آمدن آن حضرت از آزمایش قربانی فرزندش

قد صدقت الرؤيا إِنَّا كَذَلِكْ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ . إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ

برداشت یاد شده از آن جا است که جمله «إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ» در مقام تعلیل برای جمله پیشین (إِنَّا كَذَلِكْ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) است؛ یعنی، ابراهیم(ع) از پاداش محسنان برخوردار شد؛ زیرا به آزمایش الهی گرفتار شد و پیروز گردید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 110 - 3

3 - فرزندان شدن ابراهیم (ع) و برجای ماندن نام و آوازه نیک آن حضرت ، از پاداش های خداوند به ایشان

فَبَشِّرْهُ بِبُحَيْرٍ مُّغْلَمٍ حَلِيمٍ .. سَلَّمَ عَلَيَّ اِبْرَاهِيمَ . كَذَلِكْ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقای آیین توحید در نسل ابراهیم (ع)، ره آورد تلاش آن حضرت برای استمرار بخشیدن به آن

و جعلها کلمه باقیه فی عقبه

آیات قبل، می تواند قرینه باشد که فاعل «جعل» ابراهیم(ع) است.

5 - استمرار دین توحیدی در نسل ابراهیم (ع)، پاداش الهی به آن حضرت در قبال تلاش های او در مسیر اعتلای کلمه توحید

و إذ قال ابرهیم . . . و جعلها کلمه باقیه فی عقبه

برداشت یاد شده، مبتنی بر این احتمال است که «جعلها» در مقام بیان لطف خداوند در برابر مجاهدت ها و تلاش های حضرت ابراهیم(ع) باشد.

ص: 20

49- پاداش اجتناب از اسراف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً.. و الذین لایشهدون الزور... أولئك یجزون الغرفه

50- پاداش اجتناب از خیانت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 28 - 6

6_ پایبندی به ارزش های الهی و پرهیز از خیانت به دین ، دارای پاداشی عظیم نزد خداوند

لاتخونوا الله... أنما أموالکم و أولدکم فتنه و أن الله عنده أجر عظیم

51- پاداش اجتناب از زنا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً.. و الذین لایشهدون الزور... أولئك یجزون الغرفه

52- پاداش اجتناب از سختگیری

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذين يمشون على الأرض هونًا. .. والذين لا يشهدون الزور... أولئك يجزون الغرفة

ص: 21

53- پاداش اجتناب از سخن باطل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً.. و الذین لایشهدون الزور... أولئك یجزون الغرفه

54- پاداش اجتناب از شرک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 76 - 6

6 - خلود در بهشت های عدن ، پاداش پاکی و دوری جستن از کفر و شرک و گناه است .

جنت عدن .. خ_لدين فيها و ذلك جزاء من تزكى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً.. و الذین لایشهدون الزور... أولئك یجزون الغرفه

55- پاداش اجتناب از قتل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً.. و الذین لایشهدون الزور... أولئك یجزون الغرفه

56- پاداش اجتناب از کفر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 76 - 6

6 - خلود در بهشت های عدن ، پاداش پاکی و دوری جستن از کفر و شرک و گناه است .

جَنَّتْ عَدْنُ . . . خَلْدِينَ فِيهَا وَ ذَلِكِ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى

ص: 22

57- پاداش اجتناب از گناه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 31 - 11، 14

11_ سرای اخروی پرهیزکنندگان از گناهان کبیره، جایگاهی گرانمایه و با شرافت

و ندخلکم مدخلا کریماً

14_ بهشت، پیامد پاکی و پیراستگی از گناهان صغیره و کبیره

ان تجتنبوا... و ندخلکم مدخلا کریماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 76 - 6

6- خلود در بهشت های عدن، پاداش پاکی و دوری جستن از کفر و شرک و گناه است.

جنت عدن... خ_ لدین فیها و ذلک جزاء من تزکی

58- پاداش احترام محمد (صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - حجرات - 49 - 3 - 6

6_ غفران الهی و پاداش عظیم او، در انتظار رعایت کنندگان ادب و احترام محضر پیامبر (صلی الله علیه و آله)

لهم مغفره و اجر عظیم

59- پاداش احسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 136 - 9

9_ آمرزش الهی و بهشت جاودان، پاداش احسان و نیکوکاری

والله يحب المحسنين... اولئك جزاؤهم مغفره من ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 161 - 14

14_ خداوند محسنان بنی اسرائیل را در صورت رعایت آداب تعیین شده برای ورود به بیت المقدس ، به پاداشی افزونتر از احسانشان نوید داد .

سنزید المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 23

8- نیل یوسف (ع) به عزیزی و اقتدار و حاکمیت وی در دیار مصر، پاداشی بر تقوایبشگی، صبر و نیکوکاری او بود.

قد منّ الله علينا إنه من يتق و يصبر فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 30 - 19

19- تقوا و احسان، دو امر ارزشمند و دارای پاداش

للذين أحسنوا في هـ_ذه الدنيا حسنه .. و لنعم دار المتقين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 14 - 7

7- اعطای حکمت و علم به محسنان از سوی خداوند، پاداشی در برابر نیکوکاری آنان است.

ءاتين هـ_حکمًا و علمًا و كذلك نجزي المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 35 - 6, 1

1 - خداوند، بدترین عمل محسنان را، به پاس احسان آنان، نادیده گرفته و می پوشاند.

ذلك جزاء المحسنين . ليكفر الله عنهم أسوأ الذي عملوا

«تکفیر» (مصدر «لیکفر») به معنای ستر و پوشاندن است و مقصود از آن چشم پوشی از گناه و زدودن آن از پرونده اعمال است.

6 - خداوند به محسنان _ به پاس احسان آنان _ مطابق با بهترین عملشان، پاداش خواهد داد.

و یجزیهم أجرهم بأحسن الذي كانوا یعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 60 - 6, 1

1 - نعمت های شگرف بهشت، پاداش و احسان خداوند به اعمال نیک و شایسته خلق

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ . . . هَلْ جِزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ

واژه «إحسان» در لغت عرب بر دو معنا اطلاق می شود: الف) کار نیک، ب) نیکی به غیر. در آیه شریفه «احسان» اول به معنای اول و احسان دوم به معنای دوم به کار رفته است.

6- لزوم پاداش دادن به احسان و نیکی دیگران، با احسان و نیکی به ایشان

هَلْ جِزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 44 - 4

4- احسان و رفتار خوب انسان، دارای جزا و پاداش در پیشگاه خداوند

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

ص: 24

60- پاداش احسان موسی (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 14 - 5

5- بهره مند شدن موسی (ع) از حکمت و دانش ، پاداش الهی در برابر احسان و نیکوکاری وی

ءاتینَه حکمًا و علمًا و کذلک نجزی المحسنین

61- پاداش احسان یوسف (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 22 - 9

9_ بهره مندی یوسف (ع) از حکمت و علم ، پاداشی الهی بر نیکوکاری او بود .

ءاتینَه حکمًا و علمًا و کذلک نجزی المحسنین

«جزاء»(مصدر نجزی) به معنای سزا و پاداش است.

62- پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 281 - 5

5_ قیامت ، روز دریافت کامل نتیجه اعمال (کیفر و پاداش)

ثمّ توفّی کلّ نفس ما کسبت

«توفّی» به معنای دریافت کامل است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 77 - 9

9_ پایبندی به عهد الهی و پیمان های خود ، عامل بهره مندی از مواهب اُخروی

انّ الذّین یشترون بعهد اللّهِ و ایمانهم .. لا خلاق لهم فی الاخره

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 145 - 8، 11، 12

8_ تلاشگران برای پاداش های اخروی ، از مواهب آخرت بهره مند خواهند شد .

و من یرد ثواب الاخره نؤته منها

11_ خداوند ، پاداش دهنده اعمال در دنیا و آخرت

و من یرد ثواب الدنیا نؤته منها و من یرد ثواب الاخره نؤته منها

مراد از اراده پاداش، انجام عمل خیر، برای نیل به پاداش است.

ص: 25

12_ جهاد و مقاومت در جنگ ، موجب برخورداری از پاداش دنیوی و اخروی

و لَمَّا يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الصَّابِرِينَ . . . و من یرد ثواب الدّین

با توجّه به آیات قبل، از مصادیق مورد نظر برای اعمال خیر، جهاد و مبارزه است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 7

7_ پاداش های اخروی خداوند ، نیکو و عاری از هر گونه نقصان است و پاداش های دنیوی ، همراه با مشکلات

فاتیمهم الله ثواب الدّین و حسن ثواب الاخره

از اینکه پاداشهای اخروی را نیکو شمرده (حسن ثواب الآخره)، معلوم می شود پاداشهای اخروی به تمام جهات، نیکوست و در مقابل، ثواب دنیوی را به نیکو بودن توصیف نکرده تا به این نکته اشاره کند که پاداشهای خداوند در دنیا، همواره ملازم با مشکلات و نقصانهاست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 161 - 10

10_ رستاخیز برای انسان ، عرصه دریافت کامل سزای کردار خویش

ثمّ توفّی کلّ نفس ما کسبت

1_ «توفّی» از مصدر «توفیه» به معنای پرداخت و دریافت کامل است. 2_ در برداشت بالا، بنابر گفته برخی از مفسران، کلمه «جزاء» قبل از «ما کسبت» مقلّد گرفته شده است؛ یعنی «توفّی جزاء ما کسبت».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 176 - 9، 10، 15

9_ اراده الهی مبنی بر محرومیت حتمی شتابگران در کفر از بهره های اخروی

یرید الله الاّ يجعل لهم حظّا فی الاخره

10_ محرومیت و یا برخورداری از بهره های اخروی ، نتیجه عملکرد انسان

و لا یحزنک الدّین یسارعون الکفر . . . یرید الله الاّ يجعل لهم حظّا فی الاخره

گر چه خداوند محروم کردن کفرپیشگان را از بهره اخروی به خود نسبت داده است: یرید الله . . . ولی این محرومیت به دلیل «یسارعون ...»، نتیجه عملکرد خود آنان بوده است.

15_ مهلت دادن خداوند به شتابگران در کفر، برای محروم ساختن آنان از بهره های اخروی است (سنت استدراج).

یرید الله الا يجعل لهم حظا في الآخرة و لهم عذاب عظیم

جمله «یرید الله . . .»، می تواند جواب این سؤال باشد که چرا با تلاش برخی از مردم در گسترش کفر، خداوند به آنان مهلت می دهد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 185 - 9،16،2

2_ وعده خداوند به دریافت کامل سزای اعمال در روز قیامت

و انما توفون اجورکم يوم القیمه

«توفون»، از مصدر «توفیه»، به معنای دریافت کامل و تمام است.

ص: 26

9_ « یوم القیمه » ، از اسامی روز جزای اعمال

و انما توفون اجورکم یوم القیمه

16_ توجّه دادن به مرگ و کیفی و پاداش اعمال در قیامت و فریبنده بودن دنیا از روش های قرآن برای هدایت انسانها

کلّ نفس ذائقه الموت . . . و ما الحیوه الدّنیاه الاّ متاع الغرور

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 186 - 7

7_ توجّه به مرگ و اجر اخروی و نیز فریبندگی دنیا ، زمینه ساز پیروزی انسان در آزمایش الهی

کلّ نفس ذائقه الموت . . . لتبلونّ فی اموالکم و انفسکم

ظاهراً آیه قبل (کلّ نفس . . .) رهنمودی برای پیروز شدن مؤمنان در امتحانهای جانی و مالی است. چون بهترین راه برای از جان گذشتگی و جهاد این است که آدمی بداند چه جهاد کند و یا سستی نماید، طعم مرگ را خواهد چشید. و راه معقول برای صرف نظر کردن از اموال این است که آدمی بداند دنیا و آنچه در آن است، فریبنده و پوچ است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 191 - 29

29_ اعتقاد به قیامت و کیفی و پاداش در آن ، پیامد اعتقاد به باطل نبودن و هدفدار بودن آفرینش

ربّنا ما خلقت هذا باطلاً سبحانک فقنا عذاب النّار

کلمه «فا» در «فقنا . . .»، بیانگر این معناست که خردمندان با نفی بطلان در آفرینش و اعتقاد به هدفداری جهان به این نتیجه رسیده اند که باید قیامت و روز جزا و پاداشی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 74 - 8

8_ دستیابی به مواهب آخرت ، پیامد جهاد و مبارزه در راه خدا

فلیقاتل فی سبیل اللّهِ الذّین یشرون الحیوه الدّنیاه بالاخره

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11_ دستیابی به پاداش بزرگ الهی (بهشت) در گرو بخشوده شدن گناهان است .

أولئك لهم مغفرة وأجر كبير

تقدیم ذکری «مغفرت» بر «أجر كبير» می تواند اشاره به این باشد که: رسیدن به پاداش بزرگ الهی و ورود به بهشت ، در گرو آمرزش گناهان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 4

4_ پاداش های اخروی ، نمودی از رحمت الهی است .

نصیب برحمتنا من نشاء .. ولأجر الآخره خیر

ص: 27

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 60 - 7

7 - جهان آخرت ، جهان کیفر و پاداش

أَتَّهِمُ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَجْعُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 25 - 7

7 - جهان آخرت ، جهان کیفر و پاداش است .

يَوْمَئِذٍ يُوقِفُهُمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقِّ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 84 - 1

1 - جهان آخرت ، سرای کیفر و پاداش است .

من جاء بالحسنة فله خير منها و من جاء بالسيئة فلا يجزى . . . إلا ما كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 78 - 5

5 - قیامت ، روز جزا و کیفر و پاداش الهی است .

يوم الدين

«دين» در آیه بالا به معنای حساب و جزا است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 20 - 15

15 - جهان آخرت ، جهان کیفر و پاداش الهی

و فی الآخره عذاب شدید و مغفره من الله و رضون

63- پاداش اخروی ابرار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 12 - 1

1 - بوستانی بزرگ و پرنعمت و لباسی فاخر از حریر ، پاداش ابرار در قیامت

إِنَّ الْأَبْرَارَ ... وَ جَزِيهِمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَ حَرِيرًا

«جَنَّة» به معنای بوستان است و تَنكِير آن بر تعظیم و تَهْنِئِم دلالت می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 1

ص: 28

1 - نعمت های الهی در بهشت ، پاداش فراهم آمده برای ابرار

إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزَاءً

«هَذَا» به مجموع نعمت هایی اشاره دارد که در آیات گذشته یاد شده است.

64- پاداش اخروی ابراهیم(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 3,4

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «ما کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

4 - بهره مند شدن یهود از پاداش فضیلت ها و اعمال شایسته پیامبرانی چون ابراهیم ، اسحاق و . . . از باور های ناصواب یهود

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

از اینکه خداوند در خطاب به یهودیان این حقیقت را یادآور می شود که دستاوردهای پیامبران نصیب دیگران نخواهد شد، می توان به برداشت فوق دست یافت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 3

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

65- پاداش اخروی احسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- احسان در دنیا، در پی دارنده پاداش نیک و بزرگ الهی در جهان آخرت

لذین أحسنوا فی هذہ الدنیا حسنه

برداشت بالا بر این اساس مبتنی است که «فی هذہ الدنیا» متعلق به «أحسنوا» و ظرف برای آن باشد.

ص: 29

66- پاداش اخروی اسحاق(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 3,4

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «ما کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

4 - بهره مند شدن یهود از پاداش فضیلت ها و اعمال شایسته پیامبرانی چون ابراهیم ، اسحاق و . . . از باور های ناصواب یهود

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

از اینکه خداوند در خطاب به یهودیان این حقیقت را یادآور می شود که دستاوردهای پیامبران نصیب دیگران نخواهد شد، می توان به برداشت فوق دست یافت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 3

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

67- پاداش اخروی اسماعیل(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 3

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «ما کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 3

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

ص: 30

تقدیم «لها» بر «کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

68- پاداش اخروی امام حسن (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 8

8 - نعمت های سرشار بهشت، پاداش الهی اهل بیت (علی، فاطمه، حسن و حسین (ع))

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ... وَ سَقِيهِمْ رَبَّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا. إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزْ

برداشت یاد شده، با توجه به شأن نزولی است که از طریق شیعه و سنی نقل شده است و آن این که از آیه 5 تا آیه مورد بحث (آیه 22)، درباره آن بزرگواران نازل شده است. (مجمع البیان، ج 10؛ الکشاف، ج 4، ذیل آیه)

69- پاداش اخروی امام حسین (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 8

8 - نعمت های سرشار بهشت، پاداش الهی اهل بیت (علی، فاطمه، حسن و حسین (ع))

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ... وَ سَقِيهِمْ رَبَّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا. إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزْ

برداشت یاد شده، با توجه به شأن نزولی است که از طریق شیعه و سنی نقل شده است و آن این که از آیه 5 تا آیه مورد بحث (آیه 22)، درباره آن بزرگواران نازل شده است. (مجمع البیان، ج 10؛ الکشاف، ج 4، ذیل آیه)

70- پاداش اخروی امام علی (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 8

8 - نعمت های سرشار بهشت، پاداش الهی اهل بیت (علی، فاطمه، حسن و حسین (ع))

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ... وَ سَقِيهِمْ رَبَّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا. إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزْ

برداشت یاد شده، با توجه به شأن نزولی است که از طریق شیعه و سنی نقل شده است و آن این که از آیه 5 تا آیه مورد بحث (آیه 22)، درباره آن بزرگواران نازل شده است. (مجمع البیان، ج 10؛ الکشاف، ج 4، ذیل آیه)

71- پاداش اخروی انسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 2 - 10

ص: 31

10 - تکامل و تعالی و داشتن دستاوردی بهتر ، فلسفه و هدف آغازین خلقت بشر و برخوردار شدن از جزا و پاداش اخروی (بهشت برین) ، فلسفه و هدف نهایی آفرینش او است .

لیلوکم ائکم احسن عملاً

به مقتضای جمله «لیلوکم ائکم احسن عملاً»، هدف از خلقت انسان و تقدیر مرگ و حیات برای وی، تکامل و داشتن دستاوردی بهتر در دنیا است؛ ولی چون پاداش و جایزه اصلی آن را در جهان آخرت دریافت می کند، بنابراین می توان گفت: تکامل، هدف مرحله اولی خلقت بشر و بهشت برین، هدف مرحله نهایی آفرینش او است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 7 - 5

5 - جن ، همچون انسان ، دارای تکلیف و مورد بازخواست خدا و کیفر و پاداش در قیامت

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که مبعوث شدن انسان ها در قیامت، بیانگر کیفر و پاداش و حسابرسی آن است.

72- پاداش اخروی انسان ها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 51 - 1

1- تغییر و تبدیل نظام کنونی آسمان ها و زمین به نظام دیگر در آستانه برپایی قیامت ، به منظور کیفر و پاداش انسانهاست .

يَوْمَ تَبْدَلُ الْأَرْضَ غَيْرِ الْأَرْضِ .. و برزوا لله ... ليجزى الله كل نفس ما كسبت

برداشت فوق مبتنی بر این است که «لیجزی» متعلق به «برزوا» در آیه 48 باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 15 - 13، 10

10 - دنیا ، محل تلاش و آخرت جای کیفر و پاداش و مواجه شدن با نتیجه تلاش است .

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ .. لَتَجْزَى كُلَّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى

13 - حضور در صحنه قیامت و برخورد با سزای اعمال دنیایی خود ، فرجام همه انسان ها است .

إِنَّ السَّاعَةَ ... لتجزى كل نفس بما تسعى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 28 - 1

1 - هدفمند بودن آفرینش جهان ، مقتضی برپایی قیامت به منظور کیفر بندگان و یا پاداش به آنان

و ما خلقنا السماء ... ب_طلاً... أم نجعل الذين ءامنوا و عملوا الصالحات

یادآوری برابر نبودن سرنوشت مؤمنان با مفسدان، پس از طرح مسأله بی هدف نبودن آفرینش جهان، می رساند که اگر مؤمنان و مفسدان یکسان باشند، لازم می آید که جهان آفرینش بی هدف باشد و چون جهان آفرینش هدفمند است، پس باید سرنوشت این دو گروه یکسان نباشد. و از آن جایی که در دنیا یکسان زندگی می کنند، پس باید جهان دیگری (رستاخیز) باشد که با آنان برخورد متفاوت و متناسب شود.

ص: 32

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 32 - 4

4 - جن ، همانند انسان دارای مسؤولیت و کیفر و پاداش در آخرت

سنفرغ لكم آیه الثقلان . فبأی الآء ربكما تكذبان

73- پاداش اخروی انفاق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 245 - 16

16 _ پاداش الهی به انفاق کنندگان در دنیا و آخرت

فیضاعفه له اضعافاً . . . و الیه ترجعون

«الیه ترجعون»، اشاره به پاداش الهی است در آخرت؛ بنابراین «فیضاعفه» بیانگر پاداش الهی در دنیاست.

74- پاداش اخروی انفاقگران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 12 - 1

1 - قیامت ، روز پاداش دهی خداوند به وام دهندگان خود (کسانی که با انفاق در راه خدا به او قرض الحسنه دادند) .

من ذا الذی یقرض الله . . . و له أجر کریم . یوم تری المؤمنین

«یوم» در «یوم تری»، مربوط به «له أجر کریم» در آیه پیش است؛ یعنی، خداوند، پاداش نفیس خود را به وام دهندگان خویش در روزی می

دهد که . . . گفتنی است که مراد از «یوم تری» روز قیامت است.

75- پاداش اخروی اهل بیت (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 8

8 - نعمت های سرشار بهشت ، پاداش الهی اهل بیت (علی ، فاطمه ، حسن و حسین (ع))

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ . . . وَ سَقِيهِمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا . إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزْ

برداشت یاد شده، با توجه به شأن نزولی است که از طریق شیعه و سنی نقل شده است و آن این که از آیه 5 تا آیه مورد بحث (آیه 22)،
درباره آن بزرگواران نازل شده است. (مجمع البیان، ج 10؛ الکشاف، ج 4، ذیل آیه)

ص: 33

76- پاداش اخروی ایمان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 173 - 3

3_ ایمان و عمل صالح ، موجب استحقاق پاداش اخروی

فاما الذین ءامنوا و عملوا الصلحت فیوفیهم أجورهم و یزیدهم من فضله

واژه اجر (مزد و پاداش) دلالت می کند که مؤمنان نسبت به پاداش استحقاق دارند.

77- پاداش اخروی بر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 145 - 9

9_ قصد و نیت عمل کننده کردار های نیک ، تعیین کننده برخورداری وی از نعمت های دنیا یا مواهب آخرت

و من یرد ثواب الدنیا نؤته منها و من یرد ثواب الاخره نؤته منها

78- پاداش اخروی بندگان خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 75 - 1

1_ بنا های برافراشته و درجات عالی در بهشت ، پاداش بندگان خدا (عباد الرحمن) است .

و عباد الرحمن .. أولئك یجزون الغرفه

برداشت فوق با توجه به دو نکته است: 1_ «أولئك» اشاره به «عبادالرحمان» است. 2_ «غرفه» به معنای بنای مرتفع و برافراشته است.

در آیه شریفه نیز می تواند هم در معنای لغوی خود به کار رفته باشد و هم می تواند منزلت و مقام رفیع مقصود باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 1

1_ بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت گاه نیکوی آن ، پاداش بندگان خالص خدا

و عباد الرحمن... أولئك يجزون الغرفة... خـلدين فيها حسنت مستقرًا و مقامًا

«مستقرًا» تمیز برای ضمیر در «حسنت» و به معنای محل استقرار است و «مقام» اسم مکان و به معنای اقامت گاه می باشد.

79- پاداش اخروی پیشگامان در ایمان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 100 - 14

ص: 34

14_ پیشگامان در ایمان و تابعان نیک کردار ، برخوردار از الطاف مادی و معنوی خداوند در آخرت

رضی الله عنهم . . . لهم جنت تجری

رضایت الهی، لطفی معنوی و بهشت جاودان، نعمتی مادی است.

80- پاداش اخروی تابعین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 100 - 14

14_ پیشگامان در ایمان و تابعان نیک کردار ، برخوردار از الطاف مادی و معنوی خداوند در آخرت

رضی الله عنهم . . . لهم جنت تجری

رضایت الهی، لطفی معنوی و بهشت جاودان، نعمتی مادی است.

81- پاداش اخروی نأبان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 60 - 9

9- توبه کنندگانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام دهند ، در قیامت پاداشی بدون کمترین نقص دریافت خواهند کرد .

من تاب و ءامن و عمل صلحاً فأولئك یدخلون الجنة و لا یظلمون شیئاً

«ظلم»؛ یعنی، مقرر ساختن چیزی در غیر جایگاه و درجه مخصوص آن؛ چه به گونه ای کمتر و چه به شکلی برتر (مفردات راغب). «لا یظلمون» نیز به معنای «لا ینقصون» می باشد و مراد این است که: از اجر و مزد عمل آنان به واسطه گذشته بد آنها، چیزی کاسته نشده و به آنان ظلمی روا نمی شود.

82- پاداش اخروی توحید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 69 - 5

5- توحید و شرک (خدا پرستی و بت پرستی)، مبنای داوری خدا و تعیین کیفر و پاداش در روز رستاخیز

اللّٰه يحكمم .. فيما كنتم فيه تختلفون

با توجه به عبارت پیشین «ما» در «فیما کنتم» به معنای «الذی» است که به مسأله توحید و شرک _ که محور اختلاف میان موحدان و مشرکان تاریخ بوده است _ اشاره دارد.

83- پاداش اخروی جن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 35

18 - رحمن - 55 - 32 - 4

4- جن ، همانند انسان دارای مسؤولیت و کیفر و پاداش در آخرت

سنفرغ لكم آیه الثقلان . فبأی ءالاء ربکما تکذبان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 39 - 3

3- حضور جن همچون آدمیان ، در صحنه قیامت برای حسابرسی و کیفر و پاداش

فیومئذ لایسـل عن ذنبه انس و لاجان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 7 - 5

5- جن ، همچون انسان ، دارای تکلیف و مورد بازخواست خدا و کیفر و پاداش در قیامت

و أنّهم ظنّوا کما ظننتم أن لن یبعث الله أحداً

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که مبعوث شدن انسان ها در قیامت، بیانگر کیفر و پاداش و حسابرسی آن است.

84- پاداش اخروی جهاد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3- آل عمران - 3 - 148 - 3

3_ مجاهدت در راه خدا به همراهی پیامبران الهی و دعا به درگاه او ، موجب بهره مندی از پاداش های دنیوی و اخروی

و کاین من نبی . . . فاتیهم الله ثواب الدنیا و حسن ثواب الاخره

85- پاداش اخروی حیوانات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- انعام - 6 - 38 - 9

9_ حیوانات دارای نوعی اراده، اختیار، شعور و تکلیف و جزا و پاداش در قیامت

أمم أمثالكم .. ثم إلى ربهم يحشرون

86- پاداش اخروی خداترسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 40 - 2

2- خداترسان دور از هواپرستی با حضور در صحنه قیامت ، کردار خویش را به یاد آورده و جزای آن را خواهند دید .

یوم یتذکر .. و أمّا من خاف مقام ربّه ونهی النفس عن الهوی

ص: 36

87- پاداش اخروی راستگویان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انفطار - 82 - 13 - 1

1 - انسان های درست کار ، راست گفتار و مطیع خداوند ، به پاداش کردار خویش ، در میان انبوه نعمت های آخرت جای خواهند گرفت

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

از جمله معانی ذکر شده برای «برّ»، صلاح و درست کاری، اطاعت و صداقت است (لسان العرب). «نعیم»؛ یعنی، نعمت فراوان (مفردات راغب) نکره بودن «نعیم»، گویای عظمت آن است.

88- پاداش اخروی زن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 3

3_ تساوی زن و مرد در پاداش های اخروی

وعد الله المؤمنين و المؤمنات جنت تجرى من تحتها الأنهر

89- پاداش اخروی زنان صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 40 - 5

5 - پاداش ها و نعمت های زنان و مردان مؤمن نیک کردار در بهشت ، بیشتر از استحقاق و افزون تر از اقتضای رفتار آنان است .

و من عمل صـلحاً . . . یرزقون فیها بغير حساب

بدون حساب و بی اندازه بودن پاداش مؤمنان، در مقابل گناه کاران _ که تنها به میزان گناهشان مجازات خواهند شد _ گویای حقیقت یاد شده است.

90- پاداش اخروی زنان مؤمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - برابری زن و مرد ، در بهره مند شدن از پاداش های اخروی و نعمت های بهشتی

و من عمل صـ لِحًا من ذکر أو أنثی و هو مؤمن فأولـ نك یدخلون الجنة یرزقون فیها بغی

ص: 37

91- پاداش اخروی سعادتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 71 - 14

14- کمترین ظلم و بی عدالتی در محاسبه اعمال و نیز در پاداش اخروی سعادتمندان وجود ندارد .

فمن أوتي كـتـ به بیمینه . . . و لا یظلمون فـتیلاً

92- پاداش اخروی صابران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 11 - 10

10_ صابران دارای اعمال صالح ، از پاداش بزرگ الهی (بهشت) برخوردار خواهند شد .

أولـئـك لهم مغفره و أجر کبیر

بنا به گفته گروهی از مفسران ، مراد از «أجرکبیر» بهشت و موهبت‌های اخروی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 111 - 1

1 - مؤمنان شکبیا ، برخوردار از پاداش حتمی خداوند در قیامت

إتی جزیتهم الیوم بما صبروا

«جزاء» (مصدر «جزیت») به معنای پاداش دادن است. «باء» در «بما صبروا» سببیه و «ما» موصول حرفی است؛ یعنی، «بسبب صبرهم».

«فوز» (مصدر «فائزون») دستیابی به مقصود را می گویند. فعل «جزیت» دو مفعول بر می دارد. بنابراین «هم»، مفعول اول آن و «أنهم هم الفائزون» _ به تأویل «فوزهم» _ مفعول دوم آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 5

5_ بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت گاه نیکوی آن ، پاداش صابران است .

يجزون الغرفه بما صبروا... خـ لدین فیها حسنت مستقرًا و مقامًا

93- پاداش اخروی صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 6

6_ وجود خانه های عالی و پاکیزه برای مؤمنان نیک کردار در « جنات عدن »

و مسکن طیبه فی جنت عدن

ص: 38

«جنات عدن» می تواند نامی خاص باشد و غیر از «جنات تجری . . .» به شمار آید. برداشت فوق برگرفته از این احتمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 11 - 10

10_ صابران دارای اعمال صالح ، از پاداش بزرگ الهی (بهشت) برخوردار خواهند شد .

أولئك لهم مغفرة وأجر كبير

بنا به گفته گروهی از مفسران ، مراد از «أجر كبير» بهشت و موهبتهای اخروی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 31 - 1

1- استقرار در باغ های بهشت ، از جمله پاداش های مؤمنان نیک کردار است .

إن الذين آمنوا وعملوا الصالحات .. أولئك لهم جنّات عدن

جمله «أولئك» .. «یا خبر یکم برای «إن» در صدر آیه قبل است و یا خبر دوم و احتمال سوم آن است که جمله مستأنفه باشد در هر صورت، مشارالیه «أولئك» «الذین امنوا...» در آیه قبل است. «عَدْنُ» به معنای اقامت گزیدن و مستقر شدن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 50 - 1

1 - مغفرت الهی و رزق گوارا ، پاداش مؤمنان نیک کردار در جهان آخرت

فالذین آمنوا وعملوا .. و رزق کریم

«رزق کریم» یعنی روزی طیب و گوارا.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 80 - 8

8 - پاداش های اخروی خداوند ، ویژه مؤمنان شایسته کردار

ثواب الله خیر لمن آمن وعمل صالحاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 30 - 2

2 - اعطای پاداش به مؤمنان و نیک کرداران در قیامت ، قبل از حسابرسی بدکرداران *

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا .. وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا

برداشت یاد شده بدان احتمال است که تقدم در بیان، بیانگر تقدم خارجی نیز باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بروج - 85 - 11 - 1

1 - مؤمنان دارای عمل صالح ، برخوردار از بوستان هایی متعدد ، در آخرت

ص: 39

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ

94- پاداش اخروی صداقت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 119 - 4

4_ قیامت ، عرصه بهره برداری آدمی ، از نتایج گفتار و کردار خویش

قال الله هذا يوم ينفع الصدقين صدقهم

95- پاداش اخروی صدقه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 18 - 7

7 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می دهند) ، دو پاداش (پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت) عطا می کند .

و أقرضوا الله قرضًا حسنًا يرضَ عَفْ لِهْم و لِهْم أَجْر كَرِيم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعف لهم»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و لهم أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

96- پاداش اخروی صدیقان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 19 - 9

9 - صدیقان و شهدا (گواهان) ، در جهان آخرت برخوردار از پاداشی ویژه و مخصوص به خود

لهم أجرهم

تقدیم «لهم» بر «أجرهم» افاده حصر می کند؛ یعنی، پاداش آنان (صدیقان و شهدا)، تنها از آن ایشان است و به کسی دیگر داده نمی شود.

97- پاداش اخروی عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 148 - 11

11 - قیامت زمان برداشت و پاداش اعمال نیک است .

فاستبقوا الخیرت این ما تكونوا یأت بکم اللّٰه جمیعاً

ص: 40

جمله «این ما تکونوا ..» تعلیل جمله قبل است؛ یعنی، چون قیامتی بر شما هست باید در دنیا به انجام کارهای نیک پردازید. این تعلیل بیانگر آن است که: سعادت انسان در آخرت، به اعمال نیک او در دنیا بستگی دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 185 - 3,7,21

3_ دریافت سزای کامل اعمال، تنها در روز قیامت است.

وَأَمَّا تَوْفُونِ اجورکم یوم القیمه

7_ برخورداری از بهره های اخروی، نتیجه اعمال دنیوی انسان

وَأَمَّا تَوْفُونِ اجورکم یوم القیمه

21_ بهره های دنیا در برابر پاداش های کامل اخروی اعمال، فریبی بیش نیست.

وَأَمَّا تَوْفُونِ اجورکم یوم القیمه .. و ما الحیوه الدنیا آلاً متاع الغرور

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 9

9_ اعمال نیک آدمی در پی دارنده پاداشی الهی در دنیا و آخرت *

و ان تک حسنه یضاعفها و یؤت من لدنه اجراً عظیماً

بدان احتمال که مراد از «یضاعفها» پاداش دنیوی و «یؤت من لدنه ..» ناظر به پاداش اخروی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 108 - 20

20_ قیامت روز پاداش و کیفر اعمال است.

و كذلك زینا لكل أمه عملهم .. فینبئهم بما كانوا یعملون

مطلع ساختن آدمیان بر اعمالشان در قیامت، کنایه از مجازات و یا پاداش آنان می تواند باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4_ حضور در صحنه قیامت و برخورد با سزای اعمال دنیوی، فرجام همه انسانهاست .

لقاء الآخره

کلمه «لقاء» (رسیدن و برخورد کردن) مصدری است که به مفعولش اضافه شده و فاعل آن محذوف است؛ یعنی: «و لقاءهم الآخره».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 51 - 4

4- کيفر و پاداش الهی به انسان ها در قیامت، کاملاً مطابق و متناسب با کم و کیف رفتار آدمی است .

ليجزى الله كلّ نفس ما كسبت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 41

7- همه انسان ها ، سزای اعمال خویش را در قیامت ، به طور کامل دریافت خواهند کرد .

یوم . . . و توفی کلّ نفس ما عملت

«توفی» (از ماده توفیه) به معنای پرداخت و دریافت کامل است.

10- دنیا ، میدان عمل و آخرت صحنه دریافت پاداش و کیفر است .

یوم تأتی . . . و توفی کلّ نفس ما عملت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 112 - 5

5 - پاداش اعمال در قیامت ، عادلانه و به دور از هرگونه نقص و کاستی است .

و من يعمل . . . فلا یخاف ظلماً ولا هضماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 126 - 9

9 - کیفیت برانگیختن انسان و جزای اعمال او در قیامت ، متناسب با عملکرد دنیایی او است .

فنیسیتها . . . تنسی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 82 - 2

2 - قیامت ، روز محاسبه کردار آدمیان و مجازات و پاداش در تعلیمات ابراهیم

و الذی أطمع أن یغفر لی خطیئتی یوم الدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 54 - 5

5 - تجسم اعمال آدمیان ، به صورت کیفر و پاداش در آخرت

فالیوم لاتظلم نفس شیئاً و لاتجزون إلا ما کنتم تعملون

آمدن تعبیر «لاتجزون إلا ما» به جای «لاتجزون إلا بما کنتم تعملون» (با ذکر «باء» مقابله)، می تواند بیانگر این حقیقت باشد که خود اعمال آدمی در روز رستاخیز، به صورت کیفر و پاداش به او برگردانده خواهد شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 55 - 3

3 - بهشت و نعمت ها و خوشی های آن ، نتیجه و پاداش کردار انسان ها در دنیا است .

و لاتجزون إلا ما کنتم تعملون . إنَّ أصحَّ ب الجنَّة الیوم فی شغل ف_ کھون

از ارتباط میان این آیه _ که سخن از بهشت و نعمت های آن است _ و آیه پیش _ که درباره پاداش مطابق رفتار و کردار بود _ برداشت یاد شده به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 42

4- قیامت ، روز حسابرسی اعمال و پاداش و جزا

هـ_ذا ما توعدون لیوم الحساب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 40 - 16

16 - علم گسترده الهی به عملکرد انسان ها ، پشتوانه کیفر و پاداش اخروی آنان

اعملوا ما شئتم إنّه بما تعملون بصیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 83 - 10

10 - قیامت ، روز انسان و محصول تلاش و عملکرد او است .

حتّی یل_قوا یومهم الذی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 15 - 7

7 - اعمال نیک و بد آدمی ، دارای بازتاب در دنیا و در پی دارنده کیفر و پاداش در حیات اخروی

من عمل ص_لحاً . . . ثمّ إلى ربّکم ترجعون

تعبیر «ثمّ إلى ربّکم» - در پی «من عمل صالحاً. . .» - می رساند که آنچه در صدر آیه شریفه نسبت به بازتاب عمل گفته شده، مربوط به دنیا است و اعمال آدمی پس از آن نیز کیفر و پاداشی در نزد پروردگار خواهد داشت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 22 - 9

9 - بازگشت نتیجه کردار و اندوخته های انسان ، به خود وی در دنیا و آخرت

محیاهم و مماتهم . . . و لتجزی کلّ نفس بما کسبت

آیه شریفه پاسخ وردی است بر کسانی که صالح و ناصالح را در زندگی و مرگ مساوی می پنداشتند از این مطلب، استفاده می شود که دنیا و آخرت هر دو میدان جزا و پاداش است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 19 - 11

11- زندگی دنیا، صحنه عمل و آخرت میدان دریافت اعمال و نتایج آن *

و لکلّ درجۃ مّمّا عملوا و لیوقّیهم أعمّ لهم

بنابراین که «حقّ علیهم القول» در آیه قبل، عذاب اخروی باشد؛ از این آیه استفاده می شود که مراد از «درجات» درجه های اخروی است و در آن جایگاه، نتایج اعمال استیفا می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 12 - 3

ص: 43

3 - قیامت ، روز حاکمیت قانون و جزای اعمال

ایّان یوم الدّین

«دین» به معنای جزا و «یوم الدّین» به معنای روز جزا است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 41 - 3، 1

1 - جزای کامل اعمال ، نصیب انسان در آخرت ، در پی دیدن و مشاهده عمل

وَأَنْ سَعِيه سَوْفَ یَرِی . ثُمَّ یَجْزِیهِ الْجِزَاءَ الْأَوْفِی

3 - تجسم اعمال انسان ، مجازات و پاداش الهی در آخرت برای او

وَأَنْ سَعِيه سَوْفَ یَرِی . ثُمَّ یَجْزِیهِ الْجِزَاءَ الْأَوْفِی

برداشت یاد شده با توجه به تعبیر «یجزاه» _ به جای «یجزی به» _ استفاده می شود؛ زیرا مفاد آن چنین است: «خداوند انسان را به همان عملش جزا می دهد [و نه در برابر عملش]».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - غاشیه - 88 - 9 - 3، 2

2 - نعمت های آخرت ، پاداش کار و تلاش در دنیا است .

ناعمه . لسعیها راضیه

3 - افرادی که در قیامت ، در رفاه و خوش گذرانی به سر می برند ، دستیابی به آن را مرهون تلاش های دنیایی خود می بینند .

ناعمه . لسعیها راضیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - زلزله - 99 - 6 - 7، 5

5 - مشاهده کردار و مواجه شدن با پاداش و کیفر آن ، از اهداف حشر انسان ها در قیامت

یصدر الناس أشتاتاً لیروا أعم لهم

حرف «لام» در «لیروا»، بیانگر برداشت یاد شده است. مشاهده اعمال، یا به معنای مشاهده پاداش و کیفر آنها است و یا ناظر به تجسم اعمال و مشهود بودن آن در قیامت است.

7 - مواجه شدن انسان ها با کردار خود و پاداش یا کیفر آن ، پس از بازگشت آنان از حسابرسی است .

یصدر الناس أشتاتاً لیروا أعم لهم

98- پاداش اخروی عمل خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - زلزله - 99 - 7 - 1

1 - انجام دهندگان کار خیر ، در قیامت پاداش دیده ، با کردار خویش مواجه خواهند شد .

فمن يعمل مثقال ذره خیراً یره

ص: 44

99- پاداش اخروی عمل صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 160 - 7

7_ انجام عمل نیک به شرط حبط نشدن تا حضور در صحنه قیامت دارای پاداشی ده چندان است.

من جاء بالحسنة فله عشر أمثالها

حرف «باء» در «بالحسنة» هم می تواند برای تعدیه باشد، که در این صورت «مجیء» به معنای انجام دادن است، و هم می تواند برای مصاحبت باشد، که در این صورت «مجیء» به معنای حاضر شدن است. برداشت فوق بر اساس احتمال دوم است. بر این مبنا جمله «من جاء بالحسنة» (کسی که با عمل نیکی در قیامت حاضر شود)، اشاره به این معنا دارد که پاداش از آن کسی است که عمل نیکش تا قیامت باقی باشد و با گناه حبط نشده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 84 - 5

5- هر عمل نیک در جهان آخرت، دارای پاداش افزون و هر عمل بد دارای کیفر متناسب با آن خواهد بود.

من جاء بالحسنة .. و من جاء بالسئنة

«ال» در «الحسنة» و «السئنة» برای جنس و مفید استغراق است. بنابراین «من جاء بالحسنة»؛ یعنی، «هر کس هر عمل نیک بیاورد» و «من جاء بالسئنة»؛ یعنی، هر کس هر عمل بد بیاورد.

100- پاداش اخروی فاطمه(س)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 8

8- نعمت های سرشار بهشت، پاداش الهی اهل بیت (علی، فاطمه، حسن و حسین (ع))

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ ... وَ سَقِيهِمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا . إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزْ

برداشت یاد شده، با توجه به شأن نزولی است که از طریق شیعه و سنی نقل شده است و آن این است که از آیه 5 تا آیه مورد بحث (آیه 22)، درباره آن بزرگواران نازل شده است. (مجمع البیان، ج 10؛ الکشاف، ج 4، ذیل آیه)

101- پاداش اخروی قرض

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 245 - 16

16 - پاداش الهی به انفاق کنندگان در دنیا و آخرت

فیضاعفه له اضعافاً .. و الیه ترجعون

«الیه ترجعون»، اشاره به پاداش الهی است در آخرت؛ بنابراین «فیضاعفه» بیانگر پاداش الهی در دنیا است.

ص: 45

102- پاداش اخروی قرض به خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 11 - 10، 5

5 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (انفاق در راه او) ، دو پاداش می دهد : پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت .

من ذا الذی یقرض اللّٰه .. فیض_عفه له و له أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعفه له»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و له أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

10 - خداوند ، در برابر قرض الحسنه ای که مؤمنان به او می دهند ، علاوه بر بازپس دادن چند برابر آن در دنیا ، پاداشی نفیس و گران سنگی نیز در آخرت به ایشان خواهد داد .

من ذا الذی یقرض اللّٰه .. فیض_عفه له و له أجر کریم

واژه «کریم» در هر مقامی، معنایی متناسب با همان مقام دارد. در این جا به معنای عظیم، نفیس و گران سنگ است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 12 - 1

1 - قیامت ، روز پاداش دهی خداوند به وام دهندگان خود (کسانی که با انفاق در راه خدا به او قرض الحسنه دادند) .

من ذا الذی یقرض اللّٰه .. و له أجر کریم . یوم تری المؤمنین

«یوم» در «یوم تری»، مربوط به «له أجر کریم» در آیه پیش است؛ یعنی، خداوند، پاداش نفیس خود را به وام دهندگان خویش در روزی می دهد که... گفتنی است که مراد از «یوم تری» روز قیامت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 18 - 11، 7

7 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می دهند) ، دو پاداش (پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت) عطا می کند .

و أقرضوا اللّٰه قرضًا حسنًا یض_عف لهم و لهم أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعف لهم»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و لهم أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی

باشد.

11 - خداوند، در برابر قرض الحسنه که مؤمنان به او می دهند علاوه بر باز پس دادن چند برابر آن در دنیا پاداش نفیس و گران سنگی نیز در آخرت به ایشان عطا خواهد کرد .

إِنَّ الْمَصْدَقِينَ .. وَاَقْرَضُوا اللَّهَ ... وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ

واژه «کریم»، در هر مورد معنایی متناسب با همان جا دارد و در این جا به معنای عظیم، نفیس و گران سنگ است.

ص: 46

103- پاداش اخروی گواهان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 19 - 9

9- صدیقان و شهدا (گواهان)، در جهان آخرت برخوردار از پاداشی ویژه و مخصوص به خود

لهم أجرهم

تقدیم «لهم» بر «أجرهم» افاده حصر می کند؛ یعنی، پاداش آنان (صدیقان و شهدا)، تنها از آن ایشان است و به کسی دیگر داده نمی شود.

104- پاداش اخروی متقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- نحل - 16 - 31 - 7,9

7- ورود به بهشت جاودان و رسیدن به تمامی خواسته ها در آن، پاداش خداوند به تقواییشان است .

دار المتّقین . جنّات عدن ... لهم فیها ما یشاءون

9- نیل به سعادت اخروی، جای گرفتن در بهشت و برآورده شدن تمامی خواسته ها در آن، پاداش خداوند به تقواییشان

و لنعم دار المتّقین . جنّات عدن ... لهم فیها ما یشاءون کذلک یجزی الله المتّقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 53 - 2

2- بهشت و نعمت های آن، پاداش تقواییشان است .

جنّات ... هـذا ما توعدون لیوم الحساب

«لیوم الحساب» به تقدیر «لأجل جزاء یوم الحساب» است؛ یعنی، این نعمت ها همان چیزی است که به خاطر روز حساب به شما وعده داده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 20 - 2,4,8

2- بناهای مرتفع و چند طبقه (کاخ‌ها) در بهشت، پاداش اختصاصی تقوایندگان

ل_کن الذین اتَّقوا ربَّهم لهم غرف من فوقها غرف مبنیّه

"غرفه" (مفرد "غرف") به معنای بناهای مرتفع و خانه‌ای بالای خانه‌ای دیگر (چند طبقه چون کاخ) است. گفتنی است لام در "لهم" برای اختصاص است.

4- تقوایندگان، از منظره‌های چشم‌نواز و لذت بخش بهشت بهره‌مند خواهند شد.

لهم غرف من فوقها غرف مبنیّه

مرتفع و چند طبقه بودن بناهای بهشت به همراه جریان‌نهرها در پایین آنها، می‌تواند اشاره به مطلب یاد شده باشد.

8- کاخ‌ها و بناهای تقوایندگان در بهشت، دارای نهرهایی است جاری در پایین آنها.

غرف مبنیّه تجری من تحتها الأنه ر

ص: 47

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبا - 78 - 36 - 4

2 - خداوند ، به اقتضای ربوبیت خویش ، تقوایبندگان را از پاداش های اخروی بهره مند می سازد .

جزاء من ربك

4 - بهره مند ساختن تقوایبندگان از پاداش های آخرت ، جلوه تدبیر خداوند در ترفیع بخشیدن به مقام پیامبر (صلی الله علیه و آله) است .

ربك

«رب» مصدر و به معنای تربیت است و مجازاً در معنای «تربیت کننده» استعمال می شود (مفردات راغب). تأکید بر واژه «ربك»، گویای آن است که اعطای پاداش به متقین، در راستای تربیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و افزودن رشد آن حضرت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبا - 78 - 37 - 8

6 - پاداش رسانی به اهل تقوا در قیامت ، اقتضای تدبیر نظام هستی و لازمه ربوبیت خداوند بر جهان است .

جزاء من ربك . . . رب السموت و الأرض و ما بینهما

8 - نعمت های بهشت و پاداش تقوایبندگان در آن ، جلوه رحمت گسترده خداوند است .

جزاء من ربك . . . الرحمن

105- پاداش اخروی مجاهدان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 88 - 15

15 - حوران بهشتی ، از آن مؤمنان مجاهد و ایثارگر است .

و أولئک لهم الخیرت

منظور از «الخیرات» به قرینه آیه 70 سوره الرحمن (فیهن خیرات حسان) می تواند حوران بهشت باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- باغ های بهشت ، با نهر های همیشه جاری ، پاداش الهی به شرکت کنندگان در جهاد و نبرد با دشمنان دین

و من یطع الله و رسوله یدخله جنّات تجری

با توجه به این که سیاق آیات، در رابطه با جنگ و جهاد می باشد؛ مراد از «من یطع...» کسی است که فرمان جهاد را اطاعت کرده است.

106- پاداش اخروی محسنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 26 - 3، 2، 1

1_ پاداش های اخروی ، تنها از آن نیکوکاران است .

ص: 48

لذین أحسنوا الحسنی

تقدیم خبر (لذین ..) بر مبتدا (الحسنی) مفید حصر است.

2_ پاداش نیکوکاران در سرای آخرت از نوع بهترین پاداشهاست .

لذین أحسنوا الحسنی

3_ نیکوکاران در سرای آخرت ، افزون بر بهترین پاداش ها ، از نعمتهایی بی شمار و غیر قابل توصیف برخوردار خواهند بود .

لذین أحسنوا الحسنی و زیاده

تکثیر در «زیاده» _ که برای تفخیم است _ بیانگر برداشت فوق می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 2

2_ نیکوکاران علاوه بر بهره مند شدن از پاداش در حیات دنیا ، از پاداش های برتر اخروی نیز برخوردار خواهند شد .

لانضیع أجر المحسنین . ولأجر الآخره خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 34 - 7، 13

7 - پاداش احسان کنندگان در قیامت ، پاداشی بزرگ و با عظمت است .

ذلک جزاء المحسنین

برداشت یاد شده از کاربرد «ذلک» (برای اشاره به شیء بعید)، استفاده شده است.

13 - بهشت و تأمین تمامی خواسته ها ، پاداش استحقاقی و حق محسنان است .

ذلک جزاء المحسنین

تعبیر «جزاء» می رساند که محسنان در برابر احسان های خود، حقی بر خدا پیدامی کنند؛ هر چند این حق را خود او مقرر فرموده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 35 - 10

10 - فراهم شدن تمامی خواسته های محسنان در قیامت ، پاداشی است بر مبنای بهترین عمل آنان .

لهم ما يشاءون عند ربهم . . . و يجزيهم أجرهم بأحسن الذي كانوا يعملون

برداشت یاد شده از آن جا است که جمله «یجزیهم . . .» می تواند توضیح و بیان برای جمله «لهم ما يشاءون . . .» باشد؛ یعنی، برآورده شدن خواسته های محسنان در قیامت، همان پاداش مطابق با بهترین عمل ها است که خداوند برای آنان مقرر داشته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 44 - 2

2 - بهره مندی از موهبت های بهشت ، جزا و پاداش الهی به نیکوکاران

فی ظلّ و عیون . . . إنّ کذلک نجزی المحسنین

ص: 49

107- پاداش اخروی محمد(صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 185 - 6

6_ وعده پاداش کامل اخروی به پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، در برابر ابلاغ رسالت و تحمّل رنج های آن

فان کذبوک . . . و انّما توفّون اجورکم یوم القیمه

از مصادیق مورد نظر برای «و انّما توفّون اجورکم»، به قرینه آیه قبل، که در مقام تسلی و دلداری پیامبر (صلی الله علیه و آله) بود، پاداش کامل پیامبر (صلی الله علیه و آله) در برابر ابلاغ رسالت است.

108- پاداش اخروی مرد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 3

3_ تساوی زن و مرد در پاداش های اخروی

وعد الله المؤمنین و المؤمنات جنت تجری من تحتها الأنهر

109- پاداش اخروی مردان صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 40 - 5

5 - پاداش ها و نعمت های زنان و مردان مؤمن نیک کردار در بهشت ، بیشتر از استحقاق و افزون تر از اقتضای رفتار آنان است .

و من عمل صـلِحًا . . . یرزقون فیها بغير حساب

بدون حساب و بی اندازه بودن پاداش مؤمنان، در مقابل گناه کاران_ که تنها به میزان گناهشان مجازات خواهند شد_ گویای حقیقت یاد شده است.

110- پاداش اخروی مردان مؤمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- برابری زن و مرد ، در بهره مند شدن از پاداش های اخروی و نعمت های بهشتی

و من عمل صـ لِحًا من ذکر أو أنثی و هو مؤمن فأولـ نك یدخلون الجنة یرزقون فیها بغی

ص: 50

111- پاداش اخروی مطیعان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انفطار - 82 - 13 - 1

1 - انسان های درست کار ، راست گفتار و مطیع خداوند ، به پاداش کردار خویش ، در میان انبوه نعمت های آخرت جای خواهند گرفت

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

از جمله معانی ذکر شده برای «برّ»، صلاح و درست کاری، اطاعت و صداقت است (لسان العرب). «نعیم»؛ یعنی، نعمت فراوان (مفردات راغب) نکره بودن «نعیم»، گویای عظمت آن است.

112- پاداش اخروی مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 173 - 5

5_ پاداش اخروی مؤمنان صالح بیش از استحقاق آنان است .

فاما الذين ءامنوا و عملوا الصلحت . . . و یزیدهم من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 6

6_ وجود خانه های عالی و پاکیزه برای مؤمنان نیک کردار در « جنات عدن »

و مسکن طیبه فی جنت عدن

«جنات عدن» می تواند نامی خاص باشد و غیر از «جنات تجری . . .» به شمار آید. برداشت فوق برگرفته از این احتمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 88 - 15

15_ حوران بهشتی ، از آن مؤمنان مجاهد و ایثارگر است .

و أولئك لهم الخیرت

منظور از «الخیرات» به قرینه آیه 70 سوره الرحمن (فیهن خیرات حسان) می تواند حوران بهشت باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 4 - 11

11_ عمل صالح ، شرط بهره مندی اهل ایمان از پاداش های اخروی

لیجزی الذین ءامنوا و عملوا الصلحت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 111 - 2

ص: 51

2_ مؤمنان به کتاب های آسمانی ، در قیامت به پاداش کامل کردار خویش دست خواهند یافت .

وإنَّ كلاًّ لما لیوفینهم ربك أعم لهم

مراد از «أعمالهم» کیفر و پاداش اعمال می باشد. بنابراین «إنَّ كلاًّ...»؛ یعنی ، همانا پروردگارت پاداش و کیفر اعمال همگان را به طور کامل پرداخت خواهد کرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 31 - 9,1

1- استقرار در باغ های بهشت ، از جمله پاداش های مؤمنان نیک کردار است .

إنّ الذین ءامنوا و عملوا الصّٰلِحٰتِ .. أولئک لهم جنّٰت عدن

جمله «أولئک..» یا خبر یکم برای «إنّ» در صدر آیه قبل است و یا خبر دوم و احتمال سوم آن است که جمله مستأنفه باشد در هر صورت، مشارالیه «أولئک» «الذین امنوا...» در آیه قبل است. «عدن» به معنای اقامت گزیدن و مستقر شدن است.

9- بهشت ، مکانی بس آسایش آفرین ، و نعمت های آن ، پاداشی بس نیک برای مؤمنان است .

نعم الثّواب و حسنّت مرتفقاً

«مرتفق» اسم مکان به معنای «متکا» (تکیگاه) است و چون هنگام استراحت، نوعاً، مرفق خود را روی زمین می گذارند، به محل استراحت و لمیدن «مرتفق» گفته شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 61 - 12

12- ورود مؤمنان به بهشت عدن ، به خاطر ایمان آنان به غیب و تصدیق آن است .

جنّٰت عدن التي وعد الرحمن عباده بالغیب

«باء» در «بالغیب» می تواند سببیه و متعلق به «وعد» باشد؛ یعنی، وعده خداوند به مؤمنان، به جهت ایمان آنان به غیب بوده است. روشن است که بنابراین وجه، تقدیر کلام «بتصدیق الغیب» خواهد بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 50 - 1

1 - مغفرت الهی و رزق گوارا، پاداش مؤمنان نیک کردار در جهان آخرت

فالدین ءامنوا و عملوا .. و رزق کریم

«رزق کریم» یعنی روزی طیب و گوارا.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 111 - 1

1 - مؤمنان شکیبیا، برخوردار از پاداش حتمی خداوند در قیامت

إتی جزیتهم الیوم بما صبروا

«جزاء» (مصدر «جزیت») به معنای پاداش دادن است. «باء» در «بما صبروا» سببیه و «ما» موصول حرفی است؛ یعنی، «بسبب صبرهم». «فوز» (مصدر «فائزون») دستیابی به مقصود را می گویند. فعل «جزیت» دو مفعول بر می دارد. بنابراین «هم»، مفعول اول آن و «أنهم هم الفائزون» _ به تأویل «فوزهم» _ مفعول دوم آن است.

ص: 52

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 80 - 8

8 - پاداش های اخروی خداوند ، ویژه مؤمنان شایسته کردار

ثواب الله خير لمن ءامن و عمل صـلحاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 45 - 5

5 - پاداش های اخروی خداوند به مؤمنان (بهشت و نعمت های آن) ، تفضل او است .

ليجزى الذين . . . من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 4 - 1

1 - فلسفه برپایی قیامت ، پاداش دادن به مؤمنان دارای عمل صالح است .

لتأتينكم . . . ليجزى الذين ءامنوا و عملوا الصـلحـت

«ل» در «ليجزى»، تعلیل برای فعل «تأتى» در آیه قبل است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 40 - 10

10 - خداوند با کافران بدکردار در قیامت ، بر مبنای عدل و با مؤمنان نیک کردار براساس فضل و لطف خویش برخورد خواهد کرد .

من عمل سيئه فلايجزى إلاّ مثلها و من عمل صـلحاً . . . و هو مؤمن ... يرزقون فيها ب

برداشت یاد شده از آن جا است که مجازات گناه کاران، تنها به میزان گناه آنان است؛ ولی پاداش مؤمنان نیک کردار، بی شمار و افزون بر استحقاق آنان می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جاثیه - 45 - 30 - 2

2 - اعطای پاداش به مؤمنان و نیک کرداران در قیامت ، قبل از حسابرسی بدکرداران *

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا .. وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا

برداشت یاد شده بدان احتمال است که تقدم در بیان، بیانگر تقدم خارجی نیز باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 10 - 26,27

26 - احاطه علمی خداوند ، به تمامی اعمال مؤمنان ، تضمین کننده پاداش های اخروی آنها

و كَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَى وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

یادآوری احاطه علمی خداوند به همه اعمال _ پس از وعده پاداش برتر به همه مؤمنان _ می تواند برای ایجاد و اطمینان در مؤمنان باشد و نیز آنان به این یقین داشته باشند که خداوند به هر عمل نیک آنان، آگاه است. همچنین اعمال نیک آنان _ هر

ص: 53

چند کوچک باشد _ ضایع نخواهد شد.

27 - دستیابی مؤمنان به پاداش های موعود الهی در آخرت ، در گرو پایدار ماندن آنان بر ایمان و انجام اعمال نیک است .

و کلاً وعد الله الحسنی و الله بما تعملون خیر

جمله «و الله بما تعملون خیر» می تواند در بردارنده هشدار باشد. بر این اساس، هشدار الهی به مؤمنان مجاهد و انفاق گر _ پس از این که به آنان وعده پاداش برتر اخروی داده است _ می تواند بیانگر این حقیقت باشد که مؤمنان مواظب باشند و بدانند که دستیابی آنان به آن وعده های الهی، در صورتی قطعی است که آنها همچنان بر ایمان و صراط مستقیمی که در آن قرار دارند، باقی بمانند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 11 - 5

5 - خداوند ، در قبال عمل کردن مؤمنان به توصیه او (جا باز کردن برای دیگران در مجالس) جایگاه اخروی آنان را وسیع خواهد کرد .

فافسحوا یفسح الله لکم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که «یفسح الله لکم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 13 - 5

5 - پاداش مؤمنان ، عادلانه و بی کم و کاست داده می شود .

فمن یؤمن برّبه فلا یخاف بنحسا ولا رهقا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قیامه - 75 - 23 - 2

2 - مؤمنان در روز قیامت ، تنها به لطف و ثواب الهی چشم دوخته اند .

إلی ربّها ناظره

برداشت یاده شده، مبتنی بر حذف مضاف است و تقدیر آن چنین می باشد: «إلی ثواب ربّها ناظره».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - خداوند در قیامت ، مؤمنان را با یادآوری مکرر پاداش های خویش ، آزار نداده و بر آنان منت نخواهد گذاشت .

لهم أجر غیر ممنون

در معانی «مَنْ» آورده اند که: منت گذاشتن بر کسی، به این است که احسان به او را بزرگ شمرده و به آن فخر کنند و درباره اش سخن را آغاز و تکرار کنند تا آن جا که شخص را متنفر سازند. (لسان العرب)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بروج - 85 - 11 - 1

1 - مؤمنان دارای عمل صالح ، برخوردار از بوستان هایی متعدد ، در آخرت

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنَّٰتُ

ص: 54

113- پاداش اخروی مهاجران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- نحل - 16 - 41 - 1، 12

1- خداوند، به مسلمانهایی که مورد ستم واقع شده و به خاطر او هجرت کردند، جایگاه و مکانی شایسته در دنیا و پاداشی بس بزرگ تر در آخرت عطا می کند.

و الذين هاجروا في الله من بعد ما ظلموا لنبؤتهم في الدنيا حسنة و لأجر الآخرة أ

«فی» در «فی الله» به معنای «لام» و برای تعلیل است. بنابراین معنای عبارت «هجرت برای کسب رضای خداوند» است.

12- مهاجران، از فواید دنیوی و پاداش اخروی هجرت در راه خدا بی خبرند.

و الذين هاجروا... لأجر الآخرة أكبر لو كانوا يعلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 58 - 5

5- رزق نیکو، پاداش اخروی خدا به مؤمنان مهاجر

و الذين هاجروا... ليرزقنهم الله رزقاً حسناً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 59 - 1

1 - خدا، عهده دار پاداش مؤمنان مهاجر در جهان آخرت

و الذين هاجروا... ليدخلنهم مدخلاً يرضونه

114- پاداش اخروی مهتدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 61 - 3

3 - پاداش های اخروی، وعده نیکوی خداوند به هدایت یافتگان

أفمن وعدنَه وعدًا حسنًا

115- پاداش اخروی یعقوب (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 3

3- پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

ص: 55

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «ما کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 3

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم، اسماعیل، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد.

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

116- پاداش اخروی یوسف(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 10,11

10_ یوسف (ع) در آخرت از پاداشی برتر و بهتر از آنچه در دنیا بدان دست یافت، بهره مند خواهد شد.

و كذلك مکّنا لیوسف فی الأرض... ولانضیع أجر المحسنین. ولأجر الآخره خیر... و

11_ پاداش های دنیوی و اخروی یوسف (ع)، دستاورد ایمان و ملازمت او بر تقوا و پرهیزگاری بود.

و كذلك مکّنا لیوسف... ولأجر الآخره خیر للذین ءامنوا وکانوا یتقون

117- پاداش ادیت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 195 - 19,21

19_ بخشش گناهان و دخول در بهشت، پاداش بزرگ الهی، برای هجرت، آوارگی، آزار دیدن در راه خدا و جهاد و شهادت

فالذین هاجروا و اخرجوا من دیارهم و اودوا فی سبیلی و قاتلوا و قتلوا لا کفرنّ عنه

21_ پاداش مهاجران، آوارگان، آزاردیدگان در راه خدا، مجاهدان و شهیدان، تضمین شده از سوی خداوند

انّی لا اضیع عمل عامل منکم . . . فالذین هاجروا و اخرجوا من دیارهم و اوذوا فی سبی
لام قسم و نون تأکید در «لا کفّرَن» و در «لادخلن» دلالت بر تأکید و تضمین پاداش دارد.

118- پاداش ارزشمند

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤنون - 23 - 72 - 9

ص: 56

9- پاداش خدا، بهترین و ارزشمندترین پاداش ها برای مبلغان الهی

فخراج ربك خير

119- پاداش استقامت ابراهیم (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 50 - 4

4- خداوند، خوش نامی و بلندآوازی را، به پاس پایداری ابراهیم (ع) در توحید، به او و فرزندانش عنایت کرد.

فلما أعتزلهم... و جعلنا لهم لسان صدق عليًا

120- پاداش استقامت بر توحید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 112 - 15

15_ استقامت در دین و پایداری بر توحید، در پی دارنده پاداش الهی است.

فاستقم... إنه بما تعملون بصير

یادآوری علم و آگاهی خداوند به اعمال بندگان پس از امرها و نهی ها، اشاره به پاداش دهی و کیفر رساندن است.

121- پاداش استقامت در تکلیف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 23 - 3

3_ بهشت عدن، پاداش صبر و استقامت بر فرمان های الهی، برپا داشتن نماز و انفاق کردن

والذین صبروا... أولئك لهم عقبی الدار. جنات عدن

122- پاداش استقامت در دینداری

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 112 - 15

15_ استقامت در دین و پایداری بر توحید، در پی دارنده پاداش الهی است .

فاستقم .. إنه بما تعملون بصیر

یادآوری علم و آگاهی خداوند به اعمال بندگان پس از امرها و نهی ها ، اشاره به پاداش دهی و کیفر رساندن است.

ص: 57

123- پاداش اسکان به واردین به مجلس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 11 - 10، 8، 5، 4

4 - پاداش مؤمنان عمل کننده به توصیه الهی (توصیه به جا باز کردن برای دیگران در مجالس)، حل مشکلات و گشایش در امور زندگی آنان از سوی خداوند است.

فافسحوا یفسح الله لکم

در صورتی که مراد از «یفسح الله»، پاداش دنیوی باشد برداشت بالا استفاده می شود.

5 - خداوند، در قبال عمل کردن مؤمنان به توصیه او (جا باز کردن برای دیگران در مجالس) جایگاه اخروی آنان را وسیع خواهد کرد.

فافسحوا یفسح الله لکم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که «یفسح الله لکم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

8 - برخاستن از جای خود و قرار دادن آن در اختیار دیگران، دارای پاداشی متناسب در پیشگاه خداوند

و إذا قیل انشزوا فانشزوا یرفع الله الذین ءامنوا منکم

برداشت یاد شده بدان سبب است که خداوند، برخاستن از جای خود را مایه بالا رفتن درجه و منزلت فرد قرار داده است.

10 - خداوند، درجات اخروی مؤمنان، به خصوص اهل علم را، که در مجالس - در صورت ازدحام جمعیت - از جای خود برمی خیزند و آن را در اختیار دیگران قرار می دهند، بالا خواهد برد.

فانشزوا یرفع الله الذین ءامنوا منکم و الذین أوتوا العلم درجـت

124- پاداش اصحاب یمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 38 - 2

2 - حوریان بهشت، پاداش الهی به اصحاب الیمین

إنا أنشأنهنّ... لأصحـب الیمین

125- پاداش اصلاح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 40 - 6

6 - عفو و اغماض از خطای دیگران و اصلاح بدی آنان با نیکی و گذشت ، موجب اجر و پاداش ویژه خداوند است .

و جزؤا سیئه سیئه مثلها فمن عفا و أصلح فأجره علی الله

126- پاداش اطاعت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 58

26_ استحقاق اجر عظیم الهی، در گرو ایمان به خدا و رسول و پرهیز از مخالفت با آنان

و ان تؤمنوا و تتقوا فلکم اجر عظیم

چون کلمه «اجر»، ظهور در پاداش استحقاقی دارد، در برداشت فوق، کلمه استحقاق آورده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 59 - 29

29_ سعادت دنیا و آخرت، در گرو اطاعت از خدا و رسول و مراجعه به آنها در حل کشمکشها *

اطيعوا الله... ذلک خير و احسن تاويلا

بدان احتمال که جمله «ذلک خير» مربوط به دنیا و جمله «احسن تاويلا» مربوط به آخرت باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 69 - 1

1_ مصاحبت با پیامبران، صدیقان، شاهدان و گواهان اعمال و صالحان، پاداش اطاعت از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)

و من يطع الله و الرسول... و الصالحين

«صدیق»، یعنی بسیار راستگو و شاید مبالغه بودن آن اشاره به صداقت آنان در گفتار و عمل باشد. برخی برآند که مقصود از صدیقین، اولین کسانی هستند که پیامبران را تصدیق کردند و شاهدان، یا به معنای کشته شدگان در راه خدا و یا گواهان بر اعمال انسانها و یا عالمان واقعی دین است.

127- پاداش اطاعت از خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 15

15_ بهشت جاودان، بوستان های پوشیده از درخت، خانه های دلپذیر و خشنودی خدا، پاداش الهی به مؤمنان در برابر امر به معروف و نهی از منکر، اقامه نماز، پرداخت زکات و اطاعت از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)

و المؤمنون و المؤمنات... یأمرون بالمعروف... و یطیعون الله و رسوله... وعد الل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 12 - 28

28_ عمل کنندگان به میثاق و فرمان های الهی ; هر یک بهره مند از بهشتی خاص هستند .

لقد اخذ الله میثق ... لئن اقمتم الصلوه ... لادخلنکم جنت

بهره گیری عمل کنندگان به فرمانهای الهی از بهشتهای متعدد (جنت)، می تواند به این صورت باشد که هر کس به بهشت مخصوص خویش راه می یابد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 161 - 17

ص: 59

17_ اطاعت کنندگان از دستور های خدا در صورت نیکوکار بودن از پاداشی بیش از دیگر مطیعان بهره مند خواهند شد .

سنزید المحسنین

128- پاداش اطاعت از محمد(صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7- توبه - 9 - 72 - 15

15_ بهشت جاودان ، بوستان های پوشیده از درخت ، خانه های دلپذیر و خشنودی خدا ، پاداش الهی به مؤمنان در برابر امر به معروف و نهی از منکر ، اقامه نماز ، پرداخت زکات و اطاعت از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)

و المؤمنون و المؤمنات ... یأمرون بالمعروف ... و یطیعون الله و رسوله ... وعد الل

129- پاداش اطعام به مساکین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 184 - 16

16 - روزه گرفتن و فدیة دادن به مسکین ، چنانچه با میل و رغبت باشد ، ثوابی افزونتر دارد .

کتب علیکم الصیام .. و علی الذین یطیقونه فدیة ... فمن تطوع خیراً فهو خیر له

مصدق مورد نظر برای «خیراً» به دلیل فرازهای قبل ، روزه گرفتن و در صورت مشقت بار بودن روزه، فدیة دادن است.

130- پاداش اعتصام به خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 175 - 3

3_ نیل به مقام قرب الهی ، بهره مندی کامل از بهشت و نعمت های آن و برخورداری از فضل الهی ، پاداش مؤمنان متمسک به خداوند

فاما الذین ءامنوا .. فسیدخلهم فی رحمہ منہ و فضل و یهدیهم الیه

131- پاداش اعراض از شرک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3- اعطای اسحاق و یعقوب به حضرت ابراهیم (ع) ، موهبتی الهی و پاداش هجرت او بود .

فلَمَّا أَعْتَزَلَهُمْ وَ مَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ هَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ

حرف «لَمَّا» بیانگر ترتب جزا(وهبنا ..) بر شرط (اعتزلهم ...) می باشد و دلالت می کند که وجود جزا، به خاطر وجود شرط

ص: 60

بوده است.

132- پاداش الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 145 - 11، 16

11 - خداوند ، پاداش دهنده اعمال در دنیا و آخرت

و من یرد ثواب الدنیا نۆته منها و من یرد ثواب الاخره نۆته منها

مراد از اراده پاداش، انجام عمل خیر، برای نیل به پاداش است.

16 - سپاسگزاران نعمت های خداوند ، بهره مند از پاداش های مخصوص او

و من یرد ثواب الدنیا . . . و من یرد ثواب الاخره . . . و سنجزی الشاکرین

133- پاداش الیاس (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 131 - 3

3 - باقی ماندن نام و آوازه نیک الیاس پیامبر (ع) ، از پاداش های خداوند به ایشان

و ترکنا علیه فی آخرین . . . إنا کذلک نجزی المحسنین

134- پاداش امت ها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 5

5 - هر فرد و امتی از پاداش اعمال نیک خویش بهره مند خواهند شد .

لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 5

5- هر فرد و امتی از پاداش اعمال نیک خویش بهره مند خواهد شد .

لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

135- پاداش امر به معروف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 61

15 - بهشت جاودان ، بوستان های پوشیده از درخت ، خانه های دلپذیر و خشنودی خدا ، پاداش الهی به مؤمنان در برابر امر به معروف و نهی از منکر ، اقامه نماز ، پرداخت زکات و اطاعت از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) و المؤمنون و المؤمنات .. یأمرون بالمعروف ... و یطیعون الله و رسوله ... وعد الل

136- پاداش انس با قرآن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 30 - 2

2 - تلاوت قرآن و انس با آن ، برپایی نماز و انفاق در نهان و آشکار ، دارای اجر و پاداش الهی

یتلون کتَبَ اللهُ .. لیوفّیهم أجورهم

137- پاداش انسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 77 - 12

12 - همه انسان ها ، برای کیفر و پاداش به سوی خدا باز می گردند .

فإلینا یرجعون

138- پاداش انسان ها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 38 - 18

18 - پاداش برتر و مازاد بر استحقاق بندگان ، پرتوی از مشیت خدا بر اعطای روزی بی شمار او

لیجزیهم الله أحسن ما عملوا و یریدهم من فضله و الله یرزق من یشاء بغير حساب

جمله «و الله یرزق من یشاء بغير حساب» در مقام تعلیل برای جمله «لیجزیهم الله ..» و «یریدهم...» است؛ چون خداوند به هر کس که بخواهد روزی بی حساب و فراوان می دهد. از این رو به مردان الهی پاداش افزون بر استحقاقشان، عنایت می فرماید.

4- رسیدگی نهایی به کار مردمان و تعیین کیفر و پاداش برای آنان، از شؤون خداوند

وإلى الله ترجع الأمور

در صورتی که مراد از «الأُمور» کارهای مربوط به انسان ها باشد؛ آیه شریفه به فلسفه قیامت و حضور مردم در پیشگاه خداوند، جهت محاسبه اعمال و مشخص شدن فرجام نهایی شان اشاره دارد.

ص: 62

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - معارج - 70 - 26 - 3

3 - حساب رسی و کیفر و پاداش بندگان ، مهم ترین خصوصیت معاد و فلسفه برپایی قیامت

و الذین یصدّقون بیوم الدین

مطلب یاد شده، از تعبیر «یوم الدین» درباره قیامت، به دست می آید.

139- پاداش انفاق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 245 - 13، 18

13 _ بقای آنچه به خداوند قرض داده می شود و بازگشت چندین برابر آن به آدمی

من ذا الذی یقرض الله .. فیضاعفه له اضعافاً کثیرةً

مُراد از ضمیر مفعولی در «یضاعفه» قرض است؛ یعنی آن مالی که قرض داده شود، چندین برابر شده و به او باز پس داده می شود؛ بنابراین باید آن مال باقی باشد.

18 _ پاداش انفاق در راه خداوند ، غیر قابل شمارش است .

فیضاعفه له اضعافاً کثیرةً

امام صادق (ع): .. ان الكثير من الله عزّ و جل لا یحصی و لیس له منتهی

معانی الاخبار، ص 397، ح 54؛ نورالثقلین، ج 1، ص 243، ح 965.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 261 - 13، 12، 11، 9، 8، 6، 1

1 _ مالی که در راه خدا انفاق می شود ، همچون بذری است که هفت خوشه برویاند و در هر خوشه صد دانه باشد .

مثل الذین ینفقون .. مائه حبه

از مُشَبَّه به (دانه) به دست می آید که مُشَبَّه، مالی است که شخص در راه خدا انفاق می کند؛ نه اینکه مُشَبَّه، خودِ انفاق کننده باشد؛ چنانچه ظاهر تشبیه افاده می کند.

6_ پاداش الهی به انفاق کنندگان در راه خدا، دست کم به هفتصد برابر

مثل الذین ینفقون .. مائه حبه

8_ خداوند بر اساس مشیت خود، به هر کس که بخواهد ثمره انفاق را _ که هفتصد برابر است _ به چند برابر افزایش می دهد .

والله یضاعف لمن یشاء

9_ پاداش های فراوان الهی به انفاق کننده، منوط به انفاق مستمر

مثل الذین ینفقون اموالهم

فعل مضارع «ینفقون» حکایت از استمرار انفاق دارد؛ یعنی پاداشهای مذکور در آیه در صورتی است که شخص به صورت مستمر انفاق کند؛ نه مثلاً یکی _ دو مرتبه.

11_ پاداش وسیع (نامحدود) خداوند به انفاق کننده *

ص: 63

مثل الذین ینفقون . . . و الله واسع علیم

12_ پاداش خداوند به انفاق کنندگان به چندین برابر ، برخاسته از سعه وجودی و گستردگی رحمت اوست .

و الله یضاعف لمن یشاء و الله واسع علیم

13_ خداوند ، به انفاق کنندگان در راه او و مستحقین پاداش های چند برابر ، داناست .

و الله یضاعف لمن یشاء و الله واسع علیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 262 - 5,6

2_ عاری بودن انفاق از هر گونه منت و آزار_ چه هنگام پرداخت و چه پس از آن_ ، از شرایط ارزشمندی ، قبولی و پاداش در مقابل آن

الذین ینفقون . . . ثم لا یتبعون ما انفقوا متاً و لا اذی

5_ انفاق کنندگان بدون منت و آزار ، بهره مند از پاداش های والا و ویژه الهی

لهم اجرهم عند ربهم

کلمه «عند ربهم»، دلالت بر ویژگی پاداش دارد.

6_ توجه به پاداش های الهی برای انفاق در راه خدا ، برانگیزنده آدمی به انفاق

لهم اجرهم عند ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 263 - 11

11_ بهره و آثار ارزشمند انفاق ، برای شخص انفاقگر است ؛ نه خداوند .

و الله غنی حلیم

بکارگیری صفت «غنی» پس از مسأله «انفاق»، برای نفی تصور بهره جستن خداوند از انفاق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 265 - 1,6,9,13

1_ مثل انفاق کنندگان اموال برای خشنودی خدا و ثبات نفس خویش ، همچون بوستانی است بر تپه ای بلند که یا رگباری تند بر آن بارد و دو چندان میوه دهد و یا باران ملایمی بر آن بارد و آن را به ثمر بنشانند .

و مثل الذین ینفقون اموالهم ابتغاء مرضات اللّٰه . . کمثل جنّه ... اُکلها ضِعْفِ

6_ وعده الهی به پاداش انفاق کنندگان برای کسب رضایت خداوند

مثل الذین ینفقون . . فاتت اُکلها

9_ انفاق کنندگان ، دارای زمینه و قابلیت والای بهره مندی از فیوضات الهی

اصابها وابل . . فان لم یصبها وابل فطلّ

13_ پاداش انفاق کنندگان ، یکسان نیست .

و مثل الذین . . کمثل جنّه بریوه ... فان لم یصبها وابل فطلّ

از تشبیه انفاق به بوستانی که بر اثر باران به ثمر نشسته باشد و در صورت بارش بارانی تند، ثمر آن دو چندان شود، یکسان نبودن پاداش استفاده گردیده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 266 - 4

4_ انفاق برای جلب رضایت الهی و ثبات نفس و به دور از ممت و آزار و ریا، دارای نتایج و بهره های فراوان

ایودّ احدکم ان تکون له جنّه .. فیها من کلّ الثمرات

انفاق، تشبیه به بوستان شده که هر گاه ریا و آزاری در پی داشته باشد، بسوزد و چنانچه برای رضای الهی و خالی از ریا و آزار باشد، دربردارنده نتایج و بهره های فراوان خواهد بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 268 - 7،8،10،11،13

7_ خداوند ترغیب کننده آدمی به انفاق، با وعده آمرزش گناهان و فزونی رزق

و الله یعدکم مغفره منه و فضلا

کلمه «فضلا» به قرینه مقابله آن با وسوسه شیطان بر تهیدستی، به معنای فزونی در رزق است.

8_ انفاق، موجب توسعه رزق و آمرزش گناهان

یا ایّها الذّین امنوا انفقوا .. و الله یعدکم مغفره منه و فضلا

10_ آمرزش گناهان و فزونی مال از جانب خداوند، پاداشی برای انفاق کنندگان

یا ایّها الذّین امنوا انفقوا .. و الله یعدکم مغفره منه و فضلا

11_ فزونی پاداش الهی، نسبت به مال انفاق شده

و الله یعدکم مغفره منه و فضلا

«فضل» (به معنای فزونی)، پاداشی از سوی خداوند به انفاق کننده است. این فزونی در پاداش می تواند در مقایسه با مال انفاق شده مطرح باشد؛ یعنی خداوند بیش از آنچه انفاق می کنید به شما پاداش می دهد.

13_ خداوند، آگاه به انفاق کنندگان در راه او و گشایش دهنده روزی آنان است.

و الله واسع علیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 270 - 2،7

2_ پاداش الهی به انفاق ها و نذر های بندگان ، هر چند اندک باشد .

و ما انفقتم من نفقه . . . فانّ الله يعلمه

توجه دادن به علم خداوند بر اعمال بندگان کنایه از پاداش الهی در برابر آن اعمال است.

7_ خداوند ، مددکار و یاور اهل انفاق و وفاکنندگان به نذر است .

و ما للظالمین من انصار

از مفهوم «و ما للظالمین من انصار» که تنها ترک کنندگان انفاق محروم از حمایت خداوند می باشند، برداشت فوق استفاده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 271 - 7

7_ صدقه پنهانی به فقرا ، كفاره برخی گناهان

وان تخفوها و توتوها الفقراء . . . و یکفر عنکم من سیئاتکم

ص: 65

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 272 - 6,14,16,17

6 _ انفاق از هر چیز خیر ، به سود خود انفاق کننده

و ما تنفقوا من خیر فلا نفسکم

«من» در برداشت فوق، ابتدائیه معنی شده است.

14 _ مقبولیت انفاق در پیشگاه خداوند و ثمردهی آن ، در گرو نیت و قصد قربت انفاق کننده

و ما تنفقوا من خیر فلا نفسکم و ما تنفقون الا ابتغاء وجه الله

بنابراینکه جمله «و ما تنفقون» حال برای «و ما تنفقوا فلا نفسکم» باشد؛ یعنی آنگاه انفاق به سود شماست که برای «ابتغاء وجه الله» باشد.

16 _ انفاق کننده در راه خدا ، بهره مند از پاداش کامل انفاق ، بی هیچ ستمی در حق وی

و ما تنفقوا من خیر یوفّ الیکم و انتم لا تظلمون

17 _ کم و کاست نشدن پاداش انفاق برای رضای خدا ، هر چند به بینوایان غیر مسلمان باشد .

و ما تنفقوا من خیر یوفّ الیکم و انتم لا تظلمون

با توجه به شأن نزول که در مورد انفاق به غیر مسلمانان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 274 - 1,3,4

1 _ انفاق کنندگان پنهان و آشکار در شب و روز (همه حال و همه وقت) بهره مندان از پاداش های ویژه الهی

الذین ینفقون اموالهم ... فلهم اجرهم عند ربهم

3 _ پاداش الهی اهل انفاق ، نتیجه عمل خیر آنها

فلهم اجرهم عند ربهم

4 _ وعده الهی بر پاداش اهل انفاق ، بر انگیزنده آدمی به آن

فلهم اجرهم عند ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 136 - 8

8_ آمرزش الهی و بهشت جاودان، پاداش انفاق در توانگری و تنگدستی و فرو خوردن خشم و گذشت از خطای دیگران

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ ... أُولَئِكَ جَزَاءُ هُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 39 - 9

9_ خداوند، کیفردهنده بخیلان و ریاکاران و پاداش دهنده انفاق کنندگان مخلص

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ ... وَانْفَقُوا ... وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا

هدف از بیان علم و آگاهی خداوند پس از بیان ایمان و بخل، تهدید بخیلان و ریاکاران به کیفر، و پاداش دهی به مؤمنان انفاق کننده است.

ص: 66

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 12، 13، 10

10 _ ایمان و انفاق، حسنه ای است که، هر چند اندک باشد، پاداش عظیم الهی را در پی خواهد داشت.

ماذا عليهم لو امنوا بالله و اليوم الاخر و انفقوا .. و ان تک حسنه يضاعفها و يؤ

از مصادیق مورد نظر برای حسنه، به دلیل آیه قبل، ایمان و انفاق است.

12 _ توجه به آگاهی خداوند بر کوچکترین انفاق، و پاداش عظیم خداوند به انفاقگران، درمان بخل و ترک احسان

و انفقوا .. و كان الله بهم عليماً. ان الله لا يظلم مثقال ذره و ان تک حسنه

13 _ پاداش عظیم خداوند، جبران کننده خسارت های انفاق کنندگان

و ماذا عليهم لو .. انفقوا ... و ان تک حسنه يضاعفها و يؤت من لدنه اجراً عظيماً

جمله «يضاعفها و يؤت من لدنه اجراً عظيماً» می تواند پاسخی باشد به این توهم که انفاق، موجب خسارت مالی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 60 - 13، 18

13 _ انفاق در راه خدا، دارای پاداشی کامل و تضمین شده از جانب خدا

و ما تنفقوا من شيء .. يوف إليكم

18 _ کاستی در پاداش انفاق ها و نادیده گرفتن انفاق های ناچیز، ستمکاری است.

و ما تنفقوا من شيء في سبيل الله يوف إليكم و أنتم لا تظلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 121 - 1

1 _ ثبت همه انفاق های کوچک و بزرگ مؤمنان، به منظور اعطای پاداش به آنان

و لا ينفقون نفقه صغيرة و كبيرة .. إلا كتب لهم ليجزيهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3_ بهشت عدن، پاداش صبر و استقامت بر فرمان های الهی، برپا داشتن نماز و انفاق کردن

والذین صبروا... أولئك لهم عقبی الدار. جنات عدن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 17 - 5

5 - پاداش سجده و تسبیح همراه با حمد خداوند و عبادت های شبانه و انفاق های مؤمنان، فوق حد شمارش است.

إنّما یؤمن... سجّداً و سبّحوا بحمد ربّهم... تتجافی جنوبهم... و ممّا رزقنهم

«فاء» در «فلا-تعلم نفس» تفریع بر آیات پیش است که در آنها صفات نیکوی مؤمنان شمرده شده است. بنابراین، معنا، چنین می شود: «مؤمنانی که دارای صفات یاد شده اند، پاداشی مخفی دارند». با توجه به تفریع احتمال دارد که اختفای پاداش، کنایه از فوق شمارش بودن باشد.

ص: 67

140- پاداش انفاق آشکار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 30 - 2

2 - تلاوت قرآن و انس با آن ، برپایی نماز و انفاق در نهان و آشکار ، دارای اجر و پاداش الهی

یتلون کتَبَ اللّٰهَ . . . لیوفّیهم أجورهم

141- پاداش انفاق پنهانی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 30 - 2

2 - تلاوت قرآن و انس با آن ، برپایی نماز و انفاق در نهان و آشکار ، دارای اجر و پاداش الهی

یتلون کتَبَ اللّٰهَ . . . لیوفّیهم أجورهم

142- پاداش انفاقگران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 121 - 7

7 - جلوه فضل الهی ، در پاداش به مؤمنان مجاهد و انفاقگر

لیجزیهم اللّٰه أحسن ما كانوا یعملون

«جزای احسن» - که به معنای پاداش دادن به بیش از حد استحقاق است - بیانگر تجلی فضل خدا در پاداش دهی به مؤمنان است. قابل ذکر است در برداشت فوق مفروض این است که «احسن» مفعول دوم برای «یجزی» باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 7 - 13

13 - وعده پاداش بزرگ از سوی خداوند به مؤمنان انفاقگر

فالدین ءامنوا منکم و أنفقوا لهم أجر کبیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 10 - 23

23 - پاداش الهی به مجاهدان و انفاق گران در راه خدا، بهترین و نیکوترین پاداش است.

و کلاً وعد الله الحسنی

«حسنى» (مؤنث «أحسن»)، به معنای نیکوتر است. گفتنی است که «الحسنی»، صفت برای موصوف محذوف است؛ یعنی، «و کلاً وعد الله المثوبه الحسنی».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 24 - 7

ص: 68

7- ثمره و منفعت انفاق به خود انفاقگران برمی گردد .

و من يتولّ فإنّ الله هو الغنيّ الحميد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 17 - 9، 12

9- پاداش مضاعف به انفاق گران و آمرزش آنان ، جلوه قدرشناسی ، سپاسداری و حلم خداوند است .

إن تقرضوا الله . . . يضـ عفه لكم و يغفر لكم و الله شكور حلیم

12 - پاداش مضاعف به انفاق گران و آمرزش آنان ، جلوه تفضل و لطف ویژه خداوند به آنان است .

إن تقرضوا الله . . . يضـ عفه . . . و الله شكور حلیم

سپاس و تقدیر خداوند از انفاق گران _ با آن که سود انفاق به خود آنان باز می گردد _ نشانه تفضل و لطف ویژه الهی به انفاق گران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 21 - 4

4 - خداوند ، بر وعده خود درباره رساندن انفاق گران بانقوا به فرجامی رضایت بخش ، سوگند یاد کرده است . *

و لسوف یرضی

«لام» در «لسوف»، لام قسم و یا لام ابتدا است؛ برداشت یاد شده، براساس احتمال اول است.

143- پاداش اهل خشیت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 11 - 12

12 - آمرزش و اجر ارزشمند و پرب ها ، پاداش پیروان قرآن و خداترسان

من اتّبع الذکر و خشى الرحمن بالغیب فبشّره بمغفره و أجر کریم

144- پاداش ایثار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - جان آدمی ، وسیله ای برای کسب رضایت الهی

و من الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضات الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 67 - 3

3 - جانبازی و هجرت (تحمل مشکلات و فداکاری در راه خدا) ، موجب اجر بزرگ الهی *

و لو انهم فعلوا ما یوعظون به . . . و اذا لآتیناهم من لدنا اجرا عظیماً

ص: 69

بنابر اینکه مراد از «ما یوعظون»، همان جهاد و هجرت باشد که در آیه قبل مطرح شد.

145- پاداش ایثار با جان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 111 - 24

24_ ایثار جان و مال در راه خدا و دریافت پاداش بهشت ، شایسته سرور و شادمانی ، در بینش الهی

إن الله اشترى من المؤمنين .. فاستبشروا ببيعكم الذی بايعتم به

146- پاداش ایثار با مال

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 111 - 24

24_ ایثار جان و مال در راه خدا و دریافت پاداش بهشت ، شایسته سرور و شادمانی ، در بینش الهی

إن الله اشترى من المؤمنين .. فاستبشروا ببيعكم الذی بايعتم به

147- پاداش ایمان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 277 - 2

2_ ضرورت همراهی ایمان با عمل صالح در بهره‌وری از پاداش های ویژه الهی

إنّ الذین امنوا و عملوا الصالحات .. لهم اجرهم عند ربّهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 57 - 1,5

1_ مؤمنان دارای اعمال صالح ، بهره مند از پاداش کامل خداوند

و اما الذین امنوا و عملوا الصالحات فیوفیهم اجرهم

5_ مؤمنان دارای اعمال صالح از پیروان عیسی (ع) ، مشمول پاداش کامل الهی هستند .

جاعل الذين اتبعوك . . . واما الذين امنوا و عملوا الصالحات فيؤتيهم اجرهم

مصدق مورد نظر از جمله «فاما الذين امنوا»، به قرينه آيات قبل، مؤمنان به حضرت مسيح (ع) هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

3 - آل عمران - 3 - 179 - 26

26_ استحقاق اجر عظيم الهى، در گرو ايمان به خدا و رسول و پرهيز از مخالفت با آنان

و ان تؤمنوا و تتقوا فلکم اجر عظيم

ص: 70

چون کلمه «اجر»، ظهور در پاداش استحقاقی دارد، در برداشت فوق، کلمه استحقاق آورده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 199 - 20

20_ آن گروه از اهل کتاب که به خدا، قرآن و کتب آسمانی خویش ایمان آورند؛ از پاداشی ویژه و والا بهره مند خواهند شد.

اولئک لهم اجرهم عند ربهم

کلمه «عند ربهم»، توصیف «اجرهم» است و می رساند که آن پاداش، پاداشی ویژه و ارزشمند است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 10

10_ ایمان و انفاق، حسنه ای است که، هر چند اندک باشد، پاداش عظیم الهی را در پی خواهد داشت.

ماذا علیهم لو امنوا بالله و الیوم الاخر و انفقوا .. و ان تک حسنه یضاعفها و یؤ

از مصادیق مورد نظر برای حسنه، به دلیل آیه قبل، ایمان و انفاق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 95 - 10

10_ پاداش نیکوی الهی، ثمره ایمان

لا یتوی القاعدون من المؤمنین .. کلاً وعد الله الحسنی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 124 - 3

3_ زنان و مردان، همسان در بهره مندی از پاداش ایمان و عمل صالح خویش

و من یعمل من الصلحت من ذکر او انثی و هو مؤمن فأولئک یدخلون الجنة

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 162 - 15

15_ بهره مندی عالمان از پاداش های بزرگ الهی در گرو ایمان و انجام اعمال صالح

لكن الرسخون . . . و المؤمنون بالله و اليوم الاخر أولئك سنؤتيهم أجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7- توبه - 9 - 21 - 5

5_ برخوردارى از باغ ها و بوستان های متعدد بهشت ، از ثمرات ایمان ، هجرت و جهاد در راه خدا

الذين ءامنوا و هاجروا و جهدوا فى سبيل الله . . . يبشرهم ربهم ... و جنت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- هود - 11 - 111 - 5

ص: 71

5_ خداوند ، کفر و ایمان و اعمال نیک و بد انسان ها را به صورت پاداش و کیفر متبلور خواهد ساخت .

وإنَّ كلاً لما ليوفيتهم ربك أعم لهم

گفتن «اعمال» و اراده کردن پاداش و کیفر آنها ، گویای این نکته است که: پاداش و کیفر ، بازتاب اعمال و تبلور یافته آن است؛ به گونه ای که گویا پاداش و کیفر اعمال ، همان اعمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 45 - 3

3- همراهی ایمان و عمل صالح ، شرط برخورداری از پاداش و فضل الهی ، در آخرت است .

ليجزى الذين ءامنوا و عملوا الصالحات من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 19 - 2

2- توأم بودن ایمان با اعمال صالح ، دارای ارزش و پاداش است .

ءامنوا و عملوا الصالحات فلهم جنّات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 47 - 2

2- پاداش ایمان مؤمنان ، از فضل خداوندی است .

و بشر المؤمنين بأنّ لهم من الله فضلاً كبيراً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 8 - 13

13 - رضایت خداوند ، از مؤمنان صالح و رضایت آنان از او ، پاداش ایمان و عمل نیک ایشان است .

جزاؤهم . . . رضی الله عنهم و رضوا عنه

148- پاداش ایمان به توحید

8 - « عن علي بن أبي طالب (ع) في قول الله عزّوجلّ « هل جزاء الإحسان إلاّ الإحسان » فقال رسول الله (صلى الله عليه وآله) هل جزاء من أنعمت عليه بالتوحيد إلاّ الجنّة؟ »

از امام علی بن ابی طالب (ع) درباره سخن خداوند «هل جزاء الإحسان إلاّ الإحسان» روایت شده که رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: [خداوند می فرماید] آیا پاداش کسی که به او نعمت توحید داده ام، غیر از بهشت است؟»

149- پاداش ایمان به قرآن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 25 - 3

3 - بهشت و نعمت های آن ، پاداش کسانی است که به قرآن و پیامبر (صلی الله علیه و آله) ایمان آورده و اعمال صالح انجام دهند .

و بشر الذین ءامنوا .. أن لهم جنت تجری من تحت الأنهر

متعلق «آمنوا» به دلیل آیات قبل، قرآن و پیامبر (صلی الله علیه و آله) است.

150- پاداش ایمان به محمد (صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 25 - 3

3 - بهشت و نعمت های آن ، پاداش کسانی است که به قرآن و پیامبر (صلی الله علیه و آله) ایمان آورده و اعمال صالح انجام دهند .

و بشر الذین ءامنوا .. أن لهم جنت تجری من تحت الأنهر

متعلق «آمنوا» به دلیل آیات قبل، قرآن و پیامبر (صلی الله علیه و آله) است.

151- پاداش برپایی نماز

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 170 - 2

2_ خداوند پاداش یهودیان تمسک کننده به تورات و برپا دارنده نماز را تباه نخواهد کرد .

و الذین یمسکون بالکتب .. إنا لانضیع أجر المصلحین

چون آیه مورد بحث در سیاق آیات مربوط به یهود واقع شده، می توان گفت مراد از «الذین ...» یهودیان متعهد هستند، و یا اینکه آنان از مصادیق مورد نظر برای «الذین ...» می باشند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 15

15_ بهشت جاودان ، بوستان های پوشیده از درخت ، خانه های دلپذیر و خشنودی خدا ، پاداش الهی به مؤمنان در برابر امر به معروف و نهی از منکر ، اقامه نماز ، پرداخت زکات و اطاعت از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)

و المؤمنون و المؤمنات ... یأمرون بالمعروف ... و یطیعون الله و رسوله ... وعد الل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 23 - 3

3_ بهشت عدن ، پاداش صبر و استقامت بر فرمان های الهی ، برپا داشتن نماز و انفاق کردن

والذین صبروا .. أولئک لهم عقبی الدار. جنّت عدن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 73

2- تلاوت قرآن و انس با آن ، برپایی نماز و انفاق در نهان و آشکار ، دارای اجر و پاداش الهی

یتلون کتَبَ اللّٰهَ . . . لیوفّیهم أجورهم

152- پاداش بزرگ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 22 - 6، 5، 4

4_ پاداش خداوند به مؤمنان مهاجر و مجاهد ، پاداشی بزرگ است .

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا . . . إن اللّٰهَ عنده أجر عظیم

5_ اجر و پاداش بزرگ ، تنها در نزد خداست .

إن اللّٰهَ عنده أجر عظیم

تقدیم «عنده» بر «أجر عظیم» می تواند برای افاده حصر باشد.

6_ مؤمنان مهاجر و مجاهد ، علاوه بر بهره مندی از رحمت و رضوان الهی و بهشت ، از پاداشی ویژه و بزرگ در پیشگاه خداوند برخوردارند .

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا . . . و جنت ... إن اللّٰهَ عنده أجر عظیم

قرار گرفتن جمله «إن اللّٰهَ عنده أجر عظیم» _ که دارای معنای عام و کلی است _ پس از ذکر پاداشهای گوناگون مؤمنان مهاجر و مجاهد ، می تواند گویای برداشت فوق باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 15

15 - مردان و زنان شکیبا ، از پاداشی با عظمت برخوردارند .

و الصّـبرین و الصّـبرت . . . أعدّ اللّٰهَ لهم ... أجراً عظیماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - صلح حدیبیه و فتح مکه ، پاداش بزرگ الهی به ثابت قدمان بر پیمان با پیامبر (صلی الله علیه و آله) *

و من أوفی . . . فسیؤتیہ أجرًا عظیمًا

با توجه به این که پیمان یاد شده، قبل از انعقاد صلح حدیبیه صورت گرفته است؛ احتمال می رود که نوید «فسیؤتیہ . . .» بر صلح حدیبیه و فتح مکه منطبق شود که پس از این پیمان رخ داده است؛ زیرا اگر آن بیعت و پایداری نبود، نوبت به چنان پیروزی هایی نمی رسید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

43- وعده الهی به بهره مندی مؤمنان نیک کردار ، از مغفرت و پاداشی عظیم

وعد الله الذین ءامنوا و عملوا الصالحات منهم مغفره و أجرًا عظیمًا

44- آمیختگی ایمان و عمل صالح ، شرط برخورداری مؤمنان از مغفرت و پاداش عظیم الهی

الذین ءامنوا و عملوا الصالحات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 15 - 5,6,7

5 - اجر بزرگ ، در پیشگاه خداوند است .

و الله عنده أجر عظیم

6 - رهایی از دلبستگی به اموال و اولاد و ترجیح دین داری بر وابستگی به آنها ، دارای پاداش بزرگ الهی است .

و الله عنده أجر عظیم

یادآوری پاداش بزرگ الهی ، پس از هشدار درباره وابستگی به اموال و اولاد خویش ، بیانگر مطلب یاد شده است .

7 - توجه و ایمان به پاداش بزرگ الهی برای مؤمنان ، بازدارنده انسان از وابستگی به اموال و اولاد و گناه به خاطر آنها

و الله عنده أجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - طلاق - 65 - 5 - 8

8 - کسانی که تقوا پیشه کنند ، از اجر بزرگ الهی بهره مند خواهند شد .

و من یتق الله .. یعظم له اجرا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 12 - 1,2,3

1 - خدا ترسان ، مشمول غفران عظیم خداوند و بهره مند از پاداش بزرگ او

إن الذین یخشون ربهم بالغیب لهم مغفرة و أجر کبیر

تنکیر «مغفرة»؛ دلالت بر تعظیم دارد.

2 - ترس از خدا - در عین پنهان بودن او از انظار - عامل جلب غفران و پاداش بزرگ الهی

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

«با» در «بالغیب» یا به معنای ملاپست است و یا به معنای «فی». در صورت اول «بالغیب» حال برای «رَبَّهُم» و در صورت دوم متعلق به «یخشون» خواهد بود. گفتنی است برداشت یاد شده، مبتنی بر احتمال نخست می باشد.

3 - ترس از خدا به دور از انظار مردمان و پیراسته از ریا، موجب جلب غفران و پاداش بزرگ او است .

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 3 - 5

5 - هدایت و تبلیغ دین و تحمل سختی ها و ناگواری های برخاسته از آن، دارای پاداشی بزرگ، روز افزون و بی منت

و إِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ

برداشت یاد شده، به سبب این نکته تردیدناپذیر است که اجر بزرگ پیامبر(صلی الله علیه و آله)، به جهت رسالت او و تحمل سختی های آن (از جمله تحمل تهمت های ناروا همچون تهمت جنون و...) می باشد.

ص: 75

153- پاداش بزرگ صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انشقاق - 84 - 25 - 6

6 - خداوند ، برای مؤمنانی که عمل صالح دارند ، پاداش بزرگی قرار داده است .

لهم أجر

نکره آوردن «أجر»، بیانگر عظمت آن است.

154- پاداش بزرگ مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انشقاق - 84 - 25 - 6

6 - خداوند ، برای مؤمنانی که عمل صالح دارند ، پاداش بزرگی قرار داده است .

لهم أجر

نکره آوردن «أجر»، بیانگر عظمت آن است.

155- پاداش بندگان خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 40 - 2

2- بندگان مخلص خدا ، برخوردار از پاداشی فراتر از مقدار اعمال و رفتار خویش

و ما تجزون إلا ما كنتم تعملون . إلا عباد الله المخلصين

برداشت یاد شده مبتنی بر این نکته است که «إلا..» استثنای منقطع از ضمیر «تجزون» باشد. بر این اساس، پیام آیه شریفه چنین می شود: همگان مطابق کردار خود، جزا و پاداش دارند؛ جز بندگان خالص خدا که فراتر و برتر از اعمال خود، پاداش دریافت خواهند داشت.

156- پاداش بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نجات موسی و هارون (علیهما السلام) و قوم شان از اندوهی بزرگ، اعطای کتاب آسمانی و باقی ماندن نام و آوازه نیک آنان، از پادشاهان خداوند به ایشان

و نَجِّينَ هُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ .. . إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

ص: 76

157- پاداش به جادوگران فرعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 114 - 2

2_ فرعون به ساحران بشارت داد که در صورت پیروزی علاوه بر دریافت پاداشی گران، از مقربان درگاهش خواهند شد.

قال نعم وإنکم لمن المقربین

158- پاداش به صدقه دهندگان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 88 - 17

17_ خداوند، به اعطا کنندگان صدقه پاداش خواهد داد.

إن الله یجزی المتصدقین

159- پاداش بهترین عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 35 - 7,8,9

7 - احسان، موجب بهره مندی از پاداش بهترین عمل ها

ذلک جزاء المحسنین... و یجزیهم أجرهم بأحسن الذی کانوا یعملون

8 - برخوردار شدن از پاداش بهترین عمل ها، انگیزه محسنان از احسانشان

ذلک جزاء المحسنین... و یجزیهم أجرهم بأحسن الذی کانوا یعملون

9 - برآورده شدن تمامی خواسته های محسنان از سوی خداوند، به خاطر اعطای پاداش بهترین عمل ها به آنان

لهم ما یشاءون عند ربهم... و یجزیهم أجرهم بأحسن الذی کانوا یعملون

160- پاداش بهشت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

34_ ضایع نشدن اعمال مؤمنان و ثمردهی آن ، به بهره مندی از پاداش های الهی (مغفرت و بهشت) است .

اتّی لا اصبیح عمل عامل . . . ثواباً من عند اللّٰه

35_ بهشت و آمرزش گناهان ، پاداش نیک خداوند

لاکفرنّ . . . و لادخلنّهم . . . ثواباً من عند اللّٰه و اللّٰه عنده حسن الثّواب

ص: 77

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 119 - 5

5_ بهشت پاداش راستگویان و راست کرداران است .

هذا يوم ينفع الصديقين صدقهم لهم جنت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 111 - 1،24

1_ خداوند ، خریدار جان و مال مؤمنان به بهای بهشت

إن الله اشترى من المؤمنين أنفسهم وأموالهم بأن لهم الجنة

24_ ایثار جان و مال در راه خدا و دریافت پاداش بهشت ، شایسته سرور و شادمانی ، در بینش الهی

إن الله اشترى من المؤمنين .. فاستبشروا ببيعكم الذي بايعتم به

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 11 - 10

10_ صابران دارای اعمال صالح ، از پاداش بزرگ الهی (بهشت) برخوردار خواهند شد .

أولئك لهم مغفرة وأجر كبير

بنا به گفته گروهی از مفسران ، مراد از «أجر كبير» بهشت و موهبت‌های اخروی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 60 - 10

10- بهشت ، پاداش کامل مؤمنانی که کردار نیک داشته و از کار های بد توبه کنند .

فأولئك يدخلون الجنة ولا يظلمون شيئاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 63 - 4

4- بهشت ، پاداشی فراتر از اجر کردار متقیان ، است ؛ نه هم پایه آن .

نورث من عبادنا من كان تقياً

به مالی که بدون رنج و سختی به کسی برسد «ارث» اطلاق می گردد (مفردات راغب). این تعبیر برای بهشت در کنار تخصیص آن به «من کان تقیاً» اشاره به این دارد که تا تقوا نباشد، ورود به بهشت ممکن نیست. از طرفی بهشت را سرمایه ای که بدون تلاش به دست آمده معرفی کرده است تا بفهماند که این پاداش، با آن کردار، قابل قیاس نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 14 - 1

1 - بهشت ، پاداش خدا به مؤمنان نیک کردار

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 78

11 - حج - 22 - 23 - 2

2 - بهشت ، پاداش خداوند به مؤمنان نیک کردار

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 56 - 4

4 - بهشت ، پاداشت مؤمنان نیک کردار

فَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 26 - 3,6

3 - بهشت ، پاداش و جایگاه مؤمن انطاکیه

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ

در این که مقصود از «الجنة» چیست؟ میان مفسران دو نظریه وجود دارد: 1_ برخی آن را بهشت اخروی دانسته اند؛ 2_ برخی دیگر آن را بهشت برزخی گرفته اند. برداشت یاد شده مبتنی بر دیدگاه نخست است.

6 - بهشتِ برزخی پاداش و جایگاه مؤمن انطاکیه

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 53 - 2

2 - بهشت و نعمت های آن ، پاداش تقوایندگان است .

جَنَّاتٍ... هَذَا مَا توعدون ليوم الحساب

«ليوم الحساب» به تقدیر «لأجل جزاء يوم الحساب» است؛ یعنی، این نعمت ها همان چیزی است که به خاطر روز حساب به شما وعده داده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 20 - 2

2 - بناهای مرتفع و چند طبقه (کاخ ها) در بهشت، پاداش اختصاصی تقوایندگان

ل_کن الذین اتقوا ربهم لهم غرف من فوقها غرف مبنیة

"غرفه" (مفرد "غرف") به معنای بناهای مرتفع و خانه ای بالای خانه ای دیگر (چند طبقه چون کاخ) است. گفتنی است لام در "لهم" برای اختصاص است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 74 - 12

12 - بهشت ، پاداش و بهای عمل و تلاش تقوایندگان است که آن را به بهانه نمی دهند .

نتبوا من الجنة حيث نشاء فنعم أجر العـملین

ص: 79

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 72 - 1

1 - بهشت با نعمت های فراوان و پایان ناپذیر آن ، پاداش عملکرد پرهیزگاران

و تلك الجنة التي أورثتموها بما كنتم تعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 14 - 4

4- بهشت جاودان ، پاداش اعمال نیک و مستمر موحدان

أولئك أصحاب الجنة... جزاء بما كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 17 - 4

4 - باغ های بهشت ، با نهر های همیشه جاری ، پاداش الهی به شرکت کنندگان در جهاد و نبرد با دشمنان دین

و من يطع الله ورسوله يدخله جنّات تجري

با توجه به این که سیاق آیات، در رابطه با جنگ و جهاد می باشد؛ مراد از «من يطع...» کسی است که فرمان جهاد را اطاعت کرده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 2 - 10

10 - تکامل و تعالی و داشتن دستاوردی بهتر ، فلسفه و هدف آغازین خلقت بشر و برخوردار شدن از جزا و پاداش اخروی (بهشت برین

، فلسفه و هدف نهایی آفرینش او است .

ليلوكم ائكم احسن عملاً

به مقتضای جمله «ليلوكم ائكم احسن عملاً»، هدف از خلقت انسان و تقدیر مرگ و حیات برای وی، تکامل و داشتن دستاوردی بهتر در

دنیا است؛ ولی چون پاداش و جایزه اصلی آن را در جهان آخرت دریافت می کند، بنابراین می توان گفت: تکامل، هدف مرحله اولی

خلقت بشر و بهشت برین، هدف مرحله نهایی آفرینش او است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - نعمت های سرشار بهشت ، پاداش الهی اهل بیت (علی ، فاطمه ، حسن و حسین (ع))

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ . . . وَ سَقِيهِمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا . إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزْ

برداشت یاد شده، با توجه به شأن نزولی است که از طریق شیعه و سنی نقل شده است و آن این که از آیه 5 تا آیه مورد بحث (آیه 22)، درباره آن بزرگواران نازل شده است. (مجمع البیان، ج 10؛ الکشاف، ج 4، ذیل آیه)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 36 - 1

1 - بهشت و نعمت های آن ، پاداش و مزد تقوای پیشگی است .

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ . . . جِزَاءً

ص: 80

«جزاء» مفعول مطلق و تأکید کننده مفاد «إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا» است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - تکاثر - 102 - 8 - 10

10 - «قال الرضا (ع) ولقد حدثني أبي عن أبيه أبي عبد الله الصادق (ع) . . . قال : إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ لَا يَسْتَلُّ عِبَادَهُ عَمَّا تَفَضَّلَ عَلَيْهِمْ وَ لَا يَمُنُّ بِذَلِكَ عَلَيْهِمْ وَ الْإِمْتِنَانُ بِالْإِنْعَامِ مُسْتَقْبِحٌ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ فَكَيْفَ يُضَافُ إِلَى الْخَالِقِ عَزَّوَجَلَّ مَا لَا يَرْضَى الْمَخْلُوقُ بِهِ وَ لَكِنَّ النِّعِيمَ حَبَّبْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ مَوَالِئَنَا يَسْتَلُّ اللَّهُ عِبَادَهُ عَنْهُ بَعْدَ التَّوْحِيدِ وَ النَّبُوَّةِ لِأَنَّ الْعَبْدَ إِذَا وَفَى بِذَلِكَ إِذَا هُوَ إِلَى نِعِيمِ الْجَنَّةِ الَّذِي لَا يَزُولُ ;

امام رضا(ع) فرمود: پدرم از پدر خویش از امام صادق(ع) برای من روایت کرده است که فرمود: خدای عزوجلّ درباره آنچه به بندگانش تفضل کرده است، از آنها بازخواست نمی کند و با این کار بر آنان منت نمی گذارد. منت نهادن به جهت نعمت بخشیدن، از جانب مخلوق ها کار زشتی است؛ پس چگونه به خالق عزوجلّ چیزی نسبت داده می شود که مخلوق از نسبت دادن آن ناخشنود است؟! ولی نعیم [در آیه «ثُمَّ لَتَسْتَلْنَ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ»] محبت ما اهل بیت و [پذیرش] ولایت ما است که خداوند همه بندگان را بعد از توحید و نبوت، از آن بازخواست خواهد کرد؛ زیرا بنده اگر به آن نعمت وفادار باشد، او را به نعمت های بهشت که هرگز زایل نمی شود خواهد رساند».

161- پاداش بهشتیان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - طور - 52 - 18 - 3

3 - شادمانی و عیش بهشتیان ، فضل الهی در قبال تعهد و تقوای ایشان

إِنَّ الْمُتَّقِينَ . . . ف_كِهِينَ بِمَا ءَاتِيهِمْ رَبِّهِمْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - حاقه - 69 - 24 - 4

4 - خوردنی ها و نوشیدنی های گوارای بهشت ، پاداش اعمال گذشته اهل بهشت است .

بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ

162- پاداش بی حسابرسی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - مؤمنان نیک کردار ، برخوردار از پاداش بی حساب و همیشگی خداوند

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

برداشت یاد شده بر این اساس است که «غیر ممنون» به معنای غیر منقطع و یا غیر قابل محاسبه باشد.

2 - خداوند در پاداش دادن به مؤمنان نیک کردار ، هیچ گونه منتی بر آنان نخواهد گذاشت .

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

ص: 81

برداشت بالا مبتنی بر این نکته است که «ممنون» از ماده «منت» اشتقاق یافته باشد.

4- همراه بودن ایمان و عمل صالح، شرط بهره‌وری از اجر بی حساب و بی منت الهی

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

163- پاداش بی شمار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 16

16 - صابران، برخوردار از اجر و پاداش کامل و بی شمار

إِنَّمَا يُوفَّى الصَّالِحِينَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

«توفیه» (مصدر «یوفی») به معنای پرداخت کامل است.

164- پاداش بی شمار صابران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 17

17 - دریافت اجر و پاداش بی شمار الهی، تنها از آن صابران است.

إِنَّمَا يُوفَّى الصَّالِحِينَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

برداشت بالا از کلمه «إنما» _ که دلالت بر حصر می کند _ قابل استفاده است.

165- پاداش بی منت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 8 - 2,4

2 - خداوند در پاداش دادن به مؤمنان نیک کردار، هیچ گونه منتی بر آنان نخواهد گذاشت.

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

برداشت بالا مبتنی بر این نکته است که «ممنون» از ماده «منت» اشتقاق یافته باشد.

4- همراه بودن ایمان و عمل صالح ، شرط بهره‌وری از اجر بی حساب و بی منت الهی

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 3 - 3,5

3- پاداش خداوند به پیامبر (صلی الله علیه و آله) پاداشی است بی منت .

وإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ

5- هدایت و تبلیغ دین و تحمّل سختی ها و ناگواری های برخاسته از آن ، دارای پاداشی بزرگ ، روز افزون و بی منت

ص: 82

وإنَّ لَكَ لِأَجْرًا غَيْرِ مَمْنُونٍ

برداشت یاد شده، به سبب این نکته تردیدناپذیر است که اجر بزرگ پیامبر (صلی الله علیه و آله)، به جهت رسالت او و تحمل سختی های آن (از جمله تحمل تهمت های ناروا همچون تهمت جنون و ..) می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انشفاق - 84 - 25 - 8

8 - خداوند در قیامت، مؤمنان را با یادآوری مکرر پاداش های خویش، آزار نداده و بر آنان منت نخواهد گذاشت.

لهم أجر غیر ممنون

در معانی «مَنْ» آورده اند که: منت گذاشتن بر کسی، به این است که احسان به او را بزرگ شمرده و به آن فخر کنند و درباره اش سخن را آغاز و تکرار کنند تا آن جا که شخص را متنفّر سازند. (لسان العرب)

166- پاداش بی منت مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - تین - 95 - 6 - 8

8 - پاداش مؤمنان دارای عمل صالح، پاداشی بی منت و به دور از محاسبه و محدودیت

فلهم أجر غیر ممنون

در «قاموس» آمده است که «غیر ممنون»؛ یعنی، بدون محاسبه و صاحب «مصباح» می گوید: «مَنْتَ علیه مَنْأً»؛ یعنی، آنچه از نیکی ها برای کسی انجام داده ای، بر او شماره کردی. «راغب» در «مفردات»، این کار را مَنْتَ زبانی و امری نکوهیده خوانده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - تین - 95 - 7 - 5

5 - دستیابی مؤمنان دارای عمل صالح به پاداش بی منت و پایان ناپذیر، حقیقتی انکارناپذیر و غیر قابل تکذیب است.

فما یکذّبک بعد بالدین

چنانچه «دین» به معنای جزا باشد (مفردات)، از مصادیق بارز آن اجری خواهد بود که در آیه قبل، به مؤمنان بشارت داده شد.

167- پاداش بیعت کنندگان با محمد (صلی الله علیه و آله)

13 - صلح حدیبیه و پیروزی های پس از آن ، پاداش الهی به مؤمنان حاضر در بیعت رضوان

لقد رضی الله عن المؤمنین إذ یبایعونک . . . و أثنَ بهم فتحاً قریباً

بنابراین که مراد از «فتحاً قریباً» _ به قرینه سیاق آیات _ صلح حدیبیه باشد، برداشت یاد شده به دست می آید.

168- پاداش پاکی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 76 - 6

6 - خلود در بهشت های عدن ، پاداش پاکی و دوری جستن از کفر و شرک و گناه است .

جَنَّتْ عدن . . . خ_لدین فیها و ذلک جزاء من تزَّی

169- پاداش پیروان انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 4

4_ دنیا و آخرت ، عرصه بهره مندی دست پروردگان انبیا از پادشاه های الهی

و کاین من نبی قاتل معه ربیون . . . فاتیهم الله ثواب الدنیا و حسن ثواب الاخر

170- پاداش پیروان قرآن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 175 - 8

8_ ورود به بهشت و برخورداری از فضل خدا و رسیدن به مقام قرب الهی ، پاداش مؤمنان به خدا و پیروان پیامبر (صلی الله علیه و آله) و

قرآن

فاما الذین ءامنوا بالله و اعتصموا . . . یهدیهم الیه صراطاً مستقیماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 11 - 12

12 - آمرزش و اجر ارزشمند و پر ب ها ، پاداش پیروان قرآن و خداترسان

من اتبع الذکر و خشی الرحمَن بالغیب فبشّره بمغفره و أجر کریم

171- پاداش پیروان محمد (صلی الله علیه و آله)

8_ ورود به بهشت و برخورداری از فضل خدا و رسیدن به مقام قرب الهی ، پاداش مؤمنان به خدا و پیروان پیامبر (صلی الله علیه و آله) و قرآن

فاما الذین ءامنوا باللّٰه و اعتصموا .. یهدیهم إلیه صراطاً مستقیماً

172- پاداش پیروزی در راه خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 120 - 24

24_ کسب پیروزی در راه خدا، همانند تحمل مشکلات، عمل صالح و دارای اجر است.

ذلک بأنهم لا یصیبهم... و لا ینالون من عدو نیلا إلا کتب لهم به عمل صلح إن اللّٰه

برداشت فوق بر این اساس است که مراد از جمله «لا ینالون من عدو نیلا» می تواند دستیابی به پیروزی بر دشمن باشد.

173- پاداش پیشگامان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 24 - 2

2- برخوردارى پیشتازان (سابقون)، از مقام قرب الهی در جهان آخرت و دستیابی آنان به بهشت سرشار از نعمت، پاداش الهی به آنان در قبال اعمال صالح شان

و السّـابقون السّـابقون . أولئک المقربون . فی جنّـت النعیم ... جزاء بما کانوا یعم

174- پاداش پیشگامان عمل خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 33 - 3

3- پیشگامان در انجام کارهای خیر و وارثان قرآن کریم، بهره مند از بهشت پاینده

جنّـت عدن یدخلونها

175- پاداش تأمین نیازهای جهاد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 60 - 14

14_ تأمین کمترین هزینه جهاد، در پی دارنده پاداش عادلانه الهی

و ما تنفقوا من شىء فى سبيل الله يوف إليكم و أنتم لا تظلمون

ص: 85

176- پاداش نائبان صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 60 - 10

10- بهشت ، پاداش کامل مؤمنانی که کردار نیک داشته و از کار های بد توبه کنند .

فأولئك يدخلون الجنة ولا يظلمون شيئاً

177- پاداش تبعید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 195 - 19,21

19 _ بخشش گناهان و دخول در بهشت ، پاداش بزرگ الهی ، برای هجرت ، آوارگی ، آزار دیدن در راه خدا و جهاد و شهادت

فألذین هاجروا و اخرجوا من دیارهم و اودوا فی سبیلی و قاتلوا و قتلوا لا کفرنّ عنه

21 _ پاداش مهاجران ، آوارگان ، آزار دیدگان در راه خدا ، مجاهدان و شهیدان ، تضمین شده از سوی خداوند

انّی لا اضیع عمل عامل منکم . . . فألذین هاجروا و اخرجوا من دیارهم و اودوا فی سبیلی

لام قسم و نون تأکید در «لا کفرنّ» و در «لا دخلنّ» دلالت بر تأکید و تضمین پاداش دارد.

178- پاداش تبلیغ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 3 - 5

5 - هدایت و تبلیغ دین و تحمل سختی ها و ناگواری های برخاسته از آن ، دارای پاداشی بزرگ ، روز افزون و بی منت

وإنّ لک لأجرًا غیر ممنون

برداشت یاد شده، به سبب این نکته تردیدناپذیر است که اجر بزرگ پیامبر(صلی الله علیه و آله)، به جهت رسالت او و تحمل سختی های

آن (از جمله تحمل تهمت های ناروا همچون تهمت جنون و ..) می باشد.

179- پاداش تبلیغ دین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 72 - 4

4_ مزد و پاداش دعوت به حق و تبلیغ دین ، بر عهده خداست .

إن أجرى إلا على الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 51 - 7

7_ ابلاغ پیام های الهی به مردم و تبلیغ معارف دین ، در پی دارنده پاداش از ناحیه خداوند

ص: 86

180- پاداش تحمل سختی در راه خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 120 - 24، 20، 11، 10

10 - تحمل هر سختی (تشنگی، رنج، گرسنگی و تعرض و ضربه زدن به دشمن) در راه خدا، عمل صالح و دارای اجر است.

ذلک بأنهم لا یصیبهم... فی سبیل اللّٰه... إلا کتب لهم به عمل صلح

11 - تحمل کمترین دشواری در راه خدا، دارای پاداشی نزد او

ذلک بأنهم لا یصیبهم ظماً و... فی سبیل اللّٰه... إلا کتب لهم به عمل صلح

از تکبیر «ظماً»، «نصب» و... تقلیل استفاده می شود.

20 - جهاد و تحمل رنج و سختی در راه خدا، احسان و دارای پاداش از سوی خداست.

لا یصیبهم ظماً و لا نصب و لا مخصه فی سبیل اللّٰه... إن اللّٰه لا یضیع أجر المحسن

24 - کسب پیروزی در راه خدا، همانند تحمل مشکلات، عمل صالح و دارای اجر است.

ذلک بأنهم لا یصیبهم... و لا ینالون من عدو نیلا إلا کتب لهم به عمل صلح إن اللّٰه

برداشت فوق بر این اساس است که مراد از جمله «لا ینالون من عدو نیلا» می تواند دستیابی به پیروزی بر دشمن باشد.

181- پاداش تحمل سختی ها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 15 - 10

10 - رنج های تکوینی نیز همانند تحمل سختی در راه دین، زمینه برخورداری از اجر و پاداش الهی است.

إنّ الذین قالوا ربّنا اللّٰه ثمّ استقوا... أولئك أصحاب الجنّه... ووصینا

از ارتباط و پیوستگی این آیه با آیات پیشین، می توان استفاده کرد که خداوند هیچ نوعی از سختی ها را نادیده نگرفته و در قبال هر رنجی، پاداشی در خور توجه قرار داده است؛ پاداش موحدانی را که در طریق ایمان استقامت کنند و دشواری ها را پشت سر بگذارند، بهشت قرار

داده و مادران را نیز که به حکم تکوین، ناگزیرند رنج بارداری و زایمان را تحمل کنند با توصیه به فرزندان، از خدمت های آنان بهره مند ساخته است.

182- پاداش تحمل مشکلات دینداری

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 15 - 10

10- رنج های تکوینی نیز همانند تحمل سختی در راه دین ، زمینه برخورداری از اجر و پاداش الهی است .

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا .. أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ... وَوَصَّيْنَا

ص: 87

از ارتباط و پیوستگی این آیه با آیات پیشین، می توان استفاده کرد که خداوند هیچ نوعی از سختی ها را نادیده نگرفته و در قبال هر رنجی، پاداشی در خور توجه قرار داده است؛ پاداش موحدانی را که در طریق ایمان استقامت کنند و دشواری ها را پشت سر بگذارند، بهشت قرار داده و مادران را نیز که به حکم تکوین، ناگزیرند رنج بارداری و زایمان را تحمل کنند با توصیه به فرزندان، از خدمت های آنان بهره مند ساخته است.

183- پاداش تداوم عمل صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 17 - 6

6 - مداومت بر اعمال شایسته در دنیا، دارای ارج و پاداشی چشمگیر در پیشگاه الهی است .

قره أعین جزاء بما كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 19 - 7

7 - عمل صالح و مداومت بر آن، دارای پاداشی چشمگیر در بهشت است .

ءامنوا و عملوا الصالحات فلهم .. بما كانوا يعملون

184- پاداش ترس از قیامت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی، شب زنده داری، حلم، ترس از قیامت، توبه، عفو کریمانه، پذیرش حق، دعا، دوری از اسراف، تنگ گیری، شرک، زنا، آدم کشی و سخن باطل، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً.. و الذین لایشهدون الزور... أولئك یجزون الغرفه

185- پاداش ترک مال دوستی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 15 - 6

6- رهایی از دلبستگی به اموال و اولاد و ترجیح دین داری بر وابستگی به آنها، دارای پاداش بزرگ الهی است .

والله عنده أجر عظیم

یادآوری پاداش بزرگ الهی، پس از هشدار درباره وابستگی به اموال و اولاد خویش، بیانگر مطلب یاد شده است.

ص: 88

186- پاداش تسبیح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 17 - 5

5 - پاداش سجده و تسبیح همراه با حمد خداوند و عبادت های شبانه و انفاق های مؤمنان ، فوق حد شمارش است .

إِنَّمَا يُؤْمِنُ . . . سَجَّدًا وَسَبَّحًا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ . . . تَتَجَافَى جُنُوبَهُمْ . . . وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ

«فاء» در «فلا-تعلم نفس» تفریع بر آیات پیش است که در آنها صفات نیکوی مؤمنان شمرده شده است. بنابراین، معنا، چنین می شود: «مؤمنانی که دارای صفات یاد شده اند، پاداشی مخفی دارند». با توجه به تفریع احتمال دارد که اختفای پاداش، کنایه از فوق شمارش بودن باشد.

187- پاداش تسلیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 67 - 2

2_ پاداش بزرگ الهی ، پیامد تسلیم همه جانبه در برابر احکام خداوند و عمل به مواعظ او

و یسلموا تسلیمًا . . . و لو أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا یُعْظُونَ بِهِ . . . و إِذَا لَأَتَيْنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا

188- پاداش تقوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 212 - 19

19_ بهره مندی مؤمنان باتقوا از رزق بی پایان خداوند در قیامت

و الذین اتقوا . . . و اللّٰهُ یرزق من یشاء بغير حساب

کلمه «بغیر حساب»، می تواند کنایه از فراوانی و بی پایانی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 115 - 8

8_ تقوایندگان بهره مند از پاداش الهی ، در برابر اعمال نیکی که انجام می دهند .

و ما يفعلوا من خیر فلن یکفروه و الله علیم بالمتقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 172 - 21

21_ پاداش بزرگ امیرالمؤمنین (ع) به خاطر احسان و تقوا و اجابت خدا و پیامبر (صلی الله علیه و آله) پس از مجروح شدن در جنگ احد

الذین استجابوا لله و الرسول . . . اجر عظیم

امام صادق (ع): ان رسول الله بعث علیاً فی عشره «استجابوا لله و الرسول من بعد ما اصابهم القرع» الی «اجر عظیم». انما نزلت فی امیرالمؤمنین (ع).

تفسیر عیاشی، ج 1، ص 206، ح 153؛ تفسیر برهان، ج 1، ص 326، ح 4.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 179 - 26

26_ استحقاق اجر عظیم الهی، در گرو ایمان به خدا و رسول و پرهیز از مخالفت با آنان

و ان تؤمنوا و تتقوا فلکم اجر عظیم

چون کلمه «اجر»، ظهور در پاداش استحقاقی دارد، در برداشت فوق، کلمه استحقاق آورده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 11

11_ پاداش های دنیوی و اخروی یوسف (ع)، دستاورد ایمان و ملازمت او بر تقوا و پرهیزکاری بود.

و كذلك مکنا لیوسف... و لأجر الآخرة خیر للذین ءامنوا و کانوا یتقون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 90 - 8

8_ نیل یوسف (ع) به عزیزی و اقتدار و حاکمیت وی در دیار مصر، پاداشی بر تقوای پیشگی، صبر و نیکوکاری او بود.

قد منّ الله علینا إنه من یتق و یصبر فإن الله لایضیع أجر المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 30 - 19

19- تقوا و احسان، دو امر ارزشمند و دارای پاداش

للذین أحسنوا فی هذہ الدنیا حسنه... و لنعم دار المتّقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - طور - 52 - 18 - 3

3- شادمانی و عیش بهشتیان، فضل الهی در قبال تعهد و تقوای ایشان

إِنَّ الْمُتَّقِينَ ... فَكَهَيِّنَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 36 - 1

1 - بهشت و نعمت های آن ، پاداش و مزد تقوایبشگی است .

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ ... جِزَاءً

«جزاء» مفعول مطلق و تأکید کننده مفاد «إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازاً» است.

ص: 90

189- پاداش تلاش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 19 - 3

3- ثمربخشی تلاش برای آخرت ، در گرو ایمان است .

و من أراد الأخره و سعی لها سعیها و هو مؤمن فأولئك كان سعيهم مشكوراً

جمله «و هو مؤمن» حال برای ضمیر «و سعی» است و در واقع بیانگر شرط برای آخرت خواهی و سعی و تلاش است.

190- پاداش تلاوت قرآن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 30 - 2

2- تلاوت قرآن و انس با آن ، برپایی نماز و انفاق در نهان و آشکار ، دارای اجر و پاداش الهی

یتلون كتَب الله .. لیوقیهم أجورهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - علق - 96 - 3 - 6

6- قرائت قرآن ، دارای منافی بسیار و تضمین شده از سوی خداوند

اقرأ وربك الأكرم

توصیف خداوند به «کریم ترین» _ پس از امر به قرائت _ بیانگر تأثیر آن در فراهم آمدن زمینه کرامت و احسان خداوند است.

191- پاداش توابین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 146 - 10

10 _ منافقان تائب ، بهره مند از پاداش بزرگ خدا خواهند بود .

فأولئك مع المؤمنین و سوف یؤت الله المؤمنین أجراً عظیماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً.. و الذین لایشهدون الزور... أولئك یجزون الغرفه

ص: 91

193- پاداش توبه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً.. و الذین لایشهدون الزور... أولئك یجزون الغرفه

194- پاداش توحید ابراهیم (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 50 - 4

4- خداوند ، خوش نامی و بلندآوازی را ، به پاس پایداری ابراهیم (ع) در توحید ، به او و فرزندانش عنایت کرد .

فلما أعتزلهم... و جعلنا لهم لسان صدق علیاً

195- پاداش تهجد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً.. و الذین لایشهدون الزور... أولئك یجزون الغرفه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 17 - 3.5

3 - عبادات نهانی و در دل شب مؤمنان ، دارای پاداش عظیم و نهفته است .

تتجافی جنوبهم عن المضاجع یدعون ربهم... فلا تعلم نفس ما أخفی لهم

5 - پاداش سجده و تسبیح همراه با حمد خداوند و عبادت های شبانه و انفاق های مؤمنان، فوق حد شمارش است .

إِنَّمَا يُؤْمِنُ . . . سَجَّدًا وَسَبَّحًا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ . . . تَتَجَافَى جُنُوبَهُمْ . . . وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ

«فاء» در «فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ» تفریع بر آیات پیش است که در آنها صفات نیکوی مؤمنان شمرده شده است. بنابراین، معنا، چنین می شود: «مؤمنانی که دارای صفات یاد شده اند، پاداشی مخفی دارند». با توجه به تفریع احتمال دارد که اختفای پاداش، کنایه از فوق شمارش بودن باشد.

ص: 92

196- پاداش جادوگران فرعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 114 - 1

1 - فرعون به خواسته ساحران (اعطای پاداش در صورت پیروزی) ، پاسخ مثبت داد .

ان لنا لأجرًا .. قال نعم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 41 - 3، 1

1 - پرسش ساحران ، از فرعون نسبت به پاداش خود در صورت غلبه بر موسی (ع)

قالوا لفرعون أننّ لنا لأجرًا إن كُتِّنا نحن الغـلبين

3 - اهتمام ساحران به دریافت پاداش و نه پیروزی فکری و عقیدتی

أننّ لنا لأجرًا إن كُتِّنا نحن الغـلبين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 42 - 3، 1

1 - پاسخ مثبت فرعون ، به امتیازطلبی ساحران برای غلبه بر موسی (ع)

قالوا لفرعون أننّ لنا لأجرًا .. قال نعم

3 - فرعون ، برای جلب حمایت ساحران ، بیش از انتظارشان به آنان وعده مزد و پاداش داد .

قالوا لفرعون أننّ لنا لأجرًا .. وإنکم إذا لمن المقربین

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که ساحران تنها درخواست مزد داشته اند؛ ولی فرعون علاوه بر پاسخ مثبت به آن، وعده تقرب به درگاه خود را نیز به آنان داد.

197- پاداش جادوان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 3 - 5

5- پاداش جاودانه ، اجری نیکو است .

أجرًا حسنًا . مکثین فیہ أبدًا

198- پاداش جهاد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 195 - 19

19_ بخشش گناهان و دخول در بهشت ، پاداش بزرگ الهی ، برای هجرت ، آوارگی ، آزار دیدن در راه خدا و جهاد و شهادت

فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَاخْرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَاُوذُوا فِي سَبِيلِي وَاَقَاتَلُوا وَاُقْتَلُوا لَا كُفْرًا عَنْهُ

ص: 93

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 74 - 8

8_ دستیابی به مواهب آخرت ، پیامد جهاد و مبارزه در راه خدا

فليقاتل في سبيل الله الذين يشرون الحيوه الدنيا بالاخره

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 21 - 5

5_ برخوردارى از باغ ها و بوستان هاى متعدد بهشت ، از ثمرات ايمان ، هجرت و جهاد در راه خدا

الذين ءامنوا وهاجروا و جهدوا في سبيل الله . . . يبشروهم ربهم . . . و جنت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 89 - 2

2_ بهشت و زندگى جاودان در آن ، پاداش جهاد با مال و جان

أعد الله لهم جنت تجرى من تحتها الأنهر خلدن فيها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 111 - 2,25

2_ نقش و کاربرد جهاد مالى همانند جهاد با جان ، در دستیابی به بهشت

إن الله اشترى من المؤمنين أنفسهم و أموالهم بأن لهم الجنة

25_ دستیابی به بهشت در پرتو جهاد و شهادت ، تنها رستگارى و پیروزی بزرگ

إن الله اشترى . . . بأن لهم الجنة . . . ذلك هو الفوز العظيم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 120 - 20

20_ جهاد و تحمل رنج و سختی در راه خدا ، احسان و داراى پاداش از سوى خداست .

لا يصيبهم ظمأ ولا نصب ولا مخمصة في سبيل الله... إن الله لا يضيع أجر المحسن

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

7 - توبه - 9 - 121 - 5

5_ جهاد و تحمل هزینه های جنگ ، دارای بهترین پاداش در پیشگاه خداوند

ليجزيهن الله أحسن ما كانوا يعملون

برداشت فوق بر این اساس است که «أحسن» مفعول دوم برای «يجزى» باشد؛ یعنی، خداوند نیکوترین پاداش عمل را به مجاهدان خواهد داد.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

15 - يس - 36 - 26 - 4

4 - بهشت ، پاداش جهاد و دفاع از دین تا مرز شهادت

ص: 94

قال ی قوم اتبعوا المرسلین . . . إتی ءامنت بریکم فاسمعون . قیل ادخل الجنة

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 16 - 10،12

10 - نوید الهی به اعطای پاداشی نیک به اعراب متخلف از حدیبیه ، در صورت نبرد صادقانه با دشمنان نیرومند اسلام

فإن تطیعوا یؤتکم الله أجرًا حسنًا

12 - جهاد در راه خدا ، دارای اجری بزرگ و ارجمند

ستدعون إلی قوم أولى بأس شدید . . . فإن تطیعوا یؤتکم الله أجرًا حسنًا

199- پاداش جهاد مالی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 89 - 2

2_ بهشت و زندگی جاودان در آن ، پاداش جهاد با مال و جان

أعد الله لهم جنت تجری من تحتها الأنهر خلدین فیها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 111 - 2

2_ نقش و کاربرد جهاد مالی همانند جهاد با جان ، در دستیابی به بهشت

إن الله اشتری من المؤمنین أنفسهم و أموالهم بأن لهم الجنة

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 121 - 5

5_ جهاد و تحمل هزینه های جنگ ، دارای بهترین پاداش در پیشگاه خداوند

لیجزیهم الله أحسن ما كانوا یعملون

برداشت فوق بر این اساس است که «أحسن» مفعول دوم برای «یجزی» باشد؛ یعنی، خداوند نیکوترین پاداش عمل را به مجاهدان خواهد

200- پاداش حبیب نجار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 26 - 3,6

3- بهشت ، پاداش و جایگاه مؤمن انطاکیه

قیل ادخل الجنّه

در این که مقصود از «الجنّه» چیست؟ میان مفسران دو نظریه وجود دارد: 1_ برخی آن را بهشت اخروی دانسته اند؛ 2_ برخی دیگر آن را بهشت برزخی گرفته اند. برداشت یاد شده مبتنی بر دیدگاه نخست است.

ص: 95

قیل ادخل الجنه

201- پاداش حق پذیران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 36 - 10

10_ قیامت روز رسیدگی به کار حق پذیران و حق ناپذیران و پاداش و مجازات آنهاست.

إنما يستجيب الذين يسمعون و الموتى یبعثهم الله ثم إلیه یرجعون

جمله «ثم إلیه یرجعون» ظاهراً تذلیلی برای تمامی آیه است. یعنی هم پاسخ دهندگان و هم مرده دلان جملگی در قیامت مبعوث شده و به نتایج اعمال خود می رسند.

202- پاداش حق پذیری

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً .. و الذین لایشهدون الزور ... أولئك یجزون الغرفه

203- پاداش حکمت به موسی(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 14 - 5

5 - بهره مند شدن موسی (ع) از حکمت و دانش ، پاداش الهی در برابر احسان و نیکوکاری وی

ءاتینہ حکماً و علماً و کذلک نجزی المحسنین

204- پاداش حلم

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً .. و الذین لایشهدون الزور ... أولئك یجزون الغرفه

205- پاداش حمایت از دین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 26 - 4

4 - بهشت ، پاداش جهاد و دفاع از دین تا مرز شهادت

قال یقوم اتبعوا المرسلین . . . ائیی ءامنت بریکم فاسمعون . قیل ادخل الجنّه

206- پاداش حمد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 17 - 5

5 - پاداش سجده و تسبیح همراه با حمد خداوند و عبادت های شبانه و انفاق های مؤمنان ، فوق حد شمارش است .

إئما یؤمن . . . سجداً و سبّحوا بحمد ربّهم . . . تتجافی جنوبهم . . . و ممّا رزقنهم

«فاء» در «فلا تعلم نفس» تفریع بر آیات پیش است که در آنها صفات نیکوی مؤمنان شمرده شده است. بنابراین، معنا، چنین می شود: «مؤمنانی که دارای صفات یاد شده اند، پاداشی مخفی دارند». با توجه به تفریع احتمال دارد که اختفای پاداش، کنایه از فوق شمارش بودن باشد.

207- پاداش خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 220 - 14

14 - تشویق اصلاحگران امور ایتم و تضمین اجر آنان ، از جانب خداوند

قل اصلاح لهم خیر . . . و اللّٰه یعلم المفسد من المصلح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 261 - 6،8،9،11

6 - پاداش الهی به انفاق کنندگان در راه خدا ، دست کم به هفتصد برابر

مثل الذین ینفقون . . . مائه حبه

8_ خداوند بر اساس مشیت خود ، به هر کس که بخواهد ثمره انفاق را _ که هفتصد برابر است _ به چند برابر افزایش می دهد .

والله یضاعف لمن یشاء

9_ پاداش های فراوان الهی به انفاق کننده ، منوط به انفاق مستمر

مثل الذین ینفقون اموالهم

فعل مضارع «ینفقون» حکایت از استمرار انفاق دارد؛ یعنی پاداشهای مذکور در آیه در صورتی است که شخص به صورت

ص: 97

مستمر انفاق کند؛ نه مثلاً یکی _ دو مرتبه.

11 _ پاداش وسیع (نامحدود) خداوند به انفاق کننده *

مثل الذین ینفقون . . . و الله واسع علیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 262 - 5,6

5 _ انفاق کنندگان بدون منت و آزار ، بهره مند از پاداش های والا و ویژه الهی

لهم اجرهم عند ربهم

کلمه «عند ربهم»، دلالت بر ویژگی پاداش دارد.

6 _ توجه به پاداش های الهی برای انفاق در راه خدا ، برانگیزنده آدمی به انفاق

لهم اجرهم عند ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 270

2 _ پاداش الهی به انفاق ها و نذر های بندگان ، هر چند اندک باشد .

و ما انفقتم من نفقه . . . فان الله یعلمه

توجه دادن به علم خداوند بر اعمال بندگان کنایه از پاداش الهی در برابر آن اعمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 274 - 1,3

1 _ انفاق کنندگان پنهان و آشکار در شب و روز (همه حال و همه وقت) بهره مندان از پاداش های ویژه الهی

الذین ینفقون اموالهم . . . فلهم اجرهم عند ربهم

3 _ پاداش الهی اهل انفاق ، نتیجه عمل خیر آنها

فلهم اجرهم عند ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 15 - 4

4_ بهشت جاودان و همسران پاکیزه و رضایت الهی ، پاداش تضمین شده از جانب خداوند ، برای تقوایبندگان

لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا .. جنات ... خالدین فیها و ازواج مطهره و رضوان من اللّٰه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 92 - 14

14_ رسیدن به پاداش نیک خدا در گرو انفاق از مال با وجود علاقه به آن و ترس از فقر

لن تنالوا البر حتی تنفقوا ممّا تحبون

از رسول اللّٰه (صلی الله علیه و آله) درباره آیه فوق سؤال شد آن حضرت فرمود: هو ان ینفق العبد المال و هو شحیح یأمل الدّٰنیا و یخاف الفقر.

مجمع البیان، ج 2، ص 793 ; تفسیر برهان، ج 1، ص 298، ح 7.

ص: 98

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 158 - 2

2_ خداوند ، مرجع و فرجام انسان ها ، برای جزا و پاداش

و لئن مُتّم او قُتلتّم لالی اللّٰه تحشرون

«لالی اللّٰه تحشرون»، می تواند کنایه از جزا و پاداش الهی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 172 - 14، 1

1_ پاداش بزرگ الهی برای آنان که علی رغم تحمّل جراحت های نبرد پیشین ، دعوت خدا و رسولش را برای نبردی دیگر اجابت کردند .

الَّذین استجابوا لِلّٰه و الرسول من بعد ما اصابهم القرح . . . اجر عظیم

چون آیات پیشین و نیز آیات بعد درباره نبرد و جهاد است، معلوم می شود که فرمان اجابت شده (استجابوا)، فرمان جنگ و مبارزه بوده است.

14_ خوب عمل کردن در جنگ (احسان) و تخلف نکردن از مقررات جنگی (تقوا) ، شرط پاداش بزرگ خداوند برای مجاهدان

الَّذین استجابوا لِلّٰه . . . لِلَّذین احسنوا منهم و اتّقوا اجر عظیم

در برداشت فوق، متعلق «احسان»، جنگ گرفته شده است ؛ یعنی در جنگ خوب عمل کنند. همچنین متعلق «اتّقوا»، مقررات جنگی (مانند پیروی از فرماندهی) گرفته شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 9، 10، 12، 13

9_ اعمال نیک آدمی در پی دارنده پاداشی الهی در دنیا و آخرت *

و ان تک حسنه یضاعفها و یؤت من لدنه اجراً عظیماً

بدان احتمال که مراد از «یضاعفها» پاداش دنیوی و «یؤت من لدنه . . . » ناظر به پاداش اخروی باشد.

10_ ایمان و انفاق ، حسنه ای است که ، هر چند اندک باشد ، پاداش عظیم الهی را در پی خواهد داشت .

ماذا عليهم لو امنوا بالله و اليوم الاخر و انفقوا .. و ان تك حسنه يضاعفها و يؤ

از مصادیق مورد نظر برای حسنه، به دلیل آیه قبل، ایمان و انفاق است.

12_ توجه به آگاهی خداوند بر کوچکترین انفاق، و پاداش عظیم خداوند به انفاقگران، درمان بخل و ترک احسان

و انفقوا .. و كان الله بهم عليماً. ان الله لا يظلم مثقال ذره و ان تك حسنه

13_ پاداش عظیم خداوند، جبران کننده خسارت های انفاق کنندگان

و ماذا عليهم لو .. انفقوا ... و ان تك حسنه يضاعفها و يؤت من لدنه اجراً عظيماً

جمله «يضاعفها و يؤت من لدنه اجراً عظيماً» می تواند پاسخی باشد به این توهم که انفاق، موجب خسارت مالی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 57 - 3

3_ سبقت پاداش های الهی بر کیفر او

ص: 99

انّ الذين كفروا باياتنا سوف نصليهم .. و الذين امنوا و عملوا الصّالحات سندخله

زيرا نسبت به وعيد و كيفر، حرف «سوف» و در مورد پاداش، حرف «س» به كار رفته است.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

3 - نساء - 4 - 67 - 4، 3، 1

1_ ارجاع داوری به پیامبر (صلی الله علیه و آله) و دلالتگ نشدن از حکم و قضاوت وی، در پی دارنده پاداش بزرگ خداوند

فلا وربك .. اذا لاّ تيناهم من لدنا اجرا عظيماً

برداشت فوق بر این میناست که مراد از «ما يوعظون» همان مسائلی باشد که در آیه 65 مطرح شده است.

3_ جانبازی و هجرت (تحمل مشکلات و فداکاری در راه خدا)، موجب اجر بزرگ الهی *

و لو اّتهم فعلوا ما يوعظون به .. و اذا لاّ تيناهم من لدنا اجرا عظيماً

بنابر اینکه مراد از «ما يوعظون»، همان جهاد و هجرت باشد که در آیه قبل مطرح شد.

4_ ثابت قدمان در ایمان، بهره مند از پاداش بزرگ و ویژه خداوند

اشدّ تثبيتاً. و اذا لاّ تيناهم من لدنا اجرا عظيماً

در برداشت فوق، «اذا لاّ تيناهم ..»، نتیجه «اشدّ تثبيتاً» گرفته شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

3 - نساء - 4 - 74 - 10

10_ مجاهدان در راه خدا، بهره مند از پاداش بزرگ الهی، چه کشته شوند و چه پیروز.

و من يقاتل في سبيل الله فيقتل او يغلب فسوف نؤتيه اجرا عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

3 - نساء - 4 - 77 - 35

35_ نظام جزا و پاداش الهی، به دور از هر گونه ستم

فلما كتب عليهم القتال .. و لا تظلمون فتيلاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 94 - 16

16 _ برتری و فزونی غنائم و اجر و پاداش الهی ، بر بهر های دنیوی و غنائم جنگی

تبتغون عرض الحیوه الدنیا فعند الله مغنم کثیره

کلمه «عند الله» اشاره به برتری پاداشهای الهی دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 95 - 11، 10، 7

7 _ اعطای درجه و اجر و پاداش از سوی خداوند بر اساس نظامی عادلانه

فضّل الله المجاهدون باموالهم و انفسهم على القاعدین درجه و کلاً . . . اجراً عظيماً

10 _ پاداش نیکوی الهی ، ثمره ایمان

لايستوى القاعدون من المؤمنین . . . کلاً وعد الله الحسنی

ص: 100

11_ بازنشستگان از جهاد ، هنگامی از پاداش الهی برخوردارند که از روی بی ایمانی ، ترک جهاد نکرده باشند .

لايستوى القاعدون من المؤمنين .. كلاً وعد الله الحسنی

چون «من المؤمنين» حال برای «القاعدون» است، می رساند که بازنشستگان از جنگ در صورتی قابل مقایسه با مجاهدان هستند که ایمانشان محفوظ باشد. یعنی بازماندانشان از جنگ در شرایطی نباشد که موجب سلب ایمان آنان گردد و یا ترک جهاد از روی بی ایمانی به فرامین خدا و رسول نباشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 96 - 1

1_ پاداش های الهی ، دارای مراتب و درجات

فصل الله .. اجراً عظيماً. درجات منه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 100 - 10،12،14،19

10_ خداوند ، تضمین کننده پاداش کسانی که در مسیر هجرت با مرگ مواجه شوند .

و من يخرج من بيته مهاجراً الى الله ورسوله ثم يدرکه الموت فقد وقع اجره على الله

12_ هجرت به سوی خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) ، موجب برخورداری از اجر و پاداش الهی

و من يخرج من بيته مهاجراً الى الله ورسوله .. فقد وقع اجره على الله

14_ اقدام به عمل نیک ، هر چند به انجام نرسد ، موجب برخورداری از پاداش های الهی است . *

و من يخرج من بيته مهاجراً الى الله ورسوله ثم يدرکه الموت فقد وقع اجره على الله

19_ سفر برای شناخت رهبر ، هجرت در راه خدا و مرگ در آن سفر ، در پی دارنده پاداش الهی است .

و من يخرج من بيته مهاجراً الى الله ورسوله ثم يدرکه الموت فقد وقع اجره على الله

امام صادق (ع) درباره کسی که در سفر برای شناخت رهبر از دنیا برود فرمود: ان الله عزّ وجل يقول: و من يخرج من بيته مهاجراً الى الله ورسوله ثم يدرکه الموت فقد وقع اجره على الله. ...

اصول کافی، ج 1، ص 378، ح 2؛ نورالثقلین، ج 1، ص 540، ح 522.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 104 - 8،10

8_ امید مجاهدان به پاداش و نصرت الهی، زمینه تقویت روحیه و سستی نکردن آنان در رویارویی با دشمنان دین

و لاتهنوا... و ترجون من الله ما لایرجون

10_ امید به پاداش و نصرت الهی، پشتوانه و امتیازی برای مجاهدان، در برابر دشمنان

و ترجون من الله ما لایرجون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 114 - 5،8،9،10

5_ بهره مندی از پاداش بزرگ الهی در گرو انجام اعمال نیک به انگیزه جلب رضایت خداست.

و من یفعل ذلک ابتغاء مرضات الله فسوف نؤتیه أجراً عظیماً

ص: 101

8_ دعوت کنندگان مردم به دستگیری از مستمندان ، بهره مند از پاداش عظیم الهی

الا من امر بصدقه . . فسوف تؤتیه أجراً عظيماً

9_ فراخوانی مردم به همزیستی مسالمت آمیز ، دارای پاداشی عظیم الهی

الا من امر بصدقه او معروف او اصلح بين الناس . . تؤتیه أجراً عظيماً

10_ پاداش های الهی دارای درجات متفاوت و متناسب با انگیزه ها و رفتار آدمیان

و من يفعل ذلك ابتغاء مرضات الله فسوف نؤتیه أجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 123 - 5,6,2

2_ آرزو های پوچ انسان ها - چه مسلمان و چه اهل کتاب - نقشی در پاداش و کیفر های الهی نخواهد داشت .

ليس بامانيكم و لا امانى اهل الكتب من يعمل سوءاً يجز به

«امانی»، جمع «امنيه»، به معنای آرزو و خیالهای موهوم است.

5_ عملکرد مردم ، تعیین کننده کیفر و جزای الهی است ، نه صرف انتساب به مکتب و یا دینی خاص !

ليس بامانيكم و لا امانى اهل الكتب من يعمل سوءاً يجز به

6_ نظام کیفر و جزای الهی ، دور از هرگونه تبعیض و بی عدالتی است .

من يعمل سوءاً يجز به

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 124 - 5,8

5_ بهره مندی مردم از پاداش های الهی و ورودشان به بهشت ، در گرو ایمان و عمل صالح است ، نه جنسیت و انتساب به مذهب یا فرقه ای خاص .

و من يعمل من الصلحت من ذكر او انثى و هو مؤمن فأولئك يدخلون الجنة

8_ در نظام جزا و پاداش الهی کمترین ستمی راه ندارد .

من يعمل سوءاً يجز به . . . فأولئك يدخلون الجنة و لا يظلمون نقيراً

«نقیر» به فرورفته گی در هسته خرما گفته می شود و کنایه از چیز اندک و حقیر است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 128 - 18

18_ رعایت کنندگان تقوا و احسان در محیط خانواده، از پاداش الهی برخوردار خواهند شد .

و إن تحسنوا و تتقوا فإنّ الله کان بما تعملون خبيراً

جمله «فان الله...» در مقام تشویق به احسان و تقواست. و چون علم خدا به احسان و تقوا، معمولاً تأثیری برای انجام آن ندارد؛ بنابراین باید کنایه از پاداش دهی الهی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 134 - 11

11_ نظام پاداش دهی خداوند، بر اساس علم و آگاهی اوست .

فعند الله ثواب الدنيا و الآخرة . . . و كان الله سمیعاً بصیراً

ص: 102

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 146 - 11، 10

10 _ منافقان تائب ، بهره مند از پاداش بزرگ خدا خواهند بود .

فَأُولَئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أُجْرًا عَظِيمًا

11 _ پاداش الهی ، دارای مراتبی مختلف است .

وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أُجْرًا عَظِيمًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 147 - 10

10 _ پاداش الهی ، دارای تناسب و همگونی با اعمال انسانهاست .

إِنْ شَكَرْتُمْ وَءَامَنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا

توصیف خداوند به «شاکرا» که حکایت از پاداش دهی او در مقابل شکرگزاری بندگان است، می رساند که پاداشهای الهی مناسب با رفتار و کردار نیک انسانهاست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 149 - 12

12 _ تناسب و همگونی پاداش الهی با عمل انسان

أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءِ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا

خداوند، گذشت و بخشش خویش را پاداش کسانی قرار داده که اهل عفو و گذشت هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 152 - 8، 5

5 _ ایمان دارندگان به خدا و تمامی انبیا ، مورد وعده الهی به برخورداری از پاداش های فراوان

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ .. أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمُ أَجْرَهُم

8_ پاداش دهی خداوند به بندگان خویش ، پرتویی از غفران و رحمت اوست .

أولئك سوف يؤتوهم أجورهم و كان الله غفوراً رحيماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 162 - 18، 15، 14، 12

12_ مؤمنان به خدا ، قیامت و قرآن ، بر پا دارندگان نماز و پرداخت کنندگان زکات ، از پاداش بزرگ الهی ، برخوردار خواهند شد .

أولئك سنؤتوهم أجراً عظيماً

14_ ایمان ، آنگاه در بهره مندی از پاداش بزرگ الهی کارساز است که توأم با عمل باشد .

والمقيمین الصلوه . . . و المؤمنون بالله و الیوم الآخر أولئك سنؤتوهم أجراً عظيماً

15_ بهره مندی عالمان از پاداش های بزرگ الهی در گرو ایمان و انجام اعمال صالح

لكن الرسخون . . . و المؤمنون بالله و الیوم الآخر أولئك سنؤتوهم أجراً عظيماً

ص: 103

أولئك سنؤتيهم أجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 173 - 2,4

2_ خداوند خود پاداش دهنده به مؤمنان دارای عمل صالح

فيوفيههم أجورهم

4_ همراهی ایمان با عمل صالح ، موجب برخورداری از پاداش و فضل الهی

فاما الذين ءامنوا و عملوا الصلحت فيوفيههم أجورهم و يزيدهم من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 175 - 1

1_ خداوند ، مؤمنان متمسک به وی را از رحمت ویژه و فضل و هدایت خاص خویش ، بهره مند خواهد کرد .

فاما الذين ءامنوا بالله و اعتصموا به .. و يهديهم إليه صراطاً مستقيماً

هدایت، فضل و رحمت خداوند، شامل همه بندگان می شود. بنابراین ذکر آنها به عنوان پاداش بیانگر رحمت، فضل و هدایت خاص است ; گفتنی است در برداشت فوق ضمیر «به» به «الله» برگردانده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 9 - 1,2,5

1_ وعده الهی به مؤمنان دارای عمل صالح ، به آمرزش و پاداش بزرگ

وعد الله الذين ءامنوا و عملوا الصلحت لهم مغفرة و اجر عظيم

2_ همراهی ایمان و عمل صالح ، زمینه جلب مغفرت و دستیابی به پاداش بزرگ الهی

وعد الله الذين ءامنوا و عملوا الصلحت لهم مغفرة و اجر عظيم

5_ پاداش های الهی ، دارای مراتب است . *

و اجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 27 - 10

10_ هابیل سزاوار و شایسته بهره مندی از پاداش های الهی با پذیرفته شدن قربانی وی

فتقبل من احدهما

«تقبل» به پذیرفته شدنی اطلاق می گردد که مقتضی پاداش باشد. (مفردات راغب)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 85 - 3

3_ خداوند ، پاداش بخش مؤمنان و محسنان

فائبهم الله بما قالوا . . . ذلك جزاء المحسنين

ص: 104

208- پاداش خداترسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 46 - 5

5 - بیمناکان از مقام پروردگار، برخوردار از بهشتی در قبال عمل و بهشتی دیگر از فضل الهی *

و لمن خاف مقام ربّه جنتان

طبق نظر برخی از مفسران، تشبیه آمدن «جنتان» نظر به مطلب بالا دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 47 - 1

1 - پاداش بهشت به بیمناکان مقام پروردگار، نعمتی انکارناپذیر و غیر قابل تکذیب

و لمن... جنتان. فبأیّ آلاء ربّکما تکذّبان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 12 - 1

1 - خداترسان، مشمول غفران عظیم خداوند و بهره مند از پاداش بزرگ او

إنّ الذین یخشون ربّهم بالغیب لهم مغفره وأجر کبیر

تکبیر «مغفره»؛ دلالت بر تعظیم دارد.

209- پاداش خشیت پنهانی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - ق - 50 - 33 - 4

4 - بهشت پاداش آنان که با وجود محسوس نبودن خداوند، همه جا وی را در نظر داشته و از او بیم دارند.

من خشی الرحمن بالغیب

بنابر این که «بالغیب» وصف برای «رحمان» باشد، برداشت بالا قابل استفاده است.

210- پاداش در آخرت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 10

10 - دنیا، عرصه تلاش و کوشش و جهان آخرت، عرصه اجر و پاداش

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ

ص: 105

211- پاداش در تربیت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 111 - 8

8_ لزوم بهره‌گیری از ابزارهای تشویق (پاداش و...) در گرایش دادن انسان‌ها به اطاعت خدا و هر کار نیک

إن الله اشترى... بأن لهم الجنة

اینکه خداوند مؤمنان را با نوید بهشت، به جهاد تشویق کرده است، برداشت فوق به دست می‌آید.

212- پاداش در قیامت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - حمد - 1 - 4 - 5

5 - روز قیامت، روز کیفر و پاداش است.

ملک يوم الدين

«دین» در اینجا به معنای جزا (کیفر و پاداش) و یا حساب است، و هر دو بازگشت به یک معنا دارند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 25 - 9، 12

9_ دنیا، محل اندوختن و کسب سرمایه؛ و آخرت روز دریافت اندوخته‌هاست.

ووفيت كل نفس ما كسبت

12_ پندار غلط برخی از اهل کتاب، نسبت به محو اعمال ناشایست آنان در قیامت

لن تمسنا النار... ووفيت كل نفس ما كسبت

به نظر می‌رسد جمله «ووفيت كل...»، اشاره به علت پنداری است که اهل کتاب داشتند: لن تمسنا النار.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - حجر - 15 - 35 - 5

5- قیامت، روز کیفر و جزا و «یوم الدین» از نام های آن است.

یوم الدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 15 - 7

7 - جزا دیدن یکایک آدمیان، فلسفه برپایی قیامت

آتیه .. لتجزی کلّ نفس

«لتجزی» یا تعلیل است برای «آتیه» و جمله «أکاد أخفيها» معترضه است و یا تعلیل است برای هر دو موضوع مطرح شده در آیه که آمدن قیامت و وجود زمینه برای مخفی ماندن اخبار آن از سوی خداوند است و یا تنها بیانگر علت «أخفيها» است، برداشت مذکور، مبتنی بر دو احتمال اول است.

ص: 106

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 100 - 4

4 - قیامت ، روز ظهور اعمال دنیوی انسان است .

من أعرض عنه فإنه يحمل يوم القيامة وزراً

«وزر»، به معنای بار سنگین است و به گناه از آن جهت که بار سنگینی بر دوش گناه کار است، «وزر» اطلاق می گردد (مفردات راغب).
«حمل وزر» حاکی از آن است که در قیامت، گناه به صورت باری بر دوش گناهکار ظهور خواهد یافت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 56 - 8

8 - جهان آخرت ، جهان کیفر و پاداش

الملك يومئذ لله يحكم بينهم . . . في جنات النعيم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 69 - 4

4 - جهان آخرت ، جهان کیفر و پاداش

الله يحكم بينكم يوم القيامة

جمله «الله يحكم بينكم يوم القيامة»، متضمن نوید پاداش به مؤمنان و وعده مجازات و کیفر به مشرکان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 82 - 2

2 - قیامت ، روز محاسبه کردار آدمیان و مجازات و پاداش در تعلیمات ابراهیم

والذی أطمع أن يغفرلی خطیئتی يوم الدين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 90 - 12

12 - قیامت ، صححه پاداش و کیفر

من جاء بالحسنة فله خير منها. .. و من جاء بالسيئة فكبت وجوههم في النار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 45 - 1,2

1 - خداوند پاداش دهنده مؤمنانِ دارای عمل صالح در قیامت

ليجزى الذين ءامنوا و عملوا الصالحات

2 - اعمالِ صالح مؤمنان فراهم آورنده زمينه ، برای دریافت پاداش از خداوند ، در قیامت است .

فلاَنفْسُهُم يَمْهَدُونَ . ليجزى الذين ءامنوا و عملوا الصالحات

«لام» در «ليجزى» تعليل برای «يمهدون» است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 107

15 - فاطر - 35 - 45 - 8

8 - قیامت ، عرصه مجازات و کیفر و پاداش

و لو یؤاخذ الله الناس . . . و لکن یؤخرهم إلى أجل مسمی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 20 - 3

3 - قیامت ، روز مجازات و کیفر و پاداش

هـ_ذا یوم الدین

«دین» در آیه شریفه، به معنای «جزا» و «حساب» است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 53 - 4

4 - جزا و کیفر و پاداش ، فلسفه برپا شدن قیامت و رستاخیز انسان ها است .

أءنّاء لمدینون

آمدن عبارت «مدینون» (جزا داده شدگان) به جای «مبعثون» (مبعوث شدگان) و «محبیون» (زنده شدگان)، می تواند بیانگر این حقیقت باشد که اساس رستاخیز انسان ها، مسأله جزا است؛ نه صرف زنده شدن دوباره انسان ها.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 15 - 13

13 - قیامت ، روز روبه رو شدن بندگان با کیفر و پاداش الهی

یوم التلاق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 17 - 1,5

1 - نظام پاداش و کیفر الهی در قیامت ، فراگیر همه انسان ها و شامل تمامی حرکات انسان ها است .

اليوم تجزى كل نفس بما كسبت

«ما» در «بما كسبت» موصول بوده و افاده کننده معنای جنس است. بنابراین «ما كسبت»؛ یعنی، هر آنچه که بشر انجام داده و هر حرکتی که از خود نشان دهد.

5- در نظام کیفر و پاداش الهی در قیامت، به کسی کمترین ستمی نخواهد شد.

لا ظلم اليوم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 56 - 2

2- «قیامت» روز کیفر و پاداش

يوم الدين

«دين» به معنای جزا است و «جزا» معادل سزا می باشد که هم شامل کیفر می شود و هم پاداش.

ص: 108

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 6 - 1

1 - قیامت ، روز برانگیخته شدن انسان ها برای محاکمه و کیفر و پاداش

یوم یبعثهم الله جميعاً فینبئهم بما عملوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انفطار - 82 - 12 - 3

3 - پاداش و کیفر اعمال در قیامت ، براساس نامه عمل و کردار انسان در دنیا است .

یعلمون ما تفعلون

213- پاداش دعا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً.. و الذین لایشهدون الزور... أولئك یجزون الغرفه

214- پاداش دعا برای مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 26 - 10

10 - « عن أبی جعفر (ع) فی قوله تبارک و تعالی « و یتحیب الذین آمنوا و عملوا الصالحات و یزیدهم من فضله » قال : هو المؤمن یدعوا لأخیه بظهر الغیب فیقول له الملک : آمین . و یقول الله العزیز الجبار و لک مثلاً ما سألت و قد أعطیت ما سألت بحبک إیّاه ;

از امام باقر(ع) درباره سخن خداوند تعالی: «و یتحیب الذین آمنوا و عملوا الصالحات و یزیدهم من فضله» روایت شده که فرمود: مراد مؤمنی است که پشت سر برادر دینی خود دعا می کند و فرشته برای او آمین می گوید و خدای عزیز جبار می فرماید (ای مؤمن) و برای تو است دو برابر آنچه برای برادرت خواستی و به خاطر این که برادرت را دوست داشتی آنچه را درخواست کردی به تو عطا کردم».

215- پاداش دعوت به حق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 72 - 4

4_ مزد و پاداش دعوت به حق و تبلیغ دین ، بر عهده خداست .

ص: 109

216- پاداش دعوت به خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 114 - 8,9

8_ دعوت کنندگان مردم به دستگیری از مستمندان ، بهره مند از پاداش عظیم الهی

الا من امر بصدقه . . . فسوف تؤتیه أجراً عظيماً

9_ فراخوانی مردم به همزیستی مسالمت آمیز ، دارای پاداشی عظیم الهی

الا من امر بصدقه او معروف او اصلح بين الناس . . . تؤتیه أجراً عظيماً

217- پاداش دنیوی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 145 - 7,11,12

7_ تلاشگران برای پاداش های دنیوی ، از نعمت دنیا بهره مند خواهند شد .

و من یرد ثواب الدنیا نؤتیه منها

11_ خداوند ، پاداش دهنده اعمال در دنیا و آخرت

و من یرد ثواب الدنیا نؤتیه منها و من یرد ثواب الاخره نؤتیه منها

مراد از اراده پاداش، انجام عمل خیر، برای نیل به پاداش است.

12_ جهاد و مقاومت در جنگ ، موجب برخورداری از پاداش دنیوی و اخروی

و لَمَّا يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الصَّابِرِينَ . . . و من یرد ثواب الدنیا

با توجه به آیات قبل، از مصادیق مورد نظر برای اعمال خیر، جهاد و مبارزه است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 7

7_ پاداش های اخروی خداوند ، نیکو و عاری از هر گونه نقصان است و پاداش های دنیوی ، همراه با مشکلات

فاتیمهم الله ثواب الدنيا و حسن ثواب الاخره

از اینکه پاداشهای اخروی را نیکو شمرده (حسن ثواب الآخره)، معلوم می شود پاداشهای اخروی به تمام جهات، نیکوست و در مقابل، ثواب دنیوی را به نیکو بودن توصیف نکرده تا به این نکته اشاره کند که پاداشهای خداوند در دنیا، همواره ملازم با مشکلات و نقصانهاست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 176 - 14

14_ اراده الهی بر محروم سازی کفرپیشگان از بهره های دنیوی نیست . *

یرید الله الا يجعل لهم حظا في الاخره

ص: 110

مفهوم کلمه «فی الآخرة»، گویای آن است که اراده الهی بر محروم ساختن کافران از مواهب آخرت است، نه بهره های دنیوی.

218- پاداش دنیوی ابراهیم(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 27 - 4,5,6

4 - خداوند ، پاداش ابراهیم (ع) را در همین دنیا ، به او عطا کرد .

وَأَتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا

5 - ابراهیم (ع) ، مستحق و سزاوار دریافت پاداش دنیوی بوده است .

وَأَتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا

اضافه شدن «أجر» به ضمیری که مرجع آن، ابراهیم(ع) است _ گویای این نکته است که او، پاداشی داشته و سزاوار آن بوده است. گفتنی است که «فی الدنيا» احتمال دارد که متعلق به «آتیناه» باشد و احتمال دارد که متعلق به «أجره» باشد. برداشت بالا بنا بر احتمال دوم است.

6 - اعطای اسحاق و یعقوب (ع) به ابراهیم (ع) و نیز قرار دادن مقام نبوت در نسل آن حضرت ، پاداش دنیوی ابراهیم (ع) از سوی خداوند بود .

ووهبنا له إسحق... وجعلنا في ذرئته النبوة... وأتيناه أجره في الدنيا

219- پاداش دنیوی انفاق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 245 - 16

16 _ پاداش الهی به انفاق کنندگان در دنیا و آخرت

فِيضَاعْفَهُ لَهُ اضْعَافًا... وَالْيَهُ تَرْجَعُونَ

«اليه ترجعون»، اشاره به پاداش الهی است در آخرت؛ بنابراین «فیضاعفه» بیانگر پاداش الهی در دنیا است.

220- پاداش دنیوی انفاقگران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - خداوند ، در دنیا _ حداقل _ دو برابر مقدار وامی را که مؤمنان به او می دهند (در راه او انفاق می کنند) ، به آنان باز می گرداند .

من ذا الذی یقرض اللّٰه .. فیض_عفه له

«مضاعفه» (مصدر «یضاعف») به دو چندان کردن و بالاتر از آن گفته می شود (مفردات راغب).

ص: 111

221- پاداش دنیوی بر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 145 - 9

9_ قصد و نیت عمل کننده کردار های نیک ، تعیین کننده برخورداری وی از نعمت های دنیا یا مواهب آخرت

و من یرد ثواب الدنیا نؤته منها و من یرد ثواب الاخره نؤته منها

222- پاداش دنیوی جهاد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148

3_ مجاهدت در راه خدا به همراهی پیامبران الهی و دعا به درگاه او ، موجب بهره مندی از پاداش های دنیوی و اخروی

و کاین من نبی . . . فاتیهم الله ثواب الدنیا و حسن ثواب الاخره

223- پاداش دنیوی صدقه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 18 - 7,9

7- خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می دهند) ، دو پاداش (پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت) عطا می کند .

و أقرضوا الله قرضًا حسنًا یضـ عف لهم و لهم أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعف لهم»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و لهم أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

9- خداوند ، در دنیا _ حداقل _ دو برابر مقدار وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می پردازند) ، به آنان بازمی گرداند .

و أقرضوا الله قرضًا حسنًا یضـ عف لهم

«مضاعفه» (مصدر «یضاعف») به دو چندان کردن و بالاتر از آن (چند و چندین برابر نمودن) اطلاق می شود (مفردات راغب).

224- پاداش دنیوی عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 185 - 5

5_ دریافت برخی از پاداش ها و جزای اعمال در غیر قیامت (دنیا و برزخ) *

ص: 112

و انّما توفون اجوركم يوم القيمه

کلمه «انّما»، دریافت کامل پاداش و جزا را منحصر به روز قیامت می کند، لذا مفهوم آن، دریافت برخی از جزا و پاداش در غیر روز قیامت است و مراد از غیر قیامت، می تواند دنیا و یا برزخ و یا هر دو باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 9

9_ اعمال نیک آدمی در پی دارنده پاداشی الهی در دنیا و آخرت *

و ان تک حسنه یضاعفها و یؤت من لدنه اجراً عظیماً

بدان احتمال که مراد از «یضاعفها» پاداش دنیوی و «یؤت من لدنه . . .» ناظر به پاداش اخروی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 18 - 10

10- «عن ابن عباس أن النبی (صلی الله علیه و آله) قال : معنی الآیه من کان یرید ثواب الدنیا بعمله الذی افترضه الله علیه لایرید به وجه الله و الدار الآخره عجل له فیها ما یشاء الله من عرض الدنیا و لیس له ثواب فی الآخره و ذلک ان الله سبحانه و تعالی یؤتیه ذلک لیستعین به علی الطاعه فیستعمله فی معصیه الله فیعاقبه الله علیه ;

از ابن عباس روایت شده است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: معنای آیه «من کان یرید العاجله عجلنا له فیها مان یشاء» این است که با انجام اعمالی که خداوند بر او واجب گردانیده، تقرب به سوی خدا و روز آخرت را اراده نمی کند؛ بلکه پاداش دنیوی را اراده می کند، در دنیا آنچه را که خداوند بخواهد از نعمتهای دنیوی به او داده می شود و برای او در آخرت پاداشی نیست؛ چون خداوند _ سبحانه و تعالی _ آن را به او داده است تا در طریق طاعت کمکش کند؛ ولی او در معصیت خداوند آن را به کار می بندد. پس خداوند او را به خاطر این کار عذاب می کند».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 22 - 9

9 - بازگشت نتیجه کردار و اندوخته های انسان ، به خود وی در دنیا و آخرت

محیاهم و مماتهم . . . و لتجزی کلّ نفس بما کسبت

آیه شریفه پاسخ وردی است بر کسانی که صالح و ناصالح را در زندگی و مرگ مساوی می پنداشتند از این مطلب، استفاده می شود که دنیا و آخرت هر دو میدان جزا و پاداش است.

225- پاداش دنیوی عمل پسندیده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 15 - 12

12_ اعمال نیک ، اگر به قصد دستیابی به بهره های دنیوی انجام گیرد ، نتایج آن تنها در دنیا عاید انسان می شود .

من كان يريد الحى_وه الدنيا وزينتها نوفّ إليهم أعمالهم فيها

ص: 113

226- پاداش دنیوی قرض

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 245 - 16

16_ پاداش الهی به انفاق کنندگان در دنیا و آخرت

فیضاعفه له اضعافاً .. و الیه ترجعون

«الیه ترجعون»، اشاره به پاداش الهی است در آخرت؛ بنابراین «فیضاعفه» بیانگر پاداش الهی در دنیاست.

227- پاداش دنیوی قرض به خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 11 - 10، 5

5 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (انفاق در راه او) ، دو پاداش می دهد : پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت .

من ذا الذی یقرض الله .. فیض_عفه له و له أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعفه له»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و له أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

10 - خداوند ، در برابر قرض الحسنه ای که مؤمنان به او می دهند ، علاوه بر بازپس دادن چند برابر آن در دنیا ، پاداشی نفیس و گران سنگی نیز در آخرت به ایشان خواهد داد .

من ذا الذی یقرض الله .. فیض_عفه له و له أجر کریم

واژه «کریم» در هر مقامی، معنایی متناسب با همان مقام دارد. در این جا به معنای عظیم، نفیس و گران سنگ است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 18 - 11، 9، 7

7 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می دهند) ، دو پاداش (پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت) عطا می کند .

و أقرضوا الله قرضًا حسنًا یض_عف لهم و لهم أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعف لهم»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و لهم أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

9 - خداوند ، در دنیا _ حداقل _ دو برابر مقدار وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می پردازند) ، به آنان باز می گرداند .

و أقرضوا الله قرضًا حسنًا یضـ عف لهم

«مضاعفه» (مصدر «یضاعف») به دو چندان کردن و بالاتر از آن (چند و چندین برابر نمودن) اطلاق می شود (مفردات راغب).

11 - خداوند ، در برابر قرض الحسنه که مؤمنان به او می دهند علاوه بر باز پس دادن چند برابر آن در دنیا پاداش نفیس و گران سنگی نیز در آخرت به ایشان عطا خواهد کرد .

إِنَّ الْمَصْدِقِينَ . . . وَأَقْرَضُوا اللَّهَ . . . وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ

ص: 114

واژه «کریم»، در هر مورد معنایی متناسب با همان جا دارد و در این جا به معنای عظیم، نفیس و گران سنگ است.

228- پاداش دنیوی مجاهدان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 2

2_ ثبات قدم (پایمردی) و پیروزی بر دشمنان ، پاداش دنیوی خداوند به مجاهدان صابر و نیایشگر

ربَّنَا .. وَ ثَبَّتْ أَقْدَامَنَا وَ انصَرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ. فَاتِيهِمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا

229- پاداش دنیوی محسنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 22 - 13

13_ برخورداری نیکوکاران از پاداش های الهی در دنیا

ءَاتِينَهِ حَكْمًا وَ عِلْمًا وَ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 56 - 14

14_ خداوند ، نیکوکاران را در دنیا از پاداش های خویش بهره مند می سازد .

وَ لَانْضِيعَ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

به قرینه آیه بعد ، مراد از «أجر» پاداشهای دنیوی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 2

2_ نیکوکاران علاوه بر بهره مند شدن از پاداش در حیات دنیا ، از پاداش های برتر اخروی نیز برخوردار خواهند شد .

لَانْضِيعَ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ. وَ لِأَجْرِ الْآخِرَةِ خَيْرٌ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- احسان کنندگان ، در همین دنیا بهره خوبی خواهند داشت .

لذین أحسنوا فی هذِهِ الدنیا حسنه

برداشت فوق بر این اساس است که «فی هذِهِ» متعلق به «حسنة» باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 6،7

6 - اعطای پاداش نیک در دنیا ، وعده خداوند به احسان کنندگان

ص: 115

لذین أحسنوا فی هـ ذه الدنيا حسنه

برداشت بالا مبتنی بر این دیدگاه است که «فی هـ ذه الدنيا» ظرف برای «حسنة» باشد، نه برای «أحسنوا»؛ چنان که در جای دیگر قرآن، به این حقیقت تصریح شده است: «لذین أحسنوا فی هـ ذه الدنيا حسنه و لدار الآخره خیر..»، (سوره نحل (16) آیه 30).

7- پاداش احسان کنندگان در دنیا، بسیار بزرگ و توصیف ناپذیر است.

لذین أحسنوا فی هـ ذه الدنيا حسنه

برداشت بالا از تنوین «حسنة» _ که برای تعظیم و تفضیم است _ استفاده می شود.

230- پاداش دنیوی مهاجران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 41 - 12، 1

1- خداوند، به مسلمانهایی که مورد ستم واقع شده و به خاطر او هجرت کردند، جایگاه و مکانی شایسته در دنیا و پاداشی بس بزرگ تر در آخرت عطا می کند.

و الذین هاجروا فی الله من بعد ما ظلموا لنبوئتهم فی الدنيا حسنه و لأجر الآخره أ

«فی» در «فی الله» به معنای «لام» و برای تعلیل است. بنابراین معنای عبارت «هجرت برای کسب رضای خداوند» است.

12- مهاجران، از فواید دنیوی و پاداش اخروی هجرت در راه خدا بی خبرند.

و الذین هاجروا... لأجر الآخره أكبر لو كانوا یعلمون

231- پاداش دنیوی هجرت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 41 - 10

10- پاداش اخروی هجرت در راه خدا، بسی برتر از پاداش دنیوی آن است.

و الذین هاجروا فی الله من بعد ما ظلموا لنبوئتهم فی الدنيا حسنه و لأجر الآخره أ

232- پاداش دنیوی یوسف (ع)

10_ یوسف (ع) در آخرت از پاداشی برتر و بهتر از آنچه در دنیا بدان دست یافت ، بهره مند خواهد شد .

و كذلك مكّنا ليوسف في الأرض . . . ولانضيق أجر المحسنين . ولأجر الأخره خير . . . و

11_ پاداش های دنیوی و اخروی یوسف (ع) ، دستاورد ایمان و ملازمت او بر تقوا و پرهیزگاری بود .

و كذلك مكّنا ليوسف . . . ولأجر الأخره خير للذين ءامنوا و كانوا يتقون

233- پاداش دینداری متقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - طور - 52 - 18 - 10

10 - تقوایبشگان ، مورد حفاظت خداوند از گرفتاری به جهنم ، در قبال تلاش آنان برای حفظ ارزش های الهی در دنیا

إِنَّ الْمُتَّقِينَ... ووقیهم ربهم عذاب الجحیم

با توجه به این که ریشه «متقین» و «وقاهم» از یک ماده می باشد، ممکن است تعبیر «وقاهم» اشاره به مطلب بالا داشته باشد.

234- پاداش ذاکران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 38 - 1,2,4,5,8

1 - اعمال خوب مردمانی که همواره به یاد خدا هستند ، در پی دارنده پاداشی از نوع پاداش بهترین عمل ها از سوی خداوند

رجال... لیجزیهم الله أحسن ما عملوا

2 - مردمانی که همواره به یاد خدا هستند ، از بهترین و بالاترین پاداش های الهی برخوردار خواهند بود .

رجال لاتلهیهم تجره و لایبع عن ذکر الله... لیجزیهم الله أحسن ما عملوا

برداشت یاد شده، مبتنی بر این نکته است که کلمه «جزاء» پیش از «أحسن»، در تقدیر و مفعول دوم برای «لیجزی» باشد.

4 - چشم پوشی خداوند در مقام پاداش دهی ، از کم و کاستی های اعمال نیک مردمانی که دایم به یاد خدا هستند .

رجال لاتلهیهم تجره و لایبع عن ذکر الله... لیجزیهم الله أحسن ما عملوا

اعطای پاداش بهترین و کامل ترین اعمال به مردمان الهی، ممکن است به این معنا باشد که خداوند، کم و کاستی های اعمال آنان را نادیده می گیرد و پاداش عمل کامل را به آنان عنایت می کند.

5 - جلوه فضل الهی ، در پاداش دادن به مردمانی که پیوسته به یاد خدا هستند .

رجال لاتلهیهم تجره و لایبع عن ذکر الله... لیجزیهم الله أحسن ما عملوا

«جزای أحسن» _ که به معنای پاداش دادن به بیش از حد استحقاق است _ بیانگر تجلی فضل خدا، در پاداش دهی به مردمان الهی است.

8 - مردانی که همواره در یاد خدا هستند ، علاوه بر دریافت بهترین پاداش اعمال خود ، از فضل مخصوص الهی نیز برخوردارند .

رجال لاتلهيهم تجره ولابيع عن ذكر الله . . . ويزيدهم من فضله

235- پاداش راهبان مؤمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 27 - 21

ص: 117

21 - راهبان حقیقی در پیشگاه خدا مأجورانند .

ف_اتینا الذین ءامنوا منهم أجرهم

236- پاداش رسالت انبیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 51 - 6

6_ خداوند ، اعطا کننده پاداش رسالت به پیامبران خویش

إن أجرى إلا على الذى فطرني

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 39 - 9

9 - خداوند ، به پیامبران ، در مقابل تبلیغ رسالت های الهی ، پاداش می دهد .

الذین یبلیغون رسالت الله . . . و کفی بالله حسیبا

237- پاداش رسالت محمد(صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 85 - 7

7 - جایگاه رفیع پیامبر (صلی الله علیه و آله) در سرای آخرت ، پاداش رسالت او از جانب خداوند

إن الذى فرض عليك القرآن لرادك إلى معاد

برداشت یاد شده بدان احتمال است که مراد از «معاد» جایگاه اخروی پیامبر(صلی الله علیه و آله) باشد. بنابراین مفاد آیه چنین می شود:
آن کسی که این بار سنگین رسالت را بر دوش تو نهاد، قطعاً پاداشی به تو در قبال آن خواهد داد که در وصف نگنجد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 46 - 1

1 - پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، هیچ اجر و پاداشی از کافران در قبال رسالت خویش درخواست نکرد .

أم تسألهم أجرًا

238- پاداش رفع کینه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 40 - 8

8- تلاش در راه رفع کدورت های پیشین ، به دنبال عفو و گذشت از خطای دیگران ، دارای ارزشی والا و پاداش فراوان الهی است .

ص: 118

فمن عفا وأصلح فأجره على الله

ذکر «أصلح» پس از عفو، نشان می دهد که صرف عفو و اغماض در دستیابی به پاداش والای الهی کفایت نمی کند، بلکه می بایست پس از گذشت، در راه رفع اختلافات گام برداشت و طرح صمیمیت و آشتی افکند.

239- پاداش روابط واجب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 23 - 2

2_ بهشت عدن ، پاداش وفا کردن به پیمان های الهی ، نشکستن عهد ها و برقرار کردن پیوندهایی که خدا به برقراری آن امر کرده است .

الذین یوفون بعهد الله . . . أولَ نک لهم عقبی الدار . جنّت عدن

240- پاداش روزه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 184 - 16

16 - روزه گرفتن و فدیة دادن به مسکین ، چنانچه با میل و رغبت باشد ، ثوابی افزونتر دارد .

کتب علیکم الصیام . . . و علی الذین یطیقونه فدیة . . . فمن تطوع خیراً فهو خیر له

مصدق مورد نظر برای «خیراً» به دلیل فرازهای قبل ، روزه گرفتن و در صورت مشقت بار بودن روزه، فدیة دادن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - حاقه - 69 - 24 - 7

7 - « عن الصادق (ع) قال : « الأیام الخالیة » آیام الصوم فی الدنیا ;

از امام صادق (ع) درباره «الایام الخالیة» روایت شده که فرمود: [مراد] روزه های روزه داری در دنیا است.».

241- پاداش زحمات مادر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 15 - 8، 7

7- مادر، دارای حقی فزون تر از پدر، در برخورداری از احسان و خدمات فرزند

و وصینا الإنسین بولدیه إحسن نأ حملته أمّه کرهًا و وضعته کرهًا و حمله و فص له

خداوند، در آغاز احسان به پدر و مادر را توصیه کرده است؛ ولی در بیان فلسفه آن صرفاً از زحمات مادر یاد نموده است. این در حقیقت تأکید بر حق مادر و توصیه فزون تر در مورد او است.

8- دشواری های دوران بارداری و زایمان، دلیل لزوم احسان فرزند به مادر

و وصینا الإنسین بولدیه إحسن نأ حملته أمّه کرهًا و وضعته کرهًا

ص: 119

برداشت بالا- با توجه به دو نکته زیر است: الف) «کره» به معنای مشقت و دشواری است. ب) تعبیر «حمله امه» در واقع، بیانگر فلسفه «وصینا الإنسان...» است.

12- احسان به مادر، پاسخی بایسته به سی ماه رنج و تلاش وی در رشد و تربیت فرزند

ووصینا الإنسان بولدیه إحسنًا.. و حمله و فص له ثلثون شهرًا

تذکر خداوند، به سی ماه رنج مادر به پای فرزند، از مراحل نخستین تکوّن و شکل گیری و رشد او- در پی سفارش به احسان نسبت به والدین- مطلب بالا را می رساند.

242- پاداش زکات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 15

15- بهشت جاودان، بوستان های پوشیده از درخت، خانه های دلپذیر و خشنودی خدا، پاداش الهی به مؤمنان در برابر امر به معروف و نهی از منکر، اقامه نماز، پرداخت زکات و اطاعت از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)

و المؤمنون و المؤمنات... یأمرون بالمعروف... و یطیعون الله و رسوله... وعد الل

243- پاداش زنان انفاقگر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 20

20 - مردان و زنان صدقه پرداز، از پاداش عظیم الهی برخوردارند.

و المتصدّقات... أعدّ الله لهم... أجرًا عظیمًا

244- پاداش زنان اهل تسلیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 2

2 - مردان و زنانی که در برابر فرمان خدا تسلیم اند، از پاداش عظیم خداوند برخوردارند.

إنّ المسلمین و المسلمات... أعدّ الله لهم مغفره و أجرًا عظیمًا

245- پاداش زنان خاشع

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 17

17 - مردان و زنان فروتن ، از پاداشی عظیم برخوردارند .

ص: 120

و الخـ شعـت . . . أعدّ الله لهم ... أجرًا عظيمًا

246- پاداش زنان خاضع

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 10

10 - مردان و زنان مطیع و خاضع ، از پاداش بزرگ خداوند برخوردارند .

و القـتـین و القـنـتـت . . . أعدّ الله لهم ... أجرًا عظيمًا

247- پاداش زنان ذاکر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 28

28 - مردان و زنانی که زیاد از خداوند یاد می کنند ، از پاداش بزرگ او برخوردارند .

و الذکرین الله کثیرًا و الذکرت أعدّ الله لهم ... أجرًا عظيمًا

248- پاداش زنان روزه دار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 22

22 - مردان و زنان روزه گیر ، از پاداش عظیم خداوند برخوردارند .

و الصـئـمین و الصـئـمـت . . . أعدّ الله لهم ... أجرًا عظيمًا

249- پاداش زنان صابر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 15

15 - مردان و زنان شکيبا ، از پاداشی با عظمت برخوردارند .

و الصـبرین و الصـبرـت . . . أعدّ الله لهم ... أجرًا عظيمًا

250- پاداش زنان صادق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 121

14 - احزاب - 33 - 35 - 12

12 - مردان و زنان صداقت پیشه ، از پاداش عظیم خداوند برخوردارند .

و الصّـدقـین و الصّـدقـت . . . أعدّ الله لهم ... أجرًا عظيمًا

251- پاداش زنان صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 40 - 3

3 - زنان و مردان مؤمن نیک کردار ، اهل بهشت اند .

من عمل صلحًا من ذكر أو أنثى و هو مؤمن فأولئك يدخلون الجنة

252- پاداش زنان عفيف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 25

25 - مردان و زنان عفيف ، از پاداش عظیم خداوند برخوردارند .

و الحـفظـین فـروجهـم و الحـفظـت . . . أعدّ الله لهم ... أجرًا عظيمًا

253- پاداش زنان متذکر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 30

30 - مردان و زنانی که یاد خداوند را در دل ها زنده می کنند ، از پاداش بزرگ او برخوردارند .

و الذکـرین اللّـه کثیرًا و الذکـرت أعدّ الله لهم ... أجرًا عظيمًا

254- پاداش زنان مسلمان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 4

4 - مردان و زنان مسلمان ، از پاداش بزرگ الهی برخوردارند .

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ .. أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ ... أَجْرًا عَظِيمًا

ص: 122

255- پاداش زنان مؤمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 6

6 - مردان و زنان با ایمان ، از پاداش بزرگ خداوند برخوردارند .

إِنَّ... و المؤمنین و المؤمنات ... أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 40 - 3

3 - زنان و مردان مؤمن نیک کردار ، اهل بهشت اند .

من عمل صالحاً من ذكر أو أنثى و هو مؤمن فأولئك يدخلون الجنة

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 5 - 5

5 - همسانی زنان و مردان مؤمن ، در بهره‌وری از ثمرات ایمان خود و پاداش های الهی

لیدخل المؤمنین و المؤمنات جنّات

قرار گرفتن وصف «المؤمنات» در کنار «المؤمنین»، می رساند که زنان و مردان در ره یابی به بهشت جاودان همسان اند.

256- پاداش سبقت در عمل خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 84 - 10

10 - ربوبیت خداوند ، مقتضی پاداش به دارندگان نیت خیر و سبقت گیرندگان در کار نیک

و عجلت إليك ربّ لترضى

257- پاداش سجده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- پاداش سجده و تسبیح همراه با حمد خداوند و عبادت های شبانه و انفاق های مؤمنان، فوق حد شمارش است.

إِنَّمَا يُؤْمِنُ . . . سَجَّدًا وَسَبَّحًا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ . . . تَتَجَافَى جُنُوبَهُمْ . . . وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ

«فاء» در «فلا-تعلم نفس» تفریع بر آیات پیش است که در آنها صفات نیکوی مؤمنان شمرده شده است. بنابراین، معنا، چنین می شود: «مؤمنانی که دارای صفات یاد شده اند، پاداشی مخفی دارند». با توجه به تفریع احتمال دارد که اختفای پاداش، کنایه از فوق شمارش بودن باشد.

ص: 123

258- پاداش سخاوتمندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 6 - 4

4 - وجود زمینه بهره مندی از پاداش های نیکوی الهی ، برای سخاوتمندان و تقواییشان

من أعطی و اتقی . و صدق بالحسنى

259- پاداش سلام

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 86 - 9

9_ تحیت ها و درود های اهل ایمان به یکدیگر ، مورد محاسبه خداوند و در پی دارنده اجر و پاداش الهی

و اذا حیّتم .. انّ الله کان علی کل شیء حسیباً

محاسبه اعمال نیک کنایه از پاداش دهی خداوند بر آن اعمال می باشد.

260- پاداش شاکران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 144 - 18

18_ وعده خداوند به اعطای پاداش به سپاسگزاران نعمت های الهی

و سیجزی الله الشاکرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 147 - 12

12_ علم و آگاهی گسترده خداوند ، تضمین کننده پاداش دهی او به بندگان مؤمن و شاکر خویش

إن شکرتم وءامنتم وکان الله شاکراً علیماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - سنت الهی بر اعطای پاداش عالی ، به شکرگزاران و نجات ایشان از عذاب های فراگیر

کذلک نجزی من شکر

261- پاداش شکرگزاری نوح(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 3 - 9

ص: 124

9- نجات نوح (ع) و همراهان او، پاداش عبودیت و شکرگزاری مداوم وی بود.

ذَرِيهٍ مِنْ حَمَلِنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا

«ذَرِيه . . .» اشاره به نجات همراهان نوح(ع) از غرق شدن دارد و جمله «إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا» می تواند تعلیل برای آن نجات باشد؛ یعنی، چون حضرت نوح(ع) عبدی شاکر بود، او و همراهانش را نجات بخشیدیم.

262- پاداش شهادت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 195 - 19

19_ بخشش گناهان و دخول در بهشت، پاداش بزرگ الهی، برای هجرت، آوارگی، آزار دیدن در راه خدا و جهاد و شهادت

فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَ اٰخَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَ اَوْذَوْا فِي سَبِيلِي وَ قَاتَلُوا وَ قُتِلُوا لَا كُفْرَانَ عَنْهُ

263- پاداش شهیدان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 195 - 21

21_ پاداش مهاجران، آوارگان، آزاردیدگان در راه خدا، مجاهدان و شهیدان، تضمین شده از سوی خداوند

اِنَّيْ لَا اَضِيْعُ عَمَلًا مِّنْكُمْ . . . فَاَلَّذِيْنَ هَاجَرُوا وَ اٰخَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَ اَوْذَوْا فِي سَبِي

لام قسم و نون تأکید در «لَا كُفْرَانَ» و در «لَا دَخْلَنَ» دلالت بر تأکید و تضمین پاداش دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 74 - 11

11_ یکسانی پاداش رزمندگان شهید و مجاهدان پیروز

فَيَقْتُلْ اَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 111 - 16

16 - تضمین قطعی بهشت از سوی خداوند ، برای مجاهدان رزمنده ای که سرانجام به شهادت می رسند . *

فیقتلون و یقتلون

برداشت فوق بدین احتمال است که «و یقتلون» قید باشد ؛ یعنی ، صرفاً کشتن دشمنان خدا تضمین کننده بهشت نیست و به حساب معامله با خدا گذاشته نمی شود ؛ بلکه کشتن و نهایتاً کشته شدن ، معامله با خداست .

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 6 - 1

1- بهشت موعود ، پاداش شهیدان راه خدا

و یدخلهم الجنة عرفها لهم

ص: 125

264- پاداش صابران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 146 - 13

13 _ محبت خدا، پاداش پایمردی شکیبایان در رویارویی و نبرد با دشمنان دین خدا

فما وهنوا لما اصابهم .. و الله يحب الصابرين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 2

2 _ ثبات قدم (پایمردی) و پیروزی بر دشمنان ، پاداش دنیوی خداوند به مجاهدان صابر و نیایشگر

ربنا .. و ثبت اقدامنا و انصرنا على القوم الكافرين. فاتيهم الله ثواب الدنيا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 67 - 4

4 _ ثابت قدمان در ایمان ، بهره مند از پاداش بزرگ و ویژه خداوند

اشد تثبتاً. و اذاً لأتيناهم من لدنا اجراً عظيماً

در برداشت فوق، «اذاً لأتيناهم ..»، نتیجه «اشد تثبتاً» گرفته شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 96 - 3

3- خداوند، به هر یک از اعمال نیک صابران، مطابق بهترین نوع آنها پاداش می دهد.

ولنجزيق الذين صبروا أجرهم بأحسن ما كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 59 - 1

1 - پاداش صبرپیشگان متوکل بر خدا، بسی ستوده و نیکو است.

نعم أجر العـملین . الذین صبروا و علی ربّهم یتوکلون

«الذین» بدل برای «العاملین» است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 22، 23، 16

16 - صابران ، برخوردار از اجر و پاداش کامل و بی شمار

إنّما یوفّی الصّـبرون أجرهم بغير حساب

«توفیه» (مصدر «یوفّی») به معنای پرداخت کامل است.

22 - « عن أبی عبداللّٰه (ع) قال : قال رسول اللّٰه (صلی الله علیه و آله) إذا نشرت الدواوین و نصبت الموازین لم ینصب لأهل البلاء میزان

و

ص: 126

لم ينشر لهم ديوان ثم تلاه هذه الآية « إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ » ;

از امام صادق(ع) روایت شده که رسول خدا(صلی الله علیه و آله) فرمود: هنگامی که نامه های اعمال گشوده می شود و میزان ها [برای سنجش اعمال] برپا می گردد، برای اهل مصیبت و بلا [که صابر بوده اند] میزانی برپا نشده و نامه عملی گشوده نخواهد شد. آن گاه این آیه را تلاوت فرمود: إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ».

23 - « عن أمير المؤمنين (ع) : . . . قال الله عز وجل . . . إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ، فما أعطاهم الله في الدنيا لم يحاسبهم به في الآخرة . . . » ;

از امام علی(ع) روایت شده: . . . خدای عزوجل فرمود: «إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ» آنچه را خدا در دنیا به صابران داده است، در قیامت حساب آن را از آنان نمی خواهد».

265- پاداش صابنان مؤمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 62 - 11

11 - مؤمنان به خدا و قیامت و دارندگان عمل صالح ، در قیامت هیچ ترس و اندوهی نخواهند داشت .

من آمن بالله و اليوم الآخر و عمل صالحاً . . . و لا خوف عليهم و لا هم يحزنون

به قرینه «فلهم أجرهم عند ربهم» می توان گفت: ظرف «لا خوف عليهم . . .» قیامت است.

266- پاداش صادقان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 119 - 5

5 - بهشت پاداش راستگویان و راست کرداران است .

هذا يوم ينفع الصديقين صدقهم لهم جنت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 24 - 13، 1

1 - خداوند ، به راستگویان ، به خاطر صداقت شان ، پاداش می دهد .

لیجزی اللّٰه الصّـدقین بصدقهم

لام در «لیجزی» لام عاقبت است.

13 - اعطای پاداش از ناحیه خداوند به راستگویان ، از آمرزگاری و رحمت او است .

لیجزی اللّٰه الصّـدقین . . . إنّ اللّٰه کان غفوراً رحیمًا

267- پاداش صادقانه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 127

11 - « قال الصادق (ع) : إذا سأل عن صدقه على أي وجه قاله ، فيجأزي بحسبه فكيف يكون حال الكاذب . . . » ;

امام صادق(ع) فرمود: در صورتی که راستگو، از راستگویی اش سؤال شود که به چه انگیزه ای بوده است؟ و بر حسب آن جزا داده شود، حال دروغگو چگونه خواهد بود. «...؟».

268- پاداش صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3- آل عمران - 3 - 115 - 1,2,3

1_ قطعی بودن پاداش اعمال خیر صالحان ، از سوی خداوند

و اولئك من الصالحين. و ما يفعلوا من خير فلن يكفروه

2_ قطعی بودن پاداش اعمال خیر صالحان اهل کتاب ، از سوی خداوند

من اهل الكتب . . . و اولئك من الصالحين. و ما يفعلوا من خير فلن يكفروه

3_ اعمال خیر صالحان هرگز از جانب خداوند ، کفران نخواهد شد و مورد ناسپاسی قرار نخواهد گرفت .

و اولئك من الصالحين. و ما يفعلوا من خير فلن يكفروه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- مائده - 5 - 119 - 5

5_ بهشت پاداش راستگویان و راست کرداران است .

هذا يوم ينفع الصدقين صدقهم لهم جنت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- انعام - 6 - 85 - 6

6_ هدایت ویژه، پاداش خداوند به صالحان است.

كلا هدينا . . . كل من الصالحين

در آیه پیشین سخن از هدایت ویژه برای پیامبران بود و این آیه آنان را از زمره صالحان می‌شمارد. بنابراین وصف مذکور باید در حصول هدایت ویژه دارای نقش باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - کهف - 18 - 88 - 1

1- ذوالقرنین ، به اعطای پاداش نیک ، به مؤمنان نیک کردار ، وعده داد .

وَأَمَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جِزَاءٌ الْحَسَنَى

«جزاء» حال است و بیان این که رفتار نیکو (الحسنی) پاداش ایمان و عمل صالح شخص است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 76 - 4

ص: 128

4- عمل صالح باقی می ماند و نیکوکاران ، از پاداش آن در پیشگاه خداوند برخوردار می گردند .

والبقیات الصالحات خیر عند ربک ثواباً

«خیر» گرچه اسم تفضیل است؛ ولی همواره این مفهوم را ندارد که نقطه مقابل هم، اصل وصف را داراست؛ بلکه در نظایر این آیه تفضیل به معنای حقیقی آن وجود ندارد و گفتن «خیر ثواباً» در مقابل پندار دنیامداران است که به نتیجه کارهایشان دل بسته اند و مراد این است که تنها به ثواب عمل صالح می توان دل بست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 96 - 2

2- محبوبیت در دل های مردم ، از جمله پاداش های خداوند به مؤمنان دارای کردار نیک .

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا .. سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وِدًّا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 14 - 1

1 - بهشت ، پاداش خدا به مؤمنان نیک کردار

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 56 - 4

4 - بهشت ، پاداشت مؤمنان نیک کردار

فَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 58 - 10، 1

1 - خداوند ، بهشت را ، برای مؤمنان دارای عمل صالح ، تضمین کرده است .

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا

لام تأکید و نون ثقیله در «لنبؤن» دلالت بر ضمانت می کند.

10 - بهشت جاودان ، برای مؤمنان دارای عمل صالح ، پاداشی نیکو است .

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ .. خـ لَدِينِ فِيهَا نَعْمٌ أَجْرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 15 - 1

1 - بوستان عظیم بهشتی ، پاداش مؤمنان نیک کردار است .

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيَرْوَوْا فِي رَوْضَةٍ

نکره آورده شدن «روضه» دلالت بر عظمت آن می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 45 - 4، 1

ص: 129

1 - خداوند پاداش دهنده مؤمنانِ دارای عمل صالح در قیامت

ليجزي الذين ءامنوا و عملوا الصالحات

4 - پاداش دهی خداوند به مؤمنانِ دارای عمل صالح ، فراتر از استحقاق عمل آنها است .

ليجزي الذين ءامنوا .. من فضله

ذکر «من فضله» برای بیان این نکته است که پاداش در نظر گرفته شده برای مؤمنان، براساس استحقاق نیست، بلکه فزون تر از آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - لقمان - 31 - 8 - 2, 1

1 - بهشت های سرشار از نعمت ، پاداش مؤمنانِ دارای اعمال صالح است .

إنّ الذين ءامنوا .. لهم جنّات النعيم

2 - مؤمنان به آیات خدا و انجام دهندگان عمل صالح ، جایگاه شان بهشت است .

إنّ الذين ءامنوا و عملوا الصالحات لهم جنّات النعيم

به قرینه مقابله با آیه قبل، متعلق «آمنوا» در این آیه کسانی اند که به آیات الهی ایمان آورده اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - لقمان - 31 - 9 - 1

1 - جاودانگی در بهشت سراسر نعمت ، پاداش مؤمنانِ دارای عمل صالح است .

إنّ الذين ءامنوا .. جنّات النعيم خلدین فیها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 19 - 1

1 - باغ های بهشتی مهیا برای پذیرایی ، پاداش مؤمنان نیک کردار است .

أمّا الذين ءامنوا و عملوا الصالحات فلهم جنّات المأوی نزلأ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - مؤمنانِ دارای عمل صالح ، شایسته غفران و پاداش الهی اند .

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - خداوند در پاداش دادن به مؤمنان نیک کردار ، هیچ گونه منّتی بر آنان نخواهد گذاشت .

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

برداشت بالا مبتنی بر این نکته است که «ممنون» از ماده «منت» اشتقاق یافته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13- آمرزش گناهان و سامان یافتن شؤون حیات ، پاداش الهی به مؤمنان صالح پیرو قرآن

و الذین ءامنوا .. کفر عنهم سیئاتهم و أصلح بالهم

«أصلح بالهم» یا به معنای اصلاح مطلق شؤون زندگی و یا اصلاح قلب و دل مؤمنان است، برداشت یاد شده براساس معنای اول است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 8 - 2، 1

1 - استقرار در باغ های بهشت و جاودانگی در آن ، پاداش تضمین شده خداوند برای مؤمنان نیکوکردار

الذین ءامنوا و عملوا الصالحات .. جزاؤهم عند ربهم جنّات عدن تجري من تحتها الأن

2- پاداش مؤمنان شایسته کردار ، جلوه ربوبیت خداوند بر آنان است .

عند ربهم

269- پاداش صبر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 214 - 2، 1

1_ بهشت ، از آن کسانی است که در مقابل آزمایش های الهی شکیبیا باشند .

ام حسبتم ان تدخلوا الجنة

2_ ورود به بهشت ، بدون تحمّل سختی ها و مصائب ، پنداری بیش نیست .

ام حسبتم ان تدخلوا الجنة

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 90 - 8

8_ نیل یوسف (ع) به عزیزی و اقتدار و حاکمیت وی در دیار مصر ، پاداشی بر تقوایشگی ، صبر و نیکوکاری او بود .

قد منّ الله علينا إنه من يتق ويصبر فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 23 - 3

3_ بهشت عدن ، پاداش صبر و استقامت بر فرمان های الهی ، برپا داشتن نماز و انفاق کردن

والذین صبروا .. أولئك لهم عقبی الدار. جنّت عدن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 12 - 7

7 - « عن أبي جعفر (ع) في قوله : « و جزاهم بما صبروا جنة و حريراً » قال : بما صبروا على الفقر و مصائب الدنيا ;

از امام باقر(ع) درباره سخن خداوند «و جزاهم بما صبروا جنة و حريراً» روایت شده که فرمود: [این پاداش] برای این است که

ص: 131

بر فقر و مصیبت های دنیا صبر کرده اند».

270- پاداش صبر بر ایمان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 117 - 3

3_ استوار ماندن بر حق و پایداری بر ایمان ، در تنگنا ها و شرایط دشوار ، دارای ارزشی والا و پاداشی ویژه

لقد تاب الله على النبي و... الذين اتبعوه في ساعه العسره

271- پاداش صبر بر حق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 117 - 3

3_ استوار ماندن بر حق و پایداری بر ایمان ، در تنگنا ها و شرایط دشوار ، دارای ارزشی والا و پاداشی ویژه

لقد تاب الله على النبي و... الذين اتبعوه في ساعه العسره

272- پاداش صبر در سختی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 155 - 15

15 - از امام صادق (ع) روایت شده است : «... من صبر کرهأ... نصیبه ما قال الله عز و جل : « و بشر الصابرين » ای بالجنه و المغفره...»

... کسی که در مشکلات صبر کند پاداش وی همان بهشت و مغفرت الهی است که در سخن خدای عز و جل «و بشر الصابرين» به آن بشارت داده شده است ...».

273- پاداش صداقت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 24 - 4

4- صداقت و راستی ، پاداش الهی را به دنبال دارد .

ليجزي الله... بصدقهم

«باء» در «بصدقهم» سببی است.

ص: 132

274- پاداش صدقه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 12 - 5

5 - صدقه دادن ، بهترین عمل است و نفع آن به خود صدقه دهنده باز می گردد .

ذلک خیر لکم

کلمه «ذلک» اشاره به اعطای صدقه دارد. واژه «خیر» می تواند به معنای خوب (در مقابل) بد و یا اسم تفضیل و به معنای بهتر باشد. برداشت یاد شده بر پایه احتمال دوم است.

275- پاداش عاقلان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 194 - 2,3

2_ خداوند ، نویددهنده پاداش به خردمندان مؤمن

ربّنا و اتنا ما وعدتنا علی رسلک

3_ پیامبران ، واسطه خداوند در نوید پاداش به خردمندان

اتنا ما وعدتنا علی رسلک

276- پاداش عبادت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 30 - 3

3 - عبادت و انجام اعمال صالح به منظور دریافت اجر و پاداش از خداوند ، صحیح و مقبول درگاه الهی بوده و با الهی بودن آنها منافات ندارد .

یتلون کتَب اللّٰه و أقاموا الصلوة و أنفقوا .. لیوقّیهم أجورهم

277- پاداش عبادت پنهانی

3 - عبادات نهانی و در دل شب مؤمنان ، دارای پاداش عظیم و نهفته است .

تتجافی جنوبهم عن المضاجع يدعون ربهم .. فلا تعلم نفس ما أخفى لهم

278- پاداش عبادت خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 123 - 12

12_ خداوند ، پرستشگران و بندگان خویش را از پاداش ها بهره مند می سازد .

فاعبده . . . و ما ربک بغ_فل عما تعملون

از هدفهای بیان آگاهی خدا به اعمال انسانها ، پس از فرمان به عبادت و پرستش (اعبده) ، تضمین پاداش است.

279- پاداش عبودیت نوح(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 3 - 9

9- نجات نوح (ع) و همراهان او ، پاداش عبودیت و شکرگزاری مداوم وی بود .

ذَرِيهٍ مِنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا

«ذریه . . .» اشاره به نجات همراهان نوح(ع) از غرق شدن دارد و جمله «إنه كان عبداً شكوراً» می تواند تعلیل برای آن نجات باشد؛ یعنی، چون حضرت نوح(ع) عبدی شاکر بود، او و همراهانش را نجات بخشیدیم.

280- پاداش عتق برده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بلد - 90 - 13 - 8

8 - « إِنَّ أَعْرَابِيًّا قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) عَلَّمَنِي عَمَلًا يَدْخُلُنِي الْجَنَّةَ ؟ قَالَ : أَعْتَقَ النَّسَمَةَ وَفُكَّ الرِّقْبَةَ . قَالَ : أَوْ لَيْسَتْ بَوَاحِدَةٍ ؟ قَالَ لَهُ : إِنَّ عَتَقَ الرِّقْبَةَ أَنْ تَفْرُدَ بَعْتَقَهَا وَفُكَّ الرِّقْبَةَ أَنْ تُعِينَ فِي عَتَقِهَا . . . » ;

مردی بادیه نشین به رسول خدا(صلی الله علیه و آله) عرض کرد: عملی را به من تعلیم ده که مرا به بهشت ببرد. رسول خدا(صلی الله علیه و آله) فرمود: «أَعْتَقِ النَّسَمَةَ وَفُكَّ الرِّقْبَةَ» آن مرد گفت: آیا «عتق نسمة و فك رقبة» هر دو، به یک معنا (آزاد کردن برده) نیست؟ فرمود: نه؛ «عتق رقبة» آن است که به تنهایی برده را آزاد کنی و «فك رقبة» آن است که در آزادی برده ای کمک کنی».

281- پاداش عفو

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 2

2_ فروتنی ، شب زنده داری ، حلم ، ترس از قیامت ، توبه ، عفو کریمانه ، پذیرش حق ، دعا ، دوری از اسراف ، تنگ گیری ، شرک ، زنا ، آدم کشی و سخن باطل ، موجب ورود به بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت نیکوی آن

الذین یمشون علی الأرض هوناً.. و الذین لایشهدون الزور... أولئك یجزون الغرفه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 134

6 - عفو و اغماض از خطای دیگران و اصلاح بدی آنان با نیکی و گذشت ، موجب اجر و پاداش ویژه خداوند است .

و جزواً سیئه سیئه مثلها فمن عفا و أصلح فأجره علی الله

8 - تلاش در راه رفع کدورت های پیشین ، به دنبال عفو و گذشت از خطای دیگران ، دارای ارزشی والا و پاداش فراوان الهی است .

فمن عفا و أصلح فأجره علی الله

ذکر «أصلح» پس از عفو، نشان می دهد که صرف عفو و اغماض در دستیابی به پاداش والای الهی کفایت نمی کند، بلکه می بایست پس از گذشت، در راه رفع اختلافات گام برداشت و طرح صمیمیت و آشتی افکند.

282- پاداش عقیده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حشر - 59 - 16 - 9

9 - اعتقاد شیطان به جزا و کیفر خلق ، در برابر اعتقاد و عمل *

كمثل الشیطن إذ قال .. . إني أخاف الله ربَّ العـلمین

در صورتی که «إني أخاف .. .» سخنی از روی واقعیت باشد _ و نه توجیه و استهزا _ تعبیر «أخاف ...» نشانگر بیم شیطان از بازتاب کفر و اعتقاد او به کیفر و مجازات است.

283- پاداش علما

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 162 - 15

15 _ بهره مندی عالمان از پاداش های بزرگ الهی در گرو ایمان و انجام اعمال صالح

لكن الرسخون .. . و المؤمنون بالله و الیوم الاخر أولئك سنؤتیهم أجراً عظیماً

284- پاداش عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 5

5- هر فرد و امتی از پاداش اعمال نیک خویش بهره مند خواهند شد .

لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 6

6- نتیجه عمل هر کس و هر جامعه ای از آن خود اوست و باید به او بازگردانده شود .

ص: 135

لها ما كسبت و لكم ما كسبتم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 197 - 7

7_ ضمانت پاداش نیکوکاران از سوی خداوند

و ما تفعلوا من خیر یعلمه الله

جمله «یعلمه الله»، علاوه بر بیان احاطه علمی خداوند به کارهای نیک بندگان، کنایه از ضمانت پاداش در قبال نیکوکاری آنان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 202 - 1,5

1_ آنان که خواهان حَسَنه دنیوی و آخریند، از آنچه انجام داده اند، بهره خواهند برد.

و منهم من یقول ربنا اتنا .. اولئک لهم نصیب مما کسبوا

5_ تنها آنان که پس از انجام حج، خواهان حسنه دنیوی و آخروی هستند، از حج خود بهره خواهند برد.

فاذا قضیتم مناسککم .. اولئک لهم نصیب مما کسبوا

بنابراینکه مراد از «مما کسبوا» انجام فریضه حج باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 221 - 23

23_ عمل به تکالیف الهی، وسیله رسیدن به بهشت و آمرزش است.

و لا تنکحوا المشرکات .. و الله یدعوا الی الجنّه و المغفره باذنه

بنابراینکه مراد از دعوت الهی به بهشت و مغفرت، بیان احکام شرعی باشد (مانند حرمت ازدواج با مشرکان و ..) که عمل به آن احکام، موجب آمرزش و درآمدن به بهشت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 223 - 14

و اعلموا انکم ملاقوه

با توجه به هشدار در آیه، ملاقات خداوند، کنایه از محاسبه و جزا می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- بقره - 2 - 225 - 6

6_ تیت ، ملاک ثواب و عقاب عمل

لا یؤاخذکم اللّٰه باللغو فی ایمانکم و لکن یؤاخذکم بما کسبت قلوبکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- بقره - 2 - 245 - 13

ص: 136

13 _ بقای آنچه به خداوند قرض داده می شود و بازگشت چندین برابر آن به آدمی

من ذا الذی یقرض الله .. فیضاعفه له اضعافاً کثیرة

مُرَاد از ضمیر مفعولی در «یضاعفه» قرض است؛ یعنی آن مالی که قرض داده شود، چندین برابر شده و به او باز پس داده می شود؛ بنابراین باید آن مال باقی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 261 - 13

13 _ خداوند ، به اتفاق کنندگان در راه او و مستحقین پاداش های چند برابر ، داناست .

و الله یضاعف لمن یشاء و الله واسع علیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 272 - 15، 19

15 _ دستیابی به «وجه الله» (خشنودی خدا) ، در گرو تلاش و اجتهاد جوینده آن

و ما تنفقون الا ابتغاء وجه الله

با توجه به واژه «ابتغاء» که در آن اجتهاد و تلاش ملحوظ است.

19 _ بازگشت نتایج اعمال خیر ، به خود عمل کننده

و ما تنفقوا من خیر فلا نفسکم .. یوفّ الیکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 276 - 1

1 _ خداوند ، سوق دهنده دائمی سرمایه های ربوی ، به نقصان و نابودی

یمحق الله الربوا

رو به کاستی رفتن را «محق» گویند. (مجمع البیان).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1_ مؤمنان دارای عمل صالح ، برپادارندگان نماز و پرداخت کنندگان زکات ، بهره مندان از پاداش ویژه الهی

ان الذین امنوا و عملوا الصالحات و اقاموا الصلوه و اتوا الزکوه لهم اجرهم عند ربّه

کلمه «عند ربّهم» اشاره به پاداشی ویژه دارد.

3_ پاداش الهی برای مؤمنان دارای عمل صالح ، برپادارندگان نماز و پرداخت کنندگان زکات ، نتیجه عمل خیر آنها

لهم اجرهم عند ربّهم

«اجر» به معنای مزد، در برابر عملکرد شخص به کار برده می شود؛ بنابراین پاداش آنان مزد و اجر عملشان خواهد بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5_ قیامت ، روز دریافت کامل نتیجه اعمال (کیفر و پاداش)

ثمّ توفّی کلّ نفس ما کسبت

ص: 137

«توقی» به معنای دریافت کامل است.

7_ پاداش و کیفر کامل اعمال انسان ها ، پس از بازگشت به سوی خداوند در قیامت

و اتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ

برخی مفسّرین برآنند که مضاف از کلمه «ما کسبت» حذف شده است؛ یعنی پاداش و کیفر اعمال خویش را دریافت می کنند، نه خود اعمال و کردار را.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 22 - 3

3_ ایمان ، ملاکی برای ارزش اعمال نیک ، و شرط پاداش خداوند بر انجام آن

انّ الذین یکفرون . . . اولئک الذین حبّطت اعمالهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 25 - 12، 9

9_ دنیا ، محل اندوختن و کسب سرمایه ؛ و آخرت روز دریافت اندوخته هاست .

و وُفِّتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ

12_ پندار غلط برخی از اهل کتاب ، نسبت به محو اعمال ناشایست آنان در قیامت

لن تمسّنا النار . . . و وُفِّتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ

به نظر می رسد جمله «وُفِّتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ» ، اشاره به علّت پنداری است که اهل کتاب داشتند: لن تمسّنا النار.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 30 - 6

6_ قیامت ، روز دریافتِ کیفر و پاداشِ اعمال نیک و بد *

یوم تجدّ کل نفس ما عملت من خیر . . . من سوء

بنابراینکه «ما عملت» ، به معنای «جزء ما عملت» باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 57 - 4

4_ پاداش ها در قیامت نتیجه عمل خود انسان است . *

فیوقیهم اجرهم

استعمال اجر و اجرت، معمولاً در قبال عمل انسان به کار می رود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 115 - 1,2

1_ قطعی بودن پاداش اعمال خیر صالحان ، از سوی خداوند

و اولئك من الصالحين. و ما يفعلوا من خیر فلن یکفروه

2_ قطعی بودن پاداش اعمال خیر صالحان اهل کتاب ، از سوی خداوند

من اهل الکتب . . . و اولئك من الصالحين. و ما يفعلوا من خیر فلن یکفروه

ص: 138

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 136 - 11، 12

11_ آموزش الهی و بهشت را به بهای عمل به اوامر خداوند دهند، نه به صرف شعار و ادعا

اولئک جزاؤهم مغفره من ربهم و جنّات . . . و نعم اجر العالمین

12_ آموزش گناهان و بهشت های دارای نهر های جاری، پاداش خوبی برای عمل کنندگان به دستورات الهی

اولئک جزاؤهم مغفره من ربهم و جنّات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها و نعم اجر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 145 - 9، 11

9_ قصد و نیت عمل کننده کردار های نیک، تعیین کننده برخورداری وی از نعمت های دنیا یا مواهب آخرت

و من یرد ثواب الدنیا نؤته منها و من یرد ثواب الاخره نؤته منها

11_ خداوند، پاداش دهنده اعمال در دنیا و آخرت

و من یرد ثواب الدنیا نؤته منها و من یرد ثواب الاخره نؤته منها

مراد از اراده پاداش، انجام عمل خیر، برای نیل به پاداش است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 161 - 13، 14، 16

13_ پاداش و جزای کردار آدمی در قیامت بر اساس عدل

ثمّ توفّی کلّ نفس ما کسبت و هم لا یظلمون

14_ ضرورت برپایی قیامت و معاد برای دریافت تمامی جزاها و پاداش های اعمال *

و من یغلل یأت بما غلّ یوم القیمه ثمّ توفّی کلّ نفس ما کسبت و هم لا یظلمون

جمله «و هم لا یظلمون» (عدالت الهی)، پس از جمله «توفّی کلّ نفس ما کسبت»، بیانگر این است که ستم نشدن بر انسانها در گرو دریافت کامل جزا و پاداش اعمال آنان می باشد؛ و این معنا تنها در قیامت تحقق می یابد.

و من یغلل یأت بما غلّ

امام صادق (ع): الغلول کلّ شیء غلّ عن الامام.

تفسیر عیاشی، ج 1، ص 205، ح 148؛ تفسیر برهان، ج 1، ص 324، ح 2.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 162 - 14

14_ تفاوت فرجام آدمیان بر مبنای عملکرد آنان، نمودی از عدل خداوند

توقی کلّ نفس ما کسبت و هم لا یظلمون. افمن اتّبع رضوان الله کمن بآء بسخط من الل

در برداشت فوق جمله «افمن اتّبع ..» دلیل و تعلیل عدل الهی در پاداش و جزا گرفته شده است؛ یعنی باید هر نفسی پاداش و جزای کامل خویش را ببیند؛ چرا که هیچ وجدانی نمی تواند بپذیرد که انسانهای نیکوکار همسنگ بزهکاران باشند.

ص: 139

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 171 - 4,5

4 - تضمین پاداش عملکرد مؤمنان ، از سوی خداوند

انّ الله لا يضيع اجر المؤمنين

5 - ایمان ، شرط ضایع نشدن پاداش عمل

انّ الله لا يضيع اجر المؤمنين

آوردن اسم ظاهر «المؤمنین» به جای ضمیر، بیانگر این است که پاداش عملکرد مجاهدان مشروط به ایمان آنان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 172 - 20

20 - دشواری عمل ، موجب ازدیاد ارزش و پاداش آن در پیشگاه خداوند

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ

چنانچه «الذین استجابوا» مبتدا باشد، جمله «من بعد ما اصابهم القرح»، که مستلزم دشواری حرکت برای جهاد است _ ، از شرایط وعده به اجر عظیم خواهد بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 176 - 10

10 - محرومیت و یا برخورداری از بهره های اخروی ، نتیجه عملکرد انسان

و لا يحزنك الذين يسارعون الكفر . . . يريد الله ألا يجعل لهم حظاً في الآخرة

گر چه خداوند محروم کردن کفرپیشگان را از بهره اخروی به خود نسبت داده است: يريد الله . . . ولی این محرومیت به دلیل «یسارعون ...» ، نتیجه عملکرد خود آنان بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 185 - 2,4

2_ وعده خداوند به دریافت کامل سزای اعمال در روز قیامت

و اِنَّمَا تَوْفُونِ اجورکم یوم القیمه

«توفون»، از مصدر «توفیه»، به معنای دریافت کامل و تمام است.

4_ محاسبه دقیق اعمال انسان و جزای عادلانه آن در قیامت

و اِنَّمَا تَوْفُونِ اجورکم یوم القیمه

«توفون» (اعطای پاداش کامل و تمام در مقابل عمل)، حکایت از محاسبه دقیق اعمال دارد و نیز حاکی از عدالت در پرداخت پاداش است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 195 - 7,8,14,18,34

7_ خداوند، هرگز عمل مؤمن را ضایع نکرده و وی را از پاداش اعمالش بهره مند خواهد کرد.

اِنَّی لَا اَضِیْعُ عَمَلِ عَامِلِ مِنْکُمْ

خطاب «منکم» می رساند که اگر انجام دهنده اعمال نیک مؤمن باشد، عمل او ضایع نخواهد شد و در دنیا و آخرت به ثمر

ص: 140

خواهد نشست.

8_ برقراری نظام پاداش عمل و تباہ نشدن اعمال خیر ، پرتوی از ربوبیت خداوند

فاستجاب لهم ربهم اتي لا اضيع عمل عامل منكم

14_ در پیشگاه خداوند ، بین زن و مرد در برخورداری از نتایج اعمال ، تفاوتی نیست .

اَتي لا اضيع عمل عامل منكم من ذكر او انثى

18_ یکسانی زن و مرد در ماهیت و حقیقت انسانی ، فلسفه تساوی آنان در برخورداری از اجر و پاداش اعمال نیک

اَتي لا اضيع عمل عامل منكم من ذكر او انثى بعضكم من بعض

34_ ضایع نشدن اعمال مؤمنان و ثمردهی آن ، به بهره مندی از پاداش های الهی (مغفرت و بهشت) است .

اَتي لا اضيع عمل عامل .. ثواباً من عند الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 32 - 10

10_ هر زن و مردی به پاداش اعمال خویش خواهد رسید .

للرجال نصيب مما اكتسبوا وللنساء نصيب مما اكتسبن

جمله «للرجال نصيب .. .» ، می تواند به این معنی باشد که هر انسانی ، چه زن و چه مرد ، بر اساس تکالیفی که خدا بر عهده او گذاشته ، بهره مند از ثواب و پاداش خواهد شد .

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 3

3_ آگاهی کامل خداوند به ناچیزترین اعمال ، تضمین کننده عدالت در مجازات ها و پاداش های الهی

كان الله بهم عليماً. ان الله لا يظلم مثقال ذره

ظاهراً جمله «ان الله .. .» ، نتیجه ای است مترتب بر آگاهی خداوند . یعنی چون خداوند آگاه به تمامی جهات است ، ظلم نمی کند . زیرا از ریشه های ظلم ، جهل است .

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 85 - 3

3_ ارزشمندی تشویق مردم به جهاد در راه خدا

و حَرَضَ الْمُؤْمِنِينَ . . . مِنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةَ حَسَنَةٍ يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا

چون تحریک مردم به جهاد، «شفاعه حسنه» نامیده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 126 - 4

4_ مالکیت و احاطه خداوند بر هستی، ضامن کیفر و پاداش دهی عادلانه و دقیق وی به اعمال مردم

مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ . . . وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ . . . مَحِيطًا

برخی بر آنند که جمله «و لله ما فی السموت»، به منزله تعلیل برای جمله های «من یعمل سوءاً یجز به» و «فأولئك . . .» است؛ یعنی چون خداوند مالک تمام هستی است، قادر بر کیفر و پاداش بدون کم و کاست است.

ص: 141

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 147 - 10

10 _ پاداش الهی ، دارای تناسب و همگونی با اعمال انسانهاست .

إن شکرتم وءامنتم وکان اللّٰه شاکراً علیماً

توصیف خداوند به «شاکرا» که حکایت از پاداش دهی او در مقابل شکرگزاری بندگان است، می رساند که پاداشهای الهی مناسب با رفتار و کردار نیک انسانهاست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 149 - 12

12 _ تناسب و همگونی پاداش الهی با عمل انسان

أو تعفوا عن سوء فإنّ اللّٰه کان عفواً قديراً

خداوند، گذشت و بخشش خویش را پاداش کسانی قرار داده که اهل عفو و گذشت هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 12 - 24

24 _ توجه به پاداش عمل ، محرک آدمی بر انجام آن

لئن اقمتم الصلوه . . . لا کفرن عنکم سیاتکم و لا دخلنکم جنت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 29 - 10

10 _ هابیل ، معتقد به معاد و معارف دین و دارای یقین به بهشت و دوزخ و آگاه به کیفر و پاداش اعمال

انی اخاف اللّٰه رب العلمین . . . تبوا باثمی و اثمک فتکون من اصحاب النار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 99 - 4

4_ اعمال و نيات پنهان و آشكار آدمي مورد محاسبه و جزاء و پاداش الهي

و الله يعلم ما تدون و ما تكتمون

بيان آگاهی خداوند بر آشكار و نهنان انسان هشداري است به بندگان كه اعمال و رفتار و نياز نيات و حالات آنان محاسبه خواهد شد. و به مقتضای آن به پاداش و یا سزای لازم خواهند رسید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 22 - 3

3_ نعمت های جاودان اخروی ، اجرت و مزدی است در برابر عملکرد مؤمنان مهاجر و مجاهد .

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا . . . جنت لهم ... خلدین فیها ابدأ إن الله عنده أج

«أجر» اجرت و مزد در برابر عمل است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 142

10 - دستیابی مؤمنان به پاداش و ایمان و اعمال شایسته خویش و گرفتاری کافران به کیفر کفر و بزهکاری خود، فلسفه اساسی معاد و برپایی رستاخیز است.

ثم یعیده لیجزی الذین ءامنوا .. و الذین کفروا لهم شراب من حمیم و عذاب الیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 74 - 6

6 - جزای اعمال، پرتویی از ربوبیت خداوند است.

إنّهُ من یأت ربّه مجرمًا فإنّ له جهنّم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 47 - 10

10 - تمامی اعمال آدمیان - حتی خردترین و سبک ترین آنها - مورد حسابرسی، بازخواست و جزای الهی قرار خواهد گرفت.

وإن کان مثقال حبّه من خردل أتینا بها و کفی بناح سبین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 25 - 13

13 - گواهی اعضا و جوارح بر گفتار و رفتار انسان ها و جزای کامل و عادلانه خدا به آنان، موجب آگاهی آنان به حقانیت خداوند است.

یوم تشهد علیهم ألسنتهم .. یومئذ یوقّیهم الله دینهم الحقّ و یعلمون أنّ الله ه

جمله «و یعلمون ..» عطف بر «یوقّیهم» است و مقصود از «یومئذ» - به قرینه آیه قبل (یوم تشهد ...) - همان روزی است که اعضای بدن علیه انسان گواهی می دهند. بنابراین معنای آیه چنین می شود: روزی که اعضای بدن انسان، بر رفتار وی گواهی می دهند و مردم به جزای کامل و عادلانه خود می رسند، در چنین روزی است که مردم خواهند فهمید که خدا حق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنکبوت - 29 - 7 - 9

9 - عمل انسان ها، مبنای پاداش دهی خدا است.

ولنجزيَنَّهُم أحسن الذي كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

14 - عنكبوت - 29 - 58 - 11

11 - عمل ، اساس دستيابي به پاداش نيكو است .

نعم أجر العـمـلـيـن

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

14 - سجده - 32 - 17 - 4

ص: 143

4- نعمت های عظیم اخروی ، پاداش عمل مستمر خود مؤمنان است که در دنیا انجام می دهند .

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 29 - 10

10 - موقعیت انسان ها ، در کیفیت پاداش عمل خیرشان ، نقش دارد .

إِن كُنْتُمْ تَرْضَوْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ .. فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمَحْسِنَاتِ مِنْكُمْ أَجْرًا عَظِيمًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 12 - 10

10 - انسان در برابر رفتار و آثار برجای مانده از خود ، مسؤول بوده و با کیفر و پاداش دقیق آن ، روبه رو خواهد شد .

و نکتب ما قدّموا .. أحصینَه فی إمام مبین

برداشت یاد شده به سبب این حقیقت است که ذکرِ اِحیایِ مردگان و شمارش و ثبت تمامی اعمال و آثار انسان، از مسؤولیت او در برابر رفتار و کردارش حکایت می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 70 - 4

4 - تمامی رفتار و کردار انسان ، دارای کیفر و پاداش بوده و او در برابر آن مسؤول است .

و وَفِيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 74 - 9

9 - بهشت ، اجری نیکو و پسندیده برای اهل عمل و تلاش

نَتَبَوُّوا مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - تمامی اعمال نیک آدمی حتی کوچک ترین آنها، برخوردار از پاداش افزون الهی

و من یقترب حسنه نزد له فیها حسناً

تتکیر «حسنة» برای تنويع است و شامل تمامی اعمال مؤمنان - از کوچک ترین تا بزرگ ترین آنها - می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 31 - 10

10 - « عن زیدبن وهب إن علیاً (ع) قال : . . . ولکنه جعل الدنیا دار الأعمال و جعل الآخره دار الجزاء و القرار « لیجزی الذین أساؤا بما عملوا و یجزی الذین أحسنوا بالحسنى » . . . » ;

زیدبنوهب گوید: امام علی (ع) فرمود: . . . خداوند دنیا را خانه عمل و آخرت را منزل جزا و آرامش قرار داده است تا بدکاران را به کیفر بدی هایشان برساند و نیکوکاران را پاداش نیک دهد»

ص: 144

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حشر - 59 - 16 - 9

9 - اعتقاد شیطان به جزا و کیفر خلق ، در برابر اعتقاد و عمل *

كمثل الشیطن إذ قال .. . إتی أخاف اللّٰه ربّ العـلمین

در صورتی که «إتی أخاف .. .» سخنی از روی واقعیت باشد _ و نه توجیه و استهزا _ تعبیر «أخاف ...» نشانگر بیم شیطان از بازتاب کفر و اعتقاد او به کیفر و مجازات است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - حاقه - 69 - 24 - 4

4 - خوردنی ها و نوشیدنی های گوارای بهشت ، پاداش اعمال گذشته اهل بهشت است .

بما أسلفتم فی الأیام الخالیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 36 - 6

6 - پاداش اعمال بندگان ، بر خداوند الزامی نیست .

جزاء .. . عطاء

توصیف نعمت های اخروی به دو وصف «جزاء» _ که در مقابل عمل است _ و «عطاء» _ که بدون توجّه به عمل داده می شود _ حاکی از آن است که خداوند آنچه را در آخرت، برابر اعمال انسان به او می دهد، از روی تفضّل و احسان است؛ نه این که انسان استحقاق آن را داشته باشد.

285- پاداش عمل اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 119 - 4

4 _ قیامت ، عرصه بهره برداری آدمی ، از نتایج گفتار و کردار خویش

قال اللّٰه هذا یوم ینفع الصدقین صدقهم

286- پاداش عمل به تکلیف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 67 - 2

2_ پاداش بزرگ الهی ، پیامد تسلیم همه جانبه در برابر احکام خداوند و عمل به مواعظ او

و یسلموا تسلیما .. لو انهم فعلوا ما یوعظون به ... و اذاً لا یتناهم من لدنا

ص: 145

287- پاداش عمل به تورات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 170 - 2

2_ خداوند پاداش یهودیان تمسک کننده به تورات و برپا دارنده نماز را تباه نخواهد کرد .

و الذین یمسکون بالکتب ... إنا لانضیع أجر المصلحین

چون آیه مورد بحث در سیاق آیات مربوط به یهود واقع شده، می توان گفت مراد از «الذین ...» یهودیان متعهد هستند، و یا اینکه آنان از مصادیق مورد نظر برای «الذین ...» می باشند.

288- پاداش عمل به توصیه های خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 11 - 4,5

4 - پاداش مؤمنان عمل کننده به توصیه الهی (توصیه به جا باز کردن برای دیگران در مجالس)، حل مشکلات و گشایش در امور زندگی آنان از سوی خداوند است .

فافسحوا یفسح الله لکم

در صورتی که مراد از «یفسح الله»، پاداش دنیوی باشد برداشت بالا استفاده می شود.

5 - خداوند ، در قبال عمل کردن مؤمنان به توصیه او (جا باز کردن برای دیگران در مجالس) جایگاه اخروی آنان را وسیع خواهد کرد .

فافسحوا یفسح الله لکم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که «یفسح الله لکم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

289- پاداش عمل به کتب آسمانی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 170 - 3

3_ چنگ زدن به کتاب های آسمانی و برپا داشتن نماز ، دارای پاداشی تضمین شده از جانب خداوند

و الذين يمسكون بالكتب . . . إنا لانضيق أجر المصلحين

290- پاداش عمل پسندیده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 148 - 11

11 - قیامت زمان برداشت و پاداش اعمال نیک است .

فاستبقوا الخیرت این ما تكونوا یأت بکم الله جميعاً

جمله «این ما تكونوا . . .» تعلیل جمله قبل است؛ یعنی، چون قیامتی بر شما هست باید در دنیا به انجام کارهای نیک

ص: 146

بپردازید. این تعلیل بیانگر آن است که: سعادت انسان در آخرت، به اعمال نیک او در دنیا بستگی دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 158 - 8,9

8 - کسانی که اعمال نیک (سعی میان صفا و مروه) انجام دهند ، از پاداش های الهی برخوردار خواهند شد .

و من تطوع خيراً فإن الله شاکر علیم

سپاسگزاری خداوند از بندگان، کنایه از پاداش دهی به آنان می باشد.

9 - علم و آگاهی خداوند به اعمال خیر بندگان ، ضامن ضایع نشدن پاداش آنهاست .

و من تطوع خيراً فإن الله شاکر علیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 111 - 5

5_ خداوند ، کفر و ایمان و اعمال نیک و بد انسان ها را به صورت پاداش و کیفر متبلور خواهد ساخت .

وإن کلاً لما لیوفینهم ربک أعم لهم

گفتن «اعمال» و اراده کردن پاداش و کیفر آنها ، گویای این نکته است که: پاداش و کیفر ، بازتاب اعمال و تبلور یافته آن است؛ به گونه ای که گویا پاداش و کیفر اعمال ، همان اعمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 7 - 8

8- نوید اعطای پاداش برای عمل پسندیده و تهدید به کیفر برای اعمال ناپسند ، از شیوه های تربیتی قرآن

لئن شکرتم لأزیدنکم و لئن کفرتم إن عذابی لشدید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 96 - 4

4- هر عمل نیک ، دارای مراتب مختلف در نیکی و پاداش های گوناگون و متناسب است .

و لنجزينّ الذين صبروا أجرهم بأحسن ما كانوا يعملون

اینکه خداوند اعمال صابران را به بهترین نوع عمل پاداش می دهد، نشانگر آن است که هر عمل نیک دارای انواع و مراتب مختلفی است که خداوند در مقام جزا، بهترین نوع آنها را ملاک قرار داده و به صابران عطا می فرماید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 4 - 17

17 - تشویق انسان ها ، به انجام کار های شایسته و نوید پاداش به آنان از سوی خداوند

و الله بما تعملون بصیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 44 - 4

4 - احسان و رفتار خوب انسان ، دارای جزا و پاداش در پیشگاه خداوند

ص: 147

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

291- پاداش عمل خیر وارث

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مزمل - 73 - 20 - 34

34 - انجام هر کار خیری در حیات خویش ، دارای برتری و پاداشی افزون تر از انجام آن پس از مرگ به وسیله وارثان و یا از طریق وصیت است .

و ما تقدّموا لأنفسکم من خیر تجدوه عند اللّٰه هو خیرًا و أعظم أجرًا

برخی از مفسران بر آنند که به قرینه «ما تقدّموا...»، جمله ای مانند «من الذی تأخرونه إلى الوصیه عند الموت» در تقدیر است.

292- پاداش عمل زنان مؤمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 71 - 22

22_ ارزش و پاداش اعمال زنان و مردان مؤمن در پیشگاه خداوند ، همسان است .

و المؤمنون و المؤمنات .. أولئک سیرحهم اللّٰه

293- پاداش عمل صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 277 - 6

6_ وعده پاداش به اهل ایمان دارای عمل صالح از روش های قرآن برای ایجاد انگیزه به ایمان و عمل صالح

لهم اجرهم عند ربّهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 57 - 1,5

1_ مؤمنان دارای اعمال صالح ، بهره مند از پاداش کامل خداوند

و اما الذين امنوا و عملوا الصالحات فيوفيهم اجرهم

5_ مؤمنانِ دارای اعمال صالح از پیروان عیسی (ع) ، مشمول پاداش کامل الهی هستند .

جاعل الذين اتبعوك . . . و اما الذين امنوا و عملوا الصالحات فيوفيهم اجرهم

مصدق مورد نظر از جمله «فاما الذين امنوا»، به قرینه آیات قبل ، مؤمنان به حضرت مسیح (ع) هستند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 148

11 - بهشت ، پاداش کامل برای اعمال نیک انسانها

وَأَمَّا تَوْفُونِ اجوركم يوم القيمة فمن زحزح عن النار و ادخل الجنة فقد فاز

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 6,7,8,9

6 - خداوند ، اعمال نیک را - هر چند اندک باشد - به چندین برابر پاداش می دهد .

و ان تک حسنه يضاعفها

ضمیر «هی» در «تک» به «مثقال» بر می گردد و چون خبر «تک»، یعنی «حسنه»، مؤنث است، فعل آن به صورت مؤنث آورده شده است.

7 - نادیده گرفتن اعمال نیک دیگران - هر چند اندک باشد - سزاوار نیست .

و ان تک حسنه يضاعفها

8 - خداوند با لطف و تفضل خویش ، هر عمل نیکی را پاداشی عظیم عطا خواهد کرد .

و ان تک حسنه يضاعفها و يؤت من لدنه اجراً عظيماً

لطف و تفضل از کلمه «من لدنه» استفاده شده است.

9 - اعمال نیک آدمی در پی دارنده پاداشی الهی در دنیا و آخرت *

و ان تک حسنه يضاعفها و يؤت من لدنه اجراً عظيماً

بدان احتمال که مراد از «يضاعفها» پاداش دنیوی و «يؤت من لدنه . . .» ناظر به پاداش اخروی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 57 - 1

1 - بهشت ، پاداش مؤمنان دارای عمل صالح

و الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 _ اقدام به عمل نیک ، هر چند به انجام نرسد ، موجب برخورداری از پاداش های الهی است . *

و من ینخرج من بیته مهاجراً الی اللّٰه ورسوله ثم یدرکه الموت فقد وقع اجره علی اللّٰه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 122 - 1,5

1 _ بهشت ، پاداش مؤمنان دارای اعمال صالح

و الذین ءامنوا و عملوا الصلحت سندخلهم جنت

5 _ مؤمنان دارای اعمال صالح ، در بهشت ، جاودان و پاینده اند .

و الذین ءامنوا .. سندخلهم جنت تجری من تحتها الأنهر خلدین فیها ابدأ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 149

2_ راهیابی مؤمنان به بهشت ، منوط به انجام بخشی از اعمال صالح ؛ و نه مشروط به انجام تمامی کار های نیک

و من يعمل من الصلحت . . . و هو مؤمن

بنابر اینکه «من» برای تبعیض باشد.

3_ زنان و مردان ، همسان در بهره مندی از پاداش ایمان و عمل صالح خویش

و من يعمل من الصلحت من ذکر او اثی و هو مؤمن فأولئك یدخلون الجنة

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15_ بهره مندی عالمان از پاداش های بزرگ الهی در گرو ایمان و انجام اعمال صالح

لكن الرسخون . . . و المؤمنون بالله و الیوم الاخر اولئك سنوتیهم أجراً عظیماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3_ ایمان و عمل صالح ، موجب استحقاق پاداش اخروی

فاما الذین ءامنوا و عملوا الصلحت فیوفیهم أجورهم و یزیدهم من فضله

واژه اجر (مزد و پاداش) دلالت می کند که مؤمنان نسبت به پاداش استحقاق دارند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - بهشت و نعمت های آن ، پاداش کسانی است که به قرآن و پیامبر (صلی الله علیه و آله) ایمان آورده و اعمال صالح انجام دهند .

و بشر الذین ءامنوا . . . أن لهم جنت تجری من تحت الأنهر

متعلق «آمنوا» به دلیل آیات قبل، قرآن و پیامبر (صلی الله علیه و آله) است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - پاداش کار های نیک ، تضمین شده از سوی خداوند ، بدون کمترین کاستی

و ما تقدموا لأنفسكم من خير تجدوه عندالله

در برداشت فوق «تجدوه» - چنانچه بسیاری از مفسران گفته اند - به یافتن پاداش عمل تفسیر شده است. تعبیر کردن از «یافتن پاداش عمل» به «یافتن خود عمل» حاوی این نکته است که: پاداش اعمال نیک بدون کمترین کاستی، به انسانها اعطا می شود؛ به گونه ای که گویا همان عمل را می یابند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 3,5

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما كسبت

ص: 150

تقدیم «لها» بر «کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

5- هر فرد و امتی از پاداش اعمال نیک خویش بهره مند خواهد شد .

لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- بقره - 2 - 215 - 15

15_ تضمین پاداشِ اعمال نیک انسان از سوی خداوند

و ما تفعلوا من خیر فانّ الله به علیم

علم خداوند به اعمال خیر (فانّ الله به علیم)، کنایه از پاداش الهی به نیکوکاران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3- آل عمران - 3 - 115 - 8

8_ تقوای پیشگان بهره مند از پاداش الهی ، در برابر اعمال نیکی که انجام می دهند .

و ما یفعلوا من خیر فلن یکفروه و الله علیم بالمتّقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- انعام - 6 - 160 - 1

1_ هر کار نیک دارای پاداش ده چندان است.

من جاء بالحسنه فله عشر أمثالها

«فلا یجزی . . .» دلیل بر این است که مراد از «عشر أمثالها» پاداش کار نیک است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6- اعراف - 7 - 43 - 18

18_ برخورداری مؤمنان از نعمت های الهی در بهشت ، نتیجه کردار نیک و مستمر آنان است .

و نودوا أن . . . بما کنتم تعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 170 - 7

7 - انجام دهندگان اعمال صالح از پاداش های الهی بهره مند خواهند شد .

إننا لانضیع أجر المصلحین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 120 - 10،13،24

10 - تحمل هر سختی (تشنگی ، رنج ، گرسنگی و تعرض و ضربه زدن به دشمن) در راه خدا ، عمل صالح و دارای اجر است .

ذلک بأنهم لا یصیبهم .. فی سبیل اللّٰه ... إلا کتب لهم به عمل صلح

ص: 151

13_ گام نهادن مؤمنان در هر میدان و زمینه ای که خشم کافران را به دنبال داشته باشد ، عمل صالح و دارای اجر است .

و لا یطئون موطناً یغیظ الکفار . . . إلا کتب لهم به عمل صلح

24_ کسب پیروزی در راه خدا ، همانند تحمل مشکلات ، عمل صالح و دارای اجر است .

ذلک بأنهم لا یصیبهم . . . و لا ینالون من عدو نیلا إلا کتب لهم به عمل صلح إن اللّٰه

برداشت فوق بر این اساس است که مراد از جمله «لا ینالون من عدو نیلا» می تواند دستیابی به پیروزی بر دشمن باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - کهف - 18 - 46 - 6,8

6- پاداش عمل صالح ، از طرف خداوند ، تضمین شده است .

و البقیة الصالحات خیر عند ربّک

8- پاداش خداوند به کردار نیک ، جلوه ای از ربوبیت او است .

و البقیة الصالحات خیر عند ربّک ثواباً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 60 - 9

9- توبه کنندگانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام دهند ، در قیامت پاداشی بدون کمترین نقص دریافت خواهند کرد .

من تاب و ءامن و عمل صلحاً فأولئک یدخلون الجنّة و لا یظلمون شیئاً

«ظلم» ؛ یعنی ، مقرر ساختن چیزی در غیر جایگاه و درجه مخصوص آن؛ چه به گونه ای کمتر و چه به شکلی برتر (مفردات راغب).
«لا یظلمون» نیز به معنای «لاینقصون» می باشد و مراد این است که: از اجر و مزد عمل آنان به واسطه گذشته بد آنها، چیزی کاسته نشده و به آنان ظلمی روا نمی شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 76 - 11

11- ربوبیت خداوند ، مقتضای اعطای پاداش به اعمال صالح

والبقیات الصالحات خیر عند ربک ثواباً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 112 - 6

6 - ایمان ، شرط ثمربخشی اعمال صالح و بهره بردن از جزای کامل آن در قیامت

و من يعمل . . . و هو مؤمن فلا یخاف ظلماً ولا هضماً

نفی نقصان از پاداش عمل مؤمن در آخرت، اشاره به آن دارد که در صورت نبود ایمان، عمل صالح انجام شده، دچار کاستی و اضمحلال خواهد شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 38 - 1

1 - اعمال خوب مردمانی که همواره به یاد خدا هستند ، در پی دارنده پاداشی از نوع پاداش بهترین عمل ها از سوی خداوند

رجال . . . لیجزیهم الله أحسن ما عملوا

ص: 152

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 89 - 2

2 - نگه داشتن اعمال نیک تا صحنه قیامت و از دست ندادن آنها در نتیجه گناه ، شرط بهره‌وری انسان از ثمرات آن

من جاء بالحسنة فله خير منها

واژه «جاء» می تواند اشاره به این داشته باشد که اعمال نیک، در صورتی ثمربخش است که انسان بتواند تا پایان عمر آن را حفظ کرده و با گناهان خود موجبات حبط آن را فراهم نکند باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 58 - 9

9 - پاداش انجام دهندگان عمل صالح ، بس ستایش برانگیز و نیکو است .

نعم أجر العـملین

«ال» در «العاملین» می تواند عهد بوده و اشاره به «الذین آمنوا و عملوا الصالحات» داشته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 45 - 3، 2

2 - اعمال صالح مؤمنان فراهم آورنده زمینه ، برای دریافت پاداش از خداوند ، در قیامت است .

فلاَنفسهم یمهدون . لیجزی الذین ءامنوا و عملوا الصـلحـت

«لام» در «لیجزی» تعلیل برای «یمهدون» است.

3 - همراهی ایمان و عمل صالح ، شرط برخورداری از پاداش و فضل الهی ، در آخرت است .

لیجزی الذین ءامنوا و عملوا الصـلحـت من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 19 - 2

2 - توأم بودن ایمان با اعمال صالح ، دارای ارزش و پاداش است .

ءامنوا و عملوا الصالحات فلهم جنّات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 31 - 4،7

4 - موقعیت افراد در برخورداری شان از پاداش مضاعف خداوند در مقابل عمل صالح شان نقش دارد .

و من یقنت منکّنّ لله و رسوله و تعمل ص لِحًا نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ

7 - اعطای پاداش مضاعف به همسران پیامبر در قبال عمل صالح شان ، نمودی از رحمت خداوند است .

و من یقنت منکّنّ . . . نُؤْتِهَا ... و أَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا

این که خداوند، به هنگام هشدار به همسران پیامبر در آیه پیش، برای عذاب، عذاب کننده ای را نیاورده و تنها فرمود: «بر خداوند، چنین امری آسان است» و در این آیه، با فعل های «نُؤْتِهَا» و «أَعْتَدْنَا» دخالت مستقیم خود را بیان کرده، می توان نکته بالا را به دست آورد لازم به ذکر است که التفات از غیبت (یضاعف لها العذاب و کان ذلک علی اللّٰه یسیراً) به خطاب («نُؤْتِهَا» و «أَعْتَدْنَا») می تواند مؤید نکته یاد شده باشد.

ص: 153

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 11 - 9

9- بشارت خداوند به داوود (ع) و قومش، مبنی بر اعطای پاداش عمل صالح به آنان

اعملوا صـلِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِير

یادآوری آگاه بودن خدا از عمل داوود(ع) و قومش، پس از سفارش آنان به انجام عمل صالح، می تواند به منظور این حقیقت باشد که عمل صالح آنان نادیده گرفته نشده و پاداش خواهد داشت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 30 - 3

3 - عبادت و انجام اعمال صالح به منظور دریافت اجر و پاداش از خداوند، صحیح و مقبول درگاه الهی بوده و با الهی بودن آنها منافات ندارد.

يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا .. لِيُؤْتِيَهُم أَجْرَهُم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 72 - 1

1 - بهشت با نعمت های فراوان و پایان ناپذیر آن، پاداش عملکرد پرهیزگاران

و تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 14 - 4

4- بهشت جاودان، پاداش اعمال نیک و مستمر موحدان

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ .. جزاء بما كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 28 - 9

9- ثمربخشی اعمال نیک ، منوط به حفظ آن تا پایان عمر و نابود نکردن آن باگناه و نفاق

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَنَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ

«فأحبط أعمالهم»، در حقیقت پاسخ به این سؤال مقدر است که: مرتدان و اهل نفاق، گرچه سرانجام به انحراف گراییدند؛ اما در آغاز، اعمال نیک نیز داشته اند و با وجود آن اعمال، چرا عذاب شوند؟ آیه شریفه پاسخ می دهد که نفس انجام نیکی ها، کافی نیست؛ بلکه باید آن را از حبط و سقوط مصون داشت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - طور - 52 - 19 - 5

5- بهره‌وری متقین از نعمت های گوارای بهشت ، پاداش عملکرد نیک و مداوم خود آنان

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

تعبیر «کنتم تعملون»، ماضی استمراری و دلالت بر مداومت پارسایان بر اعمال نیک دارد.

ص: 154

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 24 - 2

2 - برخورداری پیشتازان (سابقون)، از مقام قرب الهی در جهان آخرت و دستیابی آنان به بهشت سرشار از نعمت، پاداش الهی به آنان در قبال اعمال صالح شان

و السـبقون السـبقون . أولـئك المقربون . فی جنـت النعیم ... جزاء بما كانوا یعم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انشقاق - 84 - 25 - 6

6 - خداوند، برای مؤمنانی که عمل صالح دارند، پاداش بزرگی قرار داده است .

لهم أجر

نکره آوردن «أجر»، بیانگر عظمت آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 8 - 13

13 - رضایت خداوند، از مؤمنان صالح و رضایت آنان از او، پاداش ایمان و عمل نیک ایشان است .

جزاؤهم . . . رضی الله عنهم و رضوا عنه

294- پاداش عمل مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنکبوت - 29 - 7 - 6

6 - خداوند، در قبال هر یک از اعمال مؤمنان، بهترین پاداش را می دهد .

و الذین ءامنوا . . . و لنجزینهم أحسن الذی كانوا یعملون

«أحسن» جانشین «مفعول مطلق محذوف» است. تقدیر آیه، چنین است: «و لنجزینهم جزاءً أحسن الذی...» (ما، پاداش آنان را، بهترین جزایشان، قرار خواهیم داد).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 62 - 1

1 - مسلمانان ، یهودیان ، نصرانی ها و صابئان ، در صورت داشتن ایمان راستین به خدا و باور به قیامت و انجام عمل صالح ، از پاداشی گران قدر برخوردار خواهند شد .

إن الذین ءامنوا .. فلهم أجرهم عند ربهم

مراد از «الذین ءامنوا» مسلمانان هستند. درباره آیین صابئی نظرات مختلفی ایراد شده است. علامه طباطبائی پس از بیان اقوال گوناگون، تأیید می کنند که آیین صابئی، آیینی ممزوج از دین یهود، مجوس و حراثیه بوده است.

ص: 155

296- پاداش قرض

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 245 - 5

5_ قرض دهندگان به خداوند با جان و مال ، از پاداش مُضاعف الهی بهره مندند .

من ذا الذی یقرض اللّٰه .. فیضاعفه له اضعافاً کثیرةً

297- پاداش قرض به خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 11 - 5,7

5 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (انفاق در راه او) ، دو پاداش می دهد : پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت .

من ذا الذی یقرض اللّٰه .. فیض_عفه له و له أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعفه له»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و له أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

7 - خداوند ، در دنیا _ حداقل _ دو برابر مقدار وامی را که مؤمنان به او می دهند (در راه او انفاق می کنند) ، به آنان باز می گرداند .

من ذا الذی یقرض اللّٰه .. فیض_عفه له

«مضاعفه» (مصدر «یضاعف») به دو چندان کردن و بالاتر از آن گفته می شود (مفردات راغب).

298- پاداش کامل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 16

16 - صابران ، برخوردار از اجر و پاداش کامل و بی شمار

إنّما یوفّی الصّـبرون أجرهم بغير حساب

«توفیه» (مصدر «یوفّی») به معنای پرداخت کامل است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - پاداش کامل اعمال مؤمنان ، جلوه رحمت خاص الہی بہ اہل ایمان

لا یلتکم من أعمـلکم شیئاً إنَّ اللّہ . . . رحیم

ص: 156

299- پاداش کامل صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انشقاق - 84 - 25 - 7

7- پاداش مؤمنانی که عمل صالح دارند ، هرگز کاسته یا قطع نخواهد شد .

لهم أجر غير ممنون

از معانی «منّ» قطع است و معنای «نقص» نیز برای آن گفته شده است. (لسان العرب)

300- پاداش کامل مجاهدان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 35 - 9،10

9- نظارت دقیق خداوند بر تلاش مجاهدان ، تضمین کننده پاداش کامل آنان

و الله معكم ولن يتركم اعم لکم

از ارتباط «والله معكم» با «لن يترکم» استفاده می شود: چون خداوند همه جا با شما است و تلاش مجدانه شما را می بیند، هرگز در پاداشتان کاستی رخ نخواهد داد.

10- اعطای پاداش کامل به مؤمنان جهادگر ، نمودی از امداد و عدل الهی درباره ایشان

ولن يترکم اعم لکم

301- پاداش کامل محسنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 90 - 14

14_ خداوند ، پاداش نیکوکاران را به طور کامل عطا می کند و چیزی از آن نمی کاهد .

فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

302- پاداش کامل مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انشقاق - 84 - 25 - 7

7 - پاداش مؤمنانی که عمل صالح دارند ، هرگز کاسته یا قطع نخواهد شد .

لهم أجر غير ممنون

از معانی «منّ» قطع است و معنای «نقص» نیز برای آن گفته شده است. (لسان العرب)

ص: 157

303- پاداش کریمانه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 44 - 5,6

5 - خداوند ، برای مؤمنان ، پیشاپیش ، پاداشی بزرگوارانه تدارک دیده است .

و أعدّ لهم أجرًا کریمًا

6 - تدارک پاداش کریمانه برای مؤمنان از سوی خداوند ، ناشی از رحمت او به آنها است .

و کان بالمؤمنین رحیمًا .. و أعدّ لهم أجرًا کریمًا

304- پاداش گناهکاران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 106 - 3

3_ تعلق مشیت خداوند به کیفر و یا بخشودن خطاکاران ، بر اساس علم و حکمت گسترده او و دارای فلسفه ای عالمانه و حکیمانه است .

إما یعذبهم وإما یتوب علیهم والله علیم حکیم

305- پاداش مبارزه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 74 - 8

8_ دستیابی به مواهب آخرت ، پیامد جهاد و مبارزه در راه خدا

فلیقاتل فی سبیل الله الذین یشرون الحیوه الدنیا بالآخره

306- پاداش مبلغان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 29 - 7

7_ مبلغان معارف دین ، مستحق پاداشند و پاداش دهنده ایشان ، خداوند است .

إن أجرى إلا على الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 109 - 3

3 - خداوند ، ضامن پاداش تبلیغ کنندگان مخلص دین

ص: 158

إن أجرى إلا على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 127 - 3

3 - خدا، ضامن پاداش هدایت گران و مبلغان مخلص دین

و ما أسئلكم .. إن أجرى إلا على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 145 - 3

3 - خدا، ضامن پاداش هدایتگران و مبلغان مخلص دین

إن أجرى إلا على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 164 - 3

3 - خداوند، ضامن پاداش هدایت گران و مبلغان مخلص دین

إن أجرى إلا على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 180 - 3

3 - خدا، ضامن پاداش هدایت گران و مبلغان مخلص دین است .

إن أجرى إلا على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 80 - 4

4 - رسالت مداران و مبلغان دینی، از زمره محسنان و برخورداران از پاداش های الهی

و لقد نادینا نوح فلنعم المجیبون .. إنا كذلك نجزي المحسنین

از این که خداوند نوح(ع) را از محسنان برشمرده و برای او پاداش مقرر فرموده است، می توان استفاده کرد که هر کس همچون آن حضرت در پی رسالت الهی باشد و به تبلیغ دین پردازد؛ از محسنان شمرده شده و از پاداش های الهی بهره مند خواهد شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 110 - 4

4- رسالت مداران و مبلغان دینی ، از زمره محسنان و برخورداران از پاداش های الهی

سَلِّمْ عَلٰی اِبْرٰهِيْمَ . كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ

از این که خداوند، ابراهیم(ع) را از محسنان برشمرده و برای آن حضرت پاداش مقرر فرموده است، می توان استفاده کرد که هر کس چونان ابراهیم(ع) در پی رسالت الهی باشد و به تبلیغ دین پردازد، از محسنان شمرده شده و از پاداش های الهی بهره مند خواهد شد.

ص: 159

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 121 - 4

4 - رسالت مداران و مبلغان دینی ، از زمره محسنان و برخورداران از پاداش های الهی

و لقد متنا علی موسی و هرون . . . إنا کذلک نجزی المحسنین

از این که خداوند موسی و هارون (علیهما السلام) را از محسنان بر شمرده و برای آنان پاداش مقرر فرموده است، می توان استفاده کرد که هر کس چونان موسی و هارون (علیهما السلام) در پی رسالت الهی باشد و تبلیغ دین بپردازد، از محسنان شمرده شده و از پاداش های الهی بهره مند خواهد شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 131 - 4

4 - رسالت مداران و مبلغان دینی ، از زمره محسنان و برخورداران از پاداش های الهی اند .

سلم علی ال یاسین . إنا کذلک نجزی المحسنین

از این که خداوند، الیاس پیامبر را از محسنان بر شمرده و برای او پاداش مقرر فرموده است، می توان استفاده کرد که هر کس مانند الیاس (ع) در پی رسالت الهی باشد و به تبلیغ دین بپردازد، از محسنان شمرده شده و از پاداش های الهی بهره مند خواهد شد.

307- پاداش متقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 15 - 19، 11، 6، 5، 4

4_ بهشت جاودان و همسران پاکیزه و رضایت الهی ، پاداش تضمین شده از جانب خداوند ، برای تقوایبندگان

للذین اتقوا . . . جنات ... خالدین فیها و ازواج مطهره و رضوان من الله

5_ پاداش متقین ، در پرتو ربوبیت حق

للذین اتقوا عند ربهم

6_ نعمت های ویژه اخروی ، مخصوص متقین است .

الذین اتقوا عند ربهم . . . و رضوان من الله

اختصاص به متّین، مستفاد از تقدیم خبر بر مبتدأ؛ و ویژگی نعمتها از «عند ربّهم» استفاده شده است.

11_ وجود باغ های متعدّد در آخرت، برای متّین

لَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

19_ بصیرت خداوند به بندگان، تضمین کننده پاداش متّین و کیفر کافران

قُلْ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا... لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ... وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِالْعِبَادِ

اگر آگاهی همه جانبه خداوند نباشد، کیفرها و پاداشها، تضمین نمی شود. از این رو خداوند پس از بیان کیفر و پاداش، آگاهی خود را به احوال بندگان، متذکّر می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 160

3 - آل عمران - 3 - 115 - 8

8_ تقوایپیشگان بهره مند از پاداش الهی ، در برابر اعمال نیکی که انجام می دهند .

و ما يفعلوا من خیر فلن یکفروه و اللّٰه علیم بالمتّقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 136 - 9

9_ آمرزش الهی و بهشت جاودان ، پاداش احسان و نیکوکاری

و اللّٰه یحب المحسنین .. اولئک جزآؤهم مغفره من ربّهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 179 - 24

24_ پاداش بزرگ از آن مؤمنان تقوایپیشه

و ان تؤمنوا و تتّقوا فلکم اجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 31 - 11

11_ سرای اخروی پرهیزکنندگان از گناهان کبیره ، جایگاهی گرانمایه و با شرافت

و ندخلکم مدخلا کریماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 128 - 18

18_ رعایت کنندگان تقوا و احسان در محیط خانواده ، از پاداش الهی برخوردار خواهند شد .

و ان تحسنوا و تتّقوا فانّ اللّٰه کان بما تعملون خبیراً

جمله «فان اللّٰه ..» در مقام تشویق به احسان و تقواست. و چون علم خدا به احسان و تقوا، معمولاً تأثیری برای انجام آن ندارد؛ بنابراین باید کنایه از پاداش دهی الهی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 29 - 11، 10

10 - اعطای بصیرت ویژه به تقوایندگان و بخشش گناه آنان، تفضلی از جانب خداست، نه پاداش استحقاقی آنان.

يجعل لكم فرقانا .. والله ذوالفضل العظيم

11 - خداوند، مؤمنان تقوایگه را علاوه بر اعطای بصیرت و بخشش گناهان، از موهبت های دیگر نیز بهره مند خواهد کرد.

يجعل لكم فرقانا .. والله ذوالفضل العظيم

برداشت فـوق مبتنی بر این احتمال است که جمله «والله ..» مستانفه باشد نه بیانگر تعلیل.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 32 - 16

16 - بهشت، پاداش کردار و اعمال متقین

ص: 161

ادخلوا الجنة بما كنتم تعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 63 - 4

4- بهشت ، پاداشی فراتر از اجر کردار متقیان ، است ؛ نه هم پایه آن .

نورث من عبادنا من كان تقيًا

به مالی که بدون رنج و سختی به کسی برسد «ارث» اطلاق می گردد (مفردات راغب). این تعبیر برای بهشت در کنار تخصیص آن به «من کان تقيًا» اشاره به این دارد که تا تقوا نباشد، ورود به بهشت ممکن نیست. از طرفی بهشت را سرمایه ای که بدون تلاش به دست آمده معرفی کرده است تا بفهماند که این پاداش، با آن کردار، قابل قیاس نیست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 15 - 5

5_ بهشت جاودان ، پاداش و سرانجام تقوایندگان

جنة الخلد التي وعد المتقون كانت لهم جزاء و مصيرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 20 - 6

6 - اعطای پاداش به تقوایندگان ، جلوه ای از ربوبیت الهی

ل_كن الذين اتقوا ربهم لهم غرف من فوقها غرف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 74 - 10،12

10 - بهشت ، پاداشی نیکو و شایسته برای تقوایندگان

و سبق الذين اتقوا ربهم إلى الجنة زمراً .. فنعم أجر العـملین

12 - بهشت ، پاداش و بهای عمل و تلاش تقوایندگان است که آن را به بهانه نمی دهند .

تَبَيُّرًا مِّنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنَعْمَ أَجْرَ الْعَمَلِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 70 - 4

4 - همراهی اهل تقوا در بهشت با همسران دنیوی خویش ، پاداش الهی برای آنان

ادخلوا الجنة أنتم وأزواجكم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 72 - 1

1 - بهشت با نعمت های فراوان و پایان ناپذیر آن ، پاداش عملکرد پرهیزگاران

و تلك الجنة التي أورثتموها بما كنتم تعملون

ص: 162

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 15 - 1

1- بهشت و نعمت های آن ، پاداش موعود الهی برای تقوایندگان

الْجَنَّةُ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 36 - 10

10- پاداش الهی به مؤمنان متقی ، به گونه ای رایگان و نه در قبال درخواست مال از ایشان

يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْئَلُكُمْ أَمْوَالَكُمْ

«لایسئلكم أموالکم» در رابطه با جمله «یؤتکم أجورکم» است و دفع دخل مقدر می کند؛ یعنی، خداوند در قبال پاداش های خود، چیزی جز ایمان و تقوا از شما انتظار ندارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - طور - 52 - 19 - 5

5- بهره‌وری متقین از نعمت های گوارای بهشت ، پاداش عملکرد نیک و مداوم خود آنان

كَلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

تعبیر «کنتم تعملون»، ماضی استمراری و دلالت بر مداومت پارسایان بر اعمال نیک دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 54 - 3

3- باغ ها و نهر های بهشتی ، پاداش عملکرد خود متقین

و كَلَّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ .. إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ

از ارتباط این آیه با آیات پیشین _ که در زمینه نقش مؤثر عمل در پاداش و کیفر انسان بود، مطلب بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - کسانی که تقوا پیشه کنند ، از اجر بزرگ الهی بهره مند خواهند شد .

و من یتق الله .. یعظم له أجراً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 36 - 8

8 - پاداش و عطا های خداوند به بهشتیان ، دارای نظم و حسابی خاص و مناسب با درجات تقوای آنان است .

إن للمتقين .. عطاء حساباً

چنانچه «حساب» به معنای اسم مفعول (محاسبه شده) باشد، مراد از جزاء حساب شده، جزائی است که با میزان اعمال تقواییشان مناسب باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 163

4- وجود زمینه بهره مندی از پاداش های نیکوی الهی ، برای سخاوتمندان و تقوایبندگان

من أعطی و اتقی . و صدق بالحسنى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - خداوند ، بر وعده خود درباره رساندن اتفاق گران باتقوا به فرجامی رضایت بخش ، سوگند یاد کرده است . *

و لسوف یرضى

«لام» در «لسوف»، لام قسم و یا لام ابتدا است؛ برداشت یاد شده، براساس احتمال اول است.

308- پاداش متوکلان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - پاداش صبرپیشگان متوکل بر خدا ، بسی ستوده و نیکو است .

نعم أجر العـملین . الذین صبروا و علی ربهم یتوکلون

«الذین» بدل برای «العاملین» است.

309- پاداش مجاهدان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3_ نبرد مجاهدان بدر در راه خدا و مورد ستایش او

فته .. تقاتل فی سبیل الله

از تأیید خداوند به اینکه جنگشان فی سبیل الله بوده، ستایش خداوند استفاده گردیده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5_ بخشایش گناهان و گذشت از اسراف ها و زیاده روی ها و ثبات قدم ، پاداش الهی به مجاهدان صابر و نیایشگر

رَبَّنَا اغْفِرْ .. فَاتِيهِمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَ حَسَنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 172 - 4,9,10,14

4_ پاداش بزرگ الهی برای اجابت کنندگان دعوت خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) به نبردی دیگر در عین تحمّل جراحات نبرد احد ، مشروط به احسان و تقوای آنان است .

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا .. لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَ اتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ

ص: 164

مفسران برآند که نبرد پیشین که مسلمانان در آن جراحتها دیدند، همان نبرد احد است. به دلیل وقوع این آیه پس از بیان نبرد احد و اینکه سخن از قرح به میان آورده است؛ چنانچه درباره نبرد احد نیز فرموده بود: «ان یمسسکم قرح».

9_ تفاوت مؤمنان مجاهد، از نظر عملکرد و پاداش

لا یضیع اجر المؤمنین. الذین استجابوا لله... للذین احسنوا منهم و اتقوا اجر ع

اگر «الذین» صفت برای «المؤمنین» باشد، مؤمنان به دو گروه تقسیم شده اند: آنان که دعوت پیامبر (صلی الله علیه و آله) را برای جهاد پذیرفتند، ولی از تقوا و احسان لازم برخوردار نبودند؛ و آنان که دعوت را پذیرفتند و دارای احسان و تقوا نیز بوده اند. «اجر عظیم»، مخصوص گروه دوم است و به دلیل «ان الله لا یضیع اجر المؤمنین»، گروه اول نیز دارای پاداش هستند؛ اما نه پاداش عظیم.

10_ تقوا و نیکوکاری، مایه ازدیاد پاداش مجاهدان مؤمن

للذین احسنوا منهم و اتقوا اجر عظیم

14_ خوب عمل کردن در جنگ (احسان) و تخلف نکردن از مقررات جنگی (تقوا)، شرط پاداش بزرگ خداوند برای مجاهدان

الذین استجابوا لله... للذین احسنوا منهم و اتقوا اجر عظیم

در برداشت فوق، متعلق «احسان»، جنگ گرفته شده است؛ یعنی در جنگ خوب عمل کنند. همچنین متعلق «اتقوا»، مقررات جنگی (مانند پیروی از فرماندهی) گرفته شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 195 - 21

21_ پاداش مهاجران، آوارگان، آزاردیدگان در راه خدا، مجاهدان و شهیدان، تضمین شده از سوی خداوند

اتی لا اضیع عمل عامل منکم... فالذین هاجروا و اخرجوا من دیارهم و اودوا فی سبی

لام قسم و نون تأکید در «لا کفرن» و در «لادخلن» دلالت بر تأکید و تضمین پاداش دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 74 - 10، 11

10_ مجاهدان در راه خدا، بهره مند از پاداش بزرگ الهی، چه کشته شوند و چه پیروز.

و من یقاتل فی سبیل الله فیقتل او یغلب فسوف نؤتیه اجراً عظیماً

11_ یکسانی پاداش رزمندگان شهید و مجاهدان پیروز

فیقتل او یغلب فسوف نُؤتیه اجرأ عظیمأ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 77 - 34

34_ خداوند ، پاداش مجاهدان را به طور کامل و بدون هیچ کاستی عطا می کند .

فلَمَّا کتب علیهم القتال . . و لا تظلمون فتیلا

جمله «لا- تظلمون فتیلا» به این معناست که در اعطای پاداش به آنان، ظلمی نمی شود. یعنی پاداش خود را به طور کامل دریافت می کنند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 165

2_ بهره مندی تشویق کنندگان به جهاد، از نتایج اعمال مجاهدان

و حرّض المؤمنین .. من یشفع شفاعه حسنه یکن له نصیب منها

به مقتضای ارتباط بین این آیه و آیه قبل، تشویق مسلمانان به جهاد، می تواند مصداق مورد نظر از وساطت و شفاعت حسنه باشد. چون تحریر و تشویق برای جهاد در راه خدا، نوعی وساطت و سببیت برای انجام آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9_ نوید الهی به پاداش نیک برای مجاهدان و نیز مؤمنان بازنشسته از جنگ

فضّل الله .. علی القاعدین درجه وکلاً وعد الله الحسنی

15_ خداوند، مجاهدان را با اعطای مقامی بلند و پاداش بزرگ، بر بازنشستگان از جهاد برتری داده است.

فضّل الله المجاهدین باموالهم و انفسهم علی القاعدین درجه .. و فضّل الله المجا

«اجراً عظیماً»، مفعولٌ به برای «فضّل» است و در «فضّل»، معنای عطا کردن تضمین شده ست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2_ درجه ها و منزلت های اعطایی خداوند، اجر بزرگ مجاهدان در راه او

فضّل الله المجاهدین علی القاعدین اجراً عظیماً. درجات منه

3_ آمرزش و رحمت خاص خداوند نسبت به مجاهدان، اجر بزرگ آنان

فضّل الله المجاهدین علی القاعدین اجراً عظیماً. درجات منه و مغفره و رحمه

«مغفره» و «رحمه»، عطف بیان برای «اجراً عظیماً» است. و نکره آوردن کلمه «مغفره» و «رحمه» دلالت بر مغفرت و رحمتی خاص دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10_ امید به پاداش و نصرت الهی ، پشتوانه و امتیازی برای مجاهدان ، در برابر دشمنان

و ترجون من الله ما لا يرجون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 67 - 10

10_ دستیابی مجاهدان به مواهب اخروی و منافع معنوی ، هدفی اساسی در تشریح جهاد

و الله يريد الآخرة

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 22 - 3,4,6

3_ نعمت های جاودان اخروی ، اجرت و مزدی است در برابر عملکرد مؤمنان مهاجر و مجاهد .

الذين ءامنوا و هاجروا و جهدوا .. جنت لهم ... خلدین فیها أبداً إن الله عنده أج

ص: 166

«أجر» اجرت و مزد در برابر عمل است.

4_ پاداش خداوند به مؤمنان مهاجر و مجاهد، پاداشی بزرگ است.

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا .. إن الله عنده أجر عظیم

6_ مؤمنان مهاجر و مجاهد، علاوه بر بهره مندی از رحمت و رضوان الهی و بهشت، از پاداشی ویژه و بزرگ در پیشگاه خداوند برخوردارند.

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا .. و جنت ... إن الله عنده أجر عظیم

قرار گرفتن جمله «إن الله عنده أجر عظیم» که دارای معنای عام و کلی است _ پس از ذکر پاداشهای گوناگون مؤمنان مهاجر و مجاهد، می تواند گویای برداشت فوق باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 111 - 18، 1

1_ خداوند، خریدار جان و مال مؤمنان به بهای بهشت

إن الله اشترى من المؤمنین أنفسهم و أموالهم بأن لهم الجنة

18_ پاداش بهشت برای مجاهدان و شهیدان، وعده حتمی خداوند در تورات، انجیل و قرآن

وعداً علیه حقاً فی التوریه و الإنجیل و القرآن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 121 - 7

7_ جلوه فضل الهی، در پاداش به مؤمنان مجاهد و انفاقگر

لیجزیهم الله أحسن ما كانوا یعملون

«جزای أحسن» _ که به معنای پاداش دادن به بیش از حد استحقاق است _ بیانگر تجلی فضل خدا در پاداش دهی به مؤمنان است. قابل ذکر است در برداشت فوق مفروض این است که «أحسن» مفعول دوم برای «یجزی» باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 36 - 2

2- شرافت ایمانی و پاداش الهی به مجاهدان، شایان دل‌بستگی و نه سرگرمی های بی فرجام دنیا

أنتم الأعلون و الله معکم و لن یترکم أعمـکم .

إنّما الحیوه الدنیالعب و لهو

از ارتباط این آیه با آیه قبل - که درباره تشویق مؤمنان به جهاد و از یاد نبردن ارجمندی خویش و پاداش الهی بود - مطلب بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 10 - 23

23 - پاداش الهی به مجاهدان و انفاق گران در راه خدا، بهترین و نیکوترین پاداش است .

و کلاً وعد الله الحسنی

«حسنى» (مؤنث «أحسن»)، به معنای نیکوتر است. گفتمی است که «الحسنی»، صفت برای موصوف محذوف است؛ یعنی، «و کلاً وعد الله المثوبه الحسنی».

ص: 167

310- پاداش محبت اهل بیت (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - تکاثر - 102 - 8 - 10

10 - « قال الرضا (ع) و لقد حدثني أبي عن أبيه أبي عبد الله الصادق (ع) . . . قال : إنَّ الله عزَّوجلَّ لا يسئل عباده عمَّا تفضَّل عليهم و لا يمينٌ بذلك عليهم و الإمتنان بالإنعام مستقبح من المخلوقين فكيف يضاف إلى الخالق عزَّوجلَّ ما لا يرضى المخلوق به و لـكِنَّ النعيم حَبَّتْنا أهل البيت و مولاتنا يسئل الله عباده عنه بعد التوحيد و التَّوَهُُّ لأنَّ العبد إذا وفى بذلك آذاه إلى نعيم الجنَّة الذي لا يزول ؛

امام رضا(ع) فرمود: پدرم از پدر خویش از امام صادق(ع) برای من روایت کرده است که فرمود: خدای عزوجل دربارہ آنچه به بندگانش تفضل کرده است، از آنها بازخواست نمی کند و با این کار بر آنان منت نمی گذارد. منت نهادن به جهت نعمت بخشیدن، از جانب مخلوق ها کار زشتی است؛ پس چگونه به خالق عزوجل چیزی نسبت داده می شود که مخلوق از نسبت دادن آن ناخشنود است؟! ولی نعيم [در آیه «ثم لتسئلنَّ يومئذ عن النعيم»] محبت ما اهل بیت و [پذیرش] ولایت ما است که خداوند همه بندگان را بعد از توحيد و تَبَوُّت، از آن بازخواست خواهد کرد؛ زیرا بنده اگر به آن نعمت وفادار باشد، او را به نعمت های بهشت که هرگز زایل نمی شود خواهد رساند».

311- پاداش محبت به اهل بیت (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 47 - 9

9 - « عن أبي جعفر (ع) في قوله « قل ما سألتكم من أجر فهو لكم » و ذلك أنَّ رسول الله سأل قومه أن يؤدُّوا أقراره و لا يؤذوهم و أمَّا قوله « فهو لكم » يقول ثوابه لكم ؛

از امام باقر(ع) درباره سخن خداوند «قل ما سألتكم من أجر فهو لكم» روایت شده که: رسول خدا(صلی الله علیه و آله) از قومش خواست [به جای پاداش او]، خویشاوندان وی را دوست داشته باشند و آنان را اذیت نکنند و اما معنای «فهو لكم» این است که ثواب آن برای خودتان می باشد».

312- پاداش محسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 58 - 16

16 - خداوند ، محسان و پاکدامنان بنی اسرائیل را - در صورت رعایت آداب تعیین شده برای ورود به بیت المقدس - به پاداشی افزونتر از دیگران نوید داد .

قولوا حطه نغفر لكم خطيكم و سنزيد المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

3 - آل عمران - 3 - 136 - 9

ص: 168

9_ آمرزش الهی و بهشت جاودان ، پاداش احسان و نیکوکاری

و الله يحب المحسنين .. اولئك جزاؤهم مغفرة من ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 13

13_ محبت الهی به بندگان نیکوکار خویش ، پاداشی والا به ایشان

و الله يحب المحسنين

چون محبوبیت مجاهدان در نزد خداوند، خارج از ثواب دنیا و آخرت نیست، تخصیص به ذکر آن، حاکی از ارزش برتر آن خواهد بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 128 - 18

18_ رعایت کنندگان تقوا و احسان در محیط خانواده، از پاداش الهی برخوردار خواهند شد .

و ان تحسنوا و تتقوا فان الله کان بما تعملون خبيراً

جمله «فان الله ..» در مقام تشویق به احسان و تقواست. و چون علم خدا به احسان و تقوا، معمولاً تأثیری برای انجام آن ندارد؛ بنابراین باید کنایه از پاداش دهی الهی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 85 - 3,9

3_ خداوند ، پاداش بخش مؤمنان و محسنان

فائبهم الله بما قالوا .. ذلك جزاء المحسنين

9_ بهشت جاودانه ، پاداش محسنان

جنت تجرى من تحتها الانهر خلدین فیها و ذلك جزاء المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 84 - 9,10,11,12

9_ خداوند به نیکوکاران با کثرت ذریه صالح و هدایت یافته پاداش می دهد.

و وهبنا له إسحق و یعقوب . . . و من ذریته داود و سلیمان ... و کذلک نجزی المحسنین

10_ کثرت پیامبران و هدایت یافتگان در ذریه ابراهیم(ع)، پاداش نیکوکار بودن آن حضرت است.

و من ذریته . . . و کذلک نجزی المحسنین

11_ کثرت انبیا(ع) از نسل نوح، پاداش نیل او به مقام نیکوکاران است.

و نوحا هدینا من قبل و من ذریته . . . و کذلک نجزی المحسنین

12_ هدایت ویژه، پاداش خداوند به نیکوکاران است.

کلا هدینا . . . و من ذریته ... و کذلک نجزی المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 85 - 7

ص: 169

7_ ذریه صالح پاداش خداوند به نیکوکاران است.

و كذلك نجزی المحسنین . . . کل من الصالحین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 161 - 17

17_ اطاعت کنندگان از دستور های خدا در صورت نیکوکار بودن از پاداشی بیش از دیگر مطیعان بهره مند خواهند شد .

سنزید المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 26 - 9

9_ « عن ابی جعفر (ع) فی قوله « للذین احسنوا الحسنی و زیاده » فاما الحسنی ، الجنه و اما الزیاده فالدنیا ، ما اعطاهم اللّٰه فی الدنیا لم یحاسبهم به فی الآخره . . . » ;

از امام باقر (ع) روایت شده که درباره سخن خدا که می فرماید: «برای کسانی که نیکی کرده اند، پاداشی نیکوتر و خیری زیاده بر آن هست» فرمود: اما پاداش نیکوتر، بهشت است و اما زیاده بر آن، عطای خدا در دنیاست. آنچه خدا در دنیا به آنان داده، در آخرت حساب آن را از ایشان نمی خواهد ...».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 22 - 12، 9

9_ بهره مندی یوسف (ع) از حکمت و علم، پاداشی الهی بر نیکوکاری او بود .

ءاتینَه حکمًا و علمًا و كذلك نجزی المحسنین

«جزاء»(مصدر نجزی) به معنای سزا و پاداش است.

12_ اعطای پاداش به نیکوکاران و بهره مند ساختن آنان از علم و حکمت ، سنت الهی است .

و كذلك نجزی المحسنین

فعل مضارع «نجزی» در عبارت «كذلك نجزی المحسنین» حاکی از استمرار است ، و در برداشت از آن به سنت تعبیر شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 56 - 15

15_ خداوند در اعطای پاداش به نیکوکاران ، ذره ای از پاداش آنان نمی کاهد .

و لَانْضِيعَ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 3

3_ تنگنای حیات دنیا و گنجایش محدود آن ، نمی تواند ظرفی مناسب برای تأمین پاداش نیکوکاران باشد .

و لَانْضِيعَ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ. و لِأَجْرِ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ ... وَ كَانُوا يَتَّقُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 80 - 1

ص: 170

1 - پاداش به احسان گران و نیکوکاران ، سنت خداوند است .

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 81 - 3

3- عبودیت و ایمان نوح (ع) ، موجب دستیابی او به پاداش هایی همانند پاداش های محسنان از سوی خداوند

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ . إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که جمله «إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا ..» تعلیل برای جمله «إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» است؛ یعنی، چون نوح(ع) از مؤمنان و بندگان خالص خدا بود، به او همانند پاداش محسنان، پاداش دادیم. گفتنی است که مقصود از آن، اجابتِ دعا، نجاتِ از مشکلاتِ اندوه بار و باقی ماندن نسل و نام نیک آن حضرت در تاریخ می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 105 - 6

6 - توفیق انجام وظیفه با کمترین صدمه و زیان ، از پاداش های الهی به محسنان

قَدْ صَدَّقْتَ الرِّءْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

کلمه «كذلك» متشکل از دو کلمه حرف تشبیه (کاف) و اسم اشاره (ذَلِك) است و مشارالیه مصدری است که از «صَدَّقْتَ» گرفته شده است؛ یعنی، «کما جزیناه بالعفو عن ذبح ابنه نجزی المحسنین؛ همان گونه که به ابراهیم با گذشت کردن از قربانی کردن فرزندش، پاداش دادیم، به محسنان نیز چنین پاداش خواهیم داد».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 106 - 4

4 - برخوردارى ابراهیم (ع) از پاداش محسنان ، پس از سربلند بیرون آمدن آن حضرت از آزمایش قربانی فرزندش

قَدْ صَدَّقْتَ الرِّءْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ . إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ

برداشت یاد شده از آن جا است که جمله «إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ» در مقام تعلیل برای جمله پیشین (إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) است؛ یعنی، ابراهیم(ع) از پاداش محسنان برخوردار شد؛ زیرا به آزمایش الهی گرفتار شد و پیروز گردید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - پاداش به احسان گران و نیکوکاران ، سنت خداوند است .

كذلك نجزي المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - عبودیت و ایمان ابراهیم (ع) ، موجب دستیابی آن حضرت به پاداش هایی چونان پاداش های محسنان از سوی خداوند

كذلك نجزي المحسنين . إنّه من عبادنا المؤمنین

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که جمله «إنّه من عبادنا المؤمنین» تعلیل برای جمله «كذلك نجزي المحسنين» است؛ یعنی،

چون ابراهیم(ع) از مؤمنان و بندگان خالص خدا بود، به او چونان پاداش محسنان، پاداش دادیم (مقصود فرزنددار

شدن و برجا ماندن نام نیک آن حضرت می باشد.)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 121 - 1

1 - پاداش به احسان کنندگان و نیکوکاران ، سنت خداوند است .

إِنَّا كَذَلِكْ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 122 - 3

3 - عبودیت و ایمان موسی و هارون (علیهما السلام) موجب دستیابی آنان به پاداش هایی همچون پاداش های محسنان از سوی خداوند

إِنَّا كَذَلِكْ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ . إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که جمله «إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا ..» تعلیل برای جمله «إِنَّا كَذَلِكْ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» است؛ یعنی، چون موسی و هارون (علیهما السلام) از مؤمنان و بندگان خالص خدا بودند، به آنان چونان پاداش محسنان، پاداش دادیم. مقصود نجات از اندوه بزرگ و باقی ماندن نام و آوازه نیک آنان در تاریخ می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 131 - 1

1 - پاداش به احسان کنندگان و نیکوکاران ، سنت خدا است .

إِنَّا كَذَلِكْ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 132 - 3

3 - عبودیت و ایمان الیاس پیامبر (ع) ، موجب دستیابی او به پاداش هایی همچون پاداش های محسنان از سوی خداوند

إِنَّا كَذَلِكْ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ . إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که جمله «إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ» تعلیل برای «إِنَّا كَذَلِكْ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» است؛ یعنی، چون الیاس پیامبر از مؤمنان و بندگان خالص خدا بود، به او همانند پاداش محسنان، پاداش دادیم . مقصود از آن باقی ماندن نام و آوازه نیک او

می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 35 - 11، 9، 6

6 - خداوند به محسنان - به پاس احسان آنان - مطابق با بهترین عملشان ، پاداش خواهد داد .

و یجزیهم أجرهم بأحسن الذی كانوا یعملون

9 - برآورده شدن تمامی خواسته های محسنان از سوی خداوند ، به خاطر اعطای پاداش بهترین عمل ها به آنان

لهم ما یشاءون عند ربهم . . . و یجزیهم أجرهم بأحسن الذی كانوا یعملون

11 - جلوه فضل و لطف الهی در پاداش دادن به محسنان

لیکفر الله عنهم أسوأ الذی عملوا و یجزیهم أجرهم بأحسن الذی كانوا یعملون

ص: 172

ملاک قرار گرفتن پاداش بهترین اعمال در وقت جزا و پاداش، و بدترین اعمال در وقت عفو و چشم پوشی، می تواند گویای برداشت یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 31 - 7,9

7 - تفضل الهی، نمایان و متبلور در پاداش به نیک کرداران

و یجزی الذین أحسنوا بالحسنى

صیغه تفضیلی «الحسنى»، نشانگر آن است که نیک کرداران، بیشتر از شایستگی و استحقاق خویش، از پاداش های الهی بهره مند خواهند شد.

9 - جزای عادلانه به بدکرداران و پاداش برتر و افزون بر استحقاق به نیکوکاران، عملی ارزشمند و خداپسندانه

لیجزی الذین أسوا بما عملوا و یجزی الذین أحسنوا بالحسنى

313- پاداش محسان بنی اسرائیل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 161 - 16

16 _ خداوند نیکوکاران بنی اسرائیل را در صورت اطاعت از فرمان های الهی، علاوه بر بخشایش گناهان، به پاداش افزونتر نوید داد.

سنزید المحسنین

در برداشت فوق محسان مقابل گناهکاران قرار داده نشده، بلکه به معنای لغوی آن (نیکوکاران) گرفته شده است. بر این مبنا آیه شریفه ناظر به تقسیم بنی اسرائیل به دو گروه گنهگار و پاکدامن نیست، بلکه آنان را به دو گروه محسان و غیر محسان تقسیم کرده است. جمله «نغفر لکم ...» می رساند که خدا گناه همگان _ چه محسن و چه غیر محسن _ را خواهد بخشید، ولی به نیکوکاران پاداشی افزونتر عنایت خواهد کرد.

314- پاداش محمد (صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 23 - 10

10 - محبت مؤمنان نسبت به اهل بیت، پاداشی تعیین شده از جانب خداوند برای پیامبر (صلی الله علیه و آله)

قل لا أسئلكم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 3 - 1

1 - پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، برخوردار از پاداش الهی

وإنّ لك لأجرًا

ص: 173

315- پاداش مخلصان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 39 - 9

9_ خداوند ، کیفردهنده بخیلان و ریاکاران و پاداش دهنده انفاق کنندگان مخلص

الذین یبخلون . . . و انفقوا . . . و کان الله بهم علیماً

هدف از بیان علم و آگاهی خداوند پس از بیان ایمان و بخل، تهدید بخیلان و ریاکاران به کیفر، و پاداش دهی به مؤمنان انفاق کننده است.

316- پاداش مخلصین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 40 - 2

2- بندگان مخلص خدا، برخوردار از پاداشی فراتر از مقدار اعمال و رفتار خویش

و ما تجزون إلا ما کنتم تعملون . إلا عباد الله المخلصین

برداشت یاد شده مبتنی بر این نکته است که «إلا..» استثنای منقطع از ضمیر «تجزون» باشد. بر این اساس، پیام آیه شریفه چنین می شود: همگان مطابق کردار خود، جزا و پاداش دارند؛ جز بندگان خالص خدا که فراتر و برتر از اعمال خود، پاداش دریافت خواهند داشت.

317- پاداش مردان انفاقگر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 20

20 - مردان و زنان صدقه پرداز، از پاداش عظیم الهی برخوردارند .

و المتصدّقین و المتصدّقات . . . أعدّ الله لهم . . . أجرًا عظیمًا

318- پاداش مردان اهل تسلیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 2

2 - مردان و زنانی که در برابر فرمان خدا تسلیم اند ، از پاداش عظیم خداوند برخوردارند .

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ .. أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

ص: 174

319- پاداش مردان خاشع

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 17

17 - مردان و زنان فروتن ، از پاداشی عظیم برخوردارند .

و الخـشعین و الخـشعـت .. . أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

320- پاداش مردان خاضع

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 10

10 - مردان و زنان مطیع و خاضع ، از پاداش بزرگ خداوند برخوردارند .

و القـتـین و القـتـت .. . أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

321- پاداش مردان ذاکر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 28

28 - مردان و زنانی که زیاد از خداوند یاد می کنند ، از پاداش بزرگ او برخوردارند .

و الذکـرین اللّـه کثیراً و الذکـرت أعدّ اللّـه لهم .. . أجراً عظيماً

322- پاداش مردان روزه دار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 22

22 - مردان و زنان روزه گیر ، از پاداش عظیم خداوند برخوردارند .

و الصـئـمین و الصـئـمـت .. . أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

323- پاداش مردان صابر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 15

15 - مردان و زنان شکيبا ، از پاداشى با عظمت برخوردارند .

و الصّـبرين و الصّـبرت . . . أعدّ الله لهم ... أجرًا عظيمًا

ص: 175

324- پاداش مردان صادق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 12

12 - مردان و زنان صداقت پیشه ، از پاداش عظیم خداوند برخوردارند .

و الصّـدقـین و الصّـدقـت .. . أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

325- پاداش مردان صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 40 - 3

3 - زنان و مردان مؤمن نیک کردار ، اهل بهشت اند .

من عمل صالحاً من لِحاً من ذكر أو أنثى و هو مؤمن فأولئك يدخلون الجنة

326- پاداش مردان عفيف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 25

25 - مردان و زنان عفيف ، از پاداش عظیم خداوند برخوردارند .

و الحـفـظـين فـرـوجـهـم و الحـفـظـت .. . أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

327- پاداش مردان متذکر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 30

30 - مردان و زنانی که یاد خداوند را در دل ها زنده می کنند ، از پاداش بزرگ او برخوردارند .

و الذکـرین اللّـه کثیراً و الذکرت أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

328- پاداش مردان مسلمان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 4

4 - مردان و زنان مسلمان ، از پاداش بزرگ الهی برخوردارند .

ص: 176

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ .. أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ ... أَجْرًا عَظِيمًا

329- پاداش مردان مؤمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 6

6- مردان و زنان با ایمان، از پاداش بزرگ خداوند برخوردارند.

إِنَّ .. وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ .. أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ ... أَجْرًا عَظِيمًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 40 - 3

3- زنان و مردان مؤمن نیک کردار، اهل بهشت اند.

من عمل صالحًا من ذكر أو أنثى و هو مؤمن فأولئك يدخلون الجنة

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 5 - 5

5- همسانی زنان و مردان مؤمن، در بهره‌وری از ثمرات ایمان خود و پاداش های الهی

لیدخل المؤمنین و المؤمنات جنّات

قرار گرفتن وصف «المؤمنات» در کنار «المؤمنین»، می رساند که زنان و مردان در ره یابی به بهشت جاودان همسان اند.

330- پاداش مسافرت به حدیبیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 15 - 4

4- غنایم خیبر، ارمغان الهی به مسلمانان، در پی اقدام به سفر پر خطر حدیبیه*

سيقول المخلفون إذا انطلقتم إلى مغانم لتأخذوها

سفر حدیبیه، در آغاز چنین می نمود که فرجامی بس مبهم و آمیخته با خطر دارد و مؤمنان واقعی با این همه بدان اقدام کردند و در پی آن

خداوند نوید غنایم خیبر را به ایشان داد. با توجه به این مطالب، احتمال می رود که میان تن دادن به آن مشکلات و دست یابی به این غنایم ارتباطی باشد.

331- پاداش مسلمانان مظلوم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- نحل - 16 - 41 - 1

1- خداوند، به مسلمانهایی که مورد ستم واقع شده و به خاطر او هجرت کردند، جایگاه و مکانی شایسته در دنیا و پاداشی

ص: 177

بس بزرگ تر در آخرت عطا می کند .

و الذين هاجروا في الله من بعد ما ظلموا لنبوئتهم في الدنيا حسنة و لأجر الآخرة أ

«فی» در «فی الله» به معنای «لام» و برای تعلیل است. بنابراین معنای عبارت «هجرت برای کسب رضای خداوند» است.

332- پاداش مسیحیان مؤمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 62 - 1

1 - مسلمانان ، یهودیان ، نصرانی ها و صابئان ، در صورت داشتن ایمان راستین به خدا و باور به قیامت و انجام عمل صالح ، از پاداشی گران قدر برخوردار خواهند شد .

إن الذين ءامنوا .. فلهم أجرهم عند ربهم

مراد از «الذین ءامنوا» مسلمانان هستند. درباره آیین صابئی نظرات مختلفی ایراد شده است. علامه طباطبایی پس از بیان اقوال گوناگون، تأیید می کنند که آیین صابئی، آیینی ممزوج از دین یهود، مجوس و حراثیه بوده است.

333- پاداش مصلحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 170 - 6,7

6_ اصلاحگران جوامع ، دارای پاداشی تضمین شده از جانب خداوند

إننا لنضیع أجر المصلحین

کلمه «مصلح» هم به کسی که عمل صالح انجام می دهد، یعنی در صدد اصلاح خویش است، گفته می شود، و هم به شخصی که در تلاش برای اصلاح دیگران است، اطلاق می گردد. برداشت فوق بر اساس معنای دوم است.

7_ انجام دهندگان اعمال صالح از پاداش های الهی بهره مند خواهند شد .

إننا لنضیع أجر المصلحین

334- پاداش مضاعف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - روزه گرفتن و فدیة دادن به مسکین ، چنانچه با میل و رغبت باشد ، ثوابی افزونتر دارد .

کتب علیکم الصیام .. و علی الذین یطیقونه فدیة ... فمن تطوع خیراً فهو خیر له

مصدق مورد نظر برای «خیراً» به دلیل فرازهای قبل، روزه گرفتن و در صورت مشقت بار بودن روزه، فدیة دادن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 245 - 13، 5

ص: 178

5_ قرض دهندگان به خداوند با جان و مال ، از پاداش مُضاعف الهی بهره مندند .

من ذا الذی یقرض الله .. فیضاعفه له اضعافاً کثیره

13_ بقای آنچه به خداوند قرض داده می شود و بازگشت چندین برابر آن به آدمی

من ذا الذی یقرض الله .. فیضاعفه له اضعافاً کثیره

مُراد از ضمیر مفعولی در «یضاعفه» قرض است؛ یعنی آن مالی که قرض داده شود، چندین برابر شده و به او باز پس داده می شود؛ بنابراین باید آن مال باقی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 6

6_ خداوند ، اعمال نیک را _ هر چند اندک باشد _ به چندین برابر پاداش می دهد .

و ان تک حسنه یضاعفها

ضمیر «هی» در «تک» به «مثقال» بر می گردد و چون خبر «تک»، یعنی «حسنة»، مؤنث است، فعل آن به صورت مؤنث آورده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 160 - 1، 7

1_ هر کار نیک دارای پاداش ده چندان است.

من جاء بالحسنة فله عشر أمثالها

«فلا یجزی ..» دلیل بر این است که مراد از «عشر أمثالها» پاداش کار نیک است.

7_ انجام عمل نیک به شرط حبط نشدن تا حضور در صحنه قیامت دارای پاداشی ده چندان است.

من جاء بالحسنة فله عشر أمثالها

حرف «باء» در «بالحسنة» هم می تواند برای تعدیه باشد، که در این صورت «مجیء» به معنای انجام دادن است، و هم می تواند برای مصاحبت باشد، که در این صورت «مجیء» به معنای حاضر شدن است. برداشت فوق بر اساس احتمال دوم است. بر این مبنا جمله «من جاء بالحسنة» (کسی که با عمل نیکی در قیامت حاضر شود)، اشاره به این معنا دارد که پاداش از آن کسی است که عمل نیکش تا قیامت باقی باشد و با گناه حبط نشده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 26 - 3

3_ نیکوکاران در سرای آخرت ، افزون بر بهترین پاداش ها ، از نعمتهایی بی شمار و غیر قابل توصیف برخوردار خواهند بود .

للذین أحسنوا الحسنی و زیاده

تکثیر در «زیاده» _ که برای تفخیم است _ بیانگر برداشت فوق می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 54 - 2, 1

1 - وعده دویار اجر (اجر مضاعف) از سوی خداوند ، به ایمان آوردگان از اهل کتاب

الذین ءاتینهم الکتب .. أولئک یؤتون أجرهم مرتین

مفسران، تعبیر «مرتین» را کنایه از اجر مضاعف دانسته اند.

ص: 179

2 - صبر و بردباری ایمان آوردگان از اهل کتاب، در برابر فشار های هم کیشان سابق خود و نیز تحمل آزار های مشرکان، عامل برخوردار شدن آنان از اجر دو برابر الهی

أولئك يؤتون أجرهم مرتين بما صبروا

«باء» در «بما صبروا» سببه و «ما» مصدریه است؛ یعنی، «بسبب صبرهم». گفتنی است در این که اشخاص مورد بحث در برابر چه چیزی از خود صبر و تحمل نشان دادند، چند نظر اظهار شده است؛ از جمله آنها صبر آنان در برابر فشار اهل کتاب و مشرکان می باشد. برداشت یاد شده بر پایه همین احتمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 30 - 7

7 - «عن أبي جعفر (ع) قال: أجرها مرتين والعذاب ضعفين كلِّه ذافی الآخره حیث یكون الأجر یكون العذاب...»؛

از امام باقر(ع) روایت شده که فرمود: پاداش دو برابر برای زنان پیغمبر، و عذاب دو برابر، هر دو در آخرت است. عذاب، در همان جا است که پاداش هست».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 31 - 4,6,7

4 - موقعیت افراد در برخورداری شان از پاداش مضاعف خداوند در مقابل عمل صالح شان نقش دارد .

و من یقنت منکرت لله و رسوله و تعمل صـ لِحًا نُوتها أجرها مرتین

6 - برخورداری همسران پیامبر از پاداش مضاعف الهی، منوط به تداوم اطاعت و انجام دادن عمل صالح از سوی آنها است .

و من یقنت منکرت لله و تعمل صـ لِحًا نُوتها أجرها مرتین

فعل مضارع «یقنت» و «تعمل» استمرار را می رساند.

7 - اعطای پاداش مضاعف به همسران پیامبر در قبال عمل صالح شان، نمودی از رحمت خداوند است .

و من یقنت منکرت لله و أعطدنا لها رزقاً کریمًا

این که خداوند، به هنگام هشدار به همسران پیامبر در آیه پیش، برای عذاب، عذاب کننده ای را نیاورده و تنها فرمود: «بر خداوند، چنین امری آسان است» و در این آیه، با فعل های «نوتها» و «أعدتنا» دخالت مستقیم خود را بیان کرده، می توان نکته بالا را به دست آورد لازم به ذکر است که التفات از غیبت (یضاعف لها العذاب و کان ذلک علی الله سیراً) به خطاب («نوتها» و «أعدتنا») می تواند مؤید نکته یاد

شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 40 - 2

2- بندگان مخلص خدا، برخوردار از پاداشی فراتر از مقدار اعمال و رفتار خویش

و ما تجزون إلا ما كنتم تعملون . إلا عباد الله المخلصين

برداشت یاد شده مبتنی بر این نکته است که «إلا..» استثنای منقطع از ضمیر «تجزون» باشد. بر این اساس، پیام آیه شریفه چنین می شود: همگان مطابق کردار خود، جزا و پاداش دارند؛ جز بندگان خالص خدا که فراتر و برتر از اعمال خود، پاداش دریافت خواهند داشت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 11 - 5

ص: 180

5 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (انفاق در راه او) ، دو پاداش می دهد : پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت .

من ذا الذی یقرض اللّٰه .. فیض_عفه له و له أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعفه له»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و له أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 18 - 9، 7

7 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می دهند) ، دو پاداش (پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت) عطا می کند .

و أقرضوا اللّٰه قرضًا حسنًا یض_عف لهم و لهم أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعف لهم»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و لهم أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

9 - خداوند ، در دنیا _ حداقل _ دو برابر مقدار وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می پردازند) ، به آنان بازمی گرداند .

و أقرضوا اللّٰه قرضًا حسنًا یض_عف لهم

«مضاعفه» (مصدر «یضاعف») به دو چندان کردن و بالاتر از آن (چند و چندین برابر نمودن) اطلاق می شود (مفردات راغب).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 17 - 12، 9

9 - پاداش مضاعف به انفاق گران و آمرزش آنان ، جلوه قدرشناسی ، سپاسداری و حلم خداوند است .

إن تقرضوا اللّٰه .. یض_عفه لکم و یغفر لکم و اللّٰه شکور حلیم

12 - پاداش مضاعف به انفاق گران و آمرزش آنان ، جلوه تفضل و لطف ویژه خداوند به آنان است .

إن تقرضوا اللّٰه .. یض_عفه ... و اللّٰه شکور حلیم

سپاس و تقدیر خداوند از انفاق گران _ با آن که سود انفاق به خود آنان باز می گردد _ نشانه تفضل و لطف ویژه الهی به انفاق گران است.

8 - کسانی که به خاطر جلب رضای خدا، صدقه می دهند، قطعاً پاداش مضاعف خواهند داشت .

و ما ایتیم من زکوه تریدون وجه الله .. فأولئك هم المضعفون

مراد از «زکات» به قرینه مکی بودن سوره و نیز آیه قبل (فآت ذا القربى ..) هر نوع صدقه و انفاق است. و «مضعفون» به معنای «ذوالضعف» بوده و مراد، پاداش مضاعف است.

336- پاداش مضاعف انفاقگران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 37 - 12

12 - « عن أبي بصير قال : ذكرنا عند أبي جعفر (ع) من الأغنياء من الشيعة فكأته كره ما سمع فيهم قال : يا أبا محمد إذا كان المؤمن غنياً و صولاً له معروف إلى أصحابه أعطاه الله أجر ما ينفق في البرّ ، أجره مرتين ضعفين لأنّ الله تعالى يقول في كتابه « و ما أموالكم و لا أولادكم بالتي تقرّبكم عندنا زلفى إلاّ من آمن و عمل صالحاً فأولئك لهم جزاء الضعف بما عملوا و هم في الغرفات آمنون » ؛

از ابی بصیر روایت شده که نزد امام باقر(ع) صحبت از [بدگویی] اغنیای شیعه شد و گویا امام(ع) از شنیدن سخنان ما ناخشنود گردید و فرمود: ای ابامحمد! (کنیه ابوبصیر) آن گاه که مؤمن ثروتمند و اهل صله رحم باشد و نیکی به یاران کند، خداوند پاداش آنچه را که در نیکی انفاق نموده است، دو برابر عطا نماید؛ چون خداوند _ تبارک و تعالی _ در قرآنش می فرماید: (و ما أموالکم و لا اولادکم بالتی..).»

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 11 - 7

7 - خداوند ، در دنیا _ حداقل _ دو برابر مقدار وامی را که مؤمنان به او می دهند (در راه او انفاق می کنند) ، به آنان باز می گرداند .

من ذا الذی یقرض الله .. فیض عفه له

«مضاعفه» (مصدر «یضاعف») به دو چندان کردن و بالاتر از آن گفته می شود (مفردات راغب).

337- پاداش مضاعف صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 37 - 5

5 - پاداش مؤمنان دارای عمل صالح ، دو چندان است .

إلاّ من ءامن و عمل صـلحاً فأولئك لهم جزاء الضعف

338- پاداش مضاعف عمل خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مزمل - 73 - 20 - 34,36,33

33 - انسان ها ، تمامی کار های خیر خود را در پیشگاه خداوند ، بهتر از آنچه انجام داده اند ، می بینند و بیشتر از پاداشی که انتظارش را داشته و شایسته آن بوده اند ، دریافت می کنند .

و ما تقدّموا لأنفسكم من خير تجدوه عند الله هو خيراً و أعظم أجراً

ص: 182

34 - انجام هر کار خیری در حیات خویش ، دارای برتری و پاداشی افزون تر از انجام آن پس از مرگ به وسیله وارثان و یا از طریق وصیت است .

و ما تقدّموا لأنفسکم من خیر تجدوه عند الله هو خیرًا و أعظم أجرًا

برخی از مفسران بر آنند که به قرینه «ما تقدّموا..»، جمله ای مانند «من الذی تأخرونه إلى الوصیه عند الموت» در تقدیر است.

36 - پاداش کار های خیر از سوی خداوند ، افزون تر از استحقاق و بر پایه تفضل و لطف او است .

تجدوه عند الله هو خیرًا و أعظم أجرًا

مطلب یاد شده، از مقرر شدن پاداش بهتر و افزون تر، استفاده می شود.

339- پاداش مضاعف عمل صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 84 - 5

5 - هر عمل نیک در جهان آخرت ، دارای پاداش افزون و هر عمل بد دارای کیفر متناسب با آن خواهد بود .

من جاء بالحسنه .. و من جاء بالسیئه

«ال» در «الحسنه» و «السیئه» برای جنس و مفید استغراق است. بنابراین «من جاء بالحسنه»؛ یعنی، «هر کس هر عمل نیک بیاورد» و «من جاء بالسیئه»؛ یعنی، هر کس هر عمل بد بیاورد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 23 - 23

23 - پاداش مضاعف خداوند به اعمال نیک مؤمنان ، جلوه ای از غفران و سپاسگزاری او است .

و من یقترب .. إن الله غفور شکور

340- پاداش مضاعف مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 37 - 13، 5

5 - پاداش مؤمنان دارای عمل صالح ، دوچندان است .

إِلَّا مِنْ أَمْنٍ وَعَمَلٍ ص - لِحَا فَأُولَئِكَ لَهُمْ جِزَاءُ الضَّعْفِ

13 - « عن أمير المؤمنين (ع) : إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَعْمَلُ لثَلَاثٍ مِنَ الثَّوَابِ إِمَّا لَخَيْرِ [الدنیا] . . . [و إِمَّا لَخَيْرِ الْآخِرَةِ] فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ . . . إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُسِبَتْ لَهُمْ حَسَنَاتُهُمْ ثُمَّ أُعْطَاهُمْ بِكُلِّ وَاحِدَةٍ عَشْرَ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائِ ضِعْفٍ قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ : . . . « أُولَئِكَ لَهُمْ جِزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا . . . » . . . ;

از امیرالمؤمنین(ع) روایت شده که مؤمن برای رسیدن به یکی از سه ثواب کار خیر انجام می دهد: یا برای رسیدن به خیر دنیا. .. و یا برای رسیدن به خیر آخرت. پس خدای عزوجل... هرگاه قیامت برپا شود، برای مؤمنان حسناتشان را حساب می کند و برای هر یک حسنه، ده برابر تا هفتصد برابر پاداش می دهد. خدا می فرماید: ... (أُولَئِكَ لَهُمْ جِزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا...).«.

ص: 183

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 23 - 18,23

18 - دوستی عترت پیامبر (صلی الله علیه و آله)، موجب بهره مندی مؤمنان از پاداش مضاعف الهی

إِلَّا الْمُوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدَ لَهُ فِيهَا حَسَنًا

مراد از «من» در «من یقترف حسنه» به قرینه ذکر آن پس از «إِلَّا الْمُوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ» مؤمنان دوستدار عترت هستند. گفتنی است که در برداشت یاد شده مراد از «نزد له فیها حسناً» - طبق نظر عده ای از مفسران - افزایش پاداش الهی در نظر گرفته شده است.

23 - پاداش مضاعف خداوند به اعمال نیک مؤمنان، جلوه ای از غفران و سپاسگزاری او است .

و من یقترف . . . إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 26 - 4

4 - پاداش افزون و اعطای نعمت ها بیش از انتظار مؤمنان به ایشان، نمودی از فضل الهی است .

و یزیدهم من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 11 - 7

7 - خداوند، در دنیا - حداقل - دو برابر مقدار وامی را که مؤمنان به او می دهند (در راه او انفاق می کنند)، به آنان باز می گرداند .

مَن ذَا الَّذِي يقرضُ اللَّهَ . . . فیض - عفه له

«مضاعفه» (مصدر «یضاعف») به دو چندان کردن و بالاتر از آن گفته می شود (مفردات راغب).

341- پاداش مطیعان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 58 - 17

17 - اطاعت کنندگان دستورات خدا - در صورت نیکوکار بودن - از پاداشی افزونتر از دیگران، بهره مند خواهند شد .

342- پاداش معامله با خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 30 - 5

5- سوداگری با خداوند ، دارای سود و برکتی بسیار و بالاتر از انتظار

یرجون تجره لن تبور . لیوفیهم أجورهم و یزیدهم من فضله

ص: 184

برداشت یاد شده، با توجه به این نکته است که آیه شریفه می تواند ناظر به تجارت پرسودی باشد که مورد انتظار تلاوت کنندگان کتاب الهی و .. است و در آیه قبل از آن بحث به میان آمد.

343- پاداش معنویات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 46 - 7

7- ارزش های معنوی ماندگار و در پی دارنده پاداش الهی ، شایسته دل بستگی و امید انسان است .

خير عند ربك ثوابًا و خير أَملاً

344- پاداش مقربان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - فجر - 89 - 28 - 4

4 - میهمانان قرب خداوند در آخرت ، به همه خواسته های خود دست یافته ، از پاداش خویش خشنود خواهند بود .

راضیه

345- پاداش موحدان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 14 - 4

4- بهشت جاودان ، پاداش اعمال نیک و مستمر موحدان

أولئك أصحاب الجنة .. جزاء بما كانوا يعملون

346- پاداش موسی (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 121 - 3

3 - نجات موسی و هارون (علیهما السلام) و قوم شان از اندوهی بزرگ ، اعطای کتاب آسمانی و باقی ماندن نام و آوازه نیک آنان ، از

پاداش های خداوند به ایشان

وَنَجِّينَهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ .. إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

ص: 185

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 25 - 3

3 - بهشت و نعمت های آن ، پاداش کسانی است که به قرآن و پیامبر (صلی الله علیه و آله) ایمان آورده و اعمال صالح انجام دهند .

و بشر الذین ءامنوا .. أن لهم جنت تجری من تحت الأنهر

متعلق «آمنوا» به دلیل آیات قبل، قرآن و پیامبر (صلی الله علیه و آله) است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 62 - 1

1 - مسلمانان ، یهودیان ، نصرانی ها و صابئان ، در صورت داشتن ایمان راستین به خدا و باور به قیامت و انجام عمل صالح ، از پاداشی گران قدر برخوردار خواهند شد .

إن الذین ءامنوا .. فلهم أجرهم عند ربهم

مراد از «الذین ءامنوا» مسلمانان هستند. درباره آیین صابئی نظرات مختلفی ایراد شده است. علامه طباطبایی پس از بیان اقوال گوناگون، تأیید می کنند که آیین صابئی، آیینی ممزوج از دین یهود، مجوس و حراتیه بوده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 82 - 1

1 - مؤمنان به پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، که دارای اعمال صالح باشند ، اهل بهشت بوده و در آن جاودان خواهند بود .

و الذین ءامنوا و عملوا الصلحت أولئک أصحاب الجنة هم فیها خالدون

مراد از ایمان در آیه مورد بحث - به قرینه آیه 75 (أفتطمعون أن يؤمنوا لكم) - ایمان به پیامبر (صلی الله علیه و آله) و اسلام است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 277 - 1,3,6

1 _ مؤمنان دارای عمل صالح ، برپادارندگان نماز و پرداخت کنندگان زکات ، بهره مندان از پاداش ویژه الهی

ان الذين امنوا و عملوا الصالحات و اقاموا الصلوه و اتوا الزكوه لهم اجرهم عند ربّ

كلمه «عند ربّهم» اشاره به پاداشی ویژه دارد.

3_ پاداش الهی برای مؤمنان دارای عمل صالح ، برپادارندگان نماز و پرداخت کنندگان زکات ، نتیجه عمل خیر آنها

لهم اجرهم عند ربّهم

«اجر» به معنای مزد، در برابر عملکرد شخص به کار برده می شود؛ بنابراین پاداش آنان مزد و اجر عملشان خواهد بود.

6_ وعده پاداش به اهل ایمان دارای عمل صالح از روش های قرآن برای ایجاد انگیزه به ایمان و عمل صالح

لهم اجرهم عند ربّهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- آل عمران - 3 - 57 - 1،8

1_ مؤمنانِ دارای اعمال صالح ، بهره مند از پاداش کامل خداوند

و اما الذين امنوا و عملوا الصالحات فيوفيههم اجرهم

8_ اجر کامل خداوند ، از آن مؤمنانی است که عامل به تمامی اعمال صالح باشند .

ص: 186

و اما الذين امنوا و عملوا الصالحات فيؤتيهم اجرهم

کلمه «الصالحات»، جمع و دارای الف و لام است که دلالت بر عموم می کند؛ یعنی تمام اعمال صالح را انجام دهند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 171 - 4،7

4_ تضمین پاداش عملکرد مؤمنان ، از سوی خداوند

انّ الله لا يضيع اجر المؤمنين

7_ شادمانی شهیدان از اینکه خداوند اجر مؤمنان را تباہ نمی سازد .

یستبشرون بنعمه .. انّ الله لا يضيع اجر المؤمنين

جمله «ان الله»، عطف بر کلمه «نعمه» است ؛ یعنی «یستبشرون بان الله لا يضيع».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 179 - 24

24_ پاداش بزرگ از آن مؤمنان تقوایپشه

و ان تؤمنوا و تتقوا فلکم اجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 194 - 10

10_ ترغیب مؤمنان از سوی خداوند به دعا و درخواست پاداش های موعود وی

ربّنا و اتنا ما وعدتنا علی رسلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 195 - 7،11

7_ خداوند ، هرگز عمل مؤمن را ضایع نکرده و وی را از پاداش اعمالش بهره مند خواهد کرد .

انّی لا اضیع عمل منکم

خطاب «منکم» می رساند که اگر انجام دهنده اعمال نیک مؤمن باشد، عمل او ضایع نخواهد شد و در دنیا و آخرت به ثمر خواهد نشست.

11_ عمل ، شرط برخورداری مؤمن از پاداش های الهی است .

فامنا ربنا و اتنا ما وعدتنا .. فاستجاب لهم ربهم ائی لا اضیع عمل عامل منکم

جمله «ائی لا اضیع عمل عامل»، در حقیقت بیان شرطی است برای ثمردهی ایمان.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 199 - 20،22،25،27

20_ آن گروه از اهل کتاب که به خدا ، قرآن و کتب آسمانی خویش ایمان آورند ؛ از پاداشی ویژه و والا بهره مند خواهند شد .

اولئک لهم اجرهم عند ربهم

کلمه «عند ربهم»، توصیف «اجرهم» است و می رساند که آن پاداش، پاداشی ویژه و ارزشمند است.

ص: 187

22_ نوید پاداش و تضمین آن ، پرتوی از ربوبیت الهی نسبت به مؤمنان

لهم اجرهم عند ربهم

25_ خداوند پاداش مؤمنان را بدون تأخیر ، به آنان عطا خواهد کرد .

لهم اجرهم عند ربهم ان الله سريع الحساب

یادآوری سرعت حسابرسی پس از بیان پاداش دهی، بیانگر آن است که اعطای اجر از سوی خداوند، با تأخیر در حسابرسی مواجه نخواهد شد.

27_ پاداش مؤمنان از سوی خداوند ، بر اساس درجه ایمان و عملکرد آنان است .

اولئك لهم اجرهم .. ان الله سريع الحساب

اگر پاداش بر اساس عملکردها نبود، حسابرسی معنا نداشت ؛ و با توجه به مشارالیه «اولئك» معلوم می شود که هم ایمان و هم عملکرد مؤمنان، موجب استحقاق پاداش برای آنان شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 57 - 1

1_ بهشت ، پاداش مؤمنان دارای عمل صالح

و الذين امنوا و عملوا الصالحات سندخلهم جنّات تجري من تحتها الانهار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 95 - 9

9_ نوید الهی به پاداش نیک برای مجاهدان و نیز مؤمنان بازنشسته از جنگ

فضّل الله .. على القاعدین درجه وکلاً وعد الله الحسنی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 122 - 1

1_ بهشت ، پاداش مؤمنان دارای اعمال صالح

و الذين ءامنوا و عملوا الصلحت سندخلهم جنت

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4 - نساء - 4 - 146 - 9

9_ وعده خداوند به برخوردارى مؤمنان ، از پاداشى بس بزرگ

و سوف يؤت الله المؤمنين أجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4 - نساء - 4 - 147 - 9،12

9_ مؤمنانِ سپاسگزار در برابر نعمت هاى خداوند ، بهره مند از پاداش هاى اويند .

إن شكرتم و ءامنتم و كان الله شاكراً عليماً

شكر خداوند در حقيقت پاداش و ثواب اوست به بندگان. و اين پاداش در مقابل همان سپاسگزارى و ايمان بندگان است.

12_ علم و آگاهى گسترده خداوند ، تضمين كننده پاداش دهى او به بندگان مؤمن و شاكِر خویش

ص: 188

إن شكرتم وءامنتم و كان الله شاكراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4 - نساء - 4 - 152 - 5

5_ ایمان دارندگان به خدا و تمامی انبیا ، مورد وعده الهی به برخوردارى از پاداش های فراوان

و الذین ءامنوا بالله ورسله .. أولئک سوف یؤتیهم أجورهم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4 - نساء - 4 - 162 - 12

12_ مؤمنان به خدا ، قیامت و قرآن ، بر پا دارندگان نماز و پرداخت کنندگان زکات ، از پاداش بزرگ الهی ، برخوردار خواهند شد .

أولئک سنؤتیهم أجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4 - نساء - 4 - 173 - 1,2,6

1_ مؤمنان دارای عمل صالح ، برخوردار از اجر کامل و فضل خداوند در قیامت

فاما الذین ءامنوا و عملوا الصلحت فیوفیهم أجورهم و یزیدهم من فضله

2_ خداوند خود پاداش دهنده به مؤمنان دارای عمل صالح

فیوفیهم أجورهم

6_ فضل الهی ، منشأ افزایش پاداش اهل ایمان

فاما الذین ءامنوا .. و یزیدهم من فضله

«من» در «من فضله» نشویه است.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4 - نساء - 4 - 175 - 2,3,8

2_ ایمان به خداوند و تمسک به قرآن و پیامبر (صلی الله علیه و آله) موجب برخوردارى از رحمت و فضل الهی

فاما الذين ءامنوا بالله و اعتصموا به فسيدخلهم في رحمه منه و فضل

بدان احتمال كه ضمير در «به» به «برهن» (پيامبر صلى الله عليه و آله) و «نور» (قرآن) در آيه قبل برگردد.

3_ نيل به مقام قرب الهى ، بهره مندى كامل از بهشت و نعمت هاى آن و برخوردارى از فضل الهى ، پاداش مؤمنان متمسك به خداوند

فاما الذين ءامنوا .. فسيدخلهم في رحمه منه و فضل و يهديهم إليه

8_ ورود به بهشت و برخوردارى از فضل خدا و رسيدن به مقام قرب الهى ، پاداش مؤمنان به خدا و پيروان پيامبر (صلى الله عليه و آله) و قرآن

فاما الذين ءامنوا بالله و اعتصموا .. يهديهم إليه صراطاً مستقيماً

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4 - مائده - 5 - 9 - 1

ص: 189

1_ وعده الهی به مؤمنان دارای عمل صالح ، به آمرزش و پاداش بزرگ

وعد الله الذين آمنوا وعملوا الصلحت لهم مغفرة و اجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 85 - 3

3_ خداوند ، پاداش بخش مؤمنان و محسنان

فائبهم الله بما قالوا . . . ذلك جزاء المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 43 - 16، 8

8_ نهر های جاری بهشت ، پاداش مؤمنان نیک کردار

تجری من تحتهم الأنهر

16_ بهشت تفضلی است از جانب خداوند به مؤمنان نیک کردار ، نه پاداشی همپایه عملکرد آنان

تلکم الجنة اورثتموها بما کنتم تعملون

خداوند از یک سو بهشت را پاداش عملکرد اهل ایمان دانسته (بما کنتم تعملون) و از سوی دیگر آن را میراث (دستیابی به چیزی بدون عوض) خوانده است تا به این حقیقت اشاره کند که اعطای بهشت همپایه اعمال مؤمنان نیست، بلکه تفضلی است از جانب خداوند به ایشان.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 4 - 6

6_ برخورداری از آمرزش خداوند و بهره مندی از روزی های نیکو ، پاداش مؤمنان حقیقی

لهم . . . مغفرة و رزق کریم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 28 - 7

7_ پیروزی و موفقیت مؤمنان در آزمونشان به وسیله مال و اولاد ، موجب بهره مندی آنان از پاداش بزرگ الهی است .

واعلموا انما أموالکم و اولدکم فتنه و ان الله عنده اجر عظیم

بیان پاداش عظیم الهی پس از تأکید بر اینکه ثروتها و فرزندان وسیله آزمون هستند، می تواند بیانگر نکته ای باشد که در برداشت فوق بدان اشاره شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 22 - 6، 3، 4

3_ نعمت های جاودان اخروی ، اجرت و مزدی است در برابر عملکرد مؤمنان مهاجر و مجاهد .

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا . . . جنت لهم ... خلدین فیها ابدأ ان الله عنده أج

«أجر» اجرت و مزد در برابر عمل است.

4_ پاداش خداوند به مؤمنان مهاجر و مجاهد ، پاداشی بزرگ است .

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا . . . ان الله عنده اجر عظیم

ص: 190

6_ مؤمنان مهاجر و مجاهد ، علاوه بر بهره مندی از رحمت و رضوان الهی و بهشت ، از پاداشی ویژه و بزرگ در پیشگاه خداوند برخوردارند .

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا .. و جنت ... إن الله عنده أجر عظیم

قرار گرفتن جمله «إن الله عنده أجر عظیم» _ که دارای معنای عام و کلی است _ پس از ذکر پاداشهای گوناگون مؤمنان مهاجر و مجاهد ، می تواند گویای برداشت فوق باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 71 - 22

22_ ارزش و پاداش اعمال زنان و مردان مؤمن در پیشگاه خداوند ، همسان است .

و المؤمنون و المؤمنات .. أولئک سیرحهم الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 15

15_ بهشت جاودان ، بوستان های پوشیده از درخت ، خانه های دلپذیر و خشنودی خدا ، پاداش الهی به مؤمنان در برابر امر به معروف و نهی از منکر ، اقامه نماز ، پرداخت زکات و اطاعت از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)

و المؤمنون و المؤمنات .. یأمرون بالمعروف ... و یطیعون الله و رسوله ... وعد الل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 111 - 1

1_ خداوند ، خریدار جان و مال مؤمنان به بهای بهشت

إن الله اشتری من المؤمنین أنفسهم و أموالهم بأن لهم الجنة

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 121 - 3,7

3_ ثبت هر گام مؤمنان در پیمودن مسیر الهی ، به منظور اعطای پاداش به آنان

و لایقطعون وادياً إلا کتب لهم لیجزیهم

7_ جلوه فضل الهی ، در پاداش به مؤمنان مجاهد و انفاقگر

ليجزيهن الله احسن ما كانوا يعملون

«جزای احسن» _ که به معنای پاداش دادن به بیش از حد استحقاق است _ بیانگر تجلی فضل خدا در پاداش دهی به مؤمنان است. قابل ذکر است در برداشت فوق مفروض این است که «أحسن» مفعول دوم برای «يجزی» باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 4 - 10

10_ دستیابی مؤمنان به پاداش و ایمان و اعمال شایسته خویش و گرفتاری کافران به کیفر کفر و بزهکاری خود ، فلسفه اساسی معاد و برپایی رستاخیز است .

ثم يعيده ليجزی الذين ءامنوا .. و الذين كفروا لهم شراب من حمیم و عذاب أليم

ص: 191

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 19 - 1

1- آخرت طلبان مؤمنی که تلاشی جدی در راه اهداف اخروی خویش بکنند به نتایج ارزشمند تلاشهایشان دست خواهند یافت .

و من أراد الآخره .. کان سعیهم مشکورًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 88 - 1

1- ذوالقرنین ، به اعطای پاداش نیک ، به مؤمنان نیک کردار ، وعده داد .

و أمّا من ءامن و عمل صـلِحًا فله جزاء الحسنی

«جزاء» حال است و بیان این که رفتار نیکو (الحسنی) پاداش ایمان و عمل صالح شخص است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 96 - 2

2- محبوبیت در دل های مردم ، از جمله پاداش های خداوند به مؤمنان دارای کردار نیک .

إنّ الذین ءامنوا .. سیجعل لهم الرحمن وداً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 96 - 1

1- سنت الهی بر ثبت اعمال مؤمنان برای پاداش و محرومیت هلاک شدگان از بازگشت به دنیا ، تا خروج یاجوج و ماجوج (انقراض دنیا) ادامه خواهد داشت .

فمن یعمل .. و حرم علی ... حتّی إذا فتحت یاجوج و ماجوج

برداشت یاد شده مبتنی بر این است که «حتی» معنای غایت را افاده کند. البته میان اهل ادب در افاده آن برای غایت، اختلاف نظر وجود دارد؛ ولی از سیاق و آهنگ آیه، غایت قابل استفاده است. براین اساس «حتّی إذا فتحت...» غایت برای «فمن یعمل من الصالحات...» و حرام قریه...» خواهد بود. گفتنی است که نوع مفسران بر آنند که مقصود از یاجوج و ماجوج، دوگروه از مردمی هستند که در آخر الزمان ظاهر می شوند و به تاختوتاز و فتوحات دست می زنند و پس از مرگ آنان، عمر دنیا به پایان می رسد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 14 - 1

1 - بهشت ، پاداش خدا به مؤمنان نیک کردار

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 56 - 4

4 - بهشت ، پاداشت مؤمنان نیک کردار

فَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

ص: 192

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 54 - 3

3 - صبر مضاعف اهل ایمان در برابر فشار های زیاد ایمان سوزان ، در پی دارنده پاداش مضاعف از سوی خدای سبحان است .

أولئك يؤتون أجرهم مرتين بما صبروا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 3 - 10

10 - فلسفه آزمودن مؤمنان ، مشخص شدن مؤمنان راستین ، جهت پاداش دهی خداوند به آنان است .

ولقد فتنا... فليعلمنَّ الله الذين صدقوا

برداشت بالا، بنابر این احتمال است که تحقق عینی علم خداوند در آزمودن مؤمنان، به منظور اعطای پاداش به آنان باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 7 - 8

8 - اعطای پاداش به مؤمنان ، پس از چشم پوشی از لغزش ها و گناهان آنان است .

والذين آمنوا و عملوا الصالحات لنكفرنَّ عنهم... ولنجزينهم

ذکر جزا پس از ذکر پوشاندن گناهان (تکفیر)، می تواند به جهت نکته یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 11 - 6

6 - وعده خداوند ، به برخورداری مؤمنان از پاداش ؛ و کیفر شدن منافقان

وليعلمنَّ الله الذين آمنوا وليعلمنَّ المنفقين

مراد از علم خداوند به مؤمنان و منافقان، پاداش و کیفر دادن به آنها است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 58 - 1، 10

1 - خداوند ، بهشت را ، برای مؤمنان دارای عمل صالح ، تضمین کرده است .

و الذين آمنوا و عملوا الصالحات لنبوئنهمن الجنة غرفاً

لام تأکید و نون ثقیله در «لنبوئنهمن» دلالت بر ضمانت می کند.

10 - بهشت جاودان ، برای مؤمنان دارای عمل صالح ، پاداشی نیکو است .

و الذين آمنوا و عملوا الصالحات لنبوئنهمن الجنة . . . خلدین فیها نعم أجر ال

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 15 - 1

1 - بوستان عظیم بهشتی ، پاداش مؤمنان نیک کردار است .

فأما الذين آمنوا و عملوا الصالحات فهم فی روضه

نکره آورده شدن «روضه» دلالت بر عظمت آن می کند.

ص: 193

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 45 - 1، 4

1 - خداوند پاداش دهنده مؤمنانِ دارای عمل صالح در قیامت

ليجزى الذين ءامنوا و عملوا الصالحات

4 - پاداش دهی خداوند به مؤمنانِ دارای عمل صالح ، فراتر از استحقاق عمل آنها است .

ليجزى الذين ءامنوا .. من فضله

ذکر «من فضله» برای بیان این نکته است که پاداش در نظر گرفته شده برای مؤمنان، براساس استحقاق نیست، بلکه فزون تر از آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - لقمان - 31 - 8 - 1، 2

1 - بهشت های سرشار از نعمت ، پاداش مؤمنانِ دارای اعمال صالح است .

إنّ الذين ءامنوا .. لهم جنّات النعيم

2 - مؤمنان به آیات خدا و انجام دهندگان عمل صالح ، جایگاه شان بهشت است .

إنّ الذين ءامنوا و عملوا الصالحات لهم جنّات النعيم

به قرینه مقابله با آیه قبل، متعلق «آمنوا» در این آیه کسانی اند که به آیات الهی ایمان آورده اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - لقمان - 31 - 9 - 1، 3

1 - جاودانگی در بهشت سراسر نعمت ، پاداش مؤمنانِ دارای عمل صالح است .

إنّ الذين ءامنوا .. جنّات النعيم خلدین فیها

3 - وعده خداوند به پاداش مؤمنان و کیفر معرضان از آیات خدا ، وعده ای حق و تخلف ناپذیر است .

فبشره بعذاب أليم .. لهم جنّات النعيم ... وعد الله حقاً

«وعد» مفعول مطلق و «حقاً» تأکید آن است و دلالت بر حقانیت و تخلف ناپذیری آن می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 17 - 4، 1

1 - هیچ کس ، توان ندارد ارزش و اهمیت پاداش های الهی را برای مؤمنان راستین ، درک کند .

فلاتعلم نفس ما أُخفی لهم من قرّه أعین

«نفس» شامل هر صاحب حیاتی از جمله انسان ها و ملائکه می شود. سیاق نفی مفید عموم است.

4 - نعمت های عظیم اخروی ، پاداش عمل مستمر خود مؤمنان است که در دنیا انجام می دهند .

فلاتعلم نفس ما أُخفی لهم من قرّه أعین جزاء بما كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 18 - 1

1 - برابر نبودن مؤمن و فاسق ، در نظام پاداش الهی ، امری بدیهی و خدشه ناپذیر است .

ص: 194

أفمن كان مؤمناً كمن كان فاسقاً لا يستون

همزه «أفمن...» استفهام انکاری است و «لا استون» نیز بر آن تأکید بیشتری می‌کند. گفتنی است: «کاف» در «کمن» تشبیه در جزا است و به قرینه آیات سابق و آیات بعدی (19 و 20)، مراد از نفی تساوی، می‌تواند عدم تساوی در پاداش و جزا باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 19 - 1,4,5

1 - باغ‌های بهشتی مهیا برای پذیرایی، پاداش مؤمنان نیک کردار است.

أما الذين آمنوا و عملوا الصالحات فلهم جنّات المأوى نزلاً

4 - باغ‌های بهشت، تنها به عنوان پیش‌پذیرایی از مؤمنان نیک کردار است و نه پاداش کامل آنان.

فلهم جنّات المأوى نزلاً

«نزل» در لغت به چیزی گفته می‌شود که برای مهمان تهیه و آماده می‌شود (مفردات راغب). لازم به ذکر است که «نزلاً» حال برای «جنّات» و مفید معنای یاد شده است.

5 - پیشکش باغ‌های بهشت به مؤمنان نیک کردار، پاداشی فوق‌تصور و روشنی‌بخش دیده آنان است.

فلا تعلم نفس ما أخفى لهم من قرّه أعين... فلهم جنّات المأوى نزلاً

جمله «فلهم جنّات المأوى...» می‌تواند تأکیدی بر «ما أخفى لهم...» و نیز نمادی از آنچه در خفا، برای مؤمنان در نظر گرفته شده، باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 8 - 1

1 - فلسفه پیمان‌گرفتن خداوند از پیامبران، پاداش دادن به مؤمنان و کیفر دادن به کافران است.

وإذا أخذنا من النبيّن ميثقهم... ليسئل الصّديقين عن صدقهم... وأعدّ للکفرین

«لام» در «لیسئل...» لام تعلیل یا لام غایت است. مراد از «الصادقین» به قرینه مقابله با «الکافرین» مؤمنان اند. لازم به ذکر است که برداشت بالاب - علاوه بر نکته یاد شده - مبتنی بر این است که مرجع ضمیر در «صدقهم» واژه «الصادقین» باشد و علت پرسش از صداقت مؤمنان، پاداش دادن به آنها است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - خداوند ، برای مؤمنان ، پیشاپیش ، پاداشی بزرگوارانه تدارک دیده است .

و أعدّ لهم أجراً كريماً

6 - تدارک پاداش کریمانه برای مؤمنان از سوی خداوند ، ناشی از رحمت او به آنها است .

و كان بالمؤمنين رحيماً . . . و أعدّ لهم أجراً كريماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - پاداش ایمان مؤمنان ، از فضل خداوندی است .

و بشرّ المؤمنين بأنّ لهم من الله فضلاً كبيراً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 7 - 2

2 - مؤمنان دارای عمل صالح ، شایسته غفران و پاداش الهی اند .

و الذین ءامنوا و عملوا الصالحات لهم مغفرة و أجر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 8 - 2

2 - خداوند در پاداش دادن به مؤمنان نیک کردار ، هیچ گونه منّتی بر آنان نخواهد گذاشت .

إنّ الذین ءامنوا و عملوا الصالحات لهم أجر غیر ممنون

برداشت بالا مبتنی بر این نکته است که «ممنون» از ماده «منت» اشتقاق یافته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 31 - 6

6 - توحید و استقامت در راه ایمان ، در پی دارنده بهشت و نعمت های گسترده برای مؤمنان

إنّ الذین قالوا ربّنا الله ثمّ استقوا... و لکم فیها ما تشتهی أنفسکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 2 - 13

13 - آمرزش گناهان و سامان یافتن شؤون حیات ، پاداش الهی به مؤمنان صالح پیرو قرآن

و الذین ءامنوا .. کفّر عنهم سیئاتهم و أصلح بالهم

«أصلح بالهم» یا به معنای اصلاح مطلق شؤون زندگی و یا اصلاح قلب و دل مؤمنان است، برداشت یاد شده براساس معنای اول است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 36 - 10

10 - پاداش الهی به مؤمنان متقی ، به گونه ای رایگان و نه در قبال درخواست مال از ایشان

يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلا يُسْئَلُكُمْ أَمْوَالَكُمْ

«لایسئلكم أموالکم» در رابطه با جمله «يؤتکم أجورکم» است و دفع دخل مقدر می کند؛ یعنی، خداوند در قبال پاداش های خود، چیزی جز ایمان و تقوا از شما انتظار ندارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 5 - 3,4

3 - علم و حکمت الهی ، پشتوانه پاداش او به اهل ایمان *

و كان اللهَ عليماً حكيماً . ليدخل المؤمنین و المؤمنات جنّات

در صورتی که میان ذیل آیه قبل (كان الله.. ..) با «لیدخل...» ارتباطی لحاظ شود، مطلب بالا را می توان نتیجه گرفت.

4 - ایمان ، معیار داوری خداوند درباره انسان و پاداش به مردان و زنان

ص: 196

لیدخل المؤمنین و المؤمنات جنّات

وصف «المؤمنین و المؤمنات»، مُشعر به علیّت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 19 - 3

3- پاداش های مادی و معنوی خداوند ، به مؤمنان وفادار و مورد رضایت خویش

لقد رضی الله .. فأنزل السکینه علیهم ... و مغنم کثیره یاخذونها

«أنزل السکینه» اشاره به پاداش معنوی و «مغنم..» نظر به پاداش های مادی دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 24 - 10

10 - امداد های الهی در حق مؤمنان ، پاداشی به عملکرد شایسته آنان در جریان حدیبیه *

و کان الله بما تعملون بصیرًا

ارتباط «کان الله..» با صدر آیه، نتیجه می دهد که الطاف الهی در حق اهل ایمان، از آن جهت صورت گرفته است که خداوند بر اعمال گذشته آنان، نظارت عمیق داشته و ایشان را شایسته آن موهبت ها دانسته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 29 - 44

44- آمیختگی ایمان و عمل صالح ، شرط برخورداری مؤمنان از مغفرت و پاداش عظیم الهی

الذین ءامنوا و عملوا الصّٰلِحٰت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - حجرات - 49 - 3 - 10

10_ پاداش های الهی به مؤمنان ، دارای مراتب

أجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - حجرات - 49 - 14 - 19

19 - پاداش کامل اعمال مؤمنان ، جلوه رحمت خاص الهی به اهل ایمان

لا یلتکم من أعمَلکم شیئاً إنَّ اللّٰهَ ... رحیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 62 - 3

3 - مؤمنان به تناسب عملکرد خویش ، برخوردار از بهشت های متفاوت *

ولمن خاف مقام ربّه جنتان ... و من دونهما جنتان

در صورتی که «دو نهما» به معنای مرتبه پایین تر باشد، احتمال می رود که دو بهشت قبل مخصوص خائفان و این دو بهشت فروتر، از آن کسانی باشد که در مرتبه پایین تر قرار دارند.

ص: 197

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 7 - 13

13 - وعده پاداش بزرگ از سوی خداوند به مؤمنان انفاقگر

فالذین ءامنوا منکم و أنفقوا لهم أجر کبیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 11 - 5

5 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (انفاق در راه او) ، دو پاداش می دهد : پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت .

من ذا الذی یقرض الله . . . فیض_عفه له و له أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعفه له»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و له أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 19 - 15

15 - « فی المجمع بعد ذکر هـ_ذہ الایه « لهم أجرهم و نورهم » ای لهم ثواب طاعاتهم و نور ایمانهم الذی یهتدون به إلى طریق الجنة . . .
. رواه البراء بن عازب عن النبی (صلی الله علیه و آله) ;

در مجمع البیان بعد از ذکر آیه «لهم أجرهم و نورهم» آمده است: مقصود این است که برای آنان است پاداش طاعت و نور ایمانشان که به وسیله آن به راه بهشت هدایت می شوند و این معنا را براء بن عازب از نبی اکرم(صلی الله علیه و آله) روایت نموده است».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادلہ - 58 - 11 - 4

4 - پاداش مؤمنان عمل کننده به توصیه الهی (توصیه به جا باز کردن برای دیگران در مجالس) ، حل مشکلات و گشایش در امور زندگی
آنان از سوی خداوند است .

فأفسحوا یفسح الله لکم

در صورتی که مراد از «یفسح الله»، پاداش دنیوی باشد برداشت بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توجه و ایمان به پاداش بزرگ الهی برای مؤمنان ، بازدارنده انسان از وابستگی به اموال و اولاد و گناه به خاطر آنها

والله عنده أجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 13 - 4

4 - در دیدگاه مؤمنان جن ، ایمان آورندگان به ربوبیت خدای یکتا ، از نقصان حق خویش و یا ستم شدن در مجازات ، بیم نداشته و در امان اند .

ص: 198

فَمَنْ يُؤْمِنْ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا

«رَهَق» در معانی «سفاهت»، «گناه»، «کذب» و «ظلم» به کار می رود؛ ولی در این آیه معنای اخیر مراد است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بروج - 85 - 11 - 4

4 - مؤمنانی که زیر شکنجه کافران جان دادند و در آتش آنان سوختند ، مالک بوستان های بهشت خواهند شد .

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ

ارتباط این آیه با آیه قبل، بیانگر برداشت یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - تین - 95 - 6 - 6

6 - مؤمنان دارای عمل صالح ، از پاداشی بزرگ برخوردار خواهند شد .

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

نکره بودن «أجر»، بر عظمت آن دلالت دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 8 - 1،2

1 - استقرار در باغ های بهشت و جاودانگی در آن ، پاداش تضمین شده خداوند برای مؤمنان نیکوکردار

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ... جزاؤهم عند ربهم جنّات عدن تجري من تحتها الأنهار

2 - پاداش مؤمنان شایسته کردار ، جلوه ربوبیت خداوند بر آنان است .

عند ربهم

348- پاداش مؤمنان اهل کتاب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 54 - 1،2

1 - وعده دوبار اجر (اجر مضاعف) از سوی خداوند ، به ایمان آوردگان از اهل کتاب

الذین ءاتینهم الکتب .. أولئک یؤتون أجرهم مرتین

مفسران، تعبیر «مرتین» را کنایه از اجر مضاعف دانسته اند.

2 - صبر و بردباری ایمان آوردگان از اهل کتاب ، در برابر فشار های هم کیشان سابق خود و نیز تحمل آزار های مشرکان ، عامل برخوردار شدن آنان از اجر دو برابر الهی

أولئک یؤتون أجرهم مرتین بما صبروا

«باء» در «بما صبروا» سببیه و «ما» مصدریه است؛ یعنی، «بسبب صبرهم». گفتمی است در این که اشخاص مورد بحث در برابر چه چیزی از خود صبر و تحمل نشان دادند، چند نظر اظهار شده است؛ از جمله آنها صبر آنان در برابر فشار اهل کتاب و مشرکان می باشد. برداشت یاد شده بر پایه همین احتمال است.

ص: 199

349- پاداش مؤمنان صابر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 155 - 12

12 - مؤمنانی که بر دشواری ها و سختی های راه ایمان صبر کنند ، از پاداشی گرانقدر برخوردار خواهند شد .

و بشر الصبرین

نیابردن متعلق بشارت و مشخص نکردن مؤذگانی صابران، به فخامت و ارجمندی آن اشاره دارد. (اقتباس از المیزان).

350- پاداش مؤمنان صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 97 - 7

7- خداوند ، پاداش دهنده مؤمنان نیک کردار بر اساس بهترین عمل آنان

من عمل صـلحاً... و هو مؤمن... و لنجزینهم أجرهم بأحسن ما كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 9 - 5

5- مؤمنانی که همواره به کردار نیک مشغولند ، از پاداشی بزرگ برخوردارند .

و یبشر المؤمنین الذین يعملون الصـلحـت أن لهم أجرًا كبيرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 2 - 10، 5

5- قرآن ، بشارت دهنده مؤمنان نیک کردار ، به پاداشی شایسته و عظیم

و یبشر المؤمنین الذین يعملون الصـلحـت أن لهم أجرًا حسنًا

نکره آوردن «أجرًا» برای بیان عظمت آن است.

10- مؤمنان دارای اعمال صالح ، از پاداشی نیک برخوردار خواهند شد .

وَيَبْشُرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 60 - 10

10- بهشت ، پاداش کامل مؤمنانی که کردار نیک داشته و از کار های بد توبه کنند .

فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يظْلَمُونَ شَيْئًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 23 - 2

2 - بهشت ، پاداش خداوند به مؤمنان نیک کردار

ص: 200

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ

351- پاداش مؤمنان مهاجر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 57 - 6

6 - وعده خداوند ، به مؤمنان مهاجری که درصدد حفظ ارزش های دین خود بودند ، مبنی بر برخوردار کردنشان از پاداش

إِنَّ أَرْضِي وَسَعَةٌ .. كُلَّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

برداشت بالا، بنابراین است که «ثم إلینا ترجعون» کنایه از اعطای پاداش به مؤمنان و مؤاخذه کافران باشد. در این آیه، به قرینه مقام، پاداش دهی، به مؤمنان مهاجر است.

352- پاداش مهاجران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 195 - 21

21_ پاداش مهاجران ، آوارگان ، آزاردیدگان در راه خدا ، مجاهدان و شهیدان ، تضمین شده از سوی خداوند

أَتَى لَا اضْيِيعَ عَمَلٌ عَامِلٍ مِنْكُمْ .. فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَآخَرُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِ

لَا مِ قِسْمٍ وَنُونٍ تَأْكِيدٍ فِي «لَا كُفْرًا» وَدَر «لَا دَخْلًا» دَلَالَتٍ بِرِ تَأْكِيدٍ وَتَضْمِينِ پاداش دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 22 - 3,4,6

3_ نعمت های جاودان اخروی ، اجرت و مزدی است در برابر عملکرد مؤمنان مهاجر و مجاهد .

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا .. جَنَّتْ لَهُمْ ... خَلْدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ

«أَجْرٌ» اجرت و مزد در برابر عمل است.

4_ پاداش خداوند به مؤمنان مهاجر و مجاهد ، پاداشی بزرگ است .

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا .. إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

6_ مؤمنان مهاجر و مجاهد ، علاوه بر بهره مندی از رحمت و رضوان الهی و بهشت ، از پاداشی ویژه و بزرگ در پیشگاه خداوند برخوردارند .

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا .. و جنت ... إن الله عنده أجر عظیم

قرار گرفتن جمله «إن الله عنده أجر عظیم» _ که دارای معنای عام و کلی است _ پس از ذکر پاداشهای گوناگون مؤمنانِ مهاجر و مجاهد ، می تواند گویای برداشت فوق باشد.

353- پاداش مهتدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 201

5 - انعام - 6 - 127 - 8، 7، 6

6_ پاداش هدایت یافتگان در نزد پروردگارشان تضمین شده است.

و من یرد الله .. لهم دارالسلام عند ربهم

7_ پاداش دادن به هدایت یافتگان هشیار و متذکر، از شوون ربوبیت خداوند است.

لهم دارالسلام عند ربهم

8_ دارالسلام (بهشت و جایگاه امن الهی) پاداش کردار مستمر هدایت یافتگان است.

لهم دارالسلام .. بما كانوا يعملون

354- پاداش نذر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 270 - 2

2_ پاداش الهی به انفاق ها و نذر های بندگان ، هر چند اندک باشد .

و ما انفقتم من نفقه .. فان الله يعلمه

توجه دادن به علم خداوند بر اعمال بندگان کنایه از پاداش الهی در برابر آن اعمال است.

355- پاداش نماز

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 170 - 3

3_ چنگ زدن به کتاب های آسمانی و برپا داشتن نماز ، دارای پاداشی تضمین شده از جانب خداوند

و الذین یمسکون بالکتاب .. انا لانضیع أجر المصلحین

356- پاداش نماز به بیت المقدس

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 143 - 25

25 - نمازهایی که پیش از تغییر قبله به سمت بیت المقدس خوانده شده بود، مورد پذیرش خدا بوده و اجرش ضایع نخواهد شد.

و ما كان الله ليضيع إيمانكم

تغییر قبله یا نوید به تغییر آن، این پرسش را برای مسلمانان در پی داشت که: نمازها و عبادتهای انجام شده به سوی بیت المقدس آیا محکوم به بطلان است. جمله «و ما كان...» پاسخ به این پرسش می باشد.

ص: 202

357- پاداش نماز جمعه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جمعه - 62 - 11 - 8

8 - ثواب نماز جمعه ، بسی برتر و بالاتر از درآمد های مادی و لذت های دنیوی است .

قل ما عند الله خیر من اللھو و من التجـره

358- پاداش نمازگزاران جمعه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جمعه - 62 - 11 - 9

9 - ثواب نماز جمعه ، برای برپادارندگان آن ، در نزد خداوند محفوظ است .

قل ما عند الله خیر

359- پاداش نوح(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 84 - 11

11 - کثرت انبیا(ع) از نسل نوح، پاداش نیل او به مقام نیکوکاران است.

و نوحا هدینا من قبل و من ذریته . . . و کذلک نجزی المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 80 - 3

3 - اجابت دعا ، نجات از مشکلاتِ اندوه بار ، باقی ماندن نسل و نام نیک و تحیت الهی ، از پاداش های خداوند به حضرت نوح (ع)

و لقد نادینا نوح فلنعم المجیبون . . سلّم علی نوح فی العـلمین . إنّنا کذلک نجزی ا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 14 - 3

3- نجات نوح (ع) و حمایت خداوند از ایشان ، پاداش صبر آن حضرت در قبال ناسپاسی های قومش

تجری بأعيننا جزاء لمن كان كفر

مراد از «لمن كان كفر» نوح است که مورد کفران مستمر قومش قرار گرفته بود و الطاف الهی در حق ایشان پاداش شکیبایی های آن حضرت می باشد.

ص: 203

360- پاداش نهی از منکر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 15

15 _ بهشت جاودان ، بوستان های پوشیده از درخت ، خانه های دلپذیر و خشنودی خدا ، پاداش الهی به مؤمنان در برابر امر به معروف و نهی از منکر ، اقامه نماز ، پرداخت زکات و اطاعت از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) و المؤمنون و المؤمنات ... یأمرون بالمعروف ... و یطیعون الله و رسوله ... وعد الل

361- پاداش نیت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 99 - 4

4 _ اعمال و نیت پنهان و آشکار آدمی مورد محاسبه و جزاء و پاداش الهی

و الله يعلم ما تدون و ما تکتمون

بیان آگاهی خداوند بر آشکار و پنهان انسان هشدار می است به بندگان که اعمال و رفتار و نیز نیت و حالات آنان محاسبه خواهد شد. و به مقتضای آن به پاداش و یا سزای لازم خواهند رسید.

362- پاداش نیکان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 197 - 7

7 _ ضمانت پاداش نیکوکاران از سوی خداوند

و ما تفعلوا من خیر یعلمه الله

جمله «یعلمه الله»، علاوه بر بیان احاطه علمی خداوند به کارهای نیک بندگان، کنایه از ضمانت پاداش در قبال نیکوکاری آنان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 198 - 14، 15، 16

14_ بهترین پاداش الهی، از آن ابرار و نیکان است .

و ما عند الله خیر للابرار

برداشت فوق بر این میناست که «للابرار»، خبر دّوم برای «ما»ی موصوله باشد، نه متعلّق به «خیر».

15_ پاداش ابرار، پاداشی عظیم، توصیف ناپذیر و برتر از بهشت و مواهب آن می باشد .

و ما عند الله خیر للابرار

مراد از «ما عند الله»، می تواند پاداشی غیر از بهشت و مواهب آن باشد و بیان آن به صورت مبهم، حاکی از عظمت و وصف ناپذیری آن است.

16_ پاداش اصلی و برتر نیکان و ابرار، در پیشگاه خداوند است .

و نزلا من عند الله و ما عند الله خیر للابرار

ص: 204

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 127 - 26

26_ بشارت خداوند به برخورداری نیکوکاران از پاداش

و ما تفعلوا من خیر فإنّ الله کان به علیماً

بیان آگاهی خداوند به اعمال نیک، کنایه از پاداش دهی در برابر آنهاست.

363- پاداش نیکو

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - کهف - 18 - 2 - 10

10- مؤمنان دارای اعمال صالح، از پاداشی نیک برخوردار خواهند شد.

و یشّر المؤمنین الذین یعملون الصّالحات أنّ لهم أجرًا حسنًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - کهف - 18 - 3 - 5

5- پاداش جاودانه، اجری نیکو است.

أجرًا حسنًا. مکثین فیہ أبدًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 8,9

8 - احسان، مقتضی پاداش نیک است.

للذین أحسنوا فی هذّه الدنیا حسنه

9- احسان در دنیا، در پی دارنده پاداش نیک و بزرگ الهی در جهان آخرت

للذین أحسنوا فی هذّه الدنیا حسنه

برداشت بالا بر این اساس مبتنی است که «فی هذّه الدنیا» متعلق به «أحسنوا» و ظرف برای آن باشد.

23 - پاداش الهی به مجاهدان و انفاق گران در راه خدا، بهترین و نیکوترین پاداش است.

و کلاً وعد الله الحسنی

«حسنى» (مؤنث «أحسن»)، به معنای نیکوتر است. گفتمی است که «الحسنی»، صفت برای موصوف محذوف است؛ یعنی، «و کلاً وعد الله المثوبه الحسنی».

ص: 205

364- پاداش نیکوکاران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 43 - 8

8_ نهر های جاری بهشت ، پاداش مؤمنان نیک کردار

تجری من تحتهم الأنهر

365- پاداش نیکی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 136 - 8

8_ آمرزش الهی و بهشت جاودان ، پاداش انفاق در توانگری و تنگدستی و فرو خوردن خشم و گذشت از خطای دیگران

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالصَّرَّاءِ ... اولئك جزاؤهم مغفرة من ربهم و جنّات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 40 - 6

6 - عفو و اغماض از خطای دیگران و اصلاح بدی آنان با نیکی و گذشت ، موجب اجر و پاداش ویژه خداوند است .

و جزوا سيئه سيئه مثلها فمن عفا و أصلح فأجره على الله

366- پاداش وارثان قرآن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 33 - 3

3 - پیشگامان در انجام کار های خیر و وارثان قرآن کریم ، بهره مند از بهشت پاینده

جنّات عدن يدخلونها

367- پاداش وصیت به عمل صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

34 - انجام هر کار خیری در حیات خویش ، دارای برتری و پاداشی افزون تر از انجام آن پس از مرگ به وسیله وارثان و یا از طریق وصیت است .

و ما تقدّموا لأنفسكم من خیر تجدوه عند الله هو خیرًا و أعظم أجرًا

برخی از مفسران بر آنند که به قرینه «ما تقدّموا ..»، جمله ای مانند «من الذی تأخّرونه إلى الوصیه عند الموت» در تقدیر است.

ص: 206

368- پاداش وفاداران به عهد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 95 - 8

8- وفا کنندگان به عهد الهی ، دارای پاداشی محفوظ نزد خداوند

و لا تشترُوا بعهد الله .. إنما عند الله هو خير لكم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 24 - 2

2 - خداوند ، مؤمنان وفادار به عهد خود را پاداش خواهد داد .

رجال صدقوا ما عاهدوا الله عليه .. ليجزي الله الصّـدقـين بصدقهم

369- پاداش وفای به عهد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 12 - 28

28_ عمل کنندگان به میثاق و فرمان های الهی ؛ هر یک بهره مند از بهشتی خاص هستند .

لقد اخذ الله ميثق .. لئن اقمتم الصلوه ... لادخلنكم جنت

بهره گیری عمل کنندگان به فرمانهای الهی از بهشتهای متعدد (جنت)، می تواند به این صورت باشد که هر کس به بهشت مخصوص خویش راه می یابد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 23 - 2

2_ بهشت عدن ، پاداش وفا کردن به پیمان های الهی ، نشکستن عهد ها و برقرار کردن پیوندهایی که خدا به برقراری آن امر کرده است .

الذین يوفون بعهد الله .. أولئك لهم عقبى الدار. جنّـتِ عدن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - پاداش عظیم الہی ، بہ وفاکنندگان بہ پیمان خویش با خداوند و پیامبر (صلی اللہ علیہ وآلہ)

و من أوفی . . . فسیؤتیہ أجرًا عظیمًا

370- پاداش ولایت اہل بیت (ع)

جلد - نام سورہ - سورہ - آیہ - فیش

ص: 207

10 - « قال الرضا (ع) ولقد حدثني أبي عن أبيه أبي عبد الله الصادق (ع) . . . قال : إنَّ الله عزَّوجلَّ لا يسئل عباده عمَّا تفضَّل عليهم و لا يمتنَّ بذلك عليهم و الإمتنان بالإنعام مستقبح من المخلوقين فكيف يضاف إلى الخالق عزَّوجلَّ ما لا يرضى المخلوق به و لـ كنَّ النعيم حبَّنا أهل البيت و مولاتنا يسئل الله عباده عنه بعد التوحيد و النبوه لأنَّ العبد إذا وفي بذلك ادَّاه إلى نعيم الجنَّة الذي لا يزول ;

امام رضا(ع) فرمود: پدرم از پدر خویش از امام صادق(ع) برای من روایت کرده است که فرمود: خدای عزوجل در باره آنچه به بندگانش تفضل کرده است، از آنها بازخواست نمی کند و با این کار بر آنان منت نمی گذارد. منت نهادن به جهت نعمت بخشیدن، از جانب مخلوق ها کار زشتی است؛ پس چگونه به خالق عزوجل چیزی نسبت داده می شود که مخلوق از نسبت دادن آن ناخشنود است؟! ولی نعيم [در آیه «ثمَّ لتسئلنَّ يومئذ عن النعيم»] محبت ما اهل بیت و [پذیرش] ولایت ما است که خداوند همه بندگان را بعد از توحید و نبوت، از آن بازخواست خواهد کرد؛ زیرا بنده اگر به آن نعمت وفادار باشد، او را به نعمت های بهشت که هرگز زایل نمی شود خواهد رساند».

371- پاداش هاییل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 27 - 10

10 _ هاییل سزاوار و شایسته بهره مندی از پاداش های الهی با پذیرفته شدن قربانی وی

فتقبل من احدهما

«تقبل» به پذیرفته شدنی اطلاق می گردد که مقتضی پاداش باشد. (مفردات راغب)

372- پاداش هارون(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 121 - 3

3 - نجات موسی و هارون (علیهما السلام) و قوم شان از اندوهی بزرگ ، اعطای کتاب آسمانی و باقی ماندن نام و آوازه نیک آنان ، از پاداش های خداوند به ایشان

و نَجِّينَ هَما و قومهما من الكرب العظيم . . . إنا كذلك نجزي المحسنين

373- پاداش هجرت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19_ بخشش گناهان و دخول در بهشت ، پاداش بزرگ الهی ، برای هجرت ، آوارگی ، آزار دیدن در راه خدا و جهاد و شهادت

فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَ اَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَ اُوذُوا فِي سَبِيلِي وَ قَاتَلُوا وَ قُتِلُوا لَ اَكْفُرَنَّ عَنْهُ

20_ آمرزش گناهان و بهشت ، پاداش خداوند به هجرت کنندگان از شرک و کفر *

ص: 208

فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَاخْرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ... لَا كُفْرَانَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا دَخَلَتْهُمْ جَنَّاتُ

می توان گفت مراد از هجرت به قرینه ادامه آیه (اخراجوا من دیارهم)، هجرتی است که رانده شدن از خانه و کاشانه را در پی داشته باشد. و این هجرت همان ترک شرک و کفر است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 67 - 3

3_ جانبازی و هجرت (تحمل مشکلات و فداکاری در راه خدا)، موجب اجر بزرگ الهی *

و لو اَنْتُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ... وَاِذَا لَاتَيْنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا اجْرًا عَظِيمًا

بنابر اینکه مراد از «ما یوعظون»، همان جهاد و هجرت باشد که در آیه قبل مطرح شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 100 - 10, 12, 18, 19

10_ خداوند، تضمین کننده پاداش کسانی که در مسیر هجرت با مرگ مواجه شوند.

و من یخرج من بیته مهاجراً الی اللّٰه ورسوله ثم یدرکه الموت فقد وقع اجره علی اللّٰه

12_ هجرت به سوی خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)، موجب برخورداری از اجر و پاداش الهی

و من یخرج من بیته مهاجراً الی اللّٰه ورسوله... فقد وقع اجره علی اللّٰه

18_ مهاجران به سوی خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)، مشمول غفران و رحمت خاصّ الهی هستند.

و من یمهاجر... فقد وقع اجره علی اللّٰه وکان اللّٰه غفوراً رحیمًا

19_ سفر برای شناخت رهبر، هجرت در راه خدا و مرگ در آن سفر، در پی دارنده پاداش الهی است.

و من یخرج من بیته مهاجراً الی اللّٰه ورسوله ثم یدرکه الموت فقد وقع اجره علی اللّٰه

امام صادق (ع) درباره کسی که در سفر برای شناخت رهبر از دنیا برود فرمود: انّ اللّٰه عزّ و جلّ یقول: و من یخرج من بیته مهاجراً الی اللّٰه ورسوله ثم یدرکه الموت فقد وقع اجره علی اللّٰه... .

اصول کافی، ج 1، ص 378، ح 2؛ نورالثقلین، ج 1، ص 540، ح 522.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 21 - 5

5_ برخوردارى از باغ ها و بوستان هاى متعدد بهشت ، از ثمرات ايمان ، هجرت و جهاد در راه خدا

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا فى سبیل اللّٰه . . . یشرهم ربهم . . . و جنت

374- پاداش هدایتگران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 127 - 3

3 - خدا ، ضامن پاداش هدایت گران و مبلغان مخلص دین

و ما أسئلكم . . . إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

ص: 209

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 145 - 3

3 - خدا، ضامن پاداش هدایتگران و مبلغان مخلص دین

إن أجرى إلا على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 164 - 3

3 - خداوند، ضامن پاداش هدایت گران و مبلغان مخلص دین

إن أجرى إلا على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 180 - 3

3 - خدا، ضامن پاداش هدایت گران و مبلغان مخلص دین است .

إن أجرى إلا على ربّ العـلمین

375- پاداش همسر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 50 - 5

5 - مهریه زنان، به منزله پاداشی برای آنان است .

ءاتیت أجورهنّ

مراد از «أجور» طبق گفته مفسران، مهریه های زنان است. تعبیر از «صداق» به «أجور» نکته یاد شده را می رساند.

376- پاداش همسران محمد(صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 29 - 8، 1، 2

1 - پیامبر (صلی الله علیه و آله)، مأمور بود که به همسران خود بگوید در صورتی که آنان، خداخواهی و آخرت طلبی را پیشه کنند، خداوند آنان را پاداشی عظیم خواهد داد .

قل لأزواجکم . . . وإن كنتن تردن الله ورسوله ودار الآخرة فإن الله أعدّ للمح

2 - برخورداری همسران پیامبر از پاداش عظیم خداوند، مشروط به خداخواهی و در پی پیامبر (صلی الله علیه و آله) بودن و آخرت طلبی و نیکوکار بودنشان

وإن كنتن تردن الله ورسوله ودار الآخرة فإن الله أعدّ للمحسنات منكنّ أجرّ

8 - خداوند، خود برای همسران نیکوکار پیامبر (صلی الله علیه و آله) که آن حضرت را بر دنیا ترجیح بدهند، پیشاپیش پاداشی عظیم فراهم کرده است .

فإنّ الله أعدّ للمحسنات منكنّ أجرًا عظیمًا

ص: 210

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 30 - 7

7 - «عن أبي جعفر (ع) قال: أجرها مرتين و العذاب ضعفين كلِّ و ذافى الأخره حيث يكون الأجر يكون العذاب . . .» ;

از امام باقر(ع) روایت شده که فرمود: پاداش دو برابر برای زنان پیغمبر، و عذاب دو برابر، هر دو در آخرت است. عذاب، در همان جا است که پاداش هست».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 31 - 6,7,1

1 - خداوند، به همسران پیامبر، در صورت اطاعت خاضعانه آنان از خدا و پیامبر (صلی الله علیه و آله) و انجام عمل صالح، وعده پاداش دوچندان داده است.

و من یقنت منکنّ لله و رسوله و تعمل صـ لِحًا نُوتها أجرها مرتین

«قنوت» (مصدر «یقنت») به معنای «اطاعت خاضعانه» است (مفردات راغب).

6 - برخوردارى همسران پیامبر از پاداش مضاعف الهی، منوط به تداوم اطاعت و انجام دادن عمل صالح از سوى آنها است.

و من یقنت منکنّ . . . و تعمل صـ لِحًا نُوتها أجرها مرتین

فعل مضارع «یقنت» و «تعمل» استمرار را می رساند.

7 - اعطای پاداش مضاعف به همسران پیامبر در قبال عمل صالح شان، نمودی از رحمت خداوند است.

و من یقنت منکنّ . . . نُوتها . . . و أعتدنا لها رزقًا کریمًا

این که خداوند، به هنگام هشدار به همسران پیامبر در آیه پیش، برای عذاب، عذاب کننده ای را نیاورده و تنها فرمود: «بر خداوند، چنین امری آسان است» و در این آیه، با فعل های «نُوتها» و «أعتدنا» دخالت مستقیم خود را بیان کرده، می توان نکته بالا را به دست آورد لازم به ذکر است که التفات از غیبت (یضاعف لها العذاب و کان ذلک علی الله یسیراً) به خطاب («نُوتها» و «أعتدنا») می تواند مؤید نکته یاد شده باشد.

377- پاداش هود(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 51 - 5

5_ هود (ع) ، به قومش اعلام کرد که پاداش رسالتش ، تنها برعهده خداوند است .

قال ی قوم .. إن أجرى إلاّ علی الذی فطرنی

378- پاداش یوسف (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 56 - 17

17_ دستیابی یوسف (ع) به قدرت در سرزمین مصر و بهره مندی او از رحمت خاص الهی ، پاداش کارهای نیک او بود .

كذلك مكّنا .. نصیب برحمتنا ... و لانضیع أجر المحسنین

ص: 211

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 90 - 8

8_ نیل یوسف (ع) به عزیزی و اقتدار و حاکمیت وی در دیار مصر، پاداشی بر تقوایبشگی، صبر و نیکوکاری او بود.

قد منّ الله علينا إنه من يتق ويصبر فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

379- پاداش یهود مؤمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 62 - 1

1 - مسلمانان، یهودیان، نصرانی ها و صابئان، در صورت داشتن ایمان راستین به خدا و باور به قیامت و انجام عمل صالح، از پاداشی گران قدر برخوردار خواهند شد.

إن الذين ءامنوا .. فلهم أجرهم عند ربهم

مراد از «الذین ءامنوا» مسلمانان هستند. درباره آیین صابئی نظرات مختلفی ایراد شده است. علامه طباطبایی پس از بیان اقوال گوناگون، تأیید می کنند که آیین صابئی، آیینی ممزوج از دین یهود، مجوس و حراتیه بوده است.

380- تأخیر در پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 17 - 8

8 - تأخیر در داوری و کیفر و پاداش، کاری ظالمانه و به دور از عدالت است.

لا ظلم الیوم إنّ الله سریع الحساب

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که جمله «إنّ الله سریع الحساب» در مقام تعلیل برای «لاظلم الیوم» می باشد؛ یعنی، در محکمه عدل الهی به کسی ستم نمی شود؛ چون خداوند با سرعت به حساب بندگانش رسیدگی خواهد کرد.

381- تبدیل کیفر به پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 70 - 6, 5

5_ کسانی که مرتکب گناه شرک، آدم کشی و زنا شده اند، در صورتی که به توبه، ایمان و عمل صالح روی آورند، خداوند آثار بدی های آنان (عقاب) را محو و به جای آنها، آثار خوبی ها (ثواب) قرار می دهد.

و من يفعل ذلك .. یضـ عف له العذاب ... إلا من تاب ... فأولـ ئک یبدل الله سیئ

6_ توبه، ایمان و عمل صالح، موجب محو شدن گناهان و آثار آنها (عقاب) و جایگزین شدن نیکی ها و آثار آنها (ثواب) به جای آن گناهان

إلا من تاب و ءامن و عمل عملاً صـ لِحاً فأولـ ئک یبدل الله سیئاتهم حسنـ ت

ص: 212

382- تساوی در پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 71 - 22

22_ ارزش و پاداش اعمال زنان و مردان مؤمن در پیشگاه خداوند ، همسان است .

و المؤمنون و المؤمنات .. أولئك سيرحمهم الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 3

3_ تساوی زن و مرد در پاداش های اخروی

وعد الله المؤمنين و المؤمنات جنت تجرى من تحتها الأنهر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جاثیه - 45 - 15 - 4

4 - تساوی انسان ها ، در برابر قانون کیفر و پاداش الهی

من عمل صـ لِحًا .. و من أساء

از عموم و شمول واژه «من»، مطلب بالا استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جاثیه - 45 - 22 - 7

7 - نبود هیچ گونه استثنا و تبعیض ، در نظام کیفری و پاداش دهی خداوند به خلق

و لتجزى كل نفس بما كسبت و هم لا يظلمون

383- تسريع در پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 11 - 4

4_ سنت خدا در رساندن خیر به مردم « تسریع » و در مجازات کردن آنان « امهال » است .

و لو يعجل الله للناس الشر استعجالهم بالخير

برداشت فوق بر این اساس است که «هم» مفعول استعجال و فاعلش ضمیر عاید به «الله» و به تقدیر «مثل استعجاله لهم بالخير» باشد.

ص: 213

384- تشویق به پاداش های اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - مطففین - 83 - 26 - 4

4 - خداوند ، انسان ها را به تلاش برای ربودن پاداش های آخرت از یکدیگر ، دعوت و ترغیب کرده است .

و فی ذلک فلیتنافس المتنفسون

385- تضمین پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 110 - 12

12 - پاداش کار های نیک ، تضمین شده از سوی خداوند ، بدون کمترین کاستی

و ما تقدموا لأنفسکم من خیر تجدوه عندالله

در برداشت فوق «تجدوه» - چنانچه بسیاری از مفسران گفته اند - به یافتن پاداش عمل تفسیر شده است. تعبیر کردن از «یافتن پاداش عمل» به «یافتن خود عمل» حاوی این نکته است که: پاداش اعمال نیک بدون کمترین کاستی، به انسانها اعطا می شود؛ به گونه ای که گویا همان عمل را می یابند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 158 - 9

9 - علم و آگاهی خداوند به اعمال خیر بندگان ، ضامن ضایع نشدن پاداش آنهاست .

و من تطوع خیراً فإن الله شاکر علیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 215 - 15

15 - تضمین پاداش اعمال نیک انسان از سوی خداوند

و ما تفعلوا من خیر فإن الله به علیم

علم خداوند به اعمال خیر (فانّ الله به علیم)، کنایه از پاداش الهی به نیکوکاران است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 199 - 22, 23

22_ نوید پاداش و تضمین آن ، پرتوی از ربوبیت الهی نسبت به مؤمنان

لهم اجرهم عند ربهم

23_ وعده و تضمین اجر و پاداش ، از روش های قرآن برای دعوت مردم به اسلام و ایمان به قرآن

اولئک لهم اجرهم عند ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 3

ص: 214

3_ آگاهی کامل خداوند به ناچیزترین اعمال ، تضمین کننده عدالت در مجازات ها و پاداش های الهی

كان الله بهم عليماً. ان الله لا يظلم مثقال ذره

ظاهراً جمله «ان الله . . .» ، نتیجه ای است مترتب بر آگاهی خداوند. یعنی چون خداوند آگاه به تمامی جهات است، ظلم نمی کند. زیرا از ریشه های ظلم، جهل است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 100 - 10

10_ خداوند ، تضمین کننده پاداش کسانی که در مسیر هجرت با مرگ مواجه شوند .

و من يخرج من بيته مهاجراً الى الله ورسوله ثم يدركه الموت فقد وقع اجره على الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 32 - 13

13_ تضمین پاداش عظیم در برابر حفظ جان هر انسان ، نویدی از جانب خداوند بر بنی اسرائیل

كتبنا على بنی اسرئیل . . . من احياها فکانما احيا الناس جميعاً

همسنگی حفظ حیات یک انسان با تمامی انسانها، می تواند کنایه از پاداش عظیم باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 127 - 6

6_ پاداش هدایت یافتگان در نزد پروردگارشان تضمین شده است.

و من یرد الله . . . لهم دارالسلام عند ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 60 - 13

13_ اتفاق در راه خدا ، دارای پاداشی کامل و تضمین شده از جانب خدا

و ما تنفقوا من شیء . . . یوف ایکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 44 - 7

7- ولایت خداوند و حَقَّائِیت او ، ضامن اعطای بهترین پاداش ها و فرجام ها است .

هنالك الوليه لله الحق هو خير ثواباً و خير عقباً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 46 - 6

6- پاداش عمل صالح ، از طرف خداوند ، تضمین شده است .

والبقيت الصلح خير عند ربك

ص: 215

تضمین پاداش انسان ها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 94 - 7

7- تنظیم نامه عمل برای هر یک از انسان ها از سوی خدا ، پشتوانه تضمین پاداش کامل آنان است .

فمن يعمل .. إنا له كـ تبون

جمله «إنا له كـ تبون» عطف بر جمله «فلا كفران لسعیه» و تأکید کننده مضمون آن است و در حقیقت، بیانگر این نکته است که چون اعمال همه انسان ها را می نویسیم، پس بدون کم و کاست، پاداش آنان را خواهیم داد.

386- تضمین پاداش انفاق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مزمل - 73 - 20 - 31

31 - اموال انفاق شده در راه خدا و پاداش آن ، تضمین شده از سوی او

و أقرضوا الله قرضًا حسنًا

مطلب یاد شده، از تشبیه انفاق به قرض دادن استفاده می شود؛ زیرا در قرض، اصل مال محفوظ می ماند. پاداش آن نیز _ که خداوند وعده داده _ تضمین شده است.

387- تضمین پاداش صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 94 - 1

1- پاداش تلاش های مؤمنان نیک کردار ، از سوی خداوند تضمین شده و بی کم و کاست به آنان داده می شود .

فمن يعمل من الصـلحـت و هو مؤمن فلا كفران لسعیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 14 - 9

9- قدرت مطلق و نامحدود الهی ، پشتوانه و تضمین کننده پاداش مؤمنان نیک کردار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 89 - 3

3- آگاهی عمیق خداوند به اعمال بندگان ، پشتوانه پاداش او به نیک کرداران

إِنَّهٗ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ . من جاء بالحسنة فله خير منها

از ارتباط «من جاء..» با بخش پایانی آیه قبل (إِنَّهٗ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ) می توان مطلب یاد شده را استفاده کرد.

ص: 216

388- تضمین پاداش عمل صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 76 - 6

6- تضمین پاداش عمل صالح ، از جانب خداوند

والبقیات الصالحات خیر عند ربك ثواباً

389- تضمین پاداش متقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 36 - 6

6- پاداش مؤمنان تقوایسته ، تضمین شده از سوی خداوند

وإن تؤمنوا و تتقوا یؤتکم أجورکم

390- تضمین پاداش مجاهدان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 35 - 9

9- نظارت دقیق خداوند بر تلاش مجاهدان ، تضمین کننده پاداش کامل آنان

والله معکم و لن یترکم أعملکم

از ارتباط «والله معکم» با «لن یترکم» استفاده می شود: چون خداوند همه جا با شما است و تلاش مجدانه شما را می بیند، هرگز در پاداشتان کاستی رخ نخواهد داد.

391- تضمین پاداش محسنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 105 - 4

4 - تضمین پاداش محسنان و نیکوکاران ، از سنت های خداوند است .

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

392- تضمین پاداش مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 94 - 1

1- پاداش تلاش های مؤمنان نیک کردار ، از سوی خداوند تضمین شده و بی کم وکاست به آنان داده می شود .

ص: 217

فمن يعمل من الصلحـت و هو مؤمن فلا كفران لسعيه

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

11 - حج - 22 - 14 - 9

9- قدرت مطلق و نامحدود الهی ، پشتوانه و تضمین کننده پاداش مؤمنان نیک کردار

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

11 - حج - 22 - 23 - 1

1 - تضمین بهشت برای اهل ایمان از سوی خداوند

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ

تأکید جمله «اللَّهُ يَدْخُلُ...» به «إِنَّ» بیانگر مطلب فوق است.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

17 - محمد - 47 - 36 - 6

6- پاداش مؤمنان تقوایپیشه ، تضمین شده از سوی خداوند

وإِنْ تَوَمَّنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

18 - حدید - 57 - 10 - 26

26 - احاطه علمی خداوند ، به تمامی اعمال مؤمنان ، تضمین کننده پاداش های اخروی آنها

و كَلَّا وَعَدَّ اللَّهُ الْحَسَنَى وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

یادآوری احاطه علمی خداوند به همه اعمال _ پس از وعده پاداش برتر به همه مؤمنان _ می تواند برای ایجاد و اطمینان در مؤمنان باشد و نیز آنان به این یقین داشته باشند که خداوند به هر عمل نیک آنان، آگاه است. همچنین اعمال نیک آنان _ هر چند کوچک باشد _ ضایع نخواهد شد.

393- تفضل در پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 31 - 9

9- جزای عادلانه به بدکرداران و پاداش برتر و افزون بر استحقاق به نیکوکاران ، عملی ارزشمند و خداپسندانه

ليجزى الذين أسـوا بما عملوا ويجزى الذين أحسنوا بالحسنى

394- تکذیب پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 87 - 3

ص: 218

3- ادعای در کار نبودن پاداش و کیفر پس از مرگ، ادعایی دروغین و بی اساس است .

فلولا إن کنتم غیر مدینین . ترجعونها إن کنتم صـدقین

خطاب در «إن کنتم صادقین»، متوجه کسانی است که منکر پاداش و کیفر در سرای دیگر بودند.

395- تلاش برای پاداش های اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - مظفین - 83 - 26 - 4

4- خداوند ، انسان ها را به تلاش برای ربودن پاداش های آخرت از یکدیگر ، دعوت و ترغیب کرده است .

و فی ذلک فلیتنافس المتنـفسون

396- تناسب پاداش با عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 111 - 4,8

4_ پاداش ها و کیفر های خداوند ، با اعمال و رفتار آدمیان مطابقت داشته و کاستی ندارد .

لیوفینهم ربک أعمـلهم

«توفیه» (مصدر یوفی) به معنای به طور کامل و تمام پرداختن است.

8_ رساندن انسان ها به سزایی کامل و مطابق با اعمال و رفتار آنان ، تنها درخور کسی است که به تمام اعمال و جزئیات رفتار ایشان آگاه باشد .

لیوفینهم ربک أعمـلهم إنه بما یعملون خبیر

بیان آگاهی خداوند به تمامی اعمال و جزئیات آن ، پس از مطرح ساختن ادای کامل پاداش و کیفر اعمال ، گویای برداشت فوق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 51 - 4

4- کیفر و پاداش الهی به انسان ها در قیامت ، کاملاً مطابق و متناسب با کم و کیف رفتار آدمی است .

لیجزی الله کلّ نفس ما کسبت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 126 - 9

9 - کیفیت برانگیختن انسان و جزای اعمال او در قیامت ، متناسب با عملکرد دنیایی او است .

فنیستها ... تنسی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 38 - 6

ص: 219

6- هر عمل نیکی، دارای مراتب مختلف در نیکی و پاداش های گوناگون متناسب با آن عمل نیک است.

رجال لاتلهیهم تجره ولا یبع عن ذکر الله... لیجزیهم الله أحسن ما عملوا

این که خداوند، اعمال مردمان الهی را به بهترین نوع عمل پاداش می دهد، نشانگر آن است که هر عمل نیکی، دارای انواع و مراتب گوناگون است که خداوند در مقام جزا، بهترین نوع آن را ملاک قرار می دهد و به مردمان الهی عطا می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 35 - 12

12- هر عمل نیکی، دارای مراتب مختلف در نیکی و پاداش های متناسب با آن است.

و یجزیهم أجرهم بأحسن الذی کانوا یعملون

این که خداوند به محسنان مطابق بهترین نوع عملشان پاداش می دهد، نشانگر آن است که هر عمل نیکی، دارای انواع و مراتب گوناگون است که خداوند در مقام جزا، بهترین نوع آن را ملاک قرار داده و به آنان عطا می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 70 - 2,3

2- تناسب و مطابقت کامل کیفر و پاداش الهی، با رفتار و کردار بندگان

و وقیت کلّ نفس ما عملت

حذف مضاف در «ماعملت» _ که در اصل «جزاء ماعملت» است _ می تواند گویای این نکته باشد که جزای الهی، آن چنان با رفتار بندگان تناسب و مطابقت دارد که گویا، آنچه داده می شود خود عمل است نه جزای آن.

3- پاداش و کیفر مطابق و متناسب با رفتار، پاداش و کیفری است عادلانه و به حق.

و هم لایظلمون. و وقیت کلّ نفس ما عملت

برداشت یاد شده از آن جا است که آیه شریفه، به منزله بیان برای جمله «و هم لایظلمون» می باشد؛ یعنی، ظلم نشدن در حق بندگان به این خاطر است که هر کسی مطابق آنچه انجام داده، جزا خواهد دید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 11 - 3,8

3- عمل به توصیه های الهی ، دارای پاداش متناسب در پیشگاه خداوند

فأفسحوا يفسح الله لكم

8- برخاستن از جای خود و قرار دادن آن در اختیار دیگران ، دارای پاداشی متناسب در پیشگاه خداوند

وإذا قيل انشروا فانشروا يرفع الله الذين آمنوا منكم

برداشت یاد شده بدان سبب است که خداوند، برخاستن از جای خود را مایه بالا رفتن درجه و منزلت فرد قرار داده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 36 - 8

8- پاداش و عطا های خداوند به بهشتیان ، دارای نظم و حسایی خاص و مناسب با درجات تقوای آنان است .

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ .. عطاء حساباً

چنانچه «حساب» به معنای اسم مفعول (محاسبه شده) باشد، مراد از جزاء حساب شده، جزائی است که با میزان اعمال تقواییشان مناسب باشد.

ص: 220

397- تناسب عمل و پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 62 - 3

3 - مؤمنان به تناسب عملکرد خویش ، برخوردار از بهشت های متفاوت *

و لمن خاف مقام ربّه جنتان ... و من دونهما جنتان

در صورتی که «دوניהما» به معنای مرتبه پایین تر باشد، احتمال می رود که دو بهشت قبل مخصوص خائفان و این دو بهشت فروتر، از آن کسانی باشد که در مرتبه پایین تر قرار دارند.

398- جاودانگی پاداش مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - تین - 95 - 6 - 7

7 - پاداش مؤمنان نیک کردار ، هرگز کاهش نیافته و پایان نمی پذیرد .

فلهم أجر غیر ممنون

«مَنْ» (مصدر «ممنون»)، به معنای «قطع کردن» است و معنای «کاهش دادن» نیز برای آن گفته شده است. (صحاح اللغه)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - تین - 95 - 7 - 5

5 - دستیابی مؤمنان دارای عمل صالح به پاداش بی منت و پایان ناپذیر ، حقیقتی انکارناپذیر و غیر قابل تکذیب است .

فما یکذبک بعد بالدین

چنانچه «دین» به معنای جزا باشد (مفردات)، از مصادیق بارز آن اجری خواهد بود که در آیه قبل، به مؤمنان بشارت داده شد.

399- جبران پاداش مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 35 - 8

8- خداوند ، همراه با مؤمنان و تدارک کننده پاداش اعمال آنان ، بی کموکاست

والله معكم ولن يتركم اعمـ لكم

«وتر» (مصدر «یتر») به معنای کاستن و کم کردن است.

ص: 221

400- حتمیت پاداش آخرت طلبان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 19 - 5

5- منافع اخروی آخرت طلبان ، برخلاف امکان شکست و ناکامی دنیا طلبان در رسیدن به اهدافشان ، قطعی و تضمین شده است .

و من یرید العاجله .. ما نشاء لمن نرید ... و من أراد الآخره ... کان سعیهم مشکور

401- حتمیت پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 39 - 7

7 - بازگشت به خداوند و دریافت کیفر یا پاداش او در سرای آخرت ، فرجام قطعی انسان ها است .

و ظنّوا أنّهم إلینا لایرجعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 86 - 3

3 - کیفر و پاداش اخروی ، امری قطعی و وعده ای تخلف ناپذیر است .

إن کنتم غیر مدینین

با این که مسأله کیفر و پاداش اخروی، امری است که در آینده باید تحقق یابد؛ به کار گیری قالب ماضی (کنتم) برای بیان مطلب یاد شده است.

402- حتمیت پاداش شهیدان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 4 - 29

29- تضمین قطعی پاداش شهیدان ، از سوی خداوند

و الذین قتلوا فی سبیل اللّٰه فلن یضلّ أعمّ لهم

«فلن یضللّ..» می تواند ناظر به آخرت باشد.

403- حتمیت پاداش صابران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 90 - 10، 9

9_ حفظ عزت بنیامین و درمانده و خوار نگشتن او به مانند دیگر برادرانش ، نشانه ضایع نشدن پاداش تقواییشان صبور و نیکوکار است .

ص: 222

قد منّ الله علينا إنه من يتقّ و يصبر فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

10_ اقتدار و عزت یوسف (ع) نشانه ای روشن بر ضایع نشدن پاداش تقوایبشگان صبور و نیکوکار است .

قد منّ الله علينا إنه من يتقّ و يصبر فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

404- حتمیت پاداش صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 30 - 1

1- پاداش مؤمنان دارای عمل صالح ، حتمی بوده و از جانب خداوند ، تضمین شده است .

إنّ الذين ءامنوا و عملوا الصّـلحـت إنا لانضیع أجر من أحسن عملاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انشقاق - 84 - 25 - 7

7- پاداش مؤمنانی که عمل صالح دارند ، هرگز کاسته یا قطع نخواهد شد .

لهم أجر غیر ممنون

از معانی «منّ» قطع است و معنای «نقص» نیز برای آن گفته شده است. (لسان العرب)

405- حتمیت پاداش عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 22 - 4

4- تمامی آدمیان ، بی کمترین ظلم و کاستی به نتایج اعمال خویش خواهند رسید .

و خلق الله . . . و لتجزی کلّ نفس بما کسبت و هم لا یظلمون

مجهول آمدن فعل «تجزی» می نمایاند که هر چند آدمیان رغبت به دریافت جزای اعمال خود نداشته باشند، به ایشان جزا داده خواهد شد.

406- حتمیت پاداش عمل پسندیده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 30 - 6

6- خداوند، هیچ یک از اعمال نیک را بدون اجر و مزد نخواهد گذاشت.

إِنَّا لَنُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا

نکره بودن «عملاً» در این جمله، دال بر اطلاق است، لذا شامل هرگونه عمل کوچک یا بزرگ، کم یا زیاد می شود.

ص: 223

407- حتمیت پاداش عمل صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 120 - 19

19_ اجر و پاداش عمل نیک مؤمنان ، در پیشگاه الهی محفوظ بوده و ضایع نخواهد شد .

إن الله لا يضيع أجر المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 46 - 6

6- کوچک ترین عملکرد شایسته و نیک آدمی ، بدون پاداش نخواهد بود .

من عمل صـلحاً .. و ما ربك بظلم للعبيد

از تکبیر «صالحاً» _ که می تواند برای تقلیل باشد _ برداشت یاد شده به دست می آید.

408- حتمیت پاداش متقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 90 - 9،10

9_ حفظ عزت بنیامین و در مانده و خوار نگشتن او به مانند دیگر برادرانش ، نشانه ضایع نشدن پاداش تقوایبندگان صبور و نیکوکار است .

قد منّ الله علينا إنه من يتق ويصبر فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

10_ اقتدار و عزت یوسف (ع) نشانه ای روشن بر ضایع نشدن پاداش تقوایبندگان صبور و نیکوکار است .

قد منّ الله علينا إنه من يتق ويصبر فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

409- حتمیت پاداش محسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 115 - 5

5_ خداوند ، از اجر و پاداش نیکوکاران نمی کاهد و آنان را از پاداش کردارشان محروم نمی سازد .

فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - يوسف - 12 - 90 - 10، 9

9_ حفظ عزت بنیامین و در مانده و خوار نگشتن او به مانند دیگر برادرانش ، نشانه ضایع نشدن پاداش تقواییشان صبور و نیکوکار است .

قد منّ الله علينا إنه من يتق ويصبر فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

10_ اقتدار و عزت یوسف (ع) نشانه ای روشن بر ضایع نشدن پاداش تقواییشان صبور و نیکوکار است .

قد منّ الله علينا إنه من يتق ويصبر فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

ص: 224

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 30 - 5

5- خداوند ، پاداش نيكوکاران را ضايع نخواهد کرد .

إِنَّا لَنَضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - مطففين - 83 - 18 - 6

6 - پاداش نيكوکاران ، حکم تقدير شده و تغيير ناپذير خداوند و در مکان های ارجمند است . *

إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عَلَيِّينَ

مراد از «كتاب»، ممکن است «مکتوب» (از ماده «کتابت» به معنای قضاء) باشد. در این صورت «كتاب الأبرار»؛ یعنی، پاداشی که خداوند برای «ابرار» مکتوب و محتوم ساخته است.

410- حتمیت پاداش مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 120 - 19

19_ اجر و پاداش عمل نيك مؤمنان ، در پیشگاه الهی محفوظ بوده و ضايع نخواهد شد .

إِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 30 - 1

1- پاداش مؤمنان دارای عمل صالح ، حتمی بوده و از جانب خداوند ، تضمین شده است .

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 7 - 7

7 - وعده خداوند درباره اعطای پاداش بهترین عمل به اعمال مؤمنان ، وعده ای قطعی و تخلف ناپذیر است .

و الذین ءامنوا .. و لنجزینهم أحسن الذی كانوا یعملون

«لام» و «نون تأکید» در «لنجزینهم» دلالت بر حتمیت دارند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 7 - 3

3 - حاکمیت خداوند بر قوای هستی ، نشانگر قدرت او بر پاداش مؤمنان و کیفر منافقان و مشرکان

لیدخل المؤمنین و المؤمنات جنّات .. و یعدّب المنفقین ... و المشرکین ... و لله

از ارتباط این آیه با آیات پیشین _ که درباره پاداش مؤمنان و کیفر منافقان و مشرکان بود _ مطلب بالا استفاده می شود.

ص: 225

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - حجرات - 49 - 14 - 12

12 - ضایع نشدن کمترین تلاش انسان مؤمن ، در پرتو اطاعت از خدا و رسول

و إن تطيعوا الله ورسوله لا يلتمكم من أعمـ لکم شیئاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انشقاق - 84 - 25 - 7

7 - پاداش مؤمنانی که عمل صالح دارند ، هرگز کاسته یا قطع نخواهد شد .

لهم أجر غیر ممنون

از معانی «منّ» قطع است و معنای «نقص» نیز برای آن گفته شده است. (لسان العرب)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - تین - 95 - 7 - 5

5 - دستیابی مؤمنان دارای عمل صالح به پاداش بی منت و پایان ناپذیر ، حقیقتی انکارناپذیر و غیر قابل تکذیب است .

فما یکذبک بعد بالدين

چنانچه «دین» به معنای جزا باشد (مفردات)، از مصادیق بارز آن اجری خواهد بود که در آیه قبل، به مؤمنان بشارت داده شد.

411- خدا و تضييع پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 143 - 25

25 - نمازهایی که پیش از تغییر قبله به سمت بیت المقدس خوانده شده بود ، مورد پذیرش خدا بوده و اجرش ضایع نخواهد شد .

و ما کان الله لیضیع ایمنکم

تغییر قبله یا نوید به تغییر آن، این پرسش را برای مسلمانان در پی داشت که: نمازها و عبادتهای انجام شده به سوی بیت المقدس آیا محکوم به بطلان است. جمله «و ما کان...» پاسخ به این پرسش می باشد.

دوستی با مایوسان از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ممتحنه - 60 - 13 - 6

6 - مایوسان از رحمت حق و ثواب اخروی ، غیرقابل اعتماد و ناشایست برای دوستی و مودت

ی_أیها الذین ءامنوا لاتتولوا قومًا .. قد یسوا من الآخره

جمله «قد یسوا» به منزله تعلیل برای «لاتتولوا» می باشد.

ص: 226

412- زمینه پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 51 - 14

14- الوهیت خداوند مقتضی کیفر و پاداش به بندگان است .

ليجزي الله . . . إن الله سريع الحساب

از آمدن لفظ جلاله «الله» و تکرار آن در یک آیه، بدون اینکه نیازی به تصریح آن باشد، برداشت فوق به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- حجر - 15 - 93 - 4

4- ربوبیت الهی ، مقتضی بازپرسی و کیفر و پاداش دادن در برابر اعمال و رفتار آدمی است .

فوربک لنسئلهم أجمعين . عما كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 54 - 7

7- ربوبیت الهی ، مقتضی دادن پاداش و یا کیفر به انسانهاست .

ربکم . . . إن يشأ يرحمکم أو إن يشأ يعذبکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 97 - 8

8- تقوا ، زمینه ساز برخورداری انسان از بشارت های قرآن و دستیابی به پاداش های الهی

لتبشّر به المتّقين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 15 - 8

8 - آگاه نبودن انسان ها به زمان برپایی قیامت ، زمینه ساز مداومت آنان برکار های خویش و به وجود آمدن استحقاق پاداش و کیفر است

أَكَادُ أَخْفِيهَا لِتَجْزِي كُلِّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى

لام در «لتجزي» _ در برداشت فوق _ تعلیل برای «أَكَادُ أَخْفِيهَا» گرفته شده است؛ در این معنا، ترکیب جمله در اصل «لتسعی كل نفس فتجزي بما تسعى» خواهد بود و حاصل معنی این که اراده کردم قیامت را مخفی بدارم تا همه به تلاش خود ادامه دهند و نتایج کردار خود را ببینند؛ این سخن ناظر به حالت روانی انسان ها است که اگر زمان مرگ خود و نابودی جهان را بدانند، بسیاری از تلاش های خود را رها خواهند کرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 89 - 2

ص: 227

2 - نکه داشتن اعمال نیک تا صحنه قیامت و از دست ندادن آنها در نتیجه گناه ، شرط بهره‌وری انسان از ثمرات آن

من جاء بالحسنة فله خير منها

واژه «جاء» می تواند اشاره به این داشته باشد که اعمال نیک، در صورتی ثمربخش است که انسان بتواند تا پایان عمر آن را حفظ کرده و با گناهان خود موجبات حبط آن را فراهم نکند باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 18

18 - نقش ممتاز صبر و شکیبایی ، در سعادت و بهره مندی انسان از پاداش های الهی و مقامات معنوی

إنما يوفى الصّـبرون أجرهم بغير حساب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 35 - 7,8

7 - احسان ، موجب بهره مندی از پاداش بهترین عمل ها

ذلک جزاء المحسنین ... و یجزیهم بأحسن الذی کانوا یعملون

8 - برخوردار شدن از پاداش بهترین عمل ها ، انگیزه محسنان از احسانشان

ذلک جزاء المحسنین ... و یجزیهم بأحسن الذی کانوا یعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - حجرات - 49 - 3 - 6,9

6 - غفران الهی و پاداش عظیم او ، در انتظار رعایت کنندگان ادب و احترام محضر پیامبر (صلی الله علیه و آله)

لهم مغفره و أجر عظیم

9 - برخورداری از تقوای الهی ، زمینه ساز غفران و پاداش عظیم خداوند

امتنحن الله قلوبهم للتقوی لهم مغفره و أجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3- توجه به نظارت ربوبی و مداوم خداوند بر خلق، زمینه ساز مراقبت جدی بر عمل و برخورداری از پاداش عظیم الهی

ولمن خاف مقام ربّه جنتان

برداشت یاد شده بر این اساس است که مراد از «مقام ربّه» جایگاه ربوبیت خداوند باشد که همواره بر خلق اشراف دارد و هرگز از آن غفلت نمی کند و سزا است که خلق، از چنین نظارتی بیم داشته باشند.

413- زمینه پاداش ابراهیم(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 111 - 3

3- عبودیت و ایمان ابراهیم(ع)، موجب دستیابی آن حضرت به پاداش هایی چونان پاداش های محسنان از سوی خداوند

ص: 228

كذلك نجزي المحسنين . إنه من عبادنا المؤمنين

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که جمله «إنه من عبادنا المؤمنين» تعلیل برای جمله «كذلك نجزي المحسنين» است؛ یعنی، چون ابراهیم(ع) از مؤمنان و بندگان خالص خدا بود، به او چونان پاداش محسنان، پاداش دادیم (مقصود فرزنددار شدن و برجا ماندن نام نیک آن حضرت می باشد).

414- زمینه پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 4 - 11

11 _ عمل صالح ، شرط بهره مندی اهل ایمان از پاداش های اخروی

لیجزی الذین ءامنوا و عملوا الصلحت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 9 - 5، 2

2 _ عمل صالح ، شرط بهره مندی اهل ایمان از پاداش های اخروی است .

إن الذین ءامنوا و عملوا الصلحت . . . فی جنت النعیم

5 _ ایمان توأم با عمل ، شرط بهره مندی از حمایت و هدایت مستمر و دایم الهی و برخوردار شدن از پاداش های اخروی است .

إن الذین ءامنوا و عملوا الصلحت . . . فی جنت النعیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 80 - 14

14 - دستیابی به سعادت و پاداش های اخروی ، در گرو صبر و شکیبایی است .

و یلکم ثواب الله خیر . . . و لایلقیها إلا الصبر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 84 - 3

3 - دستیابی به پاداش برتر الهی در جهان آخرت، در گرو داشتن اعمال نیک است .

من جاء بالحسنة فله خير منها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 86 - 1

1 - تقدیر مرگ از سوی خداوند، به منظور کیفر و پاداش دادن به آدمیان در سرای دیگر (جهان آخرت)

نحن قَدَرنا بینکم الموت . . . فلولا إن کنتم غیر مدینین

برداشت یاد شده با توجه به تفریح «فلولا إن کنتم» بر «نحن قَدَرنا بینکم الموت» است. کلمه «مدینین» می تواند مشتق از «دین» (جزا) باشد؛ یعنی، «إن کنتم غیر مجزیین». و نیز می تواند مشتق از «دان السلطان الرعیه إذا ساسهم و تعبدهم»

ص: 229

باشد؛ چنان که برخی از مفسران این را گفته اند. برداشت بالا با توجه به معنای اول است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 96 - 2

2- برپا ساختن قیامت برای کيفر و پاداش ، نمودی از کمال خداوند و مبرّا بودن ساحت او از هر نقص و کاستی

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

تفریع «فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ» بر مطالب پیشین (فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ..) حاکی از مطلب یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 10 - 27

27- دستیابی مؤمنان به پاداش های موعود الهی در آخرت ، در گرو پایدار ماندن آنان بر ایمان و انجام اعمال نیک است .

و كَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَى وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

جمله «و الله بما تعملون خبير» می تواند دربردارنده هشدار باشد. بر این اساس، هشدار الهی به مؤمنان مجاهد و انفاق گر _ پس از این که به آنان وعده پاداش برتر اخروی داده است _ می تواند بیانگر این حقیقت باشد که مؤمنان مواظب باشند و بدانند که دستیابی آنان به آن وعده های الهی، در صورتی قطعی است که آنها همچنان بر ایمان و صراط مستقیمی که در آن قرار دارند، باقی بمانند.

415- زمینه پاداش اخروی متقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبا - 78 - 36 - 3

3- پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، فراهم آورنده زمینه دستیابی تقوایپیشگان به پاداش های آخرت

رَبِّكَ

خطاب به پیامبر (صلی الله علیه و آله) در «رَبِّكَ»، گویای آن است که آن حضرت در رسیدن متقین به بهشت و نعمت های آن، نقش اساسی داشته است.

416- زمینه پاداش الیاس (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - عبودیت و ایمان الیاس پیامبر (ع)، موجب دستیابی او به پاداش هایی همچون پاداش های محسنان از سوی خداوند

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ . إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که جمله «إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ» تعلیل برای «إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» است؛ یعنی، چون الیاس پیامبر از مؤمنان و بندگان خالص خدا بود، به او همانند پاداش محسنان، پاداش دادیم . مقصود از آن باقی ماندن نام و آوازه نیک او می باشد.

ص: 230

417- زمینه پاداش انسان ها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 3 - 11

11 - معاد و بازگشت انسان ها ، به پیشگاه عدل الهی برای کیفر و پاداش ، مقتضای آفرینش به حق و هدفمند جهان است .

خلق السموت والأرض... وإليه المصير

ذکر معاد انسان ها _ پس از بیان آفرینش جهان بر پایه حق و هدفمندی _ می تواند گویای نکته یاد شده باشد.

418- زمینه پاداش عمل خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 84 - 10

10 - ربوبیت خداوند ، مقتضای پاداش به دارندگان نیت خیر و سبقت گیرندگان در کار نیک

وعجلت إلیک ربّ لترضی

419- زمینه پاداش مضاعف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 40 - 4

4 - عبودیت خالص برای خدا ، موجب جلب فضل او و بهره مندی از پاداش برتر در برابر اعمال و رفتار خویش

وما تجزون إلاّ ما كنتم تعملون . إلاّ عباد الله المخلصین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 26 - 5

5 - ایمان و عمل نیک ، زمینه بهره‌وری از فضل و عنایات فزون تر خداوند

الذین ءامنوا وعملوا الصالحات ویزیدهم من فضله

420- زمینه پاداش موسی (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 122 - 3

3 - عبودیت و ایمان موسی و هارون (علیهما السلام) موجب دستیابی آنان به پاداش هایی همچون پاداش های محسنان از سوی خداوند

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ . إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

ص: 231

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که جمله «إِنَّهَا مِنْ عِبَادِنَا..» تعلیل برای جمله «إِنَّا كَذَلِك نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» است؛ یعنی، چون موسی و هارون (علیهما السلام) از مؤمنان و بندگان خالص خدا بودند، به آنان چونان پاداش محسنان، پاداش دادیم. مقصود نجات از اندوه بزرگ و باقی ماندن نام و آوازه نیک آنان در تاریخ می باشد.

421- زمینه پاداش مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 73 - 8

8 - غرض از عرضه امانت الهی بر انسان ها ، اعطای پاداش به مؤمنان است .

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

422- زمینه پاداش نوح(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 81 - 3

3 - عبودیت و ایمان نوح (ع) ، موجب دستیابی او به پاداش هایی همانند پاداش های محسنان از سوی خداوند

إِنَّا كَذَلِك نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ . إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که جمله «إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا..» تعلیل برای جمله «إِنَّا كَذَلِك نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» است؛ یعنی، چون نوح(ع) از مؤمنان و بندگان خالص خدا بود، به او همانند پاداش محسنان، پاداش دادیم. گفتنی است که مقصود از آن، اجابتِ دعا، نجات از مشکلات اندوه بار و باقی ماندن نسل و نام نیک آن حضرت در تاریخ می باشد.

423- زمینه پاداش نیک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 6 - 4

4 - وجود زمینه بهره مندی از پاداش های نیکوی الهی ، برای سخاوتمندان و تقواییشان

مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى . وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى

424- زمینه پاداش هارون(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 122 - 3

3 - عبودیت و ایمان موسی و هارون (علیهما السلام) موجب دستیابی آنان به پاداش هایی همچون پاداش های محسنان از سوی خداوند

ص: 232

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ . إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

برداشت یاد شده به خاطر این نکته است که جمله «إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا ..» تعلیل برای جمله «إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ» است؛ یعنی، چون موسی و هارون (علیهما السلام) از مؤمنان و بندگان خالص خدا بودند، به آنان چونان پاداش محسنان، پاداش دادیم. مقصود نجات از اندوه بزرگ و باقی ماندن نام و آوازه نیک آنان در تاریخ می باشد.

425- زمینه عدالت در پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 22 - 5

5- هدفمندی و حقانیت نظام جهان ، مستلزم برپایی نظام عادلانه کیفر و پاداش

خلق ... بالحق و لتجزی ... و هم لایظلمون

در آیه شریفه پس از طرح حقانیت نظام هستی، به عدل الهی در نظام کیفر و پاداش اشاره شده است. از این نکته استفاده می شود که عدل در مجازات، لازمه حقانیت آفرینش است.

426- سرزنی ترضیع پاداش محسنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 30 - 9

9- ضایع ساختن اجر و مزد نیکوکاران ، امری نکوهیده و ناپسند است .

إِنَّا لَأَنْضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا

427- سنت پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 22 - 12

12_ اعطای پاداش به نیکوکاران و بهره مند ساختن آنان از علم و حکمت ، سنت الهی است .

و کذلک نجزی المحسنین

فعل مضارع «نجزی» در عبارت «کذلک نجزی المحسنین» حاکی از استمرار است ، و در برداشت از آن به سنت تعبیر شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 80 - 1

1 - پاداش به احسان گران و نیکوکاران ، سنت خداوند است .

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 233

15 - صفات - 37 - 105 - 4

4 - تضمین پاداش محسنان و نیکوکاران ، از سنت های خداوند است .

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 110 - 1

1 - پاداش به احسان گران و نیکوکاران ، سنت خداوند است .

كذالك نجزي المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 121 - 1

1 - پاداش به احسان کنندگان و نیکوکاران ، سنت خداوند است .

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 131 - 1

1 - پاداش به احسان کنندگان و نیکوکاران ، سنت خداوند است .

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - قمر - 54 - 35 - 4

4 - سنت الهی بر اعطای پاداش عالی ، به شکرگزاران و نجات ایشان از عذاب های فراگیر

كذالك نجزي من شكر

428- شخصی بودن پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- هر فرد ، دریافت کننده تمامی اعمال خویش و پاداش و کیفر آن به شکلی کامل ، در جهان آخرت

و لیوفیهم أعم لهم و هم لایظلمون

429- شرایط ازدیاد پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 58 - 16،17

16 - خداوند ، محسنان و پاکدامنان بنی اسرائیل را - در صورت رعایت آداب تعیین شده برای ورود به بیت المقدس - به

ص: 234

پاداشی افزونتر از دیگران نوید داد .

قولوا حطه نغفر لكم خطيكم و سنزید المحسنين

17 - اطاعت کنندگان دستورات خدا - در صورت نیکوکار بودن - از پاداشی افزونتر از دیگران ، بهره مند خواهند شد .

و سنزید المحسنين

430- شرایط پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 2 - 11

11- قرین بودن ایمان با عمل نیک ، شرط ثمربخشی آن است .

المؤمنين الذين يعملون الصالحات أن لهم أجرًا حسنًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 88 - 5

5- همراهی ایمان و عمل صالح ، شرط برخورداری از پاداش نیک است .

من آمن وعمل صالحًا فله جزاء الحسنی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 36 - 8

8- آمیختگی عقیده و عمل (ایمان و تقوا) ، شرط برخورداری از پاداش الهی

وإن تؤمنوا و تتقوا يؤتكم أجوركم

خداوند، ایمان و تقوا را در کنار هم زمینه دریافت پاداش قرار داده است؛ از آن جا که «ایمان»، بیشتر بر عقیده اطلاق می شود و «تقوا» در عمل تجلی می یابد، می توان به مطلب یاد شده پی برد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 29 - 44

44- آمیختگی ایمان و عمل صالح، شرط برخورداری مؤمنان از مغفرت و پاداش عظیم الهی

الذین ءامنوا و عملوا الصالحات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 32 - 2

2- نیک کرداری به همراه اجتناب از گناهان کبیره، شرط برخورداری از پاداش الهی

و یجزی الذین أحسنوا بالحسنى . الذین یجتنبون کبیر الإثم و الفوحش

ذکر «الذین یجتنبون ..» _ به دنبال «الذین أحسنوا» _ می تواند بیانگر شرط دوم برای بهره مندی انسان، از پاداش الهی باشد.

ص: 235

431- شرایط پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 3 - 12

12_ برخوردار شدن از پاداش های الهی در آخرت ، منوط به یکتاپرستی ، پرهیز از شرک ، پذیرش رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و استغفار از گناهان است .

أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ . . . يَوْمَ كُلِّ ذِي فَضْلٍ فَضْلُهُ

استفاده برداشت فوق از آیه ، بر اساس این احتمال است که: جمله «يَوْمَ . . .» بیانگر پاداش اخروی باشد. وجود «إِلَى أَجَلٍ» در جمله قبل و نبود آن در این جمله ، می تواند مؤید این احتمال باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 6

6_ ایمان و ملازمت بر تقوا شرط بهره مندی از پاداش های اخروی است .

و لأَجْرِ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا وَ كَانُوا يُتَّقُونَ

«کان» و مانند آن همراه مضارع حکایت از استمرار در زمان گذشته دارد. ملازمت به تقوا در برداشت فوق ، از نکته یاد شده استفاده گردیده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 80 - 9

9- همراهی ایمان و عمل صالح ، از شرایط بهره‌وری از ثواب اخروی است .

ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنِ ءَامَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا

432- شرایط پاداش انفاق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 29 - 10

10 - اخلاص و انگیزه خدایی داشتن ، شرط انفاق مقبول و دارای پاداش

و أنفقوا ممّا رزقنهم سرّاً و علانیه

از این که عالمان خداترس، در همه حال (نهان و آشکار) انفاق می کنند، نشانگر اخلاص آنان است و خداوند از چنین انفاقی ستایش کرده و برای آن پاداش مقرر فرموده است.

433- شرایط پاداش ایمان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بروج - 85 - 11 - 2

ص: 236

2- توأم بودن ایمان و عمل صالح ، شرط پاداش آفرینی آن دو است .

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ

434- شرایط پاداش عمل صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 9 - 7

7- ثمربخشی اعمال نیک ، در پرتو پذیرش پیام وحی و گردن نهادن به آن از روی رغبت و میل

كِرْهُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ

از مفهوم آیه شریفه، مطلب بالا استفاده می شود؛ یعنی، اگر عمل همراه با کراهت و ناخشنودی نباشد؛ بلکه از روی طوع و رغبت و برای خداوند صورت گیرد، باقی مانده و ثمر خواهد داد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بروج - 85 - 11 - 2

2- توأم بودن ایمان و عمل صالح ، شرط پاداش آفرینی آن دو است .

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ

435- شرایط پاداش مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 9 - 6

6- داشتن عمل صالح ، شرط بهره مندی مؤمنان از پاداش بزرگ الهی

وَيُسَّرُّ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنْ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

436- ضامن پاداش مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - تین - 95 - 8 - 8

8 - داوری بی نظیر خداوند ، پشتوانه اجر بی پایان مؤمنان شایسته کردار

فلهم أجر غیر ممنون . . . أليس الله بأحكم الحـکمین

437- ظلم امتناع از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 237

10 - مریم - 19 - 60 - 13

13- منع از پاداش اخروی ، هرچند اندکی از آن ، ظلم است .

و لا یظلمون شیئاً

438- عجله در پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 88 - 12

12- تسريع در پاداش و تأخیر در مجازات ، امری لازم است . *

من ظلم فسوف نعذبه .. من ءامن ... فله جزاء الحسنی

ذکر «سوف نعذبه» با أدات استقبال، در قبال «فله جزاء الحسنی» به صورت قطعی و بدون أدات استقبال، می تواند اشاره به برداشت فوق باشد.

439- عدالت در پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 11

11 - عدل الهی ، در رسیدگی به اعمال انسان ها و پاداش دهی به ایشان

لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 11

11 - عدل الهی در رسیدگی به اعمال انسان ها و پاداش دهی به آنان

لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 3

3_ آگاهی کامل خداوند به ناچیزترین اعمال ، تضمین کننده عدالت در مجازات ها و پاداش های الهی

كان الله بهم عليماً. ان الله لا يظلم مثقال ذره

ظاهراً جمله «ان الله . . .»، نتیجه ای است مترتب بر آگاهی خداوند. یعنی چون خداوند آگاه به تمامی جهات است، ظلم نمی کند. زیرا از ریشه های ظلم، جهل است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 124 - 3،8

3_ زنان و مردان ، همسان در بهره مندی از پاداش ایمان و عمل صالح خویش

و من يعمل من الصلحت من ذكر او انثى و هو مؤمن فأولئك يدخلون الجنة

ص: 238

8_ در نظام جزا و پاداش الهی کمترین ستمی راه ندارد .

من يعمل سوءاً یجز به . . . فأولئك یدخلون الجنة و لا یظلمون نقیراً

«نقیر» به فرو رفته گی در هسته خرما گفته می شود و کنایه از چیز اندک و حقیر است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 60 - 14

14_ تأمین کمترین هزینه جهاد ، در پی دارنده پاداش عادلانه الهی

و ما تنفقوا من شیء فی سبیل اللّٰه یوفّٰ لیکم و أنتم لا تظلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 3 - 13

13_ عدالت خداوند در پاداش دهی

و یؤت کل ذی فضل فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 71 - 15، 14

14- کمترین ظلم و بی عدالتی در محاسبه اعمال و نیز در پاداش اخروی سعادت‌مندان وجود ندارد .

فمن أوتیٰ کتبه بیمینه . . . و لا یظلمون فتیلاً

15- توجه به حاکمیت عدل بر نظام کیفر و پاداش اخروی ، گرایش دهنده انسان ها به انجام اعمال و رفتار خوب و دارای پاداش

فمن أوتیٰ کتبه بیمینه . . . و لا یظلمون فتیلاً

از اینکه خداوند، نظام پاداش دهی خود را در قیامت، برای مردم تشریح می کند، می تواند به منظور تشویق انسانها به انجام اعمالی باشد که پاداش الهی را در پی دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 112 - 5

5- پاداش اعمال در قیامت ، عادلانه و به دور از هرگونه نقص و کاستی است .

و من يعمل . . . فلا يخاف ظلماً ولا هضماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 70 - 3،2

2- تناسب و مطابقت کامل کیفر و پاداش الهی ، با رفتار و کردار بندگان

و وقیت کلّ نفس ما عملت

حذف مضاف در «ماعملت» _ که در اصل «جزاء ماعملت» است _ می تواند گویای این نکته باشد که جزای الهی، آن چنان با رفتار بندگان تناسب و مطابقت دارد که گویا، آنچه داده می شود خود عمل است نه جزای آن.

3- پاداش و کیفر مطابق و متناسب با رفتار ، پاداش و کیفری است عادلانه و به حق .

و هم لا یظلمون . و وقیت کلّ نفس ما عملت

ص: 239

برداشت یاد شده از آن جا است که آیه شریفه، به منزله بیان برای جمله «و هم لایظلمون» می باشد؛ یعنی، ظلم نشدن در حق بندگان به این خاطر است که هر کسی مطابق آنچه انجام داده، جزا خواهد دید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 46 - 5

5 - عدالت در نظام مجازات و پاداش ، از شؤون ربوبیت الهی است .

و ما ربك بظلمٍم للعبید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 13 - 4,5

4 - در دیدگاه مؤمنان جن ، ایمان آوردن بندگان به ربوبیت خدای یکتا ، از نقصان حق خویش و یا ستم شدن در مجازات ، بیم نداشته و در امان اند .

فمن یؤمن برّبه فلا یخاف بخسًا و لا رهقًا

«رَهَقٌ» در معانی «سفاهت»، «گناه»، «کذب» و «ظلم» به کار می رود؛ ولی در این آیه معنای اخیر مراد است.

5 - پاداش مؤمنان ، عادلانه و بی کم و کاست داده می شود .

فمن یؤمن برّبه فلا یخاف بخسًا و لا رهقًا

440- عدالت در پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 4 - 12

12 - کیفر و پاداش الهی در قیامت ، بر پایه قسط و عدل است

ثم یعیده لیجزی . . . بالقسط

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 70 - 1

1 - هرکس جزای اعمال خویش را در قیامت به طور کامل و بی کم و کاست ، دریافت خواهد کرد .

و وقیت کل نفس ما عملت

«توفیه» (مصدر «وقیت») به معنای دادن کامل و بی کم و کاست چیزی است.

441- عظمت پاداش مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 7 - 3

3 - پاداش الهی به مؤمنان ، بسی بزرگ است .

والذین ءامنوا و عملوا الصالحات لهم مغفرة و أجر كبير

ص: 240

442- عمومیت پاداش احسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 60 - 7

7 - « علی بن سالم ، قال سمعت أبا عبد الله (ع) يقول : . . . قول الله تعالى « هل جزاء الإحسان إلا الإحسان » جرت في الكافر و المؤمن و البرّ و الفاجر و من صنع إليه معروف فعليه أن يكافىء به . . . »

علی بن سالم گوید: از امام صادق(ع) شنیدم که می فرمود: . . . قول خدای تعالی «هل جزاء الإحسان إلا الإحسان» درباره کافر و مؤمن، نیکوکار و بدکار جاری است. هر کس برای او کار نیکی انجام شود، بر او [لازم] است با نیکی آن را جبران کند».

443- عمومیت پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 17 - 1

1 - نظام پاداش و کیفر الهی در قیامت ، فراگیر همه انسان ها و شامل تمامی حرکات انسان ها است .

اليوم تجزى كلّ نفس بما كسبت

«ما» در «بما کسبت» موصول بوده و افاده کننده معنای جنس است. بنابراین «ما کسبت»؛ یعنی، هر آنچه که بشر انجام داده و هر حرکتی که از خود نشان دهد.

444- عوامل ازدیاد پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 117 - 4

4_ سختی و دشواری عمل نیک ، معیاری در ارزش گذاری آن بوده و موجب افزونی ثواب و پاداش است .

لقد تاب الله على النبي . . . اتبعوه في ساعه العسره

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 121 - 6

6_ استمرار و مداومت بر انجام عمل نیک ، افزون کننده پاداش آن عمل است .

ليجزيهم الله أحسن ما كانوا يعملون

به کارگیری فعل مضارع همراه با «کان» (كانوا يعملون) بیانگر برداشت فوق است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 3 - 11

11_ هر کس دارای اعمال صالح بیشتری باشد ، از ناحیه خداوند پاداش افزون تری دریافت خواهد کرد .

ص: 241

و یؤت کل ذی فضل فضله

مقصود از «فضل» عمل خیر افزون بر دیگران است و ضمیر در «فضله» به «کل» باز می گردد.

445- عوامل از دیاد پاداش عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 20 - 2

2- آخرت گرایی ، موجب افزایش آثار و برکات عمل انسان است .

من کان یرید حرث الآخره نزد له فی حرثه

446- عوامل پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 51 - 10

10- کیفر و پاداش الهی تنها در برابر مکتسبات و اعمال ارادی انسان است ، نه در مقابل امور ذاتی و فطری

لیجزی الله کلّ نفس ما کسبت

تصریح به اینکه کیفر و پاداش الهی در برابر کسب و تلاش خود انسان است (ما کسبت)، می تواند بیانگر مطلب فوق باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 96 - 6

6- پایبندی به تعهدات و پیمان ها ، موجب برخورداری از پاداش های برتر الهی است .

و لاتشتروا بعهد الله ثمنًا قليلاً .. ولنجزینّ الذین صبروا أجرهم بأحسن ما کانوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 97 - 7

7- خداوند ، پاداش دهنده مؤمنان نیک کردار بر اساس بهترین عمل آنان

من عمل صـلحًا .. و هو مؤمن ... ولنجزیّهم أجرهم بأحسن ما کانوا یعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 15 - 12

12 - پاداش دیدن و به کیفر رسیدن انسان ها ، محصول کردار و تلاش خود آنها است .

لتجزی کلّ نفس بما تسعى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 73 - 9

9 - حفظ و نکوداشت امانت الهی پاداش دارد و تزیین آن عذاب آور است .

ص: 242

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ .. لِيَعْدِبَ اللَّهُ الْمُنْفِقِينَ ... وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 135 - 5

5- انتساب به خوبان (چونان پیامبران) ، هیچ تأثیری در سرنوشت اخروی و کیفر و پاداش الهی ندارد .

إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ . إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 39 - 1

1 - تلاش و سعی انسان ، تنها ضامن دسترسی او به پاداش الهی

وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 41 - 7

7 - مبتنی بودن جزای الهی بر عملکرد خود انسان ، پیام مشترک تمامی پیامبران

أَمْ لَمْ يَنْبَأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى . وَإِبْرَاهِيمَ ... وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ... ثُمَّ

از ارتباط آیات شریفه، مطلب بالا استفاده می شود.

447- عوامل پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 51 - 6

6- رفتار انسان و استحقاق وی برای کیفر و پاداش ، اساس و مبنای جزای الهی در آخرت است .

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ

از اینکه خداوند در پاداش و کیفر مسأله کسب و تلاش انسان را مطرح ساخت (ما کسبت)، استفاده می شود که همین اساس پاداش و کیفر آدمیان است نه چیز دیگر.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 97 - 8

8- نقش اساسی و محوری عمل صالح، در دستیابی به سعادت و پاداش اخروی

من عمل صالحاً... و هو مؤمن... ولنجزیٰ لهم أجرهم بأحسن ما كانوا يعملون

برداشت فوق، به خاطر این است که در آغاز آیه اثربخشی عمل، مشروط به ایمان شده است (من عمل صالحاً... و هو مؤمن) در عین حال در پایان آیه پاداش اخروی تنها منوط به عمل دانسته شده و از ایمان سخن به میان نیامده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 15 - 14

ص: 243

14 - سعی و تلاش آدمی در عبادت و نماز، در پی دارنده پاداش حتمی در قیامت است.

فاعبدنی و اقم الصلوه... لتجزی کلّ نفس بما تسعی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 126 - 10

10 - پاداش و کیفر انسان در قیامت، برخاسته از کردار دنیوی او است.

فنسیتها... الیوم تنسی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 17 - 2,3

2 - کیفر و پاداش الهی در قیامت، معلول چگونگی رفتار خوب و بد انسان ها است.

الیوم تجزی کلّ نفس بما کسبت

«باء» در «بما کسبت» برای سببیت است؛ یعنی، «تجزی بسبب ما کسبت و جزاء مناسباً لما کسبت».

3 - رفتار انسان و استحقاق وی برای کیفر و پاداش، اساس و مبنای جزای الهی در آخرت

الیوم تجزی کلّ نفس بما کسبت

از این که خداوند در پاداش و کیفر، مسأله کسب و تلاش انسان را مطرح ساخته است (بما کسبت) استفاده می شود که همین اساس پاداش و کیفر آدمیان است؛ نه چیز دیگر.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - زلزله - 99 - 6 - 6

6 - پاداش ها و کیفر های آخرت، چیزی جز کردار انسان نیست.

یصدر الناس أشتاتاً لیروا أعم لهم

448- عوامل پاداش مضاعف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - دوستی عترت پیامبر (صلی الله علیه و آله)، موجب بهره مندی مؤمنان از پاداش مضاعف الهی

إلا المودة فی القربی و من یقترب حسنه نزد له فیها حسناً

مراد از «من» در «من یقترب حسنه» به قرینه ذکر آن پس از «إلا المودة فی القربی» مؤمنان دوستدار عترت هستند. گفتنی است که در برداشت یاد شده مراد از «نزد له فیها حسناً» - طبق نظر عده ای از مفسران - افزایش پاداش الهی در نظر گرفته شده است.

449- عوامل محرومیت از پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 244

13 - آدمی با اعمال، خویش خود را محروم از خیر و ثواب می سازد و به ورطه هلاکت و تباهی می اندازد.

آن تبسل نفس بما کسبت

«بسل» به معنی منع و حبس است و نتیجه آن هلاکت و تباهی است. در لسان العرب آمده است: «أبسلت فلانا إذا أسلمته للهلكه».

16 - بازیچه قرار دادن دین موجب تباهی و محرومیت از خیر و ثواب می شود.

و ذر الذین اتخذوا دینهم لعبا و لهوا . . . و ذکر به أن تبسل نفس

در آیه قبل سخن از بازیگری با دین بود و جمله «ذکر به . . .» در مقام هشدار و بیان نتیجه کار آنان است.

450- غفلت از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 32 - 1

1 - سرزنش شدن تکذیب گران و کافران جن و انس از سوی خداوند، به خاطر بی توجهی آنان به موضوع حسابرسی اعمال خلق در قیامت و کیفر و پاداش الهی در آن

سنفرغ لکم ایة الثقلان . فبأیء الآء ربکما تکذبان

استفهام در «فبأیء الآء» توییحی است و تشبیه آمدن «کما» و «تکذبان» به خاطر توجه خطاب به جن و انس است.

451- فرجام غفلت از پاداش عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 16 - 9

9 - تباهی و هلاکت، فرجام بی توجهی به آخرت و بی اعتنائی به جزای اعمال است.

فلایصدنک عنها . . . فتردی

«تردی» از «ردی» به معنای هلاکت مشتق است و پی آمد شبهه افکنی های منکران معاد را بیان می کند.

452- فلسفه پاداش اخروی

6_ گذر از موقف های قیامت (حسابرسی ، کیفر ، پاداش و ...) غرض از گردآوری همگان در صحنه قیامت است .

ذلک یوم مجموع له الناس

برداشت فوق ، مبتنی براین نکته است که «لام» در «له» برای بیان غایت و غرض باشد. بر این اساس مفاد جمله «ذلک یوم...» چنین می شود: روز قیامت روزی است که خداوند ، همگان را برای گذر از موقفهای آن روز گردآوری می کند.

ص: 245

453- فلسفه پاداش خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 32 - 16

16_ جلوگیری از تکرار رخدادی همچون کشته شدن هابیل ، فلسفه تعلق پاداش های عظیم خداوند بر پاسداری از جان انسانها

من اجل ذلک کتبنا .. و من احياها فکانما احيا الناس جميعاً

454- قانونمندی پاداش عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 20 - 10

10 - بهره مندی انسان از نتیجه اعمال و تلاش های خویش ، قانون و مشیتی الهی است .

من کان .. نزد له فی حرثه و من کان ... نؤته منها

لحن آیه و انتساب فعل های «نزد» و «نؤته» به خداوند، حکایت از تدبیر، برنامه ریزی و مشیت او دارد که در آیه قبل تحت عنوان «یرزق من یشاء» آمده است.

455- مبانی پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنکبوت - 29 - 7 - 9

9 - عمل انسان ها ، مبنای پاداش دهی خدا است .

ولنجزینهم أحسن الذی کانوا یعملون

456- مجریان پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 38 - 3

3 - روح و فرشتگان ، کارگزاران رسیدگی به کیفر و پاداش بندگان در قیامت

صفّ بستن «روح» و «ملائکه»، حاکی از آمادگی آنان برای اجرای دستورات است. به قرینه آیات پیشین _ که سخن از کیفر و پاداش بندگان بود _ محدوده مأموریت آنان، رسیدگی به امور بهشتیان و دوزخیان است.

457- محدودیت پاداش در دنیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 15 - 11

11 - دنیا، فاقد گنجایش و امکانات لازم برای جزای اعمال آدمیان است.

الساعة آتیه .. لتجزى كل نفس بما تسعى

ضرورت برپایی قیامت برای تحقق جزا، اشاره به این نکته دارد که ظرف دنیا گنجایش جزا دادن به تلاش های خوب و بد را ندارد، لذا روز دیگر و شرایط دیگری باید فراهم گردد تا «جزا» بتواند تحقق یابد.

458- محرومان از پاداش خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 95 - 14

14 _ مؤمنانی که بازماندشان از جهاد موجب خسارتی به جبهه مؤمنان شود، مشمول پاداش الهی نیستند.

لايستوى القاعدون من المؤمنين غير اولى الضرر .. كلاً وعد الله الحسنی

برداشت فوق بر این اساس است که «ضرر» به معنای زیان رسانی باشد؛ چنانچه در لسان العرب در معنای «لا ضرر» آمده است: ای لا یضر الرجل اخاه. و با توجه به اینکه «غیر» صفت «القاعدون» است، معنای جمله چنین می شود: بازماندگان از جنگ در صورتی که عدم حضورشان موجب ضرر به جبهه مسلمانان نگردد، از اجر و پاداش الهی بهره مند خواهند بود.

459- محرومیت از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 18 - 10

10- « عن ابن عباس أن النبي (صلى الله عليه وآله) قال : معنى الآية من كان يريد ثواب الدنيا بعمله الذى افترضه الله عليه لا يريد به وجه الله والدار الآخرة عجل له فيها ما يشاء الله من عرض الدنيا وليس له ثواب فى الآخرة و ذلك ان الله سبحانه و تعالى يؤتیه ذلك لیستعین به على الطاعة فیستعمله فى معصیه الله فیعاقبه الله علیه ;

از ابن عباس روایت شده است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: معنای آیه «من كان يريد ثواب الدنيا بعمله الذى افترضه الله عليه لا يريد به وجه الله والدار الآخرة عجل له فيها ما يشاء الله من عرض الدنيا وليس له ثواب فى الآخرة و ذلك ان الله سبحانه و تعالى يؤتیه ذلك لیستعین به على الطاعة فیستعمله فى معصیه الله فیعاقبه الله علیه ;

کند، در دنیا آنچه را که خداوند بخواهد از نعمتهای دنیوی به او داده می شود و برای او در آخرت پاداشی نیست؛ چون خداوند _ سبحانه و تعالی _ آن را به او داده است تا در طریق طاعت کمکش کند؛ ولی او در معصیت خداوند آن را به کار می بندد. پس خداوند او را به خاطر این کار عذاب می کند».

460- محسنان و پاداش دنیوی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 3

ص: 247

3_ تنگنای حیات دنیا و گنجایش محدود آن ، نمی تواند ظرفی مناسب برای تأمین پاداش نیکوکاران باشد .

و لانضیع أجر المحسنین. و لأجر الآخره خیر للذین ... و كانوا یتقون

461- محل پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 2 - 7

7- دنیا، عرصه آزمایش انسان ها و آخرت، جایگاه پاداش و جایزه است .

لیلوکم ائکم احسن عملاً

روشن است که برای هر آزمایش و مسابقه ای، پاداش و جایزه ای مقرر شده است و چون آزمایش و مسابقه بشر در تمام دوران حیات دنیوی است؛ بنابراین پاداش و جایزه او نیز باید در ظرف حیات دیگری مقرر شده باشد و این حقیقت در بینش الهی، در آخرت محقق خواهد شد. گفتنی است اگر مقصود از «حیات» در این آیه حیات اخروی باشد؛ مؤید دیگری برای اثبات مطلب یاد شده است.

462- مراتب پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 155 - 12

12 - مؤمنانی که بر دشواری ها و سختی های راه ایمان صبر کنند ، از پاداشی گرانقدر برخوردار خواهند شد .

و بشر الصبرین

نیابردن متعلق بشارت و مشخص نکردن مزدگانی صابران، به فخامت و ارجمندی آن اشاره دارد. (اقتباس از المیزان).

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 172 - 4

4_ پاداش بزرگ الهی برای اجابت کنندگان دعوت خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) به نبردی دیگر در عین تحمّل جراحت نبرد احد ، مشروط به احسان و تقوای آنان است .

الذین استجابوا .. للذین احسنوا منهم و اتقوا اجر عظیم

مفسران برآند که نبرد پیشین که مسلمانان در آن جراحتها دیدند، همان نبرد احد است. به دلیل وقوع این آیه پس از بیان نبرد احد و اینکه

سخن از قرح به میان آورده است ؛ چنانچه درباره نبرد احد نیز فرموده بود: «ان یمسسکم قرح».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 179 - 24

24_ پاداش بزرگ از آن مؤمنان تقوایپشه

و ان تؤمنوا و تتقوا فلکم اجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 248

8_ خداوند با لطف و تفضل خویش ، هر عمل نیکی را پاداشی عظیم عطا خواهد کرد .

و ان تک حسنه یضاعفها و یؤت من لدنه اجراً عظیماً

لطف و تفضل از کلمه «من لدنه» استفاده شده است.

10_ ایمان و انفاق ، حسنه ای است که ، هر چند اندک باشد ، پاداش عظیم الهی را در پی خواهد داشت .

ماذا علیهم لو امنوا باللّٰه و الیوم الآخر و انفقوا .. و ان تک حسنه یضاعفها و یؤ

از مصادیق مورد نظر برای حسنه ، به دلیل آیه قبل ، ایمان و انفاق است.

12_ توجه به آگاهی خداوند بر کوچکترین انفاق ، و پاداش عظیم خداوند به انفاقگران ، درمان بخل و ترک احسان

و انفقوا .. و کان اللّٰه بهم علیماً. انّ اللّٰه لا یظلم مثقال ذره و ان تک حسنه

13_ پاداش عظیم خداوند ، جبران کننده خسارت های انفاق کنندگان

و ماذا علیهم لو .. انفقوا ... و ان تک حسنه یضاعفها و یؤت من لدنه اجراً عظیماً

جمله «یضاعفها و یؤت من لدنه اجراً عظیماً» می تواند پاسخی باشد به این توهم که انفاق ، موجب خسارت مالی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 67 - 1،2،3،4

1_ ارجاع داوری به پیامبر (صلی الله علیه و آله) و دلتنگ نشدن از حکم و قضاوت وی ، در پی دارنده پاداش بزرگ خداوند

فلا وربک .. اذا لآتیناهم من لدنا اجراً عظیماً

برداشت فوق بر این مبناست که مراد از «ما یوعظون» همان مسائلی باشد که در آیه 65 مطرح شده است.

2_ پاداش بزرگ الهی ، پیامد تسلیم همه جانبه در برابر احکام خداوند و عمل به مواعظ او

و یسلموا تسلیماً .. و لو ائتهم فعلوا ما یوعظون به ... و اذا لآتیناهم من لدنا

3_ جانبازی و هجرت (تحمل مشکلات و فداکاری در راه خدا) ، موجب اجر بزرگ الهی *

و لو ائتهم فعلوا ما یوعظون به .. و اذا لآتیناهم من لدنا اجراً عظیماً

بنابر اینکه مراد از «ما یوعظون»، همان جهاد و هجرت باشد که در آیه قبل مطرح شد.

4_ ثابت قدمان در ایمان ، بهره مند از پاداش بزرگ و ویژه خداوند

اشد تثبیتاً. و اذا لأتیناهم من لدنا اجراً عظیماً

در برداشت فوق، «اذا لأتیناهم . . .»، نتیجه «اشد تثبیتاً» گرفته شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 74 - 10

10_ مجاهدان در راه خدا ، بهره مند از پاداش بزرگ الهی ، چه کشته شوند و چه پیروز .

و من یقاتل فی سبیل اللّٰه فیقتل او یغلب فسوف نؤتیه اجراً عظیماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 95 - 15

15_ خداوند ، مجاهدان را با اعطای مقامی بلند و پاداش بزرگ ، بر بازنشستگان از جهاد برتری داده است .

فضّل اللّٰه المجاهدین باموالهم و انفسهم علی القاعدین درجه . . . و فضّل اللّٰه المجا

«اجراً عظیماً»، مفعولٌ به برای «فضّل» است و در «فضّل»، معنای عطا کردن تضمین شده است.

ص: 249

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 96 - 3, 2, 1

1_ پاداش های الهی ، دارای مراتب و درجات

فضّل الله .. اجراً عظيماً. درجات منه

2_ درجه ها و منزلت های اعطایی خداوند ، اجر بزرگ مجاهدان در راه او

فضّل الله المجاهدين على القاعدين اجراً عظيماً. درجات منه

3_ آموزش و رحمت خاص خداوند نسبت به مجاهدان ، اجر بزرگ آنان

فضّل الله المجاهدين على القاعدين اجراً عظيماً. درجات منه و مغفره و رحمه

«مغفره» و «رحمه»، عطف بیان برای «اجراً عظيماً» است. و نکره آوردن کلمه «مغفره» و «رحمه» دلالت بر مغفرت و رحمتی خاص دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 114 - 10, 9, 8, 5, 7

5_ بهره مندی از پاداش بزرگ الهی در گرو انجام اعمال نیک به انگیزه جلب رضایت خداست .

و من يفعل ذلك ابتغاء مرضات الله فسوف نؤتيه اجراً عظيماً

7_ نجوا ها و مذاکرات محرمانه برای دعوت مردم به کار های نیک ، موجب پاداش بزرگ الهی

من نجويهم ... و من يفعل ذلك ابتغاء مرضات الله فسوف نؤتيه اجراً عظيماً

8_ دعوت کنندگان مردم به دستگیری از مستمندان ، بهره مند از پاداش عظیم الهی

الا من امر بصدقه .. فسوف نؤتيه اجراً عظيماً

9_ فراخوانی مردم به همزیستی مسالمت آمیز ، دارای پاداشی عظیم الهی

الا من امر بصدقه او معروف او اصلح بين الناس .. نؤتيه اجراً عظيماً

10_ پاداش های الهی دارای درجات متفاوت و متناسب با انگیزه ها و رفتار آدمیان

و من يفعل ذلك ابتغاء مرضات الله فسوف نؤتيه اجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 146 - 9،10،11،12

9_ وعده خداوند به برخورداری مؤمنان ، از پاداشی بس بزرگ

و سوف یؤت الله المؤمنین أجراً عظيماً

10_ منافقان تائب ، بهره مند از پاداش بزرگ خدا خواهند بود .

فأولئك مع المؤمنین و سوف یؤت الله المؤمنین أجراً عظيماً

11_ پاداش الهی ، دارای مراتبی مختلف است .

و سوف یؤت الله المؤمنین أجراً عظيماً

12_ وعده پاداش بزرگ ، و تهدید به دوزخ ، از روش های قرآن برای ترغیب مردم به ایمان و دوری از کفر و نفاق

إنّ المنفقین فی الدرک . . . و سوف یؤت الله المؤمنین أجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 250

12 _ مؤمنان به خدا، قیامت و قرآن، بر پادارندگان نماز و پرداخت کنندگان زکات، از پاداش بزرگ الهی، برخوردار خواهند شد.

أولئك سنؤتيهم أجراً عظيماً

14 _ ایمان، آنگاه در بهره مندی از پاداش بزرگ الهی کارساز است که توأم با عمل باشد.

والمقيمین الصلوة... و المؤمنون بالله و الیوم الآخر أولئك سنؤتيهم أجراً عظيماً

15 _ بهره مندی عالمان از پاداش های بزرگ الهی در گرو ایمان و انجام اعمال صالح

لكن الرسخون... و المؤمنون بالله و الیوم الآخر أولئك سنؤتيهم أجراً عظيماً

18 _ پاداش های الهی دارای درجات و مراتب

أولئك سنؤتيهم أجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 173 - 1

1 _ مؤمنان دارای عمل صالح، برخوردار از اجر کامل و فضل خداوند در قیامت

فاما الذين ءامنوا و عملوا الصلحة فيوفيههم أجورهم و يزيدهم من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 9 - 2،5

2 _ همراهی ایمان و عمل صالح، زمینه جلب مغفرت و دستیابی به پاداش بزرگ الهی

وعد الله الذين ءامنوا و عملوا الصلحة لهم مغفرة و اجر عظیم

5 _ پاداش های الهی، دارای مراتب است. *

و اجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 32 - 13،16

13 _ تضمین پاداش عظیم در برابر حفظ جان هر انسان ، نویدی از جانب خداوند بر بنی اسرائیل

کتبنا علی بنی اسرائیل . . . من احیایها فکانما احیا الناس جمیعاً

همسنگی حفظ حیات یک انسان با تمامی انسانها، می تواند کنایه از پاداش عظیم باشد.

16 _ جلوگیری از تکرار رخدادی همچون کشته شدن هاییل ، فلسفه تعلق پاداش های عظیم خداوند بر پاسداری از جان انسانها

من اجل ذلک کتبنا . . . و من احیایها فکانما احیا الناس جمیعاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 161 - 16، 17، 14

14 _ خداوند محسنان بنی اسرائیل را در صورت رعایت آداب تعیین شده برای ورود به بیت المقدس ، به پاداشی افزونتر از احسانشان نوید داد .

سنزید المحسنین

ص: 251

16_ خداوند نیکوکاران بنی اسرائیل را در صورت اطاعت از فرمان های الهی ، علاوه بر بخشایش گناهان ، به پاداش افزونتر نوید داد .

سنزید المحسنين

در برداشت فوق محسنان مقابل گناهکاران قرار داده نشده، بلکه به معنای لغوی آن (نیکوکاران) گرفته شده است. بر این مبنا آیه شریفه ناظر به تقسیم بنی اسرائیل به دو گروه گنهکار و پاکدامن نیست، بلکه آنان را به دو گروه محسنان و غیر محسنان تقسیم کرده است. جمله «نغفر لکم ...» می رساند که خدا گناه همگان _ چه محسن و چه غیر محسن _ را خواهد بخشید، ولی به نیکوکاران پاداشی افزونتر عنایت خواهد کرد.

17_ اطاعت کنندگان از دستور های خدا در صورت نیکوکار بودن از پاداشی بیش از دیگر مطیعان بهره مند خواهند شد .

سنزید المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 22 - 4,5,6

4_ پاداش خداوند به مؤمنان مهاجر و مجاهد ، پاداشی بزرگ است .

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا ... إن الله عنده أجر عظیم

5_ اجر و پاداش بزرگ ، تنها در نزد خداست .

إن الله عنده أجر عظیم

تقدیم «عنده» بر «أجر عظیم» می تواند برای افاده حصر باشد.

6_ مؤمنان مهاجر و مجاهد ، علاوه بر بهره مندی از رحمت و رضوان الهی و بهشت ، از پاداشی ویژه و بزرگ در پیشگاه خداوند برخوردارند .

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا ... و جنت ... إن الله عنده أجر عظیم

قرار گرفتن جمله «إن الله عنده أجر عظیم» _ که دارای معنایی عام و کلی است _ پس از ذکر پاداشهای گوناگون مؤمنان مهاجر و مجاهد، می تواند گویای برداشت فوق باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 117 - 3

3_ استوار ماندن بر حق و پایداری بر ایمان ، در تنگنا ها و شرایط دشوار ، دارای ارزشی والا و پاداشی ویژه

لقد تاب الله على النبي و... الذين اتبعوه في ساعه العسره

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

7 - توبه - 9 - 121 - 5

5_ جهاد و تحمل هزينه های جنگ ، دارای بهترين پاداش در پيشگاه خداوند

ليجزيههم الله أحسن ما كانوا يعملون

برداشت فوق بر اين اساس است كه «أحسن» مفعول دوم برای «يجزى» باشد؛ يعنى، خداوند نيكوترين پاداش عمل را به مجاهدان خواهد داد.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

8 - هود - 11 - 11 - 11، 10

ص: 252

10_ صابران دارای اعمال صالح ، از پاداش بزرگ الهی (بهشت) برخوردار خواهند شد .

أولئك لهم مغفرة وأجر كبير

بنا به گفته گروهی از مفسران ، مراد از «أجر كبير» بهشت و موهبت‌های اخروی است.

11_ دستیابی به پاداش بزرگ الهی (بهشت) در گرو بخشوده شدن گناهان است .

أولئك لهم مغفرة وأجر كبير

تقدیم ذکری «مغفرت» بر «أجر كبير» می تواند اشاره به این باشد که: رسیدن به پاداش بزرگ الهی و ورود به بهشت ، در گرو آمرزش گناهان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 41 - 10، 1

1- خداوند ، به مسلمانهایی که مورد ستم واقع شده و به خاطر او هجرت کردند ، جایگاه و مکانی شایسته در دنیا و پاداشی بس بزرگ تر در آخرت عطا می کند .

و الذين هاجروا في الله من بعد ما ظلموا لنبوتهم في الدنيا حسنة و لأجر الآخرة أ

«فی» در «فی الله» به معنای «لام» و برای تعلیل است. بنابراین معنای عبارت «هجرت برای کسب رضای خداوند» است.

10- پاداش اخروی هجرت در راه خدا ، بسی برتر از پاداش دنیوی آن است .

و الذين هاجروا في الله من بعد ما ظلموا لنبوتهم في الدنيا حسنة و لأجر الآخرة أ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 96 - 4

4- هر عمل نیک ، دارای مراتب مختلف در نیکی و پاداش های گوناگون و متناسب است .

و لنجزينّ الذين صبروا أجرهم بأحسن ما كانوا يعملون

اینکه خداوند اعمال صابران را به بهترین نوع عمل پاداش می دهد، نشانگر آن است که هر عمل نیک دارای انواع و مراتب مختلفی است که خداوند در مقام جزا، بهترین نوع آنها را ملاک قرار داده و به صابران عطا می فرماید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- مؤمنانی که همواره به کردار نیک مشغولند ، از پاداشی بزرگ برخوردارند .

و يبشر المؤمنين الذين يعملون الصالحات أن لهم أجرًا كبيرًا

6- داشتن عمل صالح ، شرط بهره مندی مؤمنان از پاداش بزرگ الهی

و يبشر المؤمنين الذين يعملون الصالحات أن لهم أجرًا كبيرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 38 - 10، 2، 1

1 - اعمال خوب مردمانی که همواره به یاد خدا هستند ، در پی دارنده پاداشی از نوع پاداش بهترین عمل ها از سوی خداوند

رجال ... ليجزيهم الله أحسن ما عملوا

2 - مردمانی که همواره به یاد خدا هستند ، از بهترین و بالاترین پاداش های الهی برخوردار خواهند بود .

رجال لاتلهيهم تجره ولا يبيع عن ذكر الله ... ليجزيهم الله أحسن ما عملوا

ص: 253

برداشت یاد شده، مبتنی بر این نکته است که کلمه «جزاء» پیش از «أحسن»، در تقدیر و مفعول دوم برای «لیجزی» باشد.

10 - مردمانی که همواره به یاد خدا هستند، به بهترین پاداش و فضل او امیدواراند.

رجال لاتلهیهم تحره ولا یبع عن ذکر الله .. لیجزیهم الله أحسن ما عملوا و یزید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 7 - 3,4,6

3 - پاداش الهی به مؤمنان، بسی بزرگ است.

والذین ءامنوا و عملوا الصالحات لهم مغفرة و أجر کبیر

4 - سعادت و برخورداری از غفران و اجر بزرگ الهی، در گرو توأم بودن ایمان و عمل صالح است.

والذین ءامنوا و عملوا الصالحات لهم مغفرة و أجر کبیر

6 - ایمان همراه با عمل صالح، از موجبات آمرزش الهی و بهره مند شدن از اجر بزرگ خداوند

والذین ءامنوا و عملوا الصالحات لهم مغفرة و أجر کبیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 11 - 11

11 - پیامبر (صلی الله علیه و آله) مأمور بشارت دادن پیروان قرآن و خداترسان به مغفرت و اجر ارزشمند و پر ب های الهی

من أتبع الذکر و خشی الرحمن بالغیب فبشره بمغفرة و أجر کریم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 35 - 7,12,13

7 - احسان، موجب بهره مندی از پاداش بهترین عمل ها

ذلک جزاء المحسنین .. و یجزیهم أجرهم بأحسن الذی کانوا یعملون

12 - هر عمل نیکی، دارای مراتب مختلف در نیکی و پاداش های متناسب با آن است.

و یجزیهم أجرهم بأحسن الذی کانوا یعملون

این که خداوند به محسنان مطابق بهترین نوع عملشان پاداش می دهد، نشانگر آن است که هر عمل نیکی، دارای انواع و مراتب گوناگون است که خداوند در مقام جزا، بهترین نوع آن را ملاک قرار داده و به آنان عطا می کند.

13 - گذشت و چشم پوشی خداوند از گناهان بزرگ، بسی با اهمیت تر از پاداش های بزرگ او است .

لِيَكْفُرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ

از تقدم ذكری «لِيَكْفُرَ اللَّهُ...» بر «يَجْزِيَهُمْ...» می توان برداشت بالا را به دست آورد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 8 - 1

1 - مؤمنان نیک کردار، برخوردار از پاداش بی حساب و همیشگی خداوند

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

برداشت یاد شده بر این اساس است که «غیر ممنون» به معنای غیر منقطع و یا غیر قابل محاسبه باشد.

ص: 254

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 10 - 12

12 - صلح حدیبیه و فتح مکه ، پاداش بزرگ الهی به ثابت قدمان بر پیمان با پیامبر (صلی الله علیه و آله) *

و من أوفى . . . فسیؤتیه أجرًا عظیمًا

با توجه به این که پیمان یاد شده، قبل از انعقاد صلح حدیبیه صورت گرفته است؛ احتمال می رود که نوید «فسیؤتیه. . .» بر صلح حدیبیه و فتح مکه منطبق شود که پس از این پیمان رخ داده است؛ زیرا اگر آن بیعت و پایداری نبود، نوبت به چنان پیروزی هایی نمی رسید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 16 - 12

12 - جهاد در راه خدا ، دارای اجری بزرگ و ارجمند

ستدعون إلى قوم أولى بأس شديد . . . فإن تطيعوا يؤتكم الله أجرًا حسنًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 29 - 44، 43

43- وعده الهی به بهره مندی مؤمنان نیک کردار ، از مغفرت و پاداشی عظیم

وعد الله الذين ءامنوا و عملوا الصالحات منهم مغفرة و أجرًا عظیمًا

44- آمیختگی ایمان و عمل صالح ، شرط برخورداری مؤمنان از مغفرت و پاداش عظیم الهی

الذين ءامنوا و عملوا الصالحات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - حجرات - 49 - 3 - 10

10_ پاداش های الهی به مؤمنان ، دارای مراتب

أجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - پاداش کامل اعمال مؤمنان ، جلوه رحمت خاص الهی به اهل ایمان

لا یلتکم من أعمَلکم شیئاً إنَّ اللّٰهَ . . . رحیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 62 - 3

3 - مؤمنان به تناسب عملکرد خویش ، برخوردار از بهشت های متفاوت *

ولمن خاف مقام ربّه جنّتان . . . و من دونهما جنّتان

در صورتی که «دو نهما» به معنای مرتبه پایین تر باشد، احتمال می رود که دو بهشت قبل مخصوص خائفان و این دو بهشت فروتر، از آن کسانی باشد که در مرتبه پایین تر قرار دارند.

ص: 255

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 7 - 13

13 - وعده پاداش بزرگ از سوی خداوند به مؤمنان انفاقگر

فَالَّذِينَ ءَامَنُوا مِنكُمْ وَأَنفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 10 - 23

23 - پاداش الهی به مجاهدان و انفاق گران در راه خدا، بهترین و نیکوترین پاداش است.

و كَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنِي

«حسنى» (مؤنث «أحسن»)، به معنای نیکوتر است. گفتنی است که «الحسنى»، صفت برای موصوف محذوف است؛ یعنی، «و كَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْمَثُوبَةَ الْحَسَنِي».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 18 - 11

11 - خداوند، در برابر قرض الحسنه که مؤمنان به او می دهند علاوه بر باز پس دادن چند برابر آن در دنیا پاداش نفیس و گران سنگی نیز در آخرت به ایشان عطا خواهد کرد.

إِنَّ الْمَصْدَقِينَ... وَأَقْرَضُوا اللَّهَ... وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ

واژه «کریم»، در هر مورد معنایی متناسب با همان جا دارد و در این جا به معنای عظیم، نفیس و گران سنگ است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 15 - 5,6,7

5 - اجر بزرگ، در پیشگاه خداوند است.

وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

6 - رهایی از دلبستگی به اموال و اولاد و ترجیح دین داری بر وابستگی به آنها، دارای پاداش بزرگ الهی است.

و الله عنده أجر عظیم

یادآوری پاداش بزرگ الهی، پس از هشدار درباره وابستگی به اموال و اولاد خویش، بیانگر مطلب یاد شده است.

7- توجه و ایمان به پاداش بزرگ الهی برای مؤمنان، بازدارنده انسان از وابستگی به اموال و اولاد و گناه به خاطر آنها

و الله عنده أجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 17 - 12، 4

4- قرض به خدا (انفاق)، موجب بهره مندی از سود و پاداش مضاعف الهی است .

إن تقرضوا الله قرضًا حسنًا یضـ عفه لكم

12- پاداش مضاعف به انفاق گران و آمرزش آنان، جلوه تفضل و لطف ویژه خداوند به آنان است .

إن تقرضوا الله . . . یضـ عفه . . . و الله شکور حلیم

سپاس و تقدیر خداوند از انفاق گران _ با آن که سود انفاق به خود آنان باز می گردد _ نشانه تفضل و لطف ویژه الهی به انفاق گران است.

ص: 256

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - طلاق - 65 - 5 - 8,9,10

8 - کسانی که تقوا پیشه کنند ، از اجر بزرگ الهی بهره مند خواهند شد .

و من يتق الله .. يعظم له أجرًا

9 - خداترسی و تقوایبشگی ، عامل دریافت اجری بزرگ از جانب خداوند

و من يتق الله .. يعظم له أجرًا

10 - رعایت تقوا از سوی مردان و زنان مطلقه ، موجب بهره مند شدن آنان از اجر بزرگ الهی

فطلّقوهنّ لعدّتهنّ .. و من يتق الله ... يعظم له أجرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 12 - 1,2,3

1 - خداترسان ، مشمول غفران عظیم خداوند و بهره مند از پاداش بزرگ او

إنّ الذین یخشون ربّهم بالغیب لهم مغفره و أجر کبیر

تکبیر «مغفره»؛ دلالت بر تعظیم دارد.

2 - ترس از خدا - در عین پنهان بودن او از انظار - عامل جلب غفران و پاداش بزرگ الهی

إنّ الذین یخشون ربّهم بالغیب لهم مغفره و أجر کبیر

«با» در «بالغیب» یا به معنای ملبست است و یا به معنای «فی». در صورت اول «بالغیب» حال برای «ربّهم» و در صورت دوم متعلق به «یخشون» خواهد بود. گفتنی است برداشت یاد شده، مبتنی بر احتمال نخست می باشد.

3 - ترس از خدا به دور از انظار مردمان و پیراسته از ریا ، موجب جلب غفران و پاداش بزرگ او است .

إنّ الذین یخشون ربّهم بالغیب لهم مغفره و أجر کبیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 3 - 5

5 - هدایت و تبلیغ دین و تحمل سختی ها و ناگواری های برخاسته از آن ، دارای پاداشی بزرگ ، روز افزون و بی منت

وإنَّ لَكَ لِأَجْرًا غَيْرِ مَمْنُونٍ

برداشت یاد شده، به سبب این نکته تردیدناپذیر است که اجر بزرگ پیامبر(صلی الله علیه و آله)، به جهت رسالت او و تحمل سختی های آن (از جمله تحمل تهمت های ناروا همچون تهمت جنون و ..) می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انشقاق - 84 - 25 - 6

6 - خداوند ، برای مؤمنانی که عمل صالح دارند ، پاداش بزرگی قرار داده است .

لهم أجر

نکره آوردن «أجر»، بیانگر عظمت آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 20 - 11

ص: 257

11 - برخورداری از لطف و توجه خداوند ، شایسته ترین پاداش برای انفاق گرانِ باتقوا است .

الأَتقی . الذی یؤتی ماله ... إلاّ ابتغاء وجه ربّه الأعلی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - تین - 95 - 6 - 6

6 - مؤمنان دارای عمل صالح ، از پاداشی بزرگ برخوردار خواهند شد .

إلاّ الذین ءامنوا و عملوا الصّـلحـتـ فلهم أجر غیر ممنون

نکره بودن «أجر»، بر عظمت آن دلالت دارد.

463- مراتب پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 26 - 2

2_ پاداش نیکوکاران در سرای آخرت از نوع بهترین پاداشهاست .

للذین أحسنوا الحسنی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 9

9 - احسان در دنیا ، در پی دارنده پاداش نیک و بزرگ الهی در جهان آخرت

للذین أحسنوا فی هـ ذه الدنیا حسنه

برداشت بالا بر این اساس مبتنی است که «فی هـ ذه الدنیا» متعلق به «أحسنوا» و ظرف برای آن باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 34 - 7

7 - پاداش احسان کنندگان در قیامت ، پاداشی بزرگ و با عظمت است .

ذلک جزاء المحسنین

برداشت یاد شده از کاربرد «ذلک» (برای اشاره به شیء بعید)، استفاده شده است.

464- مراتب پاداش دنیوی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 7

7- پاداش احسان کنندگان در دنیا، بسیار بزرگ و توصیف ناپذیر است .

لذین أحسنوا فی هـ_ذہ الدنیا حسنه

برداشت بالا از تنوین «حسنة» _ که برای تعظیم و تقحیم است _ استفاده می شود.

ص: 258

465- مراتب پاداش های اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 7

7_ بهشت دارای مراتب، و پاداش های اخروی، دارای گونه های متکامل

جنت تجری... جنت عدن و رضون من الله أكبر

در برداشت فوق، از تمایز «جنت تجری» و «جنت عدن» از یکدیگر مراتب بهشت، و از «رضوان من الله أكبر» تفاوت کمالی نعمتهای آن استفاده شده است.

466- مراد از پاداش مضاعف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 26 - 10، 11، 9

9_ «عن ابی جعفر (ع) فی قوله «للذین احسنوا الحسنی و زیاده» فاما الحسنی، الجنة و اما الزیاده فالدنیا، ما اعطاهم الله فی الدنیا لم یحاسبهم به فی الآخرة...»؛

از امام باقر (ع) روایت شده که درباره سخن خدا که می فرماید: «برای کسانی که نیکی کرده اند، پاداشی نیکوتر و خیرتری زیاده بر آن هست» فرمود: اما پاداش نیکوتر، بهشت است و اما زیاده بر آن، عطای خدا در دنیاست. آنچه خدا در دنیا به آنان داده، در آخرت حساب آن را از ایشان نمی خواهد...».

10_ از علی (ع) روایت شده است: «الزیاده غرفه من لؤلؤه واحده لها أربعة أبواب؛

مراد از زیاده در آیه شریفه، غرفه ای است از لؤلؤ یکپارچه که چهار در دارد».

11_ از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) روایت شده است: «الذین احسنوا» أهل التوحید و «الحسنی» الجنة و «الزیاده» النظر إلی وجه الله؛

مراد از «کسانی که نیکی کرده اند، اهل توحید می باشد و «حسنی» بهشت و «زیاده» نظر به وجه الله است».

467- مستحقان پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 29 - 7

7_ مبلغان معارف دین ، مستحق پاداشند و پاداش دهندہ ایشان ، خداوند است .

إن أجرى إلاّ على الله

468- مضمولان پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 259

45- از میان اصحاب پیامبر (صلی الله علیه و آله)، تنها پایداران بر طریق ایمان و عمل نیک، برخوردار از مغفرت و پاداش عظیم الهی اند.

وعد الله الذين آمنوا و عملوا الصالحات منهم مغفرة و أجرًا عظيمًا

در صورتی که «من» در «منهم» برای تبعیض باشد؛ از آیه شریفه استفاده می شود که از میان کسانی که همراه پیامبرند، تنها بخشی از آنان _ که اهل ایمان و عمل صالح بوده و بر این وصف پایدار می باشند _ از مغفرت و اجر الهی برخوردارند.

469- مکان پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 15 - 10

10 - دنیا، محل تلاش و آخرت جای کیفر و پاداش و مواجه شدن با نتیجه تلاش است.

إنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ .. لتجزى كلَّ نفس بما تسعى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 25 - 7

7 - جهان آخرت، جهان کیفر و پاداش است.

يومئذ يوفّيهم الله دينهم الحقّ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 31 - 10

10 - «عن زيدبن وهب إنَّ علياً (ع) قال: ... ولـكِنَّه جعل الدنيا دار الأعمال و جعل الآخرة دار الجزاء و القرار «ليجزى الذين أساؤا بما عملوا و يجزى الذين أحسنوا بالحسنى» ...»

زيدبنوهب گوید: امام علی (ع) فرمود: ... خداوند دنیا را خانه عمل و آخرت را منزل جزا و آرامش قرار داده است تا بدکاران را به کیفر بدی هایشان برساند و نیکوکاران را پاداش نیک دهد» ...

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - جهان آخرت، جهان کیفر و پاداش الهی

وفي الآخرة عذاب شديد و مغفره من الله و رضون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - دنیا، محل تلاش و آخرت، جای بهره مندی از تلاش ها است .

فإذا جاءت الطامة الكبرى . يوم يتذکر الإنسان ما سعی

بیان «یادآوری اعمال در قیامت»، صرفاً به منظور خبر از آینده نیست؛ بلکه بشارت دادن و انذار انسان ها نسبت به فرجام اعمالشان است.

470- مکان پاداش عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 111 - 10

10- دنیا، میدان عمل و آخرت صحنه دریافت پاداش و کیفر است.

یوم تأتي... و توفی کل نفس ما عملت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 10

10 - دنیا، عرصه تلاش و کوشش و جهان آخرت، عرصه اجر و پاداش

للذین أحسنوا فی هذہ الدنیا حسنه

471- مکذبان پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 40 - 7

7_ مشرکان، هیچ اعتقادی به روز رستاخیز و انتظار کیفر و پاداش الهی در آن روز را نداشته اند.

بل کانوا لایرجون نشورًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 86 - 2

2 - شرک پیشگان صدر اسلام، منکر هر گونه کیفر و پاداش پس از مرگ

فلولا إن کنتم غیر مدینین

خطاب در آیه شریفه متوجه کسانی است که مرگ را پایان زندگی دانسته و درباره کیفر و پاداش پس از مرگ، موضع انکار آمیز داشتند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - ماعون - 107 - 1 - 1

1 - گروهی از مدعیان اسلام در عصر بعثت، جزای اخروی را دروغ دانسته، آن را تکذیب می کردند.

الذی یکذب بالذین

«دین»، به معنای جزا است و در معانی «عادت»، «عبادت»، «حساب»، «طاعت»، «سیرت» و «ملت» نیز به کار می رود (قاموس). آیات بعد - که درباره نمازگزاران و ریاکاران سخن می گوید - قرینه بر اراده معنای «جزا» و «حساب» است. از کلمات «مصلین» و نظایر آن - که جمع آمده است - استفاده می شود که مراد از «الذی» در این آیه، جنس است؛ هرچند در شأن نزول ها بر افرادی نظیر ولید و ابوسفیان، تطبیق داده شده است.

ص: 261

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 225 - 6

6_ نیت ، ملاک ثواب و عقاب عمل

لا یؤاخذکم اللہ باللغو فی ایمانکم و لکن یؤاخذکم بما کسبت قلوبکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 123 - 5

5_ عملکرد مردم ، تعیین کننده کیفر و جزای الهی است ، نه صرف انتساب به مکتب و یا دینی خاص !

لیس بامانیکم و لا امانی اهل الکتب من یعمل سوءاً یجز به

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 18 - 3

3 - ایمان و فسق دنیوی ، ملاک پاداش و کیفر اخروی است .

أفمن کان مؤمناً کمن کان فاسقاً لایستون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 7 - 20

20 - تأثیر انگیزه ها و نیت های انسان ها در اعمالشان و نیز در چگونگی و میزان کیفر و پاداش آنان

فینبئکم بما کنتم تعملون إله علیم بذات الصدور

خداوند به جای آن که بفرماید: من به اعمال پنهانی آنان آگاهم، فرمود: به باطن و ضمیر آنان آگاه هستم. این تعبیر می تواند اشاره به حقیقت یاد شده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 31 - 4

4 - پاداش و کیفر الهی ، بر محور عملکرد نیک و بد آدمی قرار دارد .

ليجزي الذين أسـوا بما عملوا ويجزي الذين أحسنوا بالحسنى

473- ملاک پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 25 - 4

4 - کیفر و پاداش اشخاص در قیامت و داوری درباره آنان ، بر پایه شهادت و گواهی اعضا و جوارح (زبان ، دست و پای) خود آنها خواهد بود .

يوم تشهد عليهم ألسنتهم . . . يومئذ يوفّيهم الله دينهم الحقّ

ص: 262

جمله «یومئذ یوقیهم الله» استتفان بیانی است و پاسخ به این سؤال است که گواهی زبان، دست و پا بر اعمال انسان ها، برای چه منظوری است؟ پاسخ آیه شریفه این است که این گواهی، به منظور اعطای جزای کامل و عادلانه می باشد و این جزا بر پایه همین گواهی استوار است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 70 - 5

5 - عمل و رفتار انسان ، مبنای داوری خداوند و ملاک جزای او در قیامت است .

ووفیت کل نفس ما عملت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 40 - 2

2 - عمل و نوع رفتار آدمی ، معیار کیفر و جزای اخروی او است .

من عمل سیئه فلا یجزی الا مثلها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 51 - 11

11 - کیفر و پاداش انسان ها در قیامت ، مستند به گواهی شاهدان است .

یوم یقوم الأشهد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جاثیه - 45 - 28 - 13

13 - جزای انسان ها در قیامت ، براساس عملکرد دنیوی آنان است .

الیوم تجزون ما کنتم تعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 41 - 2

2- مجازات و پاداش اخروی ، بر محور عملکرد خود انسان است .

وَأَنْ سَعِيهِ سَوْفَ يَرَى . ثُمَّ يَجْزِيهِ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى

ضمیم (ه) در «یجزاه» به «سعی» بازمی گردد.

474- ملاک پاداش عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انفطار - 82 - 12 - 3

3 - پاداش و کیفر اعمال در قیامت ، براساس نامه عمل و کردار انسان در دنیا است .

یعلمون ما تفعلون

ص: 263

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 173 - 6

6_ فضل الهی ، منشأ افزایش پاداش اهل ایمان

فاما الذین ءامنوا .. و یزیدهم من فضله

«من» در «من فضله» نشویه است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 29 - 7

7_ مبلغان معارف دین ، مستحق پاداشند و پاداش دهندگان ایشان ، خداوند است .

إن أجرى إلا علی الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 52 - 10، 7

7- جزا دادن به بندگان (کیفر و پاداش) ، حق اختصاصی و دائمی خداوند است .

وله الدین واصباً

«دین» دارای چند معناست و از جمله آنها جزاست. برداشت فوق بر اساس این معنا می باشد.

10- در انحصار خداوند بودن جزا (کیفر و پاداش) ، مقتضی اختصاص دادن ترس ، به ترس از او

وله الدین واصباً أفعیر الله تتفون

به تناسب موضوع (تویخ ترس از غیر خدا)، احتمال دارد مراد از «الدین» جزا باشد. اینکه ترس از غیر خدا مورد سرزنش قرار گرفته ممکن است به خاطر این باشد که جزا منحصرأ در اختیار خداوند است و در این صورت، جایی برای ترس از غیر خدا نمی ماند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 44 - 6

6- خداوند ، عطاکننده بهترین پاداش ها و برترین فرجام ها است .

هو خیر ثواباً و خیر عقباً

«ثواب» به معنای «اجر و پاداش» است و «عقب» به معنای «عاقبت و فرجام».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 109 - 5

5- تنها خداوند ، شایسته پاداش خواهی از او است ; نه خلق سراپا نیاز و ضعف .

و ما أسئلكم .. إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

آوردن «ربّ العالمین» به جای «اللّه» می تواند اشاره به مطلب یاد شده داشته باشد.

ص: 264

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 127 - 5

5 - تنها خداوند ، شایسته پاداش خواهی از او است ; نه خلق سراپا نیاز و ضعیف .

و ما أسئلكم .. إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 145 - 5

5 - تنها خداوند ، شایسته پاداش خواهی از او است ; نه خلق سراپا نیاز و ضعف .

و ما أسئلكم علیه من أجر إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 164 - 5

5 - تنها خداوند ، شایسته پاداش خواهی از او است نه خلق سراپا نیاز و ضعف .

و ما أسئلكم علیه من أجر إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 180 - 5

5 - تنها خداوند ، شایسته پاداش خواهی از او است ; نه خلق سراپا نیاز و ضعف .

إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 36 - 6

6 - پاداش اعمال بندگان ، بر خداوند الزامی نیست .

جزاء .. عطاء

توصیف نعمت های اخروی به دو وصف «جزاء» _ که در مقابل عمل است _ و «عطاء» _ که بدون توجه به عمل داده می شود _ حاکی از

آن است که خداوند آنچه را در آخرت، برابر اعمال انسان به او می دهد، از روی تفضّل و احسان است؛ نه این که انسان استحقاق آن را داشته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 37 - 10

10 - خداوند ، تنها تصمیم گیرنده صحنه های آخرت و کیفر و پاداش مردم

لایملکون منه خطاباً

ص: 265

476- منشأ پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 25 - 8

8 - کیفر و پاداش در سرای آخرت در اختیار خداوند است .

یومئذ یوفیهم الله دینهم الحق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 84 - 2

2 - پاداش الهی در جهان آخرت ، براساس فضل و احسان و کیفر او ، برپایه عدل و انصاف خواهد بود .

من جاء بالحسنة فله خیر منها و من جاء بالسیئة فلا یجزی . . . إلا ما كانوا یعملون

477- منشأ پاداش انفاقگران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 20 - 12

12 - پاداش انفاق گرانِ باتقوا ، مایه رشد و کمال آنان و برخاسته از ربوبیت و مقام والای خداوند است .

رَبِّهِ الْأَعْلَى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 21 - 3

3 - خداوند ، تضمین کننده پاداش انفاق گرانِ باتقوا و برآورنده آرزوی آنان در رسیدن به مقام قرب الهی است .

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى . و لسوف یرضی

478- منشأ پاداش بهشتیان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 36 - 5

5- پاداش های بهشتیان ، عطا و تفضّل خداوند است .

عطاء

«عطاء» اسم مصدر و به معنای پرداختن و نیز به معنای چیزی است که به دیگری پرداخته می شود. راغب در «مفردات» می گوید: «این کلمه به جایزه و بخشش اختصاص یافته است».

479- منشأ پاداش عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 266

12 - مشیت خداوند ، برخورداری انسان ها از دستاورد تلاش و انگیزه خود آنان است .

یرزق من یشاء . . . من کان یرید . . . و من کان یرید

480- منشأ پاداش مبلغان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 72 - 7،9،10

7 - خداوند ، ضامن پاداش تلاشگران در راه دین و هدایت مردم

فخراج ربک خیر

9 - پاداش خدا ، بهترین و ارزشمندترین پاداش ها برای مبلغان الهی

فخراج ربک خیر

10 - ربوبیت الهی ، مقتضی پاداش به مبلغان دینی

فخراج ربک خیر

481- منشأ پاداش متقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 37 - 6،8

6 - پاداش رسانی به اهل تقوا در قیامت ، اقتضای تدبیر نظام هستی و لازمه ربوبیت خداوند بر جهان است .

جزاء من ربک . . . رب السموت و الأرض و ما بینهما

8 - نعمت های بهشت و پاداش تقوایندگان در آن ، جلوه رحمت گسترده خداوند است .

جزاء من ربک . . . الرحمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 21 - 3

3 - خداوند ، تضمین کننده پاداش انفاق گرانِ باتقوا و برآورنده آرزوی آنان در رسیدن به مقام قرب الهی است .

إلّا ابتغاء وجه ربّه الأعلى . و لسوف يرضى

482- منشأ پاداش محمد(صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 72 - 8

8 - خدا ، عهده دار پاداش پیامبر (صلی الله علیه و آله) در برابر ادای رسالت

فخراج ربّک خیر

ص: 267

483- منشأ پاداش مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 58 - 2

2 - خدا، عهده دار پاداش مؤمنان مهاجر

و الذين هاجروا في سبيل الله... ليرزقنهم الله رزقاً حسناً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 39 - 18

18 - خداوند، پاداش عمل مؤمنان را بر اساس تفضل خویش و کیفر کافران را بر پایه عدل می دهد.

رجال... ليجزيهم الله أحسن ما عملوا و يزيدهم من فضله... و الذين كفروا... فوف

برداشت یاد شده، از مقایسه میان دو گونه برخورد خداوند با مؤمنان و کافران به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - لقمان - 31 - 9 - 7

7 - عزت و حکمت الهی، مقتضی کیفر کافران و پاداش مؤمنان است.

فبشره بعذاب أليم... لهم جنات النعيم... وهو العزيز الحكيم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 4 - 3

3 - خداوند، پاداش مؤمنان دارای عمل صالح را خواهد داد.

ليجزي الذين آمنوا

ضمير فاعلى «ليجزي» به «عالم الغيب» بازمی گردد.

484- منشأ پاداش مهاجران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 58 - 2

2 - خدا، عهده دار پاداش مؤمنان مهاجر

والذین هاجروا فی سبیل اللّٰه . . . لیرزقنّهم اللّٰه رزقاً حسناً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 59 - 1

1 - خدا، عهده دار پاداش مؤمنان مهاجر در جهان آخرت

والذین هاجروا . . . لیدخلنّهم مدخلاً یرضونه

ص: 268

485- منشأ پاداش های اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 41 - 2

2 - بهشت و پاداش های اخروی ، برخاسته از مقام ربوبیت خداوند است .

من خاف مقام ربِّه .. . فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى

486- موانع پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - اعراف - 7 - 33 - 4

4_ رفتار و کردار بازدارنده از خیر و ثواب، از محرمات الهی است.

إنما حرم ربی .. . الإثم

کلمه «الإثم» به معنای افعالی است که مایه تأخیر در رسیدن به ثواب می شود. (مفردات راغب).

487- موجبات ازدیاد پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 30 - 3

3 - موقعیت افراد ، در برخورداری شان از پاداش و کیفر الهی ، نقش دارد .

وإن كنتن تردن الله .. . فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ... أَجْرًا عَظِيمًا... من یأت منکن بفـحشه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 31 - 6، 4، 1

1 - خداوند ، به همسران پیامبر ، در صورت اطاعت خاضعانه آنان از خدا و پیامبر (صلی الله علیه و آله) و انجام عمل صالح ، وعده

پاداش دوچندان داده است .

و من یقنت منکن لله و رسوله و تعمل صـلحاً نؤتها أجرها مرّتين

«قنوت» (مصدر «یقنت») به معنای «اطاعت خاضعانه» است (مفردات راغب).

4- موقعیت افراد در برخورداری شان از پاداش مضاعف خداوند در مقابل عمل صالح شان نقش دارد .

و من یقنت منکنّ لله و رسوله و تعمل صـ لِحًا نُوتها أجرها مرّتين

6- برخورداری همسران پیامبر از پاداش مضاعف الهی ، منوط به تداوم اطاعت و انجام دادن عمل صالح از سوی آنها است .

و من یقنت منکنّ . . . و تعمل صـ لِحًا نُوتها أجرها مرّتين

فعل مضارع «یقنت» و «تعمل» استمرار را می رساند.

ص: 269

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 62 - 9, 1

1 - مسلمانان ، یهودیان ، نصرانی ها و صابئان ، در صورت داشتن ایمان راستین به خدا و باور به قیامت و انجام عمل صالح ، از پاداشی گران قدر برخوردار خواهند شد .

إن الذین ءامنوا .. فلهم أجرهم عند ربهم

مراد از «الذین ءامنوا» مسلمانان هستند. درباره آیین صابئی نظرات مختلفی ایراد شده است. علامه طباطبائی پس از بیان اقوال گوناگون، تأیید می کنند که آیین صابئی، آیینی ممزوج از دین یهود، مجوس و حراثیه بوده است.

9- رسیدن به پاداش های گران قدر الهی در گرو ایمان به خدا ، باور به قیامت و انجام اعمال صالح است .

من ءامن بالله .. فلهم أجرهم عند ربهم

مقید کردن اجر و پاداش به اینکه نزد خداوند است، اشاره به گران سنگی پاداش دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 103 - 4, 7, 3, 2

2- پاداش های الهی در گرو ایمان و رعایت تقوا (پرهیز از گناهان) است .

و لو أنهم ءامنوا و اتقوا لمتوبه من عندالله خیر

3- ایمان بدون پرهیز از گناهان و پرهیز از گناه بدون ایمان ، موجب بهره مندی از پاداش های الهی نخواهد شد .

و لو أنهم ءامنوا و اتقوا لمتوبه

4- یهودیان در صورت ایمان به پیامبر (صلی الله علیه و آله) و قرآن و پرهیز از گناهان (سحر ، بی اعتنائی به کتاب های آسمانی و . . .) از پاداش های الهی بهره مند می شدند .

و لو أنهم ءامنوا و اتقوا لمتوبه من عندالله خیر

مراد از ضمیر در «أنهم» به قرینه آیه 99 و 101 یهودیان کافر به پیامبر و قرآن است. قابل ذکر است که جمله «لمتوبه...» جانشین جواب شرط است و آن جواب جمله ای همانند «لأثیوا» (همانا پاداش داده می شدند) است.

7 - خداوند ، خواهان آگاهی یافتن مردم به وابستگی پاداش های الهی به ایمان و تقوا

و لو أنهم ءامنوا و اتقوا لمتوبه .. لو كانوا يعلمون

در برداشت فوق مفعول «یعلمون» حقیقتی گرفته شده که جمله شرطیه «لو أنهم ..» آن را بیان می دارد؛ یعنی: لیت يعلمون آن متوبه الله مشروط بالایمان و التقوی.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 112 - 2,9

2 - پاداش های الهی (بهشت) از آن کسانی است که با تمام وجود تسلیم خدا شده و از سر اخلاص کار های نیک انجام دهند .

من أسلم وجهه لله و هو محسن فله أجره عند ربه

از مصادیق «أجر» - به دلیل آیه قبل - «بهشت» است. «وجه» به معنای صورت است و مراد از آن در آیه شریفه، وجود و ذات آدمی است. «محسن» به کسی گفته می شود که کار نیک انجام دهد.

ص: 270

9 - تسلیم خدا بودن بدون انجام اعمال نیک و انجام نیکی ها بدون تسلیم خدا بودن ، تضمین کننده پاداش الهی نبوده و مانع از روی آوردن ترس و اندوه نخواهد شد .

من أسلم . . . ولا خوف علیهم ولا هم یحزنون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 158 - 8

8 - کسانی که اعمال نیک (سعی میان صفا و مروه) انجام دهند ، از پاداش های الهی برخوردار خواهند شد .

و من تطوع خیراً فإن الله شاکر علیم

سپاسگزاری خداوند از بندگان، کنایه از پاداش دهی به آنان می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 184 - 16

16 - روزه گرفتن و فدیة دادن به مسکین ، چنانچه با میل و رغبت باشد ، ثوابی افزونتر دارد .

کتب علیکم الصیام . . . و علی الذین یطیقونه فدیة . . . فمن تطوع خیراً فهو خیر له

مصدق مورد نظر برای «خیراً» به دلیل فرازهای قبل، روزه گرفتن و در صورت مشقت بار بودن روزه، فدیة دادن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 92 - 13

13 _ انفاق به پدر و مادر پیش از درخواست ایشان ، راه دستیابی به پاداش نیک خداوند

لن تنالوا البر حتی تنفقوا ممّا تحبون

امام صادق (ع) در پاسخ سؤال از معنای احسان در آیه «و بالوالدین احسانا» فرمود: و ان لا تکلفهما ان یسئلاک شیئاً ممّا یحتاجان الیه و ان کانا مستغنین الیس یقول الله عزّ و جل «لن تنالوا البر حتی تنفقوا ممّا تحبون . . .» .

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 115 - 5.8

5_ پاداش الهی به اعمال نیک در گرو انجام آن از سوی افراد صالح است .

و اولئک من الصّالحین. و ما یفعلوا من خیر فلن یکفروه

فاعل در «ما یفعلوا»، ضمیری است که به «الصّالحین» برمی گردد؛ یعنی اگر صالحان عمل خیر انجام دهند پاداش می گیرند.

8_ تقوایبندگان بهره مند از پاداش الهی ، در برابر اعمال نیکی که انجام می دهند .

و ما یفعلوا من خیر فلن یکفروه و اللّٰه علیم بالمتّقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 172 - 14، 20، 4، 1

1_ پاداش بزرگ الهی برای آنان که علی رغم تحمّل جراحت های نبرد پیشین ، دعوت خدا و رسولش را برای نبردی دیگر

ص: 271

اجابت کردند .

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ . . . اجر عظیم

چون آیات پیشین و نیز آیات بعد درباره نبرد و جهاد است، معلوم می شود که فرمان اجابت شده (استجابوا)، فرمان جنگ و مبارزه بوده است.

4 _ پاداش بزرگ الهی برای اجابت کنندگان دعوت خدا و رسول (صلی الله علیه و آله) به نبردی دیگر در عین تحمّل جراحت نبرد احد، مشروط به احسان و تقوای آنان است .

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا . . . لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا اجر عظیم

مفسران برآند که نبرد پیشین که مسلمانان در آن جراحتها دیدند، همان نبرد احد است. به دلیل وقوع این آیه پس از بیان نبرد احد و اینکه سخن از قرح به میان آورده است؛ چنانچه درباره نبرد احد نیز فرموده بود: «ان یمسکم قرح».

14 _ خوب عمل کردن در جنگ (احسان) و تخلف نکردن از مقررات جنگی (تقوا)، شرط پاداش بزرگ خداوند برای مجاهدان

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ . . . لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا اجر عظیم

در برداشت فوق، متعلق «احسان»، جنگ گرفته شده است؛ یعنی در جنگ خوب عمل کنند. همچنین متعلق «اتقوا»، مقررات جنگی (مانند پیروی از فرماندهی) گرفته شده است.

20 _ دشواری عمل، موجب ازدیاد ارزش و پاداش آن در پیشگاه خداوند

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ

چنانچه «الذین استجابوا» مبتدا باشد، جمله «من بعد ما اصابهم القرح»، که مستلزم دشواری حرکت برای جهاد است، از شرایط وعده به اجر عظیم خواهد بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 185 - 11، 6

6 _ وعده پاداش کامل اخروی به پیامبر (صلی الله علیه و آله)، در برابر ابلاغ رسالت و تحمّل رنج های آن

فان کذبوک . . . و انما توفون اجورکم یوم القیمه

از مصادیق مورد نظر برای «و انما توفون اجورکم»، به قرینه آیه قبل، که در مقام تسلی و دلداری پیامبر (صلی الله علیه و آله) بود، پاداش کامل پیامبر (صلی الله علیه و آله) در برابر ابلاغ رسالت است.

11_ بهشت ، پاداش کامل برای اعمال نیک انسانها

وَأَمَّا تَوْفُونِ اجْرُوكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 195 - 11

11_ عمل ، شرط برخورداری مؤمن از پاداش های الهی است .

فَأَمَّا رَبَّنَا وَاتْنَا مَا وَعَدْتَنَا .. فَاَسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ

جمله «اَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ»، در حقیقت بیان شرطی است برای ثمردهی ایمان.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 67 - 4، 3، 1

1_ ارجاع داوری به پیامبر (صلی الله علیه و آله) و دلتنگ نشدن از حکم و قضاوت وی ، در پی دارنده پاداش بزرگ خداوند

ص: 272

فلا وربك .. اذا لاَ تيناهم من لدنا اجرا عظيماً

برداشت فوق بر این میناست که مراد از «ما یوعظون» همان مسائلی باشد که در آیه 65 مطرح شده است.

3_ جانبازی و هجرت (تحمل مشکلات و فداکاری در راه خدا)، موجب اجر بزرگ الهی *

و لو اَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ .. وَاِذَا لَاَ تِنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا اَجْرًا عَظِيْمًا

بنابر اینکه مراد از «ما یوعظون»، همان جهاد و هجرت باشد که در آیه قبل مطرح شد.

4_ ثابت قدمان در ایمان، بهره مند از پاداش بزرگ و ویژه خداوند

اَشَدَّ تَثِيْتًا. وَاِذَا لَاَ تِنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا اَجْرًا عَظِيْمًا

در برداشت فوق، «اذا لاَ تيناهم ..»، نتیجه «اشد تثیتاً» گرفته شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 85 - 1

1_ وساطت در انجام کار خیر، موجب سهم شدن در نتیجه و پاداش آن

من یشفع شفاعة حسنه یکن له نصیب منها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 95 - 11

11_ بازنشستگان از جهاد، هنگامی از پاداش الهی برخوردارند که از روی بی ایمانی، ترک جهاد نکرده باشند.

لا یستوی القاعدون من المؤمنین .. کلاً وعد الله الحسنی

چون «من المؤمنین» حال برای «القاعدون» است، می رساند که بازنشستگان از جنگ در صورتی قابل مقایسه با مجاهدان هستند که ایمانشان محفوظ باشد. یعنی بازماندگان از جنگ در شرایطی نباشد که موجب سلب ایمان آنان گردد و یا ترک جهاد از روی بی ایمانی به فرامین خدا و رسول نباشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 100 - 12، 14، 19

12_ هجرت به سوی خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)، موجب برخورداری از اجر و پاداش الهی

و من ینخرج من بیته مهاجراً الی الله ورسوله . . . فقد وقع اجره علی الله

14_ اقدام به عمل نیک، هر چند به انجام نرسد، موجب برخورداری از پاداش های الهی است . *

و من ینخرج من بیته مهاجراً الی الله ورسوله ثم یدرکه الموت فقد وقع اجره علی اللّ

19_ سفر برای شناخت رهبر، هجرت در راه خدا و مرگ در آن سفر، در پی دارنده پاداش الهی است .

و من ینخرج من بیته مهاجراً الی الله ورسوله ثم یدرکه الموت فقد وقع اجره علی اللّ

امام صادق (ع) درباره کسی که در سفر برای شناخت رهبر از دنیا برود فرمود: انّ الله عزّ و جلّ یقول: و من ینخرج من بیته مهاجراً الی الله ورسوله ثم یدرکه الموت فقد وقع اجره علی الله. . .

اصول کافی، ج 1، ص 378، ح 2؛ نورالثقلین، ج 1، ص 540، ح 522.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 114 - 7,8

ص: 273

7_ نجوا ها و مذاکرات محرمانه برای دعوت مردم به کار های نیک ، موجب پاداش بزرگ الهی

من نجویهم .. و من يفعل ذلك ابتغاء مرضات الله فسوف نؤتيه أجراً عظيماً

8_ دعوت کنندگان مردم به دستگیری از مستمندان ، بهره مند از پاداش عظیم الهی

الا من امر بصدقه .. فسوف نؤتيه أجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 124 - 5,6

5_ بهره مندی مردم از پاداش های الهی و ورودشان به بهشت ، در گرو ایمان و عمل صالح است ، نه جنسیت و انتساب به مذهب یا فرقه ای خاص .

و من يعمل من الصلحت من ذکر او انثی و هو مؤمن فأولئك يدخلون الجنة

6_ ایمان ، شرط باروری اعمال صالح آدمی و ورود وی به بهشت

و من يعمل من الصلحت .. و هو مؤمن فأولئك يدخلون الجنة

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 162 - 15

15_ بهره مندی عالمان از پاداش های بزرگ الهی در گرو ایمان و انجام اعمال صالح

لكن الرسخون .. و المؤمنون بالله و اليوم الاخر أولئك سنؤتيهم أجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 173 - 3,4

3_ ایمان و عمل صالح ، موجب استحقاق پاداش اخروی

فاما الذين ءامنوا و عملوا الصلحت فيؤفيهم أجورهم و يزيدهم من فضله

واژه اجر (مزد و پاداش) دلالت می کند که مؤمنان نسبت به پاداش استحقاق دارند.

4_ همراهی ایمان با عمل صالح ، موجب برخوردارگی از پاداش و فضل الهی

فاما الذين ءامنوا وعملوا الصلحت فيوفيههم أجورهم ويزيدهم من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

4 - مائده - 5 - 9 - 2

2_ همراهی ایمان و عمل صالح ، زمینه جلب مغفرت و دستیابی به پاداش بزرگ الهی

وعد الله الذين ءامنوا وعملوا الصلحت لهم مغفره واجر عظيم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

6 - انفال - 8 - 4 - 5

5_ ایمان و عمل در رساندن آدمی به پاداش های والای الهی مکمل یکدیگرند .

لهم درجت عند ربهم و مغفره و رزق كريم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

ص: 274

8 - هود - 11 - 11 - 11

11_ دستیابی به پاداش بزرگ الهی (بهشت) در گرو بخشوده شدن گناهان است .

أولئك لهم مغفرة وأجر كبير

تقدیم ذکری «مغفرت» بر «أجر كبير» می تواند اشاره به این باشد که: رسیدن به پاداش بزرگ الهی و ورود به بهشت ، در گرو آمرزش گناهان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 51 - 7

7_ ابلاغ پیام های الهی به مردم و تبلیغ معارف دین ، در پی دارنده پاداش از ناحیه خداوند

إن أجرى إلا على الذى فطرنى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 112 - 15

15_ استقامت در دین و پایداری بر توحید ، در پی دارنده پاداش الهی است .

فاستقم .. إنه بما تعملون بصير

یادآوری علم و آگاهی خداوند به اعمال بندگان پس از امرها و نهی ها ، اشاره به پاداش دهی و کیفر رساندن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 115 - 7

7_ پایداری بر دین ، پرهیز از طغیان گری ، تکیه نکردن بر ستمگران و اقامه نماز ، نیکوکاری و در پی دارنده اجر و پاداش الهی است .

فاستقم .. ولا تتركوا ... أقم الصلوه ... فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - يوسف - 12 - 90 - 13

13_ تقوایبشگی و صبوری موجب بهره مند شدن از پاداش های الهی است .

إنه من يتق و يصبر فإن الله لا يضيع أجر المحسنين

جواب شرط (من يتق ..) محذوف است و جمله «فإن الله...» جانشین و گویای آن محذوف است ؛ یعنی: من يتق و يصبر فهو من المحسنين و لا يضيع الله أجره لأن الله لا يضيع أجر المحسنين.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 41 - 1

1- خداوند ، به مسلمانهایی که مورد ستم واقع شده و به خاطر او هجرت کردند ، جایگاه و مکانی شایسته در دنیا و پاداشی بس بزرگ تر در آخرت عطا می کند .

و الذين هاجروا في الله من بعد ما ظلموا لنبؤتهم في الدنيا حسنة و لأجر الآخرة أ

«فی» در «فی الله» به معنای «لام» و برای تعلیل است. بنابراین معنای عبارت «هجرت برای کسب رضای خداوند» است.

ص: 275

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 46 - 7

7- ارزش های معنوی ماندگار و در پی دارنده پاداش الهی ، شایسته دل بستگی و امید انسان است .

خير عند ربك ثواباً و خير اَمْلاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 110 - 12

12- تنها راه رسیدن به رضایت خداوند و پاداش های او ، انجام دادن اعمال صالح و پرستش خالصانه او است .

فمن كان يرجو لقاء ربّه فليعمل عملاً صـلِحاً و لا يشرك بعباده ربّه أحداً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مريم - 19 - 76 - 11

11- ربوبیت خداوند ، مقتضی اعطای پاداش به اعمال صالح

والبقيـت الصـلِحـت خـير عند ربك ثواباً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 76 - 6

6 - خلود در بهشت های عدن ، پاداش پاکی و دوری جستن از کفر و شرک و گناه است .

جنّت عدن . . . خـلـدین فیها و ذلک جزاء من تزكّی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 111 - 2

2- صبر و شکیبایی در راه دین ، در پی دارنده پاداش حتمی خداوند

إتی جزیتهم الیوم بما صبروا أنّهم هم الفائزون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - عمل ، اساس دستيایی به پاداش نیکو است .

نعم أجر العـملین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 8,9

8 - احسان ، مقتضی پاداش نیک است .

للذین أحسنوا فی هـ ذه الدنيا حسنه

9 - احسان در دنیا ، درپی دارنده پاداش نیک و بزرگ الهی در جهان آخرت

للذین أحسنوا فی هـ ذه الدنيا حسنه

برداشت بالا بر این اساس مبتنی است که «فی هـ ذه الدنيا» متعلق به «أحسنوا» و ظرف برای آن باشد.

ص: 276

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 8 - 3

3 - ایمان و عمل صالح ، موجب استحقاق ثواب الهی

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

واژه «أجر» به معنای مزدعمل و مفید برداشت یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 40 - 6,8

6 - عفو و اغماض از خطای دیگران و اصلاح بدی آنان با نیکی و گذشت ، موجب اجر و پاداش ویژه خداوند است .

و جزؤا سیئه سیئه مثلها فمن عفا و أصلح فأجره علی الله

8 - تلاش در راه رفع کدورت های پیشین ، به دنبال عفو و گذشت از خطای دیگران ، دارای ارزشی والا و پاداش فراوان الهی است .

فمن عفا و أصلح فأجره علی الله

ذکر «أصلح» پس از عفو، نشان می دهد که صرف عفو و اغماض در دستیابی به پاداش والای الهی کفایت نمی کند، بلکه می بایست پس از گذشت، در راه رفع اختلافات گام برداشت و طرح صمیمیت و آشتی افکند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - حجرات - 49 - 14 - 11

11 - تضمین قطعی پاداش اعمال ، در صورت سر نهادن به اطاعت خدا و رسول

وإن تطيعوا الله ورسوله لایلتنکم من أعم لکم شیئاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 3 - 5

5 - هدایت و تبلیغ دین و تحمل سختی ها و ناگواری های برخاسته از آن ، دارای پاداشی بزرگ ، روز افزون و بی منت

وإن لک لأجرًا غیر ممنون

برداشت یاد شده، به سبب این نکته تردیدناپذیر است که اجر بزرگ پیامبر (صلی الله علیه و آله)، به جهت رسالت او و تحمل سختی های آن (از جمله تحمل تهمت های ناروا همچون تهمت جنون و...) می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 34 - 3

3 - تقوایشگی ، موجب استحقاق پاداش الهی و برخورداری از نعمت های سرشار بهشتی

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 44 - 4

4 - احسان و رفتار خوب انسان ، دارای جزا و پاداش در پیشگاه خداوند

ص: 277

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

489- موجبات پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 45 - 3

3- همراهی ایمان و عمل صالح ، شرط برخورداری از پاداش و فضل الهی ، در آخرت است .

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 4 - 2

2- توأم بودن ایمان و عمل صالح ، در پی دارنده پاداش در قیامت

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 3،7

3- اعمال نیک انسان ، در پی دارنده پاداش الهی در قیامت

إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزَاءً

7- وفای به نذر ، خوف از قیامت و دستگیری خالصانه از بینوایان ، یتیمان و اسیران ، موجب بهره مندی از پاداش های بهشتی و مورد ستایش و قدردانی خداوند

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا .. . إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزَاءً وَكَانَ سَعْيَكُمْ مَشْكُورًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - غاشیه - 88 - 9 - 4

4- اهتمام ورزیدن به کارهایی که پاداش اخروی دارد ، مطلوب و مایه خرسندی در قیامت است .

لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ

«سعی» به معنای راه رفتن سریع است که در مورد «جدیت در هر کار» نیز استعمال می شود. (مفردات راغب)

490- موجبات پاداش بزرگ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - طلاق - 65 - 5 - 10، 9

9 - خداترسی و تقوایشگی ، عامل دریافت اجری بزرگ از جانب خداوند

و من يتق الله .. يعظم له أجرًا

10 - رعایت تقوا از سوی مردان و زنان مطلقه ، موجب بهره مند شدن آنان از اجر بزرگ الهی

فطلقوهنّ لعدّتهنّ .. و من يتق الله ... يعظم له أجرًا

ص: 278

491- موجبات پاداش خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 147 - 12

12_ علم و آگاهی گسترده خداوند ، تضمین کننده پاداش دهی او به بندگان مؤمن و شاکر خویش

إن شکرتم وءامنتم وکان اللہ شاکراً علیماً

492- موجبات پاداش مضاعف

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 54 - 3

3 - صبر مضاعف اهل ایمان در برابر فشار های زیاد ایمان سوزان ، در پی دارنده پاداش مضاعف از سوی خدای سبحان است .

أولئك یؤتون أجرهم مرتین بما صبروا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 17 - 4

4 - قرض به خدا (انفاق) ، موجب بهره مندی از سود و پاداش مضاعف الهی است .

إن تقرضوا اللہ قرضاً حسناً یضـ عفـه لکم

493- مهمترین پاداش صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 89 - 6

6 - ایمنی از وحشت روز جزا ، مهم ترین پاداش الهی به نیک کرداران

من جاء بالحسنة فله خیر منها و هم من فرع یومئذ ءامنون

اختصاص به ذکر یافتن («و هم من فرع یومئذ آمنون») _ با این که «له خیر منها» دربرگیرنده آن نیز هست _ نشان می دهد که ایمنی از وحشت روز رستاخیز ، مهم ترین لطف و عنایت الهی در حق نیک کرداران است.

494- نظام آفرینش و پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 51 - 2

2- جهان (آسمان و زمین) با نظم کنونیش، برای کیفر و پاداش کامل انسان، ممکن و مناسب نیست.

ص: 279

یوم تبدل الأرض غیر الأرض . . . وبرزوا لله ... لیجزی الله کلّ نفس ما کسبت

از اینکه خداوند پیش از طرح مسأله کیفر و پاداش انسانها در قیامت موضوع دگرگونی نظام کنونی جهان (دنیا) را مطرح فرمود، برداشت فوق به دست می آید.

495- وعده پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 274 - 5

5_ نقش وعده به پاداش و تضمین آن ، در ترغیب به عمل خیر

فلهم اجرهم عند ربّهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 171 - 6

6_ وعده پاداش و تضمین آن ، از روش های قرآن برای ترغیب مردم به ایمان و عمل

انّ الله لا یضیع اجر المؤمنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 179 - 27

27_ وعده و تضمین پاداش ، از روش های قرآن برای تشویق به ایمان و تقوا

وان تؤمنوا و تتقوا فلکم اجر عظیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 199 - 22،23

22_ نوید پاداش و تضمین آن ، پرتوی از ربوبیت الهی نسبت به مؤمنان

لهم اجرهم عند ربّهم

23_ وعده و تضمین اجر و پاداش ، از روش های قرآن برای دعوت مردم به اسلام و ایمان به قرآن

اولئک لهم اجرهم عند ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 11

11_ وعده پاداش ، از روش های قرآن برای برانگیختن مردم به نیکوکاری

و ان تک حسنه یضاعفها و یؤت من لدنه اجراً عظیماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 146 - 12

12_ وعده پاداش بزرگ ، و تهدید به دوزخ ، از روش های قرآن برای ترغیب مردم به ایمان و دوری از کفر و نفاق

ص: 280

إنّ المنفقين في الدرك .. و سوف يؤت الله المؤمنين أجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

10 - كهف - 18 - 88 - 1

1- ذوالقرنين ، به اعطای پاداش نيك ، به مؤمنان نيك كردار ، وعده داد .

و أمّا من ءامن و عمل صـلحاً فله جزاء الحسنی

«جزاء» حال است و بیان این که رفتار نیکو (الحسنی) پاداش ایمان و عمل صالح شخص است.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

17 - فتح - 48 - 29 - 43

43- وعده الهی به بهره مندی مؤمنان نيك كردار ، از مغفرت و پاداشی عظیم

وعد الله الذين ءامنوا و عملوا الصـلحـت منهم مغفـره و أجراً عظيماً

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

18 - حدید - 57 - 7 - 13

13 - وعده پاداش بزرگ از سوی خداوند به مؤمنان انفاقگر

فالذين ءامنوا منكم و أنفقوا لهم أجر كبير

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

18 - حدید - 57 - 10 - 22

22 - وعده پاداش از سوی خداوند ، به همه مجاهدان و انفاق گران صدر اسلام

و كلاً وعد الله الحسنی

496- وعده پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

19 - معارج - 70 - 42 - 6

6- برپایی قیامت و کیفر و پاداش آن روز ، وعده الهی به همگان

حتیٰ یل-قوا یومهم الذی یوعدون

497- وعده پاداش عمل خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - زلزله - 99 - 8 - 6

6- ترغیب به کار خیر و وعده پاداش به آن ، مقدم بر تهدید در امر تربیت

فمن یعمل مثقال ذره خیراً یره . و من یعمل مثقال ذره شرّاً یره

ص: 281

498- وعده پاداش مادی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 10 - 16

16- تشویق مردم با وعده به پاداش مادی و معنوی ، از روش های انبیا در هدایت

یدعوکم لیغفر لکم . . . و یؤخرکم الی أجل مسمی

پاداش مادی از طول عمر و پاداش معنوی از آمرزش، قابل استفاده است.

499- وعده پاداش معنوی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- ابراهیم - 14 - 10 - 16

16- تشویق مردم با وعده به پاداش مادی و معنوی ، از روش های انبیا در هدایت

یدعوکم لیغفر لکم . . . و یؤخرکم الی أجل مسمی

پاداش مادی از طول عمر و پاداش معنوی از آمرزش، قابل استفاده است.

500- وعده پاداش نیک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 6 - 2

2- پاداش های موعود خداوند ، نیکو و تصدیق آن بر همگان لازم است .

و صدق بالحسنى

کلمه «حسنى» یا مصدر است (مانند «رجعى») و یا مؤنث «أحسن» است. در صورت اول معنای تفضیلی نخواهد داشت؛ بلکه با تأویل به مشتق، معنای «حَسَن» دارد. وصف «الحسنى» خود نشانگر مطلوب بودن تصدیق آن است و وعده به فرجام راحت (در آیه بعد) نیز بر سزاوار بودن تصدیق، تأکید کرده است.

501- وعده پاداش نیکو

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 6

6 - اعطای پاداش نیک در دنیا ، وعده خداوند به احسان کنندگان

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ

برداشت بالا مبتنی بر این دیدگاه است که «فی هَذِهِ الدُّنْيَا» ظرف برای «حَسَنَةٌ» باشد، نه برای «أَحْسَنُوا»؛ چنان که در

ص: 282

جای دیگر قرآن، به این حقیقت تصریح شده است: «للذین أحسنوا فی هذہ الدنیا حسنہ و لدار الآخرہ خیر..»، (سوره نحل (16) آیه 30).

502- وفور پاداش بهشتیان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 22 - 17

17 - پاداش الهی به بهشتیان ، فراوان و توصیف ناپذیر است .

و الذین ءامنوا .. ذلک هو الفضل الکبیر

بنابراین که «ذلک» اشاره به مجموعه های نعمت های بهشتیان داشته باشد، برداشت یاد شده به دست می آید.

503- وقت پاداش

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 78 - 5

5 - قیامت ، روز جزا و کیفر و پاداش الهی است .

یوم الدین

«دین» در آیه بالا به معنای حساب و جزا است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 41 - 5

5 - آخرت ، تنها زمان کیفر کامل و مجازات مناسب

ثمّ یجزیه الجزاء الأوفی

به کار رفتن عبارت «الجزاء الأوفی» برای جزای اخروی، نشانگر آن است که گرچه در دنیا امکان مجازات وجود دارد؛ اما جزای کامل تنها در آخرت تحقق خواهد یافت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - قیامت ، روز فراهم آمدن انسان ها برای محاکمه و کیفر و پاداش

و اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

«حشر» (مصدر «تحشرون») به معنای جمع کردن و فراهم آوردن است. فراهم آمدن مردم در قیامت، برای محاکمه و تعیین کیفر و پاداش برای آنان است.

ص: 283

504- وقت پاداش صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 30 - 2

2- اعطای پاداش به مؤمنان و نیک کرداران در قیامت، قبل از حسابرسی بدکرداران *

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا .. وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا

برداشت یاد شده بدان احتمال است که تقدم در بیان، بیانگر تقدم خارجی نیز باشد.

505- وقت پاداش عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 19 - 9

9- برخورداری هر فرد، از نتایج اعمال خویش و برقراری عدالت کامل، از اهداف معاد و برپایی قیامت

و لِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا و لِيُوقَّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ و هُمْ لَا يُظْلَمُونَ

لام در «لیوقیهم»، بیانگر غایت و هدف است و این که با «واو» آمده است (و لیوقیهم) نشان می دهد که اهداف چندی برای وجود معاد در کار است که به ذکر یکی از آنها اکتفا شده است و آن نفی ظلم در نظام پاداش و کیفر و برخورداری انسان ها از نتایج اعمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 148 - 11

11 - قیامت زمان برداشت و پاداش اعمال نیک است .

فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعاً

جمله «این ما تکنونوا ..» تعلیل جمله قبل است؛ یعنی، چون قیامتی بر شما هست باید در دنیا به انجام کارهای نیک پردازید. این تعلیل بیانگر آن است که: سعادت انسان در آخرت، به اعمال نیک او در دنیا بستگی دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 6 - 1

1 - قیامت ، روز برانگیخته شدن انسان ها برای محاکمه و کیفر و پاداش

یوم یبعثهم الله جمیعاً فینبئهم بما عملوا

506- وقت پاداش مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 30 - 2

2 - اعطای پاداش به مؤمنان و نیک کرداران در قیامت ، قبل از حسابرسی بدکرداران *

فأماالذین ءامنوا . . و أمّا الذین کفروا

برداشت یاد شده بدان احتمال است که تقدم در بیان، بیانگر تقدم خارجی نیز باشد.

ص: 284

507- ویژگیهای پاداش محمد (صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 3 - 2.3

2- پاداش پیامبر (صلی الله علیه و آله) در پیشگاه خداوند، بی پایان و روزافزون

وإنَّ لَكَ لأَجْرًا غَیْرَ مَمْنُونٍ

«غیر ممنون»، اگر از «مَنْ» (قطع) مشتق باشد، به معنای بی انقطاع و روز افزون و اگر از «مَنْت» گرفته شده باشد، به معنای بی منت و بدون به رخ کشیدن خواهد بود. گفتمی است که برداشت بالا مبتنی بر معنای نخست است.

3- پاداش خداوند به پیامبر (صلی الله علیه و آله) پاداشی است بی منت.

وإنَّ لَكَ لأَجْرًا غَیْرَ مَمْنُونٍ

508- ویژگیهای پاداش مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - تین - 95 - 6 - 7,8

7- پاداش مؤمنان نیک کردار، هرگز کاهش نیافته و پایان نمی پذیرد.

فَلَهُمْ أَجْرٌ غَیْرُ مَمْنُونٍ

«مَنْ» (مصدر «ممنون»)، به معنای «قطع کردن» است و معنای «کاهش دادن» نیز برای آن گفته شده است. (صحاح اللغة)

8- پاداش مؤمنان دارای عمل صالح، پاداشی بی منت و به دور از محاسبه و محدودیت

فَلَهُمْ أَجْرٌ غَیْرُ مَمْنُونٍ

در «قاموس» آمده است که «غیر ممنون»؛ یعنی، بدون محاسبه و صاحب «مصباح» می گوید: «مَنْتَ عَلَیْهِ مَنَّأً»؛ یعنی، آنچه از نیکی ها برای کسی انجام داده ای، بر او شماره کردی. «راغب» در «مفردات»، این کار را مَنْتَ زبَانِی و امری نکوهیده خوانده است.

509- هماهنگی پاداش با عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- خداوند ، پاداش دهنده و مجازات کننده ملت ها ، براساس عملکرد خود آنان

لیجزی قومًا بما کانوا یکسبون

«قوماً» ممکن است به تمامی ملت ها (اعم از مؤمن و کافر) نظر داشته باشد.

ص: 285

510- یأس از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ممتحنه - 60 - 13 - 7، 5

5 - یأس از رحمت الهی و ثواب اخروی ، نشانه انسان های مورد غضب خداوند (یهودیان)

قومًا غضب الله عليهم قد یسوا من الآخره

شاید منظور از «یأس از آخرت» ایمان نداشتن به قیامت نباشد؛ بلکه مقصود یأس از رحمت الهی در آخرت است. چه این که یهود به عنوان مصداق «مغضوب علیهم» اصل قیامت را قبول داشتند؛ ولی در ویژگی های آن مردد بودند.

7 - یأس از رحمت خدا و ثواب اخروی ، گناهی است بزرگ .

قومًا غضب الله عليهم قد یسوا من الآخره

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که «قد یسوا...»، به عنوان بارزترین ویژگی مغضوبین یاد شده است.

پاداش اخروی

511- آثار ایمان به پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 15 - 8

8 - ایمان به قیامت و پاداش و کیفر آن روز ، عامل رهایی انسان از دلبستگی به متاع های مادی و دنیوی و سبب رویکرد او به آرمان های بلند معنوی و اخروی

إنما أموالکم و أول_دکم فتنه و الله عنده أجر عظیم

512- آثار پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 8 - 18

18 - « قال أبو عبد الله (ع) الله راض عن المؤمن في الدنيا والآخرة والمؤمن وإن كان راضياً عن الله فإن في قلبه ما فيه لما يرى في هذه الدنيا من التمحيص فإذا عاين الثواب يوم القيامة رضى عن الله الحقِّ حقَّ الرضا وهو قوله « ورضوا عنه » وقوله « ذلك لمن خشي ربه » أى

امام صادق(ع) فرمود: خداوند از مؤمن در دنیا و آخرت راضی است و مؤمن، گرچه از خدا راضی است؛ ولی در قلب او چیزهایی است به جهت آنچه به عنوان تمحیص (به سختی ها گرفتار ساختن برای امتحان و پاکی از گناه) در دنیا می بیند. پس چون پاداش اخروی را در قیامت مشاهده کند، از خداوند _ که حق است _ به طور کامل خشنود خواهد شد و این [معنای] سخن خداوند است «و رضوا عنه» و [اما این] گفته خداوند «ذلک لمن خشی ربّه»؛ یعنی، [این برای کسی است که] پروردگارش را اطاعت کند».

513- آثار ذکر پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 47 - 4

4 - توجه به پاداش های مهم اخروی خداوند ، برای بیم دارندگان مقام پروردگار ، زمینه پرهیز از کفر و تکذیب است .

و لمن خاف مقام ربّه جتّان . فبأیّ الآء ربکما تکذّبان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 9 - 9

9 - اعتقاد به قیامت و توجه داشتن به کیفر و پاداش الهی در آن ، موجب تقویت روح تقوای پیشگی در انسان

و اتّقوا الله الذی إلیه تحشرون

یادآوری حشر انسان ها در قیامت - پس از توصیه به تقوا - می تواند بیانگر مطلب یاد شده باشد.

514- آثار غفلت از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 63 - 5

5 - غفلت از نظام ثبت و حسابرسی دقیق اعمال و کیفر و پاداش اخروی ، عامل بیگانگی کافران با اعمال نیک و آلودگی آنان به کردار های

بد و ناشایست

بل قلوبهم فی غمره من هـذا . . . هم لها عـملون

515- آثار یأس از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ممتحنه - 60 - 13 - 9

9 - معتقدان به آخرت - اما مأیوس از ثواب اخروی - مانند کافران ، بی اعتقاد به رستخیزانند .

قد یسّوا من الآخره کما ینس الکفّار من أصحـب القبور

در صورتی که مقدر آیه چنین باشد: «قد ینسوا من ثواب الآخرة..»؛ استفاده می شود که معتقدان به معاد_ ولی ناامید از ثواب اخروی_ همچون کافرانی اند که اصولاً از زنده شدن دوباره مأیوس اند.

516- آگاهی از پاداش اخروی هجرت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- نحل - 16 - 41 - 15، 14

14- آگاه شدن از فواید دنیوی هجرت در راه خدا و پاداش اخروی آن ، مورد تمنی خداوند

و الذین هاجروا .. لو كانوا یعلمون

ص: 287

از جمله معناها و استعمالهای «لو» تمنی است و برداشت فوق بر این اساس است.

15- آگاهی از ثمرات دنیوی هجرت در راه خدا و پاداش اخروی آن، امری در حد ناممکن است.

والذین هاجروا فی الله... ولأجر الأخره أكبر لو كانوا یعلمون

برداشت فوق، بنابر امتناعی بودن «لو» و یا تمنی بودن آن است و «لو تمنی» در جایی استعمال می شود که مورد، محال و یا در حکم محال باشد.

517- ارزش پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 6

6_ ارزش والای پاداش های خداوند در آخرت نسبت به ارزش های او در دنیا

فاتیهم الله ثواب الدنیا و حسن ثواب الاخره

در مورد ثواب آخرت، کلمه «حسن» اضافه شده است تا بیان کند که پاداش اخروی نسبت به پاداش دنیوی، دارای مزیت و برتری خاصی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 69 - 15

15_ ناچیزی بهره‌وری ها و لذایذ زندگی دنیوی، در مقایسه با ثواب ها و ارزش های اخروی

فاستمعتوا بخلقهم... أولئک حبطت أعمالهم... وأولئک هم الخسرون

با اینکه کافران و منافقان در دنیا بهره مند بوده اند، خداوند ایشان را زیانکار واقعی معرفی می کند؛ زیرا لذایذ دنیویشان محدود بوده و از ثوابهای اخروی بی بهره اند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 1,5

1_ پاداش های اخروی، برتر و بهتر از پاداش های دنیوی است.

لانضیع أجر المحسنین. ولأجر الأخره خیر

5_ دستیابی به اقتدار و سلطنت در زمین ، در قیاس با پاداش های اخروی ناچیز است .

كذلك مكّنا ليوسف في الأرض . . . ولأجر الآخرة خير

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 30 - 12

12- پاداش های اخروی ، بهتر از پاداش های دنیوی است .

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلِلَّذِينَ تَابُوا فِي الآخِرَةِ خَيْرٌ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 61 - 6

ص: 288

6 - متاع دنیوی ، متاعی ناچیز در قیاس با پاداش های اخروی

أفمن وعدنَه وعدًا حسنًا .. کمن متّعنَه متَع الحی_وه الدنیا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 80 - 5

5 - ارزش برتر پاداش های اخروی نسبت به امکانات دنیوی

ثواب اللّٰه خیر

518- ارزش پاداش اخروی محسنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 30 - 11

11- پاداش اخروی محسنان ، بسی بهتر از پاداش دنیوی آنان است .

للدین أحسنوا فی ه_ذہ الدنیا حسنه و لدار الآخره خیر

اگر چه در آیه سخنی از پاداش اخروی به میان نیامده است، اما جمله «و لدار الآخره خیر» _ که برتری سرای اخروی را می رساند _ به قرینه «فی ه_ذہ الدنیا حسنه» (برای محسنان در دنیا حسنه ای است) می تواند مشعر به این نکته باشد که: پاداش حیات اخروی برتر است.

519- امیدواری به پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - حمد - 1 - 5 - 10

10 - ترس از عذاب های اخروی و امید به پاداش های جهان آخرت ، از انگیزه های آدمی برای عبادت خدا

ملک یوم الدین. اءیاک نعبد

520- اهمیت پاداش اخروی اصحاب یمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 91 - 1

1 - پاداش الهی به اصحاب الیمین در جهان آخرت ، چنان چشمگیر است که هر شنونده ای را سخت شادمان می کند .

فصل_م لک من أصحاب الیمین

در عبارت «سلام لک» چند احتمال وجود دارد: یکی از آنها این است که «سلام» معادل سلامت و تنکیر آن برای تفخیم باشد. «لام» در «لک» نیز برای اختصاص و خطاب «لک» به فرد معینی نباشد.

ص: 289

521- اهمیت پاداش اخروی هجرت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- نحل - 16 - 41 - 10,11

10- پاداش اخروی هجرت در راه خدا ، بسی برتر از پاداش دنیوی آن است .

و الذین هاجروا فی الله من بعد ما ظلموا لنبوئتهم فی الدنيا حسنه و لأجر الآخره أ

11- پاداش اخروی هجرت در راه خدا ، قابل توصیف نیست .

و الذین هاجروا فی الله . . لنبوئتهم فی الدنيا حسنه و لأجر الآخره أكبر

مفضل علیه افعّل تفضیل (أكبر) حذف شده است و حذف آن به منظور عمومیت دادن است. بنابراین معنای عبارت چنین می شود:
پاداش اخروی هجرت بزرگ تر از آن است که کسی بتواند آن را درک کند.

522- ایمان به پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- هود - 11 - 112 - 10

10_ توجه به قضاوت و داوری خداوند در قیامت و باور به پاداش و مجازات در آن سرا ، آدمی را به استقامت در راه دین وامی دارد .

لقضی بینهم . . . إن کلاً لما لیوفینهم أعم لهم ... فاستقم كما أمرت

523- پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2- بقره - 2 - 281 - 5

5_ قیامت ، روز دریافت کامل نتیجه اعمال (کیفر و پاداش)

ثم توفی کل نفس ما کسبت

«توفی» به معنای دریافت کامل است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - آل عمران - 3 - 77 - 9

9_ پایبندی به عهد الهی و پیمان های خود ، عامل بهره مندی از مواهب اُخروی

انّ الذّین یشترّون بعهد اللّهِ و ایمانهم .. لا خلاق لهم فی الاخره

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 145 - 8،11،12

8_ تلاشگران برای پاداش های اخروی ، از مواهب آخرت بهره مند خواهند شد .

و من یرد ثواب الاخره نؤته منها

11_ خداوند ، پاداش دهنده اعمال در دنیا و آخرت

ص: 290

و من یرد ثواب الدنیا نؤته منها و من یرد ثواب الاخره نؤته منها

مراد از اراده پاداش، انجام عمل خیر، برای نیل به پاداش است.

12 _ جهاد و مقاومت در جنگ ، موجب بر خورداری از پاداش دنیوی و اخروی

و لَمَّا يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الصَّابِرِينَ . . . و من یرد ثواب الدنیا

با توجّه به آیات قبل، از مصادیق مورد نظر برای اعمال خیر، جهاد و مبارزه است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 7

7 _ پاداش های اخروی خداوند ، نیکو و عاری از هر گونه نقصان است و پاداش های دنیوی ، همراه با مشکلات

فاتیمهم الله ثواب الدنیا و حسن ثواب الاخره

از اینکه پاداشهای اخروی را نیکو شمرده (حسن ثواب الآخره)، معلوم می شود پاداشهای اخروی به تمام جهات، نیکوست و در مقابل، ثواب دنیوی را به نیکو بودن توصیف نکرده تا به این نکته اشاره کند که پاداشهای خداوند در دنیا، همواره ملازم با مشکلات و نقصانهاست.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 161 - 10

10 _ رستاخیز برای انسان ، عرصه دریافت کامل سزای کردار خویش

ثُمَّ تَوَفَّى كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ

1 _ «توفی» از مصدر «توفیه» به معنای پرداخت و دریافت کامل است. 2 _ در برداشت بالا، بنابر گفته برخی از مفسران، کلمه «جزاء» قبل از «ما کسبت» مقدر گرفته شده است ؛ یعنی «توفی جزاء ما کسبت».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 176 - 9,10,15

9 _ اراده الهی مبنی بر محرومیت حتمی شتابگران در کفر از بهره های اخروی

یرید الله الا يجعل لهم حظا في الاخره

10 _ محرومیت و یا برخورداری از بهره های اخروی ، نتیجه عملکرد انسان

و لا یحزنک الذین یسارعون الیکفر . . . یرید اللہ الا یرجعلهم حظا فی الاخره

گر چه خداوند محروم کردن کفرپیشگان را از بهره اخروی به خود نسبت داده است: یرید اللہ . . . ولی این محرومیت به دلیل «یسارعون ...»، نتیجه عملکرد خود آنان بوده است.

15 _ مهلت دادن خداوند به شتابگران در کفر ، برای محروم ساختن آنان از بهره های اخروی است (سنّت استدراج) .

یرید اللہ الا یرجعلهم حظا فی الاخره و لهم عذاب عظیم

جمله «یرید اللہ . . .»، می تواند جواب این سؤال باشد که چرا با تلاش برخی از مردم در گسترش کفر، خداوند به آنان مهلت می دهد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 185 - 9،16،2

2 _ وعده خداوند به دریافت کامل سزای اعمال در روز قیامت

ص: 291

وَأَمَّا تَوْفُونِ اجْوَرَكَمِ يَوْمِ الْقِيَمَةِ

«توفون»، از مصدر «توفیه»، به معنای دریافت کامل و تمام است.

9_ «یوم القیمه»، از اسامی روز جزای اعمال

وَأَمَّا تَوْفُونِ اجْوَرَكَمِ يَوْمِ الْقِيَمَةِ

16_ توجّه دادن به مرگ و کیفر و پاداش اعمال در قیامت و فریبنده بودن دنیا از روش های قرآن برای هدایت انسانها

كُلِّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ . . . و ما الحیوه الدّنیاء الاّ متاع الغرور

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 186 - 7

7_ توجّه به مرگ و اجر اخروی و نیز فریبندگی دنیا، زمینه ساز پیروزی انسان در آزمایش الهی

كُلِّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ . . . لتبلونّ فی اموالکم و انفسکم

ظاهراً آیه قبل (كُلِّ نَفْسٍ . . .) رهنمودی برای پیروز شدن مؤمنان در امتحانهای جانی و مالی است. چون بهترین راه برای از جان گذشتگی و جهاد این است که آدمی بداند چه جهاد کند و یا سستی نماید، طعم مرگ را خواهد چشید. و راه معقول برای صرف نظر کردن از اموال این است که آدمی بداند دنیا و آنچه در آن است، فریبنده و پوچ است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 191 - 29

29_ اعتقاد به قیامت و کیفر و پاداش در آن، پیامد اعتقاد به باطل نبودن و هدفدار بودن آفرینش

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

کلمه «فا» در «فقنا . . .»، بیانگر این معناست که خردمندان با نفی بطلان در آفرینش و اعتقاد به هدفداری جهان به این نتیجه رسیده اند که باید قیامت و روز جزا و پاداشی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 74 - 8

8_ دستیابی به مواهب آخرت، پیامد جهاد و مبارزه در راه خدا

فليقاتل في سبيل الله الذين يشرون الحيوة الدنيا بالآخرة

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

8 - هود - 11 - 11 - 11

11_ دستيابی به پاداش بزرگ الهی (بهشت) در گرو بخشوده شدن گناهان است .

أولئك لهم مغفرة وأجر كبير

تقديم ذكرى «مغفرة» بر «أجر كبير» می تواند اشاره به این باشد که: رسیدن به پاداش بزرگ الهی و ورود به بهشت ، در گرو آمرزش گناهان است.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

8 - يوسف - 12 - 57 - 4

4_ پاداش های اخروی ، نمودی از رحمت الهی است .

ص: 292

نصیب برحمتنا من نشاء... ولأجر الآخره خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 60 - 7

7 - جهان آخرت ، جهان کیفر و پاداش

أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 25 - 7

7 - جهان آخرت ، جهان کیفر و پاداش است .

يَوْمَئِذٍ يُوقِفُهُمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقِّ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 84 - 1

1 - جهان آخرت ، سرای کیفر و پاداش است .

من جاء بالحسنة فله خير منها و من جاء بالسئته فلا يجزى... إلا ما كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 78 - 5

5 - قیامت ، روز جزا و کیفر و پاداش الهی است .

يوم الدين

«دين» در آیه بالا به معنای حساب و جزا است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 20 - 15

15 - جهان آخرت ، جهان کیفر و پاداش الهی

و فی الآخره عذاب شدید و مغفره من اللّٰه و رضون

524- پاداش اخروی ابرار

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 12 - 1

1 - بوستانی بزرگ و پر نعمت و لباسی فاخر از حریر ، پاداش ابرار در قیامت

إِنَّ الْأَبْرَارَ... و جزیهم بما صبروا جنّٰه و حریرًا

«جنّٰه» به معنای بوستان است و تنکیر آن بر تعظیم و تفخیم دلالت می کند.

ص: 293

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 1

1 - نعمت های الهی در بهشت ، پاداش فراهم آمده برای ابرار

إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزَاءً

«هَذَا» به مجموع نعمت هایی اشاره دارد که در آیات گذشته یاد شده است.

525- پاداش اخروی ابراهیم(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 3,4

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلك أمه قد خلت لها ما كسبت

تقدیم «لها» بر «ما کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

4 - بهره مند شدن یهود از پاداش فضیلت ها و اعمال شایسته پیامبرانی چون ابراهیم ، اسحاق و . . . از باور های ناصواب یهود

تلك أمه قد خلت لها ما كسبت و لكم ما كسبتم

از اینکه خداوند در خطاب به یهودیان این حقیقت را یادآور می شود که دستاوردهای پیامبران نصیب دیگران نخواهد شد، می توان به برداشت فوق دست یافت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 3

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلك أمه قد خلت لها ما كسبت

تقدیم «لها» بر «کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

526- پاداش اخروی احسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 9

9- احسان در دنیا، در پی دارنده پاداش نیک و بزرگ الهی در جهان آخرت

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ

برداشت بالا بر این اساس مبتنی است که «فی هَذِهِ الدُّنْيَا» متعلق به «أَحْسَنُوا» و ظرف برای آن باشد.

ص: 294

527- پاداش اخروی اسحاق (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 3,4

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «ما کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

4 - بهره مند شدن یهود از پاداش فضیلت ها و اعمال شایسته پیامبرانی چون ابراهیم ، اسحاق و . . . از باور های ناصواب یهود

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

از اینکه خداوند در خطاب به یهودیان این حقیقت را یادآور می شود که دستاوردهای پیامبران نصیب دیگران نخواهد شد، می توان به برداشت فوق دست یافت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 3

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

528- پاداش اخروی اسماعیل (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 3

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «ما کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 3

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

ص: 295

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

529- پاداش اخروی امام حسن (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 8

8 - نعمت های سرشار بهشت ، پاداش الهی اهل بیت (علی ، فاطمه ، حسن و حسین (ع))

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ . . . وَ سَقِيهِمْ رَبَّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا . إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزْ

برداشت یاد شده، با توجه به شأن نزولی است که از طریق شیعه و سنی نقل شده است و آن این که از آیه 5 تا آیه مورد بحث (آیه 22)، درباره آن بزرگواران نازل شده است. (مجمع البیان، ج 10؛ الکشاف، ج 4، ذیل آیه)

530- پاداش اخروی امام حسین (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 8

8 - نعمت های سرشار بهشت ، پاداش الهی اهل بیت (علی ، فاطمه ، حسن و حسین (ع))

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ . . . وَ سَقِيهِمْ رَبَّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا . إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزْ

برداشت یاد شده، با توجه به شأن نزولی است که از طریق شیعه و سنی نقل شده است و آن این که از آیه 5 تا آیه مورد بحث (آیه 22)، درباره آن بزرگواران نازل شده است. (مجمع البیان، ج 10؛ الکشاف، ج 4، ذیل آیه)

531- پاداش اخروی امام علی (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 8

8 - نعمت های سرشار بهشت ، پاداش الهی اهل بیت (علی ، فاطمه ، حسن و حسین (ع))

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ . . . وَ سَقِيهِمْ رَبَّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا . إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزْ

برداشت یاد شده، با توجه به شأن نزولی است که از طریق شیعه و سنی نقل شده است و آن این که از آیه 5 تا آیه مورد بحث (آیه 22)، درباره آن بزرگواران نازل شده است. (مجمع البیان، ج 10؛ الکشاف، ج 4، ذیل آیه)

532- پاداش اخروی انسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 296

10 - تکامل و تعالی و داشتن دستاوردی بهتر، فلسفه و هدف آغازین خلقت بشر و برخوردار شدن از جزا و پاداش اخروی (بهشت برین)، فلسفه و هدف نهایی آفرینش او است.

لیلوکم ائکم أحسن عملاً

به مقتضای جمله «لیلوکم ائکم أحسن عملاً»، هدف از خلقت انسان و تقدیر مرگ و حیات برای وی، تکامل و داشتن دستاوردی بهتر در دنیا است؛ ولی چون پاداش و جایزه اصلی آن را در جهان آخرت دریافت می کند، بنابراین می توان گفت: تکامل، هدف مرحله اولی خلقت بشر و بهشت برین، هدف مرحله نهایی آفرینش او است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 7 - 5

5 - جن، همچون انسان، دارای تکلیف و مورد بازخواست خدا و کیفر و پاداش در قیامت

و أَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که مبعوث شدن انسان ها در قیامت، بیانگر کیفر و پاداش و حسابرسی آن است.

533- پاداش اخروی انسان ها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 51 - 1

1- تغییر و تبدیل نظام کنونی آسمان ها و زمین به نظام دیگر در آستانه برپایی قیامت، به منظور کیفر و پاداش انسانهاست.

یوم تبدل الأرض غیر الأرض... وبرزوا لله... لیجزی الله کلّ نفس ما کسبت

برداشت فوق مبتنی بر این است که «لیجزی» متعلق به «برزوا» در آیه 48 باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 15 - 13، 10

10 - دنیا، محل تلاش و آخرت جای کیفر و پاداش و مواجه شدن با نتیجه تلاش است.

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ... لَتَجْزِيَّ كُلَّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى

13 - حضور در صحنه قیامت و برخورد با سزای اعمال دنیایی خود، فرجام همه انسان ها است .

إِنَّ السَّاعَةَ .. لتجزى كل نفس بما تسعى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 28 - 1

1 - هدفمند بودن آفرینش جهان ، مقتضی برپایی قیامت به منظور کیفر بندگان و یا پاداش به آنان

و ما خلقنا السماء .. ب_طلاً... أم نجعل الذين ءامنوا و عملوا الصالحات

یادآوری برابر نبودن سرنوشت مؤمنان با مفسدان، پس از طرح مسأله بی هدف نبودن آفرینش جهان، می رساند که اگر مؤمنان و مفسدان یکسان باشند، لازم می آید که جهان آفرینش بی هدف باشد و چون جهان آفرینش هدفمند است، پس باید سرنوشت این دو گروه یکسان نباشد. و از آن جایی که در دنیا یکسان زندگی می کنند، پس باید جهان دیگری

ص: 297

(رستاخیز) باشد که با آنان برخورد متفاوت و متناسب شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 32 - 4

4 - جن ، همانند انسان دارای مسؤولیت و کیفر و پاداش در آخرت

سنفرغ لكم آیه الثقلان . فبأی الآء ربكما تكذبان

534- پاداش اخروی انفاق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 245 - 16

16 _ پاداش الهی به انفاق کنندگان در دنیا و آخرت

فیضاعفه له اضعافاً . . . و الیه ترجعون

«الیه ترجعون»، اشاره به پاداش الهی است در آخرت؛ بنابراین «فیضاعفه» بیانگر پاداش الهی در دنیاست.

535- پاداش اخروی انفاقگران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 12 - 1

1 - قیامت ، روز پاداش دهی خداوند به وام دهندگان خود (کسانی که با انفاق در راه خدا به او قرض الحسنه دادند) .

من ذا الذی یقرض الله . . . و له أجر کریم . یوم تری المؤمنین

«یوم» در «یوم تری»، مربوط به «له أجر کریم» در آیه پیش است؛ یعنی، خداوند، پاداش نفیس خود را به وام دهندگان خویش در روزی می دهد که . . . گفتنی است که مراد از «یوم تری» روز قیامت است.

536- پاداش اخروی اهل بیت (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 8

8 - نعمت های سرشار بهشت ، پاداش الهی اهل بیت (علی ، فاطمه ، حسن و حسین (ع))

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ . . . وَ سَقِيهِمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا . إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزْ

برداشت یاد شده، با توجه به شأن نزولی است که از طریق شیعه و سنی نقل شده است و آن این که از آیه 5 تا آیه مورد بحث (آیه 22)، درباره آن بزرگواران نازل شده است. (مجمع البیان، ج 10؛ الکشاف، ج 4، ذیل آیه)

ص: 298

537- پاداش اخروی ایمان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 173 - 3

3_ ایمان و عمل صالح ، موجب استحقاق پاداش اخروی

فاما الذین ءامنوا و عملوا الصلحت فیوفیهم أجورهم و یزیدهم من فضله

واژه اجر (مزد و پاداش) دلالت می کند که مؤمنان نسبت به پاداش استحقاق دارند.

538- پاداش اخروی برّ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 145 - 9

9_ قصد و نیت عمل کننده کردار های نیک ، تعیین کننده برخورداری وی از نعمت های دنیا یا مواهب آخرت

و من یرد ثواب الدنیا نؤته منها و من یرد ثواب الاخره نؤته منها

539- پاداش اخروی بندگان خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 75 - 1

1_ بنا های برافراشته و درجات عالی در بهشت ، پاداش بندگان خدا (عباد الرحمان) است .

و عباد الرحمن .. أولئك یجزون الغرفه

برداشت فوق با توجه به دو نکته است: 1_ «أولئك» اشاره به «عبادالرحمان» است. 2_ «غرفه» به معنای بنای مرتفع و برافراشته است.

در آیه شریفه نیز می تواند هم در معنای لغوی خود به کار رفته باشد و هم می تواند منزلت و مقام رفیع مقصود باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 1

1_ بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت گاه نیکوی آن ، پاداش بندگان خالص خدا

و عبادالرحمن... أولئك يجزون الغرفة... خـ لدین فیها حسنت مستقرًا و مقامًا

«مستقرًا» تمیز برای ضمیر در «حسنت» و به معنای محل استقرار است و «مقام» اسم مکان و به معنای اقامت گاه می باشد.

540- پاداش اخروی پیشگامان در ایمان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 100 - 14

ص: 299

14_ پیشگامان در ایمان و تابعان نیک کردار ، برخوردار از الطاف مادی و معنوی خداوند در آخرت

رضی الله عنهم . . . لهم جنت تجری

رضایت الهی، لطفی معنوی و بهشت جاودان، نعمتی مادی است.

541- پاداش اخروی تابعین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 100 - 14

14_ پیشگامان در ایمان و تابعان نیک کردار ، برخوردار از الطاف مادی و معنوی خداوند در آخرت

رضی الله عنهم . . . لهم جنت تجری

رضایت الهی، لطفی معنوی و بهشت جاودان، نعمتی مادی است.

542- پاداش اخروی نائبان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 60 - 9

9- توبه کنندگانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام دهند ، در قیامت پاداشی بدون کمترین نقص دریافت خواهند کرد .

من تاب و ءامن و عمل صلحاً فأولئك یدخلون الجنة و لا یظلمون شیئاً

«ظلم»؛ یعنی، مقرر ساختن چیزی در غیر جایگاه و درجه مخصوص آن؛ چه به گونه ای کمتر و چه به شکلی برتر (مفردات راغب). «لا یظلمون» نیز به معنای «لاینقصون» می باشد و مراد این است که: از اجر و مزد عمل آنان به واسطه گذشته بد آنها، چیزی کاسته نشده و به آنان ظلمی روا نمی شود.

543- پاداش اخروی توحید

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 69 - 5

5- توحید و شرک (خدا پرستی و بت پرستی)، مبنای داوری خدا و تعیین کیفر و پاداش در روز رستاخیز

اللّٰه يحكم .. فيما كنتم فيه تختلفون

با توجه به عبارت پیشین «ما» در «فیما کنتم» به معنای «الذی» است که به مسأله توحید و شرک _ که محور اختلاف میان موحدان و مشرکان تاریخ بوده است _ اشاره دارد.

544- پاداش اخروی جن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 300

18 - رحمن - 55 - 32 - 4

4- جن ، همانند انسان دارای مسؤولیت و کیفر و پاداش در آخرت

سنفرغ لكم آیه الثقلان . فبأی ءالاء ربكما تکذبان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 39 - 3

3- حضور جن همچون آدمیان ، در صحنه قیامت برای حسابرسی و کیفر و پاداش

فیومئذ لایسـل عن ذنبه انس و لاجان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 7 - 5

5- جن ، همچون انسان ، دارای تکلیف و مورد بازخواست خدا و کیفر و پاداش در قیامت

و أنّهم ظنّوا کما ظننتم أن لن یبعث الله أحداً

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که مبعوث شدن انسان ها در قیامت، بیانگر کیفر و پاداش و حسابرسی آن است.

545- پاداش اخروی جهاد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3- آل عمران - 3 - 148 - 3

3_ مجاهدت در راه خدا به همراهی پیامبران الهی و دعا به درگاه او ، موجب بهره مندی از پاداش های دنیوی و اخروی

و کاین من نبی . . . فاتیهم الله ثواب الدنیا و حسن ثواب الاخره

546- پاداش اخروی حیوانات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5- انعام - 6 - 38 - 9

9_ حیوانات دارای نوعی اراده، اختیار، شعور و تکلیف و جزا و پاداش در قیامت

أمم أمثالكم .. ثم إلى ربهم يحشرون

547- پاداش اخروی خداترسان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نازعات - 79 - 40 - 2

2- خداترسان دور از هواپرستی با حضور در صحنه قیامت ، کردار خویش را به یاد آورده و جزای آن را خواهند دید .

یوم یتذکر .. و أمّا من خاف مقام ربّه ونهی النفس عن الهوی

ص: 301

548- پاداش اخروی راستگویان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انفطار - 82 - 13 - 1

1 - انسان های درست کار ، راست گفتار و مطیع خداوند ، به پاداش کردار خویش ، در میان انبوه نعمت های آخرت جای خواهند گرفت .

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

از جمله معانی ذکر شده برای «برّ»، صلاح و درست کاری، اطاعت و صداقت است (لسان العرب). «نعیم»؛ یعنی، نعمت فراوان (مفردات راغب) نکره بودن «نعیم»، گویای عظمت آن است.

549- پاداش اخروی زن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 3

3_ تساوی زن و مرد در پاداش های اخروی

وعد الله المؤمنين و المؤمنات جنت تجرى من تحتها الأنهر

550- پاداش اخروی زنان صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 40 - 5

5- پاداش ها و نعمت های زنان و مردان مؤمن نیک کردار در بهشت ، بیشتر از استحقاق و افزون تر از اقتضای رفتار آنان است .

و من عمل صـلِحًا . . . یرزقون فیها بغير حساب

بدون حساب و بی اندازه بودن پاداش مؤمنان، در مقابل گناه کاران _ که تنها به میزان گناهشان مجازات خواهند شد _ گویای حقیقت یاد شده است.

551- پاداش اخروی زنان مؤمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- برابری زن و مرد ، در بهره مند شدن از پاداش های اخروی و نعمت های بهشتی

و من عمل صـ لِحًا من ذکر أو أنثی و هو مؤمن فأولـ نك یدخلون الجنة یرزقون فیها بغی

ص: 302

552- پاداش اخروی سعادت‌مندان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 71 - 14

14- کمترین ظلم و بی عدالتی در محاسبه اعمال و نیز در پاداش اخروی سعادت‌مندان وجود ندارد .

فمن أوتي كـتـ به بیمینه . . . و لا یظلمون فـتیلاً

553- پاداش اخروی صابران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 11 - 10

10_ صابران دارای اعمال صالح ، از پاداش بزرگ الهی (بهشت) برخوردار خواهند شد .

أولـئـك لهم مغفره و أجر کبیر

بنا به گفته گروهی از مفسران ، مراد از «أجرکبیر» بهشت و موهبت‌های اخروی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 111 - 1

1 - مؤمنان شکیبا ، برخوردار از پاداش حتمی خداوند در قیامت

إتی جزیتهم الیوم بما صبروا

«جزاء» (مصدر «جزیت») به معنای پاداش دادن است. «باء» در «بما صبروا» سببیه و «ما» موصول حرفی است؛ یعنی، «بسبب صبرهم».

«فوز» (مصدر «فائزون») دستیابی به مقصود را می گویند. فعل «جزیت» دو مفعول بر می دارد. بنابراین «هم»، مفعول اول آن و «أنهم هم الفائزون» _ به تأویل «فوزهم» _ مفعول دوم آن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 76 - 5

5_ بهشت جاودان و برخورداری از قرارگاه و اقامت گاه نیکوی آن ، پاداش صابران است .

يجزون الغرفه بما صبروا... خـ لدین فیها حسنت مستقرًا و مقامًا

554- پاداش اخروی صالحان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 6

6_ وجود خانه های عالی و پاکیزه برای مؤمنان نیک کردار در « جنات عدن »

و مسکن طیبه فی جنت عدن

ص: 303

«جنات عدن» می تواند نامی خاص باشد و غیر از «جنات تجری . . .» به شمار آید. برداشت فوق برگرفته از این احتمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 11 - 10

10_ صابران دارای اعمال صالح ، از پاداش بزرگ الهی (بهشت) برخوردار خواهند شد .

أولئك لهم مغفرة وأجر كبير

بنا به گفته گروهی از مفسران ، مراد از «أجر كبير» بهشت و موهبتهای اخروی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 31 - 1

1- استقرار در باغ های بهشت ، از جمله پاداش های مؤمنان نیک کردار است .

إن الذين آمنوا وعملوا الصالحات .. أولئك لهم جنّات عدن

جمله «أولئك» .. یا خبر یکم برای «إن» در صدر آیه قبل است و یا خبر دوم و احتمال سوم آن است که جمله مستأنفه باشد در هر صورت، مشارالیه «أولئك» «الذين امنوا...» در آیه قبل است. «عدن» به معنای اقامت گزیدن و مستقر شدن است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 50 - 1

1 - مغفرت الهی و رزق گوارا ، پاداش مؤمنان نیک کردار در جهان آخرت

فالذين آمنوا وعملوا .. و رزق كريم

«رزق كريم» یعنی روزی طیب و گوارا.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 80 - 8

8 - پاداش های اخروی خداوند ، ویژه مؤمنان شایسته کردار

ثواب الله خير لمن آمن وعمل صالحاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 30 - 2

2 - اعطای پاداش به مؤمنان و نیک کرداران در قیامت ، قبل از حسابرسی بدکرداران *

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا .. وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا

برداشت یاد شده بدان احتمال است که تقدم در بیان، بیانگر تقدم خارجی نیز باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بروج - 85 - 11 - 1

1 - مؤمنان دارای عمل صالح ، برخوردار از بوستان هایی متعدد ، در آخرت

ص: 304

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ

555- پاداش اخروی صداقت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - مائده - 5 - 119 - 4

4_ قیامت ، عرصه بهره برداری آدمی ، از نتایج گفتار و کردار خویش

قال الله هذا يوم ينفع الصدقين صدقهم

556- پاداش اخروی صدقه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 18 - 7

7 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می دهند) ، دو پاداش (پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت) عطا می کند .

و أقرضوا الله قرضًا حسنًا یضـعف لهم و لهم أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضعف لهم» ، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و لهم أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

557- پاداش اخروی صدیقان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 19 - 9

9 - صدیقان و شهدا (گواهان) ، در جهان آخرت برخوردار از پاداشی ویژه و مخصوص به خود

لهم أجرهم

تقدیم «لهم» بر «أجرهم» افاده حصر می کند؛ یعنی، پاداش آنان (صدیقان و شهدا)، تنها از آن ایشان است و به کسی دیگر داده نمی شود.

558- پاداش اخروی عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 148 - 11

11 - قیامت زمان برداشت و پاداش اعمال نیک است .

فاستبقوا الخیرت این ما تكونوا یأت بکم اللّٰه جمیعاً

ص: 305

جمله «این ما تکونوا ..» تعلیل جمله قبل است؛ یعنی، چون قیامتی بر شما هست باید در دنیا به انجام کارهای نیک پردازید. این تعلیل بیانگر آن است که: سعادت انسان در آخرت، به اعمال نیک او در دنیا بستگی دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 185 - 3,7,21

3_ دریافت سزای کامل اعمال، تنها در روز قیامت است.

وَأَمَّا تَوْفُونِ اجورکم یوم القیمه

7_ برخورداری از بهره های اخروی، نتیجه اعمال دنیوی انسان

وَأَمَّا تَوْفُونِ اجورکم یوم القیمه

21_ بهره های دنیا در برابر پاداش های کامل اخروی اعمال، فریبی بیش نیست.

وَأَمَّا تَوْفُونِ اجورکم یوم القیمه .. و ما الحیوه الدنیا آلاً متاع الغرور

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 9

9_ اعمال نیک آدمی در پی دارنده پاداشی الهی در دنیا و آخرت *

و ان تک حسنه یضاعفها و یؤت من لدنه اجراً عظیماً

بدان احتمال که مراد از «یضاعفها» پاداش دنیوی و «یؤت من لدنه ..» ناظر به پاداش اخروی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 108 - 20

20_ قیامت روز پاداش و کیفر اعمال است.

و كذلك زینا لكل أمه عملهم .. فینبئهم بما كانوا یعملون

مطلع ساختن آدمیان بر اعمالشان در قیامت، کنایه از مجازات و یا پاداش آنان می تواند باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4_ حضور در صحنه قیامت و برخورد با سزای اعمال دنیوی، فرجام همه انسانهاست .

لقاء الآخره

کلمه «لقاء» (رسیدن و برخورد کردن) مصدری است که به مفعولش اضافه شده و فاعل آن محذوف است؛ یعنی: «و لقاءهم الآخره».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 51 - 4

4- کیفر و پاداش الهی به انسان ها در قیامت، کاملاً مطابق و متناسب با کم و کیف رفتار آدمی است .

لیجزی الله کلّ نفس ما کسبت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 306

7- همه انسان ها ، سزای اعمال خویش را در قیامت ، به طور کامل دریافت خواهند کرد .

یوم . . . و توفی کلّ نفس ما عملت

«توفی» (از ماده توفیه) به معنای پرداخت و دریافت کامل است.

10- دنیا ، میدان عمل و آخرت صحنه دریافت پاداش و کیفر است .

یوم تأتی . . . و توفی کلّ نفس ما عملت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 112 - 5

5 - پاداش اعمال در قیامت ، عادلانه و به دور از هرگونه نقص و کاستی است .

و من يعمل . . . فلا یخاف ظلماً ولا هضماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 126 - 9

9 - کیفیت برانگیختن انسان و جزای اعمال او در قیامت ، متناسب با عملکرد دنیایی او است .

فنیسیتها . . . تنسی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 82 - 2

2 - قیامت ، روز محاسبه کردار آدمیان و مجازات و پاداش در تعلیمات ابراهیم

و الذی أطمع أن یغفرلی خطیئتی یوم الدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - یس - 36 - 54 - 5

5 - تجسم اعمال آدمیان ، به صورت کیفر و پاداش در آخرت

فالیوم لانظلم نفس شیئاً و لاتجزون إلا ما کنتم تعملون

آمدن تعبیر «لاتجزون إلا ما» به جای «لاتجزون إلا بما کنتم تعملون» (با ذکر «باء» مقابله)، می تواند بیانگر این حقیقت باشد که خود اعمال آدمی در روز رستاخیز، به صورت کیفر و پاداش به او برگردانده خواهد شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - پس - 36 - 55 - 3

3 - بهشت و نعمت ها و خوشی های آن ، نتیجه و پاداش کردار انسان ها در دنیا است .

و لاتجزون إلا ما کنتم تعملون . إنَّ أصحَّ ب الجنَّة الیوم فی شغل ف_ کھون

از ارتباط میان این آیه _ که سخن از بهشت و نعمت های آن است _ و آیه پیش _ که درباره پاداش مطابق رفتار و کردار بود _ برداشت یاد شده به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 307

4- قیامت ، روز حسابرسی اعمال و پاداش و جزا

هـ_ذا ما توعدون لیوم الحساب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 40 - 16

16 - علم گسترده الهی به عملکرد انسان ها ، پشتوانه کیفر و پاداش اخروی آنان

اعملوا ما شئتم إنّه بما تعملون بصیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 83 - 10

10 - قیامت ، روز انسان و محصول تلاش و عملکرد او است .

حتّی یل_قوا یومهم الذی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 15 - 7

7 - اعمال نیک و بد آدمی ، دارای بازتاب در دنیا و در پی دارنده کیفر و پاداش در حیات اخروی

من عمل ص_لحاً . . . ثمّ الی ربّکم ترجعون

تعبیر «ثمّ الی ربّکم» _ در پی «من عمل صالحاً. . .» _ می رساند که آنچه در صدر آیه شریفه نسبت به بازتاب عمل گفته شده، مربوط به دنیا است و اعمال آدمی پس از آن نیز کیفر و پاداشی در نزد پروردگار خواهد داشت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 22 - 9

9 - بازگشت نتیجه کردار و اندوخته های انسان ، به خود وی در دنیا و آخرت

محیاهم و مماتهم . . . و لتجزی کلّ نفس بما کسبت

آیه شریفه پاسخ وردی است بر کسانی که صالح و ناصالح را در زندگی و مرگ مساوی می پنداشتند از این مطلب، استفاده می شود که دنیا و آخرت هر دو میدان جزا و پاداش است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 19 - 11

11- زندگی دنیا، صحنه عمل و آخرت میدان دریافت اعمال و نتایج آن *

و لکلّ درجۃ مّمّا عملوا و لیوقّیهم أعمّ لهم

بنابراین که «حقّ علیهم القول» در آیه قبل، عذاب اخروی باشد؛ از این آیه استفاده می شود که مراد از «درجات» درجه های اخروی است و در آن جایگاه، نتایج اعمال استیفا می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ذاریات - 51 - 12 - 3

ص: 308

3 - قیامت ، روز حاکمیت قانون و جزای اعمال

ایّان یوم الدّین

«دین» به معنای جزا و «یوم الدّین» به معنای روز جزا است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 41 - 3، 1

1 - جزای کامل اعمال ، نصیب انسان در آخرت ، در پی دیدن و مشاهده عمل

وَأَنْ سَعِيه سَوْفَ یَرِی . ثُمَّ یَجْزِیهِ الْجِزَاءَ الْأَوْفِی

3 - تجسم اعمال انسان ، مجازات و پاداش الهی در آخرت برای او

وَأَنْ سَعِيه سَوْفَ یَرِی . ثُمَّ یَجْزِیهِ الْجِزَاءَ الْأَوْفِی

برداشت یاد شده با توجه به تعبیر «یجزاه» _ به جای «یجزی به» _ استفاده می شود؛ زیرا مفاد آن چنین است: «خداوند انسان را به همان عملش جزا می دهد [و نه در برابر عملش]».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - غاشیه - 88 - 9 - 3، 2

2 - نعمت های آخرت ، پاداش کار و تلاش در دنیا است .

ناعمه . لسعیها راضیه

3 - افرادی که در قیامت ، در رفاه و خوش گذرانی به سر می برند ، دستیابی به آن را مرهون تلاش های دنیایی خود می بینند .

ناعمه . لسعیها راضیه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - زلزله - 99 - 6 - 7، 5

5 - مشاهده کردار و مواجه شدن با پاداش و کیفر آن ، از اهداف حشر انسان ها در قیامت

یصدر الناس أشتاتاً لیروا أعم لهم

حرف «لام» در «لیروا»، بیانگر برداشت یاد شده است. مشاهده اعمال، یا به معنای مشاهده پاداش و کیفر آنها است و یا ناظر به تجسم اعمال و مشهود بودن آن در قیامت است.

7 - مواجه شدن انسان ها با کردار خود و پاداش یا کیفر آن ، پس از بازگشت آنان از حسابرسی است .

یصدر الناس أشتاتاً لیروا أعم لهم

559- پاداش اخروی عمل خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - زلزله - 99 - 7 - 1

1 - انجام دهندگان کار خیر ، در قیامت پاداش دیده ، با کردار خویش مواجه خواهند شد .

فمن يعمل مثقال ذره خیراً یره

ص: 309

560- پاداش اخروی عمل صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 160 - 7

7_ انجام عمل نیک به شرط حبط نشدن تا حضور در صحنه قیامت دارای پاداشی ده چندان است.

من جاء بالحسنة فله عشر أمثالها

حرف «باء» در «بالحسنة» هم می تواند برای تعدیه باشد، که در این صورت «مجیء» به معنای انجام دادن است، و هم می تواند برای مصاحبت باشد، که در این صورت «مجیء» به معنای حاضر شدن است. برداشت فوق بر اساس احتمال دوم است. بر این مبنا جمله «من جاء بالحسنة» (کسی که با عمل نیکی در قیامت حاضر شود)، اشاره به این معنا دارد که پاداش از آن کسی است که عمل نیکش تا قیامت باقی باشد و با گناه حبط نشده باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 84 - 5

5- هر عمل نیک در جهان آخرت، دارای پاداش افزون و هر عمل بد دارای کیفر متناسب با آن خواهد بود.

من جاء بالحسنة... و من جاء بالسئنة

«ال» در «الحسنة» و «السئنة» برای جنس و مفید استغراق است. بنابراین «من جاء بالحسنة»؛ یعنی، «هر کس هر عمل نیک بیاورد» و «من جاء بالسئنة»؛ یعنی، هر کس هر عمل بد بیاورد.

561- پاداش اخروی فاطمه(س)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 8

8- نعمت های سرشار بهشت، پاداش الهی اهل بیت (علی، فاطمه، حسن و حسین (ع))

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ... وَ سَقِيهِمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا. إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزْ

برداشت یاد شده، با توجه به شأن نزولی است که از طریق شیعه و سنی نقل شده است و آن این که از آیه 5 تا آیه مورد بحث (آیه 22)، درباره آن بزرگواران نازل شده است. (مجمع البیان، ج 10؛ الکشاف، ج 4، ذیل آیه)

562- پاداش اخروی قرص

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 245 - 16

16 - پاداش الهی به انفاق کنندگان در دنیا و آخرت

فیضاعفه له اضعافاً .. و الیه ترجعون

«الیه ترجعون»، اشاره به پاداش الهی است در آخرت؛ بنابراین «فیضاعفه» بیانگر پاداش الهی در دنیا است.

ص: 310

563- پاداش اخروی قرض به خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 11 - 10، 5

5 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (انفاق در راه او) ، دو پاداش می دهد : پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت .

من ذا الذی یقرض اللّٰه .. فیض_عفه له و له أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعفه له»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و له أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

10 - خداوند ، در برابر قرض الحسنه ای که مؤمنان به او می دهند ، علاوه بر بازپس دادن چند برابر آن در دنیا ، پاداشی نفیس و گران سنگی نیز در آخرت به ایشان خواهد داد .

من ذا الذی یقرض اللّٰه .. فیض_عفه له و له أجر کریم

واژه «کریم» در هر مقامی، معنایی متناسب با همان مقام دارد. در این جا به معنای عظیم، نفیس و گران سنگ است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 12 - 1

1 - قیامت ، روز پاداش دهی خداوند به وام دهندگان خود (کسانی که با انفاق در راه خدا به او قرض الحسنه دادند) .

من ذا الذی یقرض اللّٰه .. و له أجر کریم . یوم تری المؤمنین

«یوم» در «یوم تری»، مربوط به «له أجر کریم» در آیه پیش است؛ یعنی، خداوند، پاداش نفیس خود را به وام دهندگان خویش در روزی می دهد که... گفتنی است که مراد از «یوم تری» روز قیامت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 18 - 11، 7

7 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می دهند) ، دو پاداش (پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت) عطا می کند .

و أقرضوا اللّٰه قرضًا حسنًا یض_عف لهم و لهم أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعف لهم»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و لهم أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی

باشد.

11 - خداوند، در برابر قرض الحسنه که مؤمنان به او می دهند علاوه بر باز پس دادن چند برابر آن در دنیا پاداش نفیس و گران سنگی نیز در آخرت به ایشان عطا خواهد کرد .

إِنَّ الْمَصْدَقِينَ .. وَاَقْرَضُوا اللَّهَ ... وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ

واژه «کریم»، در هر مورد معنایی متناسب با همان جا دارد و در این جا به معنای عظیم، نفیس و گران سنگ است.

ص: 311

564- پاداش اخروی گواهان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 19 - 9

9- صدیقان و شهدا (گواهان)، در جهان آخرت برخوردار از پاداشی ویژه و مخصوص به خود

لهم أجرهم

تقدیم «لهم» بر «أجرهم» افاده حصر می کند؛ یعنی، پاداش آنان (صدیقان و شهدا)، تنها از آن ایشان است و به کسی دیگر داده نمی شود.

565- پاداش اخروی متقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- نحل - 16 - 31 - 7,9

7- ورود به بهشت جاودان و رسیدن به تمامی خواسته ها در آن، پاداش خداوند به تقواییشان است .

دار المتّقین . جنّات عدن ... لهم فیها ما یشاءون

9- نیل به سعادت اخروی، جای گرفتن در بهشت و برآورده شدن تمامی خواسته ها در آن، پاداش خداوند به تقواییشان

و لنعم دار المتّقین . جنّات عدن ... لهم فیها ما یشاءون کذلک یجزی الله المتّقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - ص - 38 - 53 - 2

2- بهشت و نعمت های آن، پاداش تقواییشان است .

جنّات ... هـذا ما توعدون لیوم الحساب

«لیوم الحساب» به تقدیر «لأجل جزاء یوم الحساب» است؛ یعنی، این نعمت ها همان چیزی است که به خاطر روز حساب به شما وعده داده شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 20 - 2,4,8

2- بناهای مرتفع و چند طبقه (کاخ‌ها) در بهشت، پاداش اختصاصی تقوایندگان

ل_کن الذین اتقوا ربهم لهم غرف من فوقها غرف مبنیة

"غرفه" (مفرد "غرف") به معنای بناهای مرتفع و خانه‌ای بالای خانه‌ای دیگر (چند طبقه چون کاخ) است. گفتنی است لام در "لهم" برای اختصاص است.

4- تقوایندگان، از منظره‌های چشم‌نواز و لذت بخش بهشت بهره‌مند خواهند شد.

لهم غرف من فوقها غرف مبنیة

مرتفع و چند طبقه بودن بناهای بهشت به همراه جریان‌نهرها در پایین آنها، می‌تواند اشاره به مطلب یاد شده باشد.

8- کاخ‌ها و بناهای تقوایندگان در بهشت، دارای نهرهایی است جاری در پایین آنها.

غرف مبنیة تجری من تحتها الأنهـر

ص: 312

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 36 - 4, 2

2 - خداوند ، به اقتضای ربوبیت خویش ، تقوایبندگان را از پاداش های اخروی بهره مند می سازد .

جزاء من ربك

4 - بهره مند ساختن تقوایبندگان از پاداش های آخرت ، جلوه تدبیر خداوند در ترفیع بخشیدن به مقام پیامبر (صلی الله علیه و آله) است .

ربك

«رب» مصدر و به معنای تربیت است و مجازاً در معنای «تربیت کننده» استعمال می شود (مفردات راغب). تأکید بر واژه «ربك»، گویای آن است که اعطای پاداش به متقین، در راستای تربیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و افزودن رشد آن حضرت است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 37 - 6, 8

6 - پاداش رسانی به اهل تقوا در قیامت ، اقتضای تدبیر نظام هستی و لازمه ربوبیت خداوند بر جهان است .

جزاء من ربك . . . رب السموت و الأرض و ما بینهما

8 - نعمت های بهشت و پاداش تقوایبندگان در آن ، جلوه رحمت گسترده خداوند است .

جزاء من ربك . . . الرحمن

566- پاداش اخروی مجاهدان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 88 - 15

15 - حوران بهشتی ، از آن مؤمنان مجاهد و ایثارگر است .

و أولئک لهم الخیرت

منظور از «الخیرات» به قرینه آیه 70 سوره الرحمن (فیهن خیرات حسان) می تواند حوران بهشت باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- باغ های بهشت ، با نهر های همیشه جاری ، پاداش الهی به شرکت کنندگان در جهاد و نبرد با دشمنان دین

و من یطع الله و رسوله یدخله جنّات تجری

با توجه به این که سیاق آیات، در رابطه با جنگ و جهاد می باشد؛ مراد از «من یطع...» کسی است که فرمان جهاد را اطاعت کرده است.

567- پاداش اخروی محسنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 26 - 3، 2، 1

1_ پاداش های اخروی ، تنها از آن نیکوکاران است .

ص: 313

لذین أحسنوا الحسنی

تقدیم خبر (لذین ..) بر مبتدا (الحسنی) مفید حصر است.

2_ پاداش نیکوکاران در سرای آخرت از نوع بهترین پاداشهاست .

لذین أحسنوا الحسنی

3_ نیکوکاران در سرای آخرت ، افزون بر بهترین پاداش ها ، از نعمتهایی بی شمار و غیر قابل توصیف برخوردار خواهند بود .

لذین أحسنوا الحسنی و زیاده

تکثیر در «زیاده» _ که برای تفخیم است _ بیانگر برداشت فوق می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 2

2_ نیکوکاران علاوه بر بهره مند شدن از پاداش در حیات دنیا ، از پاداش های برتر اخروی نیز برخوردار خواهند شد .

لانضیع أجر المحسنین . ولأجر الآخره خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 34 - 7، 13

7 - پاداش احسان کنندگان در قیامت ، پاداشی بزرگ و با عظمت است .

ذلک جزاء المحسنین

برداشت یاد شده از کاربرد «ذلک» (برای اشاره به شیء بعید)، استفاده شده است.

13 - بهشت و تأمین تمامی خواسته ها ، پاداش استحقاقی و حق محسنان است .

ذلک جزاء المحسنین

تعبیر «جزاء» می رساند که محسنان در برابر احسان های خود، حقی بر خدا پیدامی کنند؛ هر چند این حق را خود او مقرر فرموده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 35 - 10

10 - فراهم شدن تمامی خواسته های محسنان در قیامت ، پاداشی است بر مبنای بهترین عمل آنان .

لهم ما يشاءون عند ربهم . . . و يجزيهم أجرهم بأحسن الذي كانوا يعملون

برداشت یاد شده از آن جا است که جمله «یجزیهم . . .» می تواند توضیح و بیان برای جمله «لهم ما يشاءون . . .» باشد؛ یعنی، برآورده شدن خواسته های محسنان در قیامت، همان پاداش مطابق با بهترین عمل ها است که خداوند برای آنان مقرر داشته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 44 - 2

2 - بهره مندی از موهبت های بهشت ، جزا و پاداش الهی به نیکوکاران

فی ظلّ ل و عیون . . . إنّ کذلک نجزی المحسنین

ص: 314

568- پاداش اخروی محمد(صلی الله علیه و آله)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 185 - 6

6_ وعده پاداش کامل اخروی به پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، در برابر ابلاغ رسالت و تحمّل رنج های آن

فان کذبوک . . . و انّما توفّون اجورکم یوم القیمه

از مصادیق مورد نظر برای «و انّما توفّون اجورکم»، به قرینه آیه قبل، که در مقام تسلی و دلداری پیامبر (صلی الله علیه و آله) بود، پاداش کامل پیامبر (صلی الله علیه و آله) در برابر ابلاغ رسالت است.

569- پاداش اخروی مرد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 3

3_ تساوی زن و مرد در پاداش های اخروی

وعد الله المؤمنین و المؤمنات جنت تجری من تحتها الأنهر

570- پاداش اخروی مردان صالح

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 40 - 5

5 - پاداش ها و نعمت های زنان و مردان مؤمن نیک کردار در بهشت ، بیشتر از استحقاق و افزون تر از اقتضای رفتار آنان است .

و من عمل صـلِحًا . . . یرزقون فیها بغير حساب

بدون حساب و بی اندازه بودن پاداش مؤمنان، در مقابل گناه کاران_ که تنها به میزان گناهشان مجازات خواهند شد_ گویای حقیقت یاد شده است.

571- پاداش اخروی مردان مؤمن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- برابری زن و مرد ، در بهره مند شدن از پاداش های اخروی و نعمت های بهشتی

و من عمل صـ لِحًا من ذکر أو أنثی و هو مؤمن فأولـ نك یدخلون الجنة یرزقون فیها بغی

ص: 315

572- پاداش اخروی مطیعان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - انفطار - 82 - 13 - 1

1 - انسان های درست کار ، راست گفتار و مطیع خداوند ، به پاداش کردار خویش ، در میان انبوه نعمت های آخرت جای خواهند گرفت

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

از جمله معانی ذکر شده برای «برّ»، صلاح و درست کاری، اطاعت و صداقت است (لسان العرب). «نعیم»؛ یعنی، نعمت فراوان (مفردات راغب) نکره بودن «نعیم»، گویای عظمت آن است.

573- پاداش اخروی مؤمنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - نساء - 4 - 173 - 5

5_ پاداش اخروی مؤمنان صالح بیش از استحقاق آنان است .

فاما الذين ءامنوا و عملوا الصلحت . . . و یزیدهم من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 6

6_ وجود خانه های عالی و پاکیزه برای مؤمنان نیک کردار در « جنات عدن »

و مسکن طیبه فی جنت عدن

«جنات عدن» می تواند نامی خاص باشد و غیر از «جنات تجری . . .» به شمار آید. برداشت فوق برگرفته از این احتمال است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 88 - 15

15_ حوران بهشتی ، از آن مؤمنان مجاهد و ایثارگر است .

و أولئك لهم الخیرت

منظور از «الخیرات» به قرینه آیه 70 سوره الرحمن (فیهن خیرات حسان) می تواند حوران بهشت باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 4 - 11

11_ عمل صالح ، شرط بهره مندی اهل ایمان از پاداش های اخروی

لیجزی الذین ءامنوا و عملوا الصلحت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 111 - 2

ص: 316

2_ مؤمنان به کتاب های آسمانی ، در قیامت به پاداش کامل کردار خویش دست خواهند یافت .

وإنَّ كلاًّ لما لیوفینهم ربك أعم لهم

مراد از «أعمالهم» کیفر و پاداش اعمال می باشد. بنابراین «إنَّ كلاًّ...»؛ یعنی ، همانا پروردگارت پاداش و کیفر اعمال همگان را به طور کامل پرداخت خواهد کرد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 31 - 9,1

1- استقرار در باغ های بهشت ، از جمله پاداش های مؤمنان نیک کردار است .

إنّ الذین ءامنوا و عملوا الصّٰلِحٰتِ .. أولئک لهم جنّٰت عدن

جمله «أولئک..» یا خبر یکم برای «إنّ» در صدر آیه قبل است و یا خبر دوم و احتمال سوم آن است که جمله مستأنفه باشد در هر صورت، مشارالیه «أولئک» «الذین امنوا...» در آیه قبل است. «عدن» به معنای اقامت گزیدن و مستقر شدن است.

9- بهشت ، مکانی بس آسایش آفرین ، و نعمت های آن ، پاداشی بس نیک برای مؤمنان است .

نعم الثّواب و حسنّت مرتفقاً

«مرتفق» اسم مکان به معنای «متکا» (تکیگاه) است و چون هنگام استراحت، نوعاً، مرفق خود را روی زمین می گذارند، به محل استراحت و لمیدن «مرتفق» گفته شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 61 - 12

12- ورود مؤمنان به بهشت عدن ، به خاطر ایمان آنان به غیب و تصدیق آن است .

جنّٰت عدن التي وعد الرحمن عباده بالغیب

«باء» در «بالغیب» می تواند سببیه و متعلق به «وعد» باشد؛ یعنی، وعده خداوند به مؤمنان، به جهت ایمان آنان به غیب بوده است. روشن است که بنابراین وجه، تقدیر کلام «بتصدیق الغیب» خواهد بود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 50 - 1

1 - مغفرت الهی و رزق گوارا، پاداش مؤمنان نیک کردار در جهان آخرت

فالذین ءامنوا و عملوا .. و رزق کریم

«رزق کریم» یعنی روزی طیب و گوارا.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 111 - 1

1 - مؤمنان شکیبا، برخوردار از پاداش حتمی خداوند در قیامت

إِنِّي جَزَيْتَهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا

«جزاء» (مصدر «جزیت») به معنای پاداش دادن است. «باء» در «بما صبروا» سببیه و «ما» موصول حرفی است؛ یعنی، «بسبب صبرهم». «فوز» (مصدر «فائزون») دستیابی به مقصود را می گویند. فعل «جزیت» دو مفعول بر می دارد. بنابراین «هم»، مفعول اول آن و «أنهم هم الفائزون» _ به تأویل «فوزهم» _ مفعول دوم آن است.

ص: 317

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 80 - 8

8 - پاداش های اخروی خداوند ، ویژه مؤمنان شایسته کردار

ثواب الله خير لمن ءامن وعمل صـلحاً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 45 - 5

5 - پاداش های اخروی خداوند به مؤمنان (بهشت و نعمت های آن) ، تفضل او است .

ليجزى الذين . . . من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 4 - 1

1 - فلسفه برپایی قیامت ، پاداش دادن به مؤمنان دارای عمل صالح است .

لتأْتِيَنكُمْ . . . ليجزى الذين ءامنوا وعملوا الصـلحـت

«ل» در «ليجزى»، تعلیل برای فعل «تأتى» در آیه قبل است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 40 - 10

10 - خداوند با کافران بدکردار در قیامت ، بر مبنای عدل و با مؤمنان نیک کردار براساس فضل و لطف خویش برخورد خواهد کرد .

من عمل سيئه فلايجزى إلاّ مثلها و من عمل صـلحاً . . . و هو مؤمن ... يرزقون فيها ب

برداشت یاد شده از آن جا است که مجازات گناه کاران، تنها به میزان گناه آنان است؛ ولی پاداش مؤمنان نیک کردار، بی شمار و افزون بر استحقاق آنان می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جاثیه - 45 - 30 - 2

2 - اعطای پاداش به مؤمنان و نیک کرداران در قیامت ، قبل از حسابرسی بدکرداران *

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا .. وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا

برداشت یاد شده بدان احتمال است که تقدم در بیان، بیانگر تقدم خارجی نیز باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 10 - 26,27

26 - احاطه علمی خداوند ، به تمامی اعمال مؤمنان ، تضمین کننده پاداش های اخروی آنها

و كَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَى وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

یادآوری احاطه علمی خداوند به همه اعمال - پس از وعده پاداش برتر به همه مؤمنان - می تواند برای ایجاد و اطمینان در مؤمنان باشد و نیز آنان به این یقین داشته باشند که خداوند به هر عمل نیک آنان، آگاه است. همچنین اعمال نیک آنان - هر

ص: 318

چند کوچک باشد _ ضایع نخواهد شد.

27 - دستیابی مؤمنان به پاداش های موعود الهی در آخرت ، در گرو پایدار ماندن آنان بر ایمان و انجام اعمال نیک است .

و کلاً وعد الله الحسنی و الله بما تعملون خبیر

جمله «و الله بما تعملون خبیر» می تواند در بردارنده هشدار باشد. بر این اساس، هشدار الهی به مؤمنان مجاهد و انفاق گر _ پس از این که به آنان وعده پاداش برتر اخروی داده است _ می تواند بیانگر این حقیقت باشد که مؤمنان مواظب باشند و بدانند که دستیابی آنان به آن وعده های الهی، در صورتی قطعی است که آنها همچنان بر ایمان و صراط مستقیمی که در آن قرار دارند، باقی بمانند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 11 - 5

5 - خداوند ، در قبال عمل کردن مؤمنان به توصیه او (جا باز کردن برای دیگران در مجالس) جایگاه اخروی آنان را وسیع خواهد کرد .

فافسحوا یفسح الله لکم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که «یفسح الله لکم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جن - 72 - 13 - 5

5 - پاداش مؤمنان ، عادلانه و بی کم و کاست داده می شود .

فمن یؤمن برّبه فلا یخاف بنحسا ولا رهقا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قیامه - 75 - 23 - 2

2 - مؤمنان در روز قیامت ، تنها به لطف و ثواب الهی چشم دوخته اند .

إلی ربّها ناظره

برداشت یاده شده، مبتنی بر حذف مضاف است و تقدیر آن چنین می باشد: «إلی ثواب ربّها ناظره».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - خداوند در قیامت ، مؤمنان را با یادآوری مکرر پاداش های خویش ، آزار نداده و بر آنان منت نخواهد گذاشت .

لهم أجر غیر ممنون

در معانی «مَنْ» آورده اند که: منت گذاشتن بر کسی، به این است که احسان به او را بزرگ شمرده و به آن فخر کنند و درباره اش سخن را آغاز و تکرار کنند تا آن جا که شخص را متنفر سازند. (لسان العرب)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بروج - 85 - 11 - 1

1 - مؤمنان دارای عمل صالح ، برخوردار از بوستان هایی متعدد ، در آخرت

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ

ص: 319

574- پاداش اخروی مهاجران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 41 - 1، 12

1- خداوند، به مسلمانهایی که مورد ستم واقع شده و به خاطر او هجرت کردند، جایگاه و مکانی شایسته در دنیا و پاداشی بس بزرگ تر در آخرت عطا می کند .

و الذين هاجروا في الله من بعد ما ظلموا لنبوتهم في الدنيا حسنة و لأجر الأخره أ

«فی» در «فی الله» به معنای «لام» و برای تعلیل است. بنابراین معنای عبارت «هجرت برای کسب رضای خداوند» است.

12- مهاجران، از فواید دنیوی و پاداش اخروی هجرت در راه خدا بی خبرند .

و الذين هاجروا . . . لأجر الأخره أكبر لو كانوا يعلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 58 - 5

5- رزق نیکو، پاداش اخروی خدا به مؤمنان مهاجر

و الذين هاجروا . . . ليرزقنهم الله رزقاً حسناً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 59 - 1

1 - خدا، عهده دار پاداش مؤمنان مهاجر در جهان آخرت

و الذين هاجروا . . . ليدخلنهم مدخلاً يرضونه

575- پاداش اخروی مهتدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 61 - 3

3- پاداش های اخروی، وعده نیکوی خداوند به هدایت یافتگان

أفمن وعدنَه وعدًا حسنًا

576- پاداش اخروی یعقوب (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 3

3- پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

ص: 320

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «ما کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 3

3 - پاداش اخروی اعمال نیک ابراهیم ، اسماعیل ، اسحاق و یعقوب (ع) اختصاص به خود ایشان دارد و دیگران از آن بهره ای نخواهند برد .

تلک أمه قد خلت لها ما کسبت

تقدیم «لها» بر «کسبت» گویای حصر است. بنابراین «لها ما کسبت»؛ یعنی، دستاورد آنان تنها از آن ایشان و به سود خودشان است.

577- پاداش اخروی یوسف(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 10,11

10_ یوسف (ع) در آخرت از پاداشی برتر و بهتر از آنچه در دنیا بدان دست یافت ، بهره مند خواهد شد .

و كذلك مکّنا لیوسف فی الأرض . . . ولانضیع أجر المحسنین . ولأجر الآخره خیر . . . و

11_ پاداش های دنیوی و اخروی یوسف (ع) ، دستاورد ایمان و ملازمت او بر تقوا و پرهیزگاری بود .

و كذلك مکّنا لیوسف . . . ولأجر الآخره خیر للذین ءامنوا وکانوا یتقون

578- تکذیب پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 87 - 3

3- ادعای در کار نبودن پاداش و کیفر پس از مرگ ، ادعایی دروغین و بی اساس است .

فلولا إن کنتم غیر مدینین . ترجعونها إن کنتم ص_دقین

خطاب در «إن کنتم صادقین»، متوجه کسانی است که منکر پاداش و کیفر در سرای دیگر بودند.

579- حتمیت پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 39 - 7

7- بازگشت به خداوند و دریافت کیفر یا پاداش او در سرای آخرت ، فرجام قطعی انسان ها است .

و ظنّوا أنّهم إلینا لایرجعون

ص: 321

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 86 - 3

3 - کیفر و پاداش اخروی ، امری قطعی و وعده ای تخلف ناپذیر است .

إن كنتم غير مدینین

با این که مسأله کیفر و پاداش اخروی، امری است که در آینده باید تحقق یابد؛ به کار گیری قالب ماضی (کنتم) برای بیان مطلب یاد شده است.

580- دوستی با مأیوسان از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ممتحنه - 60 - 13 - 6

6 - مأیوسان از رحمت حق و ثواب اخروی ، غیرقابل اعتماد و ناشایست برای دوستی و مودت

یٰـأیها الذین ءامنوا لاتتولوا قومًا .. قد یسوا من الآخره

جمله «قد یسوا» به منزله تعلیل برای «لاتتولوا» می باشد.

581- زمینه پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 4 - 11

11 _ عمل صالح ، شرط بهره مندی اهل ایمان از پاداش های اخروی

لیجزی الذین ءامنوا و عملوا الصلحت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 9 - 5، 2

2 _ عمل صالح ، شرط بهره مندی اهل ایمان از پاداش های اخروی است .

إن الذین ءامنوا و عملوا الصلحت .. فی جنت النعیم

5_ ایمان توأم با عمل ، شرط بهره مندی از حمایت و هدایت مستمر و دائم الهی و برخوردار شدن از پاداش های اخروی است .

إن الذين آمنوا وعملوا الصلحت . . . فی جنت النعیم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 80 - 14

14 - دستیابی به سعادت و پاداش های اخروی ، در گرو صبر و شکیبایی است .

ویلکم ثواب الله خیر . . . ولا یلقیها إلا الصبرون

ص: 322

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 84 - 3

3 - دستیابی به پاداش برتر الهی در جهان آخرت ، در گرو داشتن اعمال نیک است .

من جاء بالحسنة فله خير منها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 86 - 1

1 - تقدیر مرگ از سوی خداوند ، به منظور کیفر و پاداش دادن به آدمیان در سرای دیگر (جهان آخرت)

نحن قَدَرنا بینکم الموت .. فلولا إن كنتم غیر مدینین

برداشت یاد شده با توجه به تفریع «فلولا إن كنتم» بر «نحن قَدَرنا بینکم الموت» است. کلمه «مدینین» می تواند مشتق از «دین» (جزا) باشد؛ یعنی، «إن كنتم غیر مجزیین». و نیز می تواند مشتق از «دان السلطان الرعیه إذا ساسهم و تعبدهم» باشد؛ چنان که برخی از مفسران این را گفته اند. برداشت بالا با توجه به معنای اول است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 96 - 2

2 - برپا ساختن قیامت برای کیفر و پاداش ، نمودی از کمال خداوند و مبرّا بودن ساحت او از هر نقص و کاستی

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

تفریع «فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ» بر مطالب پیشین (فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ..) حاکی از مطلب یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 10 - 27

27 - دستیابی مؤمنان به پاداش های موعود الهی در آخرت ، در گرو پایدار ماندن آنان بر ایمان و انجام اعمال نیک است .

و كَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَى وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

جمله «و اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ» می تواند دربردارنده هشدار باشد. بر این اساس، هشدار الهی به مؤمنان مجاهد و انفاق گر - پس از این که به آنان وعده پاداش برتر اخروی داده است - می تواند بیانگر این حقیقت باشد که مؤمنان مواظب باشند و بدانند که دستیابی آنان به آن

وعددهای الهی، در صورتی قطعی است که آنها همچنان بر ایمان و صراط مستقیمی که در آن قرار دارند، باقی بمانند.

582-زمینه پاداش اخروی متقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 36 - 3

3- پیامبر (صلی الله علیه و آله)، فراهم آورنده زمینه دستیابی تقوای پیشگان به پاداش های آخرت

ربّک

خطاب به پیامبر (صلی الله علیه و آله) در «ربّک»، گویای آن است که آن حضرت در رسیدن متقین به بهشت و نعمت های آن، نقش اساسی داشته است.

ص: 323

583- شرایط پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 3 - 12

12_ برخوردار شدن از پاداش های الهی در آخرت ، منوط به یکتاپرستی ، پرهیز از شرک ، پذیرش رسالت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و استغفار از گناهان است .

أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ . . . يَوْمَ كُلِّ ذِي فَضْلٍ فَضْلُهُ

استفاده برداشت فوق از آیه ، بر اساس این احتمال است که: جمله «يَوْمَ . . .» بیانگر پاداش اخروی باشد. وجود «إِلَى أَجَلٍ» در جمله قبل و نبود آن در این جمله ، می تواند مؤید این احتمال باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 6

6_ ایمان و ملازمت بر تقوا شرط بهره مندی از پاداش های اخروی است .

و لِأَجْرِ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا وَ كَانُوا يُتَّقُونَ

«کان» و مانند آن همراه مضارع حکایت از استمرار در زمان گذشته دارد. ملازمت به تقوا در برداشت فوق ، از نکته یاد شده استفاده گردیده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 80 - 9

9- همراهی ایمان و عمل صالح ، از شرایط بهره‌وری از ثواب اخروی است .

ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنِ ءَامَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا

584- ظلم امتناع از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 60 - 13

13- منع از پاداش اخروی ، هرچند اندکی از آن ، ظلم است .

و لا یظلمون شیئاً

585- عدالت در پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 4 - 12

12_ کیفر و پاداش الهی در قیامت ، بر پایه قسط و عدل است

ص: 324

ثم یعیده لیجزی . . . بالقسط

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 70 - 1

1 - هرکس جزای اعمال خویش را در قیامت به طور کامل و بی کم و کاست ، دریافت خواهد کرد .

و وقیت کلّ نفس ما عملت

«توفیه» (مصدر «وقیت») به معنای دادن کامل و بی کم و کاست چیزی است.

586- عمومیت پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 17 - 1

1 - نظام پاداش و کیفر الهی در قیامت ، فراگیر همه انسان ها و شامل تمامی حرکات انسان ها است .

الیوم تجزی کلّ نفس بما کسبت

«ما» در «بما کسبت» موصول بوده و افاده کننده معنای جنس است. بنابراین «ما کسبت»؛ یعنی، هر آنچه که بشر انجام داده و هر حرکتی که از خود نشان دهد.

587- عوامل پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - ابراهیم - 14 - 51 - 6

6- رفتار انسان و استحقاق وی برای کیفر و پاداش ، اساس و مبنای جزای الهی در آخرت است .

لیجزی الله کلّ نفس ما کسبت

از اینکه خداوند در پاداش و کیفر مسأله کسب و تلاش انسان را مطرح ساخت (ما کسبت)، استفاده می شود که همین اساس پاداش و کیفر آدمیان است نه چیز دیگر.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8- نقش اساسی و محوری عمل صالح، در دستیابی به سعادت و پاداش اخروی

من عمل صالحاً... و هو مؤمن... و لنجزیتهم أجرهم بأحسن ما كانوا يعملون

برداشت فوق، به خاطر این است که در آغاز آیه اثربخشی عمل، مشروط به ایمان شده است (من عمل صالحاً... و هو مؤمن) در عین حال در پایان آیه پاداش اخروی تنها منوط به عمل دانسته شده و از ایمان سخن به میان نیامده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 15 - 14

14 - سعی و تلاش آدمی در عبادت و نماز، در پی دارنده پاداش حتمی در قیامت است .

ص: 325

فاعبدنی و اقم الصلوه ... لتجزی کلّ نفس بما تسعی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 126 - 10

10 - پاداش و کیفر انسان در قیامت ، برخاسته از کردار دنیوی او است .

فنیستها .. الیوم تنسی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 17 - 2,3

2 - کیفر و پاداش الهی در قیامت ، معلول چگونگی رفتار خوب و بد انسان ها است .

الیوم تجزی کلّ نفس بما کسبت

«باء» در «بما کسبت» برای سببیت است؛ یعنی، «تجزی بسبب ما کسبت و جزاء مناسباً لما کسبت».

3 - رفتار انسان و استحقاق وی برای کیفر و پاداش ، اساس و مبنای جزای الهی در آخرت

الیوم تجزی کلّ نفس بما کسبت

از این که خداوند در پاداش و کیفر، مسأله کسب و تلاش انسان را مطرح ساخته است (بما کسبت) استفاده می شود که همین اساس پاداش و کیفر آدمیان است؛ نه چیز دیگر.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - زلزله - 99 - 6 - 6

6 - پاداش ها و کیفر های آخرت ، چیزی جز کردار انسان نیست .

یصدر الناس أشتاتاً لیروا أعم لهم

588- غفلت از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 32 - 1

1 - سرزنش شدن تکذیب گران و کافران جن و انس از سوی خداوند ، به خاطر بی توجهی آنان به موضوع حسابرسی اعمال خلق در قیامت و کیفر و پاداش الهی در آن

سنفرغ لكم أيه الثقلان . فبأيء الآء ربكما تكذبان

استفهام در «فبأيء الآء» توییخی است و تشبیه آمدن «کما» و «تکذبان» به خاطر توجه خطاب به جن و انس است.

589- فلسفه پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 103 - 6

6_ گذر از موقف های قیامت (حسابرسی ، کیفر ، پاداش و . . .) غرض از گردآوری همگان در صحنه قیامت است .

ص: 326

ذلک یوم مجموع له الناس

برداشت فوق، مبتنی براین نکته است که «لام» در «له» برای بیان غایت و غرض باشد. بر این اساس مفاد جمله «ذلک یوم...» چنین می شود: روز قیامت روزی است که خداوند، همگان را برای گذر از موقفهای آن روز گردآوری می کند.

590- مجریان پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 38 - 3

3- روح و فرشتگان، کارگزاران رسیدگی به کیفر و پاداش بندگان در قیامت

یوم یقوم الروح و الملئکه صفّا

صفّ بستن «روح» و «ملائکه»، حاکی از آمادگی آنان برای اجرای دستورات است. به قرینه آیات پیشین - که سخن از کیفر و پاداش بندگان بود - محدوده مأموریت آنان، رسیدگی به امور بهشتیان و دوزخیان است.

591- محرومیت از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 18 - 10

10- «عن ابن عباس أن النبي (صلى الله عليه وآله) قال: معنى الآية من كان يريد ثواب الدنيا بعمله الذي افترضه الله عليه لا يريد به وجه الله و الدار الآخرة عجل له فيها ما يشاء الله من عرض الدنيا و ليس له ثواب في الآخرة و ذلك ان الله سبحانه و تعالى يؤتیه ذلك لیستعین به علی الطاعة فیستعمله فی معصیه الله فیعاقبه الله علیه»

از ابن عباس روایت شده است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: معنای آیه «من کان یرید الثواب الدنیا بعمله الذی افترضه الله علیه لا یرید به وجه الله و الدار الآخرة عجل له فیها ما یشاء الله من عرض الدنیا و لیس له ثواب فی الآخرة و ذلك ان الله سبحانه و تعالی یتوئیه ذلك لیستعین به علی الطاعة فیستعمله فی معصیه الله فیعاقبه الله علیه» این است که با انجام اعمالی که خداوند بر او واجب گردانیده، تقرب به سوی خدا و روز آخرت را اراده نمی کند؛ بلکه پاداش دنیوی را اراده می کند، در دنیا آنچه را که خداوند بخواهد از نعمتهای دنیوی به او داده می شود و برای او در آخرت پاداشی نیست؛ چون خداوند - سبحانه و تعالی - آن را به او داده است تا در طریق طاعت کمکش کند؛ ولی او در معصیت خداوند آن را به کار می بندد. پس خداوند او را به خاطر این کار عذاب می کند».

592- مراتب پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 26 - 2

2_ پاداش نیکوکاران در سرای آخرت از نوع بهترین پاداشهاست .

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحَسَنَى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 9

ص: 327

9 - احسان در دنیا، درپی دارنده پاداش نیک و بزرگ الهی در جهان آخرت

لذین أحسنوا فی هـ ذه الدنيا حسنه

برداشت بالا بر این اساس مبتنی است که «فی هـ ذه الدنيا» متعلق به «أحسنوا» و ظرف برای آن باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 34 - 7

7 - پاداش احسان کنندگان در قیامت، پاداشی بزرگ و با عظمت است.

ذلک جزاء المحسنین

برداشت یاد شده از کاربرد «ذلک» (برای اشاره به شیء بعید)، استفاده شده است.

593- مکذبان پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - فرقان - 25 - 40 - 7

7 - مشرکان، هیچ اعتقادی به روز رستاخیز و انتظار کیفر و پاداش الهی در آن روز را نداشته اند.

بل كانوا لا يرجون نشورًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 86 - 2

2 - شرک پیشگان صدر اسلام، منکر هر گونه کیفر و پاداش پس از مرگ

فلولا إن كنتم غير مدینین

خطاب در آیه شریفه متوجه کسانی است که مرگ را پایان زندگی دانسته و درباره کیفر و پاداش پس از مرگ، موضع انکار آمیز داشتند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - ماعون - 107 - 1 - 1

1 - گروهی از مدعیان اسلام در عصر بعثت، جزای اخروی را دروغ دانسته، آن را تکذیب می کردند.

«دین»، به معنای جزا است و در معانی «عادت»، «عبادت»، «حساب»، «طاعت»، «سیرت» و «ملت» نیز به کار می رود (قاموس). آیات بعد _ که درباره نمازگزاران و ریاکاران سخن می گوید _ قرینه بر اراده معنای «جزا» و «حساب» است. از کلمات «مصلین» و نظایر آن _ که جمع آمده است _ استفاده می شود که مراد از «الذی» در این آیه، جنس است؛ هرچند در شأن نزول ها بر افرادی نظیر ولید و ابوسفیان، تطبیق داده شده است.

594- ملاک پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 328

4- کیفر و پاداش اشخاص در قیامت و داوری درباره آنان، بر پایه شهادت و گواهی اعضا و جوارح (زبان، دست و پای) خود آنها خواهد بود.

یوم تشهد علیهم ألسنتهم... یومئذ یوفیهم الله دینهم الحَقّ

جمله «یومئذ یوفیهم الله» استتاف بیانی است و پاسخ به این سؤال است که گواهی زبان، دست و پا بر اعمال انسان ها، برای چه منظوری است؟ پاسخ آیه شریفه این است که این گواهی، به منظور اعطای جزای کامل و عادلانه می باشد و این جزا بر پایه همین گواهی استوار است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 70 - 5

5- عمل و رفتار انسان، مبنای داوری خداوند و ملاک جزای او در قیامت است.

و وُفیت کلّ نفس ما عملت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 40 - 2

2- عمل و نوع رفتار آدمی، معیار کیفر و جزای اخروی او است.

من عمل سیئه فلا یجزی إلاّ مثلها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - غافر - 40 - 51 - 11

11- کیفر و پاداش انسان ها در قیامت، مستند به گواهی شاهدان است.

یوم یقوم الأشهد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 28 - 13

13- جزای انسان ها در قیامت، براساس عملکرد دنیوی آنان است.

اليوم تجزون ما كنتم تعملون

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

18 - نجم - 53 - 41 - 2

2- مجازات و پاداش اخروی ، بر محور عملکرد خود انسان است .

و أنّ سعيه سوف يرى . ثمّ يجزيه الجزاء الأوفى

ضمير «ه» در «يجزاه» به «سعى» بازمی گردد.

ص: 329

595- منشأ پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 25 - 8

8 - کیفر و پاداش در سرای آخرت در اختیار خداوند است .

یومئذ یوقیهم الله دینهم الحق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 84 - 2

2 - پاداش الهی در جهان آخرت ، براساس فضل و احسان و کیفر او ، برپایه عدل و انصاف خواهد بود .

من جاء بالحسنة فله خیر منها و من جاء بالسیئة فلا یجزی . . . إلا ما كانوا یعملون

596- موجبات پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 45 - 3

3 - همراهی ایمان و عمل صالح ، شرط برخورداری از پاداش و فضل الهی ، در آخرت است .

لیجزی الذین ءامنوا و عملوا الصالحات من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 4 - 2

2 - توأم بودن ایمان و عمل صالح ، در پی دارنده پاداش در قیامت

لیجزی الذین ءامنوا و عملوا الصالحات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - انسان - 76 - 22 - 3،7

3 - اعمال نیک انسان ، در پی دارنده پاداش الهی در قیامت

إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزَاءً

7 - وفای به نذر، خوف از قیامت و دستگیری خالصانه از بینوایان، یتیمان و اسیران، موجب بهره مندی از پاداش های بهشتی و مورد ستایش و قدردانی خداوند

یوفون بالنذر و یخافون یومًا . . . إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جِزَاءً وَكَانَ سَعِيكُمْ مَشْكُورًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - غاشیه - 88 - 9 - 4

4 - اهتمام ورزیدن به کارهایی که پاداش اخروی دارد، مطلوب و مایه خرسندی در قیامت است .

لسعیها راضیه

«سعی» به معنای راه رفتن سریع است که در مورد «جدیت در هر کار» نیز استعمال می شود. (مفردات راغب)

ص: 330

597- وعده پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - معارج - 70 - 42 - 6

6 - برپایی قیامت و کیفر و پاداش آن روز ، وعده الهی به همگان

حتّی یل-قوا یومهم الذی یوعدون

598- یأس از پاداش اخروی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - ممتحنه - 60 - 13 - 5،7

5 - یأس از رحمت الهی و ثواب اخروی ، نشانه انسان های مورد غضب خداوند (یهودیان)

قومًا غضب الله علیهم قد یسوا من الآخره

شاید منظور از «یأس از آخرت» ایمان نداشتن به قیامت نباشد؛ بلکه مقصود یأس از رحمت الهی در آخرت است. چه این که یهود به عنوان مصداق «مغضوب علیهم» اصل قیامت را قبول داشتند؛ ولی در ویژگی های آن مردد بودند.

7 - یأس از رحمت خدا و ثواب اخروی ، گناهی است بزرگ .

قومًا غضب الله علیهم قد یسوا من الآخره

برداشت یاد شده با توجه به این نکته است که «قد یسوا...»، به عنوان بارزترین ویژگی مغضوبین یاد شده است.

پاداش دنیوی

599- ارزش پاداش دنیوی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 6

6_ ارزش والای پاداش های خداوند در آخرت نسبت به ارزش های او در دنیا

فاتیهم الله ثواب الدنیا و حسن ثواب الآخره

در مورد ثواب آخرت، کلمه «حسن» اضافه شده است تا بیان کند که پاداش اخروی نسبت به پاداش دنیوی، دارای مزیت و برتری خاصی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 1

1_ پاداش های اخروی، برتر و بهتر از پاداش های دنیوی است.

لانضیع أجر المحسنين. ولأجر الأخره خیر

ص: 331

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 30 - 12

12- پاداش های اخروی ، بهتر از پاداش های دنیوی است .

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلِلَّذِينَ تَابُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا خَيْرٌ

600- ارزش پاداش دنیوی محسنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 30 - 11

11- پاداش اخروی محسنان ، بسی بهتر از پاداش دنیوی آنان است .

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلِلَّذِينَ تَابُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا خَيْرٌ

اگر چه در آیه سخنی از پاداش اخروی به میان نیامده است، اما جمله «و لدار الآخره خیر» _ که برتری سرای اخروی را می رساند _ به قرینه «فی هذِهِ الدنیا حسنه» (برای محسنان در دنیا حسنه ای است) می تواند مشعر به این نکته باشد که: پاداش حیات اخروی برتر است.

601- پاداش دنیوی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 145 - 11، 12، 7

7 _ تلاشگران برای پاداش های دنیوی ، از نعمت دنیا بهره مند خواهند شد .

و من یرد ثواب الدنیا نؤته منها

11 _ خداوند ، پاداش دهنده اعمال در دنیا و آخرت

و من یرد ثواب الدنیا نؤته منها و من یرد ثواب الآخره نؤته منها

مراد از اراده پاداش، انجام عمل خیر، برای نیل به پاداش است.

12 _ جهاد و مقاومت در جنگ ، موجب برخورداری از پاداش دنیوی و اخروی

و لَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الصَّابِرِينَ .. و من یرد ثواب الدنیا

با توجه به آیات قبل، از مصادیق مورد نظر برای اعمال خیر، جهاد و مبارزه است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 7

7_ پاداش های اخروی خداوند ، نیکو و عاری از هر گونه نقصان است و پاداش های دنیوی ، همراه با مشکلات

فاتیمه الله ثواب الدنيا و حسن ثواب الاخره

از اینکه پاداشهای اخروی را نیکو شمرده (حسن ثواب الآخره)، معلوم می شود پاداشهای اخروی به تمام جهات، نیکوست و در مقابل، ثواب دنیوی را به نیکو بودن توصیف نکرده تا به این نکته اشاره کند که پاداشهای خداوند در دنیا، همواره ملازم با مشکلات و نقصانهاست.

ص: 332

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 176 - 14

14 _ اراده الهی بر محروم سازی کفرپیشگان از بهره های دنیوی نیست . *

یرید الله الا يجعل لهم حظا في الآخرة

مفهوم کلمه «فی الآخرة»، گویای آن است که اراده الهی بر محروم ساختن کافران از مواهب آخرت است، نه بهره های دنیوی.

602- پاداش دنیوی ابراهیم(ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنکبوت - 29 - 27 - 6, 5, 4

4 - خداوند ، پاداش ابراهیم (ع) را در همین دنیا ، به او عطا کرد .

و ءاتیناه أجره فی الدنيا

5 - ابراهیم (ع) ، مستحق و سزاوار دریافت پاداش دنیوی بوده است .

و ءاتیناه أجره فی الدنيا

اضافه شدن «أجر» به ضمیری که مرجع آن، ابراهیم(ع) است _ گویای این نکته است که او، پاداشی داشته و سزاوار آن بوده است. گفتنی است که «فی الدنيا» احتمال دارد که متعلق به «آئیناه» باشد و احتمال دارد که متعلق به «أجره» باشد. برداشت بالا بنابر احتمال دوم است.

6 - اعطای اسحاق و یعقوب (ع) به ابراهیم (ع) و نیز قرار دادن مقام نبوت در نسل آن حضرت ، پاداش دنیوی ابراهیم (ع) از سوی خداوند بود .

ووهبنا له إسحق... و جعلنا فی ذرّيته النبوة... و ءاتیناه أجره فی الدنيا

603- پاداش دنیوی انفاق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 245 - 16

16 _ پاداش الهی به انفاق کنندگان در دنیا و آخرت

فیضاعفه له اضعافاً .. و الیه ترجعون

«الیه ترجعون»، اشاره به پاداش الهی است در آخرت؛ بنابراین «فیضاعفه» بیانگر پاداش الهی در دنیا است.

604- پاداش دنیوی انفاقگران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 11 - 7

7 - خداوند ، در دنیا _ حداقل _ دو برابر مقدار وامی را که مؤمنان به او می دهند (در راه او انفاق می کنند) ، به آنان باز می

ص: 333

گرداند .

من ذا الذي يقرض الله .. فيض عفه له

«مضاعفه» (مصدر «يضاعف») به دو چندان کردن و بالاتر از آن گفته می شود (مفردات راغب).

605- پاداش دنیوی بر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 145 - 9

9_ قصد و نیت عمل کننده کردار های نیک ، تعیین کننده برخورداری وی از نعمت های دنیا یا مواهب آخرت

و من یرد ثواب الدنیا نؤته منها و من یرد ثواب الاخره نؤته منها

606- پاداش دنیوی جهاد

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 3

3_ مجاهدت در راه خدا به همراهی پیامبران الهی و دعا به درگاه او ، موجب بهره مندی از پاداش های دنیوی و اخروی

و کاتین من نبی .. فاتیهم الله ثواب الدنیا و حسن ثواب الاخره

607- پاداش دنیوی صدقه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 18 - 7,9

7- خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می دهند) ، دو پاداش (پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت) عطا می کند .

و أقرضوا الله قرضًا حسنًا یض عف لهم و لهم أجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعف لهم»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و لهم أجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

9 - خداوند ، در دنیا _ حداقل _ دو برابر مقدار وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می پردازند) ، به آنان باز می گرداند .

و أقرضوا الله قرضاً حسناً يرضى لهم

«مضاعفه» (مصدر «يضاعف») به دو چندان کردن و بالاتر از آن (چند و چندین برابر نمودن) اطلاق می شود (مفردات راغب).

ص: 334

608- پاداش دنیوی عمل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 185 - 5

5_ دریافت برخی از پاداش ها و جزای اعمال در غیر قیامت (دنیا و برزخ) *

و اَنَّمَا تَوْفُونُ اجورکم يوم القیمه

کلمه «اَنَّمَا»، دریافت کامل پاداش و جزا را منحصر به روز قیامت می کند، لذا مفهوم آن، دریافت برخی از جزا و پاداش در غیر روز قیامت است و مراد از غیر قیامت، می تواند دنیا و یا برزخ و یا هر دو باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - نساء - 4 - 40 - 9

9_ اعمال نیک آدمی در پی دارنده پاداشی الهی در دنیا و آخرت *

و ان تک حسنه یضاعفها و یؤت من لدنه اجراً عظیماً

بدان احتمال که مراد از «یضاعفها» پاداش دنیوی و «یؤت من لدنه ..» ناظر به پاداش اخروی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 18 - 10

10- « عن ابن عباس أن النبی (صلی الله علیه و آله) قال : معنی الآیه من کان یرید ثواب الدنیا بعمله الذی افترضه الله علیه لا یرید به وجه الله و الدار الآخره عَجَل له فیها ما یشاء الله من عرض الدنیا و لیس له ثواب فی الآخره و ذلک ان الله سبحانه و تعالی یؤتیه ذلک لیستعین به علی الطاعه فیستعمله فی معصیه الله فیعاقبه الله علیه ;

از ابن عباس روایت شده است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: معنای آیه «من کان یرید العاجله عَجَلنا له فیها مان یشاء» این است که با انجام اعمالی که خداوند بر او واجب گردانیده، تقرب به سوی خدا و روز آخرت را اراده نمی کند؛ بلکه پاداش دنیوی را اراده می کند، در دنیا آنچه را که خداوند بخواهد از نعمتهای دنیوی به او داده می شود و برای او در آخرت پاداشی نیست؛ چون خداوند _ سبحانه و تعالی _ آن را به او داده است تا در طریق طاعت کمکش کند؛ ولی او در معصیت خداوند آن را به کار می بندد. پس خداوند او را به خاطر این کار عذاب می کند».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- بازگشت نتیجه کردار و اندوخته های انسان ، به خود وی در دنیا و آخرت

مچپاهم و ممانهم . . . و لتجزی کلّ نفس بما کسبت

آیه شریفه پاسخ وردی است بر کسانی که صالح و ناصالح را در زندگی و مرگ مساوی می پنداشتند از این مطلب، استفاده می شود که دنیا و آخرت هر دو میدان جزا و پاداش است.

609- پاداش دنیوی عمل پسندیده

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 15 - 12

ص: 335

12_ اعمال نیک ، اگر به قصد دستیابی به بهره های دنیوی انجام گیرد ، نتایج آن تنها در دنیا عاید انسان می شود .

من كان يريد الحى_وه الدنيا وزينتها نوفَ إليهم أعم لهم فيها

610- پاداش دنیوی قرض

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - بقره - 2 - 245 - 16

16_ پاداش الهی به انفاق کنندگان در دنیا و آخرت

فیضاعفه له اضعافاً . . و الیه ترجعون

«الیه ترجعون»، اشاره به پاداش الهی است در آخرت؛ بنابراین «فیضاعفه» بیانگر پاداش الهی در دنیا است.

611- پاداش دنیوی قرض به خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 11 - 10، 5

5 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (انفاق در راه او) ، دو پاداش می دهد : پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت .

من ذا الذی یقرض الله . . فیض_عفه له و له اجر کریم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعفه له»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و له اجر کریم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

10 - خداوند ، در برابر قرض الحسنه ای که مؤمنان به او می دهند ، علاوه بر بازپس دادن چند برابر آن در دنیا ، پاداشی نفیس و گران سنگی نیز در آخرت به ایشان خواهد داد .

من ذا الذی یقرض الله . . فیض_عفه له و له اجر کریم

واژه «کریم» در هر مقامی ، معنایی متناسب با همان مقام دارد. در این جا به معنای عظیم، نفیس و گران سنگ است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حدید - 57 - 18 - 11، 9، 7

7 - خداوند ، در قبال وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می دهند) ، دو پاداش (پاداشی در دنیا و پاداشی در آخرت) عطا

می کند .

و أقرضوا الله قرضًا حسنًا يضـ عـف لهم و لهم أجر كريم

برداشت یاد شده بدان احتمال است که جمله «فیضاعف لهم»، ناظر به پاداش دنیوی و جمله «و لهم أجر كريم» ناظر به پاداش اخروی باشد.

9- خداوند ، در دنیا _ حداقل _ دو برابر مقدار وامی که مؤمنان به او می دهند (در راه او صدقه می پردازند) ، به آنان باز می گرداند .

و أقرضوا الله قرضًا حسنًا يضـ عـف لهم

«مضاعفه» (مصدر «يضاعف») به دو چندان کردن و بالاتر از آن (چند و چندین برابر نمودن) اطلاق می شود (مفردات

ص: 336

راغب).

11 - خداوند، در برابر قرض الحسنه که مؤمنان به او می دهند علاوه بر باز پس دادن چند برابر آن در دنیا پاداش نفیس و گران سنگی نیز در آخرت به ایشان عطا خواهد کرد .

إِنَّ الْمَصْدَّقِينَ .. وَاَقْرَضُوا اللَّهَ ... وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ

واژه «کریم»، در هر مورد معنایی متناسب با همان جا دارد و در این جا به معنای عظیم، نفیس و گران سنگ است.

612- پاداش دنیوی مجاهدان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 148 - 2

2_ ثبات قدم (پایمردی) و پیروزی بر دشمنان ، پاداش دنیوی خداوند به مجاهدان صابر و نیایشگر

رَبَّنَا .. وَثَبْتَ أقدامنا و انصرنا على القوم الكافرين. فاتيهم الله ثواب الدنيا

613- پاداش دنیوی محسنان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 22 - 13

13_ برخورداری نیکوکاران از پاداش های الهی در دنیا

ءاتینَه حکمًا و علمًا و كذلك نجزي المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 56 - 14

14_ خداوند ، نیکوکاران را در دنیا از پاداش های خویش بهره مند می سازد .

و لانضیع أجر المحسنين

به قرینه آیه بعد ، مراد از «أجر» پاداشهای دنیوی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2_ نیکوکاران علاوه بر بهره مند شدن از پاداش در حیات دنیا، از پاداش های برتر اخروی نیز برخوردار خواهند شد .

لانضیع أجر المحسنین. و لأجر الآخرة خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 30 - 8

8- احسان کنندگان ، در همین دنیا بهره خوبی خواهند داشت .

للذین أحسنوا فی هـ_ذہ الدنیا حسنه

برداشت فوق بر این اساس است که «فی هـ_ذہ» متعلق به «حسنة» باشد.

ص: 337

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 6,7

6 - اعطای پاداش نیک در دنیا ، وعده خداوند به احسان کنندگان

لذین أحسنوا فی هـ ذه الدنیا حسنه

برداشت بالا مبتنی بر این دیدگاه است که «فی هـ ذه الدنیا» ظرف برای «حسنة» باشد، نه برای «أحسنوا»؛ چنان که در جای دیگر قرآن، به این حقیقت تصریح شده است: «لذین أحسنوا فی هـ ذه الدنیا حسنه و لدار الآخرة خیر. ..»، (سوره نحل (16) آیه 30).

7 - پاداش احسان کنندگان در دنیا ، بسیار بزرگ و توصیف ناپذیر است .

لذین أحسنوا فی هـ ذه الدنیا حسنه

برداشت بالا از تنوین «حسنة» _ که برای تعظیم و تفخیم است _ استفاده می شود.

614- پاداش دنیوی مهاجران

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 41 - 1,12

1- خداوند ، به مسلمانهایی که مورد ستم واقع شده و به خاطر او هجرت کردند ، جایگاه و مکانی شایسته در دنیا و پاداشی بس بزرگ تر در آخرت عطا می کند .

و الذین هاجروا فی الله من بعد ما ظلموا لنبوئتهم فی الدنیا حسنه و لأجر الآخرة أ

«فی» در «فی الله» به معنای «لام» و برای تعلیل است. بنابراین معنای عبارت «هجرت برای کسب رضای خداوند» است.

12- مهاجران ، از فواید دنیوی و پاداش اخروی هجرت در راه خدا بی خبرند .

و الذین هاجروا .. لأجر الآخرة أكبر لو كانوا یعلمون

615- پاداش دنیوی هجرت

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 41 - 10

10- پاداش اخروی هجرت در راه خدا، بسی برتر از پاداش دنیوی آن است .

والذین هاجروا فی الله من بعد ما ظلموا لنبوئتهم فی الدنيا حسنه و لأجر الآخره أ

616- پاداش دنیوی یوسف (ع)

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 11، 10

10_ یوسف (ع) در آخرت از پاداشی برتر و بهتر از آنچه در دنیا بدان دست یافت، بهره مند خواهد شد .

ص: 338

و كذلك مكّنا ليوسف في الأرض . . . ولانضيق أجر المحسنين. ولأجر الآخره خير . . . و

11_ پاداش های دنیوی و اخروی یوسف (ع) ، دستاورد ایمان و ملازمت او بر تقوا و پرهیزگاری بود .

و كذلك مكّنا ليوسف . . . ولأجر الآخره خير للذين ءامنوا و كانوا يتقون

617- محسنان و پاداش دنیوی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 3

3_ تنگنای حیات دنیا و گنجایش محدود آن ، نمی تواند ظرفی مناسب برای تأمین پاداش نیکوکاران باشد .

ولانضيق أجر المحسنين. و لأجر الآخره خير للذين ... و كانوا يتقون

618- مراتب پاداش دنیوی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 10 - 7

7 - پاداش احسان کنندگان در دنیا ، بسیار بزرگ و توصیف ناپذیر است .

للذين أحسنوا في هـ_ذه الدنيا حسنه

برداشت بالا از تنوین «حسنة» _ که برای تعظیم و تحخیم است _ استفاده می شود.

پاداشهای خدا

619- آثار بی نیازی از پاداشهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 8 - 4

4 - احساس بی نیازی از پاداش های موعود خداوند ، زمینه بخل ورزی و ترک انفاق

فأما من أعطى . . . و أمّا من بخل و استغنى

در برداشت یاد شده، عطف «استغنی» بر «بخل»، عطف سبب بر مسبب دانسته شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 9 - 3

3 - بخلورزی ، ترک انفاق و احساس بی نیازی از پاداش های الهی ، نشانه بی اعتمادی به وعده های خداوند است .

و أمّا من بخل و استغنی و کذب بالحسنى

از عطف این آیه بر آیه قبل - چه عطف سبب بر مسبب باشد و چه عکس آن - برداشت یاد شده استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 339

6 - بخلورزی و احساس بی نیازی از پاداش های الهی و تکذیب آن ، مایه محرومیت از امداد های خداوند در دنیا و گرفتاری به فرجامی سخت در آخرت است .

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى . وَكَذَّبَ بِالْحَسَنَى . فَسَنِيسَّرَهُ لِلْعُسْرَى

مراد از «عسری» _ به قرینه آیه بعد _ زمان سقوط و هلاکت است و بر دنیا و آخرت تطبیق می کند. آیه «وَأَنَّ لَنَا لَلْآخِرَةِ وَالْأُولَى» نیز مؤید تعمیم به آن دو است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4 - سقوط و هلاکت ثروتمندان بخیل در دنیا و آخرت ، گواه بی ثمر بودن ثروت و واهی بودن احساس بی نیازی آنان از پاداش های الهی است .

استغنی . . . و ما یغنی عنه ماله إذا تردی

620- آثار تکذیب پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - تکذیب قیامت و کیفر و پاداش الهی ، مایه گرفتاری به عذاب جهنم است .

ویل یومئذ للمکذبین . الذین یکذبون بیوم الدین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - بخلورزی و احساس بی نیازی از پاداش های الهی و تکذیب آن ، مایه محرومیت از امداد های خداوند در دنیا و گرفتاری به فرجامی سخت در آخرت است .

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى . وَكَذَّبَ بِالْحَسَنَى . فَسَنِيسَّرَهُ لِلْعُسْرَى

مراد از «عسری» _ به قرینه آیه بعد _ زمان سقوط و هلاکت است و بر دنیا و آخرت تطبیق می کند. آیه «وَأَنَّ لَنَا لَلْآخِرَةِ وَالْأُولَى» نیز مؤید تعمیم به آن دو است.

9 - « عن أبي جعفر (ع) في قول الله عز وجل « . . . فسنبسره للعسرى » قال : لا يريد شيئاً من الشرِّ إلا يسره له ;

از امام باقر(ع) درباره سخن خدای عزوجل «فسنبسره للعسرى»، روایت شده که فرمود: [هرکه بخل ورزد و خود را از خدا بی نیاز بیند و نیکوترین پاداش الهی را تکذیب کند]، درباره انجام دادن هیچ شری تصمیم نمی گیرد؛ جز آن که خداوند آن را برای او آسان می سازد».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 16 - 3

3 - بخل و ثروت اندوزی حاصل از آن و تکذیب پاداش های الهی ، زمینه ساز تکذیب حکم انفاق و خودداری از صرف مال در راه تزکیه نفس

ص: 340

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ .. الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى

ارتباط این آیه با آیات پیشین، بیانگر اتحاد «من بخل..» با «الذی کذب...» است و ارتباط آن با آیات بعد _ که از اعطای مال به قصد تزکیه سخن گفته است _ قرینه بر این است که علاوه بر تکذیبِ هدایت و انذار؛ تکذیب حکم انفاق نیز مراد است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - ماعون - 107 - 7 - 2

2- بی اعتقادی به معاد و پاداش و کیفر الهی ، مایه بی تفاوتی انسان در برابر ضروریات زندگی مردم

أرءیت الذی یکذب بالذین ... و یمنعون الماعون

621- آثار ذکر پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- نحل - 16 - 95 - 9

9- توجه به پاداش برتر الهی ، مانع روی گردانی انسان از تعهدات خویش با خداوند است .

و لا تشتروا بعهد الله .. إنما عند الله هو خیر لكم إن كنتم تعلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 31 - 8

8 - توجه به نظام مجازات و پاداش الهی در آخرت ، گرایش دهنده انسان به نیکی ها و بازدارنده وی از زشتی ها

لیجزی الذین أسوا بما عملوا و یجزی الذین أحسنوا بالحسنى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 41 - 8

8 - توجه انسان به نظام عادلانه مجازات الهی ، تشویق کننده او در جدیت و تلاش

و أن لیس للإنس إلا ما سعی . و أن سعیه سوف یری . ثم یجزیه الجزاء الأوفی

یادکرد مجازات الهی پس از تأکید بر اصل مسؤولیت فردی انسان در برابر عمل خویش، بیانگر مطلب یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 15 - 7

7 - توجه و ایمان به پادشاه بزرگ الهی برای مؤمنان ، بازدارنده انسان از وابستگی به اموال و اولاد و گناه به خاطر آنها

والله عنده أجر عظیم

622- آثار عقیده به پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 30 - 6

ص: 341

6 - اعتقاد به تضمین پاداش کامل و بیش از استحقاق از سوی خداوند ، موجب برانگیخته شدن انسان به انجام خالصانه اعمال نیک (همچون انفاق)

الذین يتلون كتـب اللّٰه . . . و أنفقوا ممّا رزقنـهم سرّاً و علانیه ... لیوفّیهم

623- ارزش پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 103 - 6,8,9

6 - خداوند ، خواهان آگاهی یافتن مردم به ارزش برتر پاداش های الهی بر منافع دنیوی

لمثوبه من عنداللّٰه خیر لو کانوا یعلمون

«لو» در «لو کانوا یعلمون» به معنای تمنی است و تمنی درباره خداوند به معنای اراده تشریحی است. مفعول «یعلمون» همه حقایقی است که در جمله های قبل بیان شده است. از آنهاست برتری پاداش دنیا بر دیگر منافع؛ یعنی: لیت هم یعلمون ان مثوبه اللّٰه خیر.

8 - تنها دانایان ، وابستگی پاداش های الهی را به ایمان و تقوا و برتری آن را بر هر منفعتی دیگر ، در می یابند .

لمثوبه من عنداللّٰه خیر لو کانوا یعلمون

فعل «یعلمون» در جمله فوق می تواند فعل لازم بوده و نیازی به مفعول نداشته باشد. بر این مبنا «لو کانوا یعلمون»؛ یعنی، ای کاش! اهل علم و دانش بودند تا حقایق مطرح شده را می فهمیدند.

9 - جهل انسان ها به ارزش برتر پاداش های الهی ، آنان را به منافع دنیوی دل بسته کرده و از ایمان و تقوا باز داشته است .

و لو أنهم ءامنوا و اتقوا . . . لو کانوا یعلمون

برداشت فوق مبتنی بر این احتمال است که «لو» در جمله فوق شرطیه باشد. بر این اساس احتمالاتی قابل تصور است و از آنهاست اینکه مفعول «یعلمون» برتری پاداش الهی گرفته شود و جواب شرط از جمله «و لو أنهم ءامنوا» استفاده گردد؛ یعنی: «لو کانوا یعلمون ان ثواب اللّٰه خیر لآمنوا و اتقوا؛ اگر می دانستند که پاداش الهی از منافع دنیوی برتر است، همانا ایمان می آوردند و تقوا پیشه می شدند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 80 - 6

6 - قدرت و ثروت (هر چند بسیار و افسانه ای باشد) در نگاه اهل معرفت و مؤمنان دین شناس ، بسی کم ارزش تر از پاداش های الهی است .

وقال الذين أوتوا العلم ويلكم ثواب الله خير

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 17 - 1

1 - هیچ کس ، توان ندارد ارزش و اهمیت پاداش های الهی را برای مؤمنان راستین ، درک کند .

فلاتعلم نفس ما أخفى لهم من قره أعين

«نفس» شامل هر صاحب حیاتی از جمله انسان ها و ملائکه می شود. سیاق نفی مفید عموم است.

ص: 342

624- از دیاد پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 38 - 9

9 - اعطای پاداشی افزون بر استحقاق شخص ، نمودی از فضل خداوند است .

ليجزيهن الله أحسن ما عملوا و يزيدهم من فضله

625- استفاده از پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 8 - 1

1 - مؤمنان نیک کردار ، برخوردار از پاداش بی حساب و همیشگی خداوند

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

برداشت یاد شده بر این اساس است که «غیر ممنون» به معنای غیر منقطع و یا غیر قابل محاسبه باشد.

626- امیدواران به پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 38 - 10

10 - مردمانی که همواره به یاد خدا هستند ، به بهترین پاداش و فضل او امیدواراند .

رجال لا تلهيهم تجارة ولا بيع عن ذكر الله .. ليجزيهم الله أحسن ما عملوا و يزيدهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 109 - 4

4 - امید پیامبران و مبلغان مخلص دین ، تنها به لطف و پاداش الهی

و ما أسئلكم .. إن أجرى إلا على رب العالَمين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 127 - 4

4- امید پیامبران و تبلیغ کنندگان مخلص دین ، تنها به لطف و پاداش الهی

و ما أسئلكم .. إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 145 - 4

4- امید پیامبران و مبلغان مخلص دین ، تنها به لطف و پاداش الهی

ص: 343

و ما أسئلكم عليه من أجر إن أجرى إلا على ربّ العـلمين

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فیش

13 - شعراء - 26 - 164 - 4

4 - امید پیامبران و مبلغان مخلص دین ، تنها به لطف و پاداش الهی

إن أجرى إلا على ربّ العـلمين

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فیش

13 - شعراء - 26 - 180 - 4

4 - امید پیامبران و مبلغان مخلص دین ، تنها به لطف و پاداش الهی

و ما أسئلكم عليه من أجر إن أجرى إلا على ربّ العـلمين

627- امیدواری به پاداشهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فیش

13 - شعراء - 26 - 85 - 2

2 - چشمداشت به پاداش الهی ، آرزوی بهشت و درخواست نعمت های آن از خداوند ، امری شایسته و بایسته برای اهل ایمان

واجعلنی من ورثه جنّہ النعیم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فیش

15 - فاطر - 35 - 29 - 13

13 - امید داشتن به رحمت و پاداش الهی - نه خود را مستحق آن شمردن - از ویژگی های عالمان خداترس ، تلاوتگر قرآن ، برپادارنده

نماز و انفاق کننده در نهان و آشکار

إنّما یخشی اللّٰه من عباده العـلمـوا . . . إنّ الذین یتلون کتـب اللّٰه و أقاموا الصل

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فیش

19 - قیامه - 75 - 23 - 5

5 - « قال علی بن موسی الرضا (ع) فی قول اللّٰه عزّوجلّ : « وجوه یومئذ ناضره . إلی ربّها ناظره » یعنی مشرقه تنتظر ثواب ربّها ;

امام رضا(ع) درباره سخن خدای عزّوجلّ : «وجوه یومئذ ناضره . إلی ربّها ناظره» فرمود: یعنی (صورت هایی در آن روز) درخشیده است و در انتظار ثواب پروردگارشان اند».

628- اهمیت پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 344

13 - گذشت و چشم پوشی خداوند از گناهان بزرگ ، بسی با اهمیت تر از پاداش های بزرگ او است .

ليكْفُرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيهِمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ

از تقدم ذكرى «ليكفر الله...» بر «يجزيهم...» می توان برداشت بالا را به دست آورد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 36 - 2

2- شرافت ایمانی و پاداش الهی به مجاهدان ، شایان دل بستگی و نه سرگرمی های بی فرجام دنیا

أَنْتُمْ الْأَعْلُونَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرُكَكُمْ أَعْمَلِكُمْ .

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ

از ارتباط این آیه با آیه قبل _ که درباره تشویق مؤمنان به جهاد و از یاد نبردن ارجمندی خویش و پاداش الهی بود _ مطلب بالا استفاده می شود.

629- ایمان به پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 120 - 23

23 _ ایمان و آگاهی به پاداش الهی ، زمینه عدم تخلف از وظایف دشوار دینی

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَ... إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 15 - 7

7 - توجه و ایمان به پاداش بزرگ الهی برای مؤمنان ، بازدارنده انسان از وابستگی به اموال و اولاد و گناه به خاطر آنها

وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

2 - پاداش های موعود خداوند ، نیکو و تصدیق آن بر همگان لازم است .

و صدق بالحسنى

کلمه «حسنی» یا مصدر است (مانند «رجعی») و یا مؤنث «أحسن» است. در صورت اول معنای تفضیلی نخواهد داشت؛ بلکه با تأویل به مشتق، معنای «حَسَن» دارد. وصف «الحسنى» خود نشانگر مطلوب بودن تصدیق آن است و وعده به فرجام راحت (در آیه بعد) نیز بر سزاوار بودن تصدیق، تأکید کرده است.

3 - سخاوت مندی ، انفاق و تقوایبشگی ، نشانه پذیرش وعده های خداوند و باور داشتن پاداش های الهی است .

فأما من أعطى و اتقى . و صدق بالحسنى

عطف این آیه بر آیه قبل، عطف سبب بر مسبب و یا عکس آن است و در هر صورت، برداشت بالا استفاده می شود.

ص: 345

630- برتری پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 96 - 2

2- جاودانگی ارزش های معنوی و پاداش های الهی ، راز برتری مطلق آنها بر دستاورد های مادی انسان

إنما عند الله هو خیر لكم . . . ما عندکم ینفد و ما عند الله باق

631- پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 62 - 9

9- رسیدن به پاداش های گران قدر الهی در گرو ایمان به خدا ، باور به قیامت و انجام اعمال صالح است .

من ءامن بالله . . . فلهم أجرهم عند ربهم

مقید کردن اجر و پاداش به اینکه نزد خداوند است، اشاره به گران سنگی پاداش دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 103 - 1

1 - کمترین پاداش الهی ، برتر و با ارزشتر از هر منفعتی دیگر است .

لمثوبه من عندالله خیر

«مثوبه» به معنای پاداش است. وصف «کمترین» در برداشت فوق، از نکره آوردن کلمه «مثوبه» استفاده شده است. مفضل علیه «خیر»

نیز ذکر نشده تا شامل هر چیز بشود. بنابراین «خیر»؛ یعنی، بهتر است از هر منفعتی که تصور شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 110 - 12

12 - پاداش کار های نیک ، تضمین شده از سوی خداوند ، بدون کمترین کاستی

و ما تقدموا لأنفسکم من خیر تجدوه عندالله

در برداشت فوق «تجدوه» - چنانچه بسیاری از مفسران گفته اند - به یافتن پاداش عمل تفسیر شده است. تعبیر کردن از «یافتن پاداش عمل» به «یافتن خود عمل» حاوی این نکته است که: پاداش اعمال نیک بدون کمترین کاستی، به انسانها اعطا می شود؛ به گونه ای که گویا همان عمل را می یابند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 112 - 2,3

2 - پاداش های الهی (بهشت) از آن کسانی است که با تمام وجود تسلیم خدا شده و از سر اخلاص کار های نیک انجام دهند .

من أسلم وجهه لله و هو محسن فله أجره عند ربه

از مصادیق «أجر» - به دلیل آیه قبل - «بهشت» است. «وجه» به معنای صورت است و مراد از آن در آیه شریفه، وجود و ذات آدمی است. «محسن» به کسی گفته می شود که کار نیک انجام دهد.

ص: 346

3 - پاداش دهی خداوند پرتوی از ربوبیت اوست .

فله أجرة عند ربه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 134 - 11

11 - عدل الهی ، در رسیدگی به اعمال انسان ها و پاداش دهی به ایشان

لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 141 - 11

11 - عدل الهی در رسیدگی به اعمال انسان ها و پاداش دهی به آنان

لها ما کسبت و لکم ما کسبتم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 158 - 8

8 - کسانی که اعمال نیک (سعی میان صفا و مروه) انجام دهند ، از پاداش های الهی برخوردار خواهند شد .

و من تطوع خيراً فإن الله شاکر عليم

سپاسگزاری خداوند از بندگان، کنایه از پاداش دهی به آنان می باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 194 - 1،2،3

1 - بهره مندی از پاداش های موعود الهی ، خواسته خردمندان از پروردگار خویش

لاولی الالباب . . . ربنا و اتنا ما وعدتنا علی رسلک

2 - خداوند ، نویددهنده پاداش به خردمندان مؤمن

ربنا و اتنا ما وعدتنا علی رسلک

3_ پیامبران ، واسطه خداوند در نوید پاداش به خردمندان

اتنا ما وعدتنا علی رسلک

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 195 - 33

33_ پاداش نیکو ، تنها در نزد خداوند است .

و الله عنده حسن الثواب

تقدیم ظرف «عنده»، دلالت بر حصر دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - آل عمران - 3 - 198 - 14

14_ بهترین پاداش الهی ، از آن ابرار و نیکان است .

ص: 347

و ما عند الله خير للابرار

برداشت فوق بر این مبناست که «للابرار»، خبر دوم برای «ما»ی موصوله باشد، نه متعلق به «خیر».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 84 - 9

9_ خداوند به نیکوکاران با کثرت ذریه صالح و هدایت یافته پاداش می دهد.

و وهبنا له إسحق و يعقوب . . . و من ذريته داود و سليمان ... و كذلك نجزي المحسنين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 85 - 6,7

6_ هدایت ویژه، پاداش خداوند به صالحان است.

كلا هدينا . . . كل من الصالحين

در آیه پیشین سخن از هدایت ویژه برای پیامبران بود و این آیه آنان را از زمره صالحان می شمارد. بنابراین وصف مذکور باید در حصول هدایت ویژه دارای نقش باشد.

7_ ذریه صالح پاداش خداوند به نیکوکاران است.

و كذلك نجزي المحسنين . . . كل من الصالحين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 127 - 6

6_ پاداش هدایت یافتگان در نزد پروردگارشان تضمین شده است.

و من یرد الله . . . لهم دارالسلام عند ربهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

5 - انعام - 6 - 160 - 3

3_ عقوبتهای خدا عادلانه و پاداشهای وی جلوه ای از فضل اوست.

من جاء بالحسنة فله عشر أمثالها و من جاء بالسيئة فلا يجزى إلا مثلها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - اعراف - 7 - 170 - 6, 7, 3, 2

2_ خداوند پاداش یهودیان تمسک کننده به تورات و برپا دارنده نماز را تباه نخواهد کرد .

و الذین یمسکون بالکتب . . . إنا لانضیع أجر المصلحین

چون آیه مورد بحث در سیاق آیات مربوط به یهود واقع شده، می توان گفت مراد از «الذین . . .» یهودیان متعهد هستند، و یا اینکه آنان از مصادیق مورد نظر برای «الذین . . .» می باشند.

3_ چنگ زدن به کتاب های آسمانی و برپا داشتن نماز ، دارای پاداشی تضمین شده از جانب خداوند

و الذین یمسکون بالکتب . . . إنا لانضیع أجر المصلحین

6_ اصلاحگران جوامع ، دارای پاداشی تضمین شده از جانب خداوند

إنا لانضیع أجر المصلحین

ص: 348

کلمه «مصلح» هم به کسی که عمل صالح انجام می دهد، یعنی در صدد اصلاح خویش است، گفته می شود، و هم به شخصی که در تلاش برای اصلاح دیگران است، اطلاق می گردد. برداشت فوق بر اساس معنای دوم است.

7_ انجام دهندگان اعمال صالح از پاداش های الهی بهره مند خواهند شد .

إِنَّا لَنُضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 4 - 5

5_ ایمان و عمل در رساندن آدمی به پاداش های والای الهی مکمل یکدیگرند .

لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 28 - 6, 7, 9

6_ پابندی به ارزش های الهی و پرهیز از خیانت به دین ، دارای پاداشی عظیم نزد خداوند

لَا تَخُونُوا اللَّهَ . . . إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

7_ پیروزی و موفقیت مؤمنان در آزمونشان به وسیله مال و اولاد ، موجب بهره مندی آنان از پاداش بزرگ الهی است .

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

بیان پاداش عظیم الهی پس از تأکید بر اینکه ثروتها و فرزندان وسیله آزمون هستند، می تواند بیانگر نکته ای باشد که در برداشت فوق بدان اشاره شده است.

9_ امکانات و جلوه های مادی در قبال پاداش الهی ، بسیار ناچیز و بی مقدار است .

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

برداشت فوق اشاره به وجه ارتباطی است برای دو جمله «انما امولکم . . . » و «أن الله عنده . . . »

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - انفال - 8 - 60 - 13, 14, 17

13_ اتفاق در راه خدا، دارای پاداشی کامل و تضمین شده از جانب خدا

و ما تنفقوا من شیء .. یوف إلیکم

14_ تأمین کمترین هزینه جهاد، در پی دارنده پاداش عادلانه الهی

و ما تنفقوا من شیء فی سبیل اللّٰه یوف إلیکم و أنتم لاتظلمون

17_ خداوند هرگز در پاداش دادن به بندگان خویش ستم روانمی دارد.

و أنتم لاتظلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 22 - 4,5,6

4_ پاداش خداوند به مؤمنان مهاجر و مجاهد، پاداشی بزرگ است.

الذین ءامنوا و هاجروا و جهدوا .. إن اللّٰه عنده أجر عظیم

5_ اجر و پاداش بزرگ، تنها در نزد خداست.

إن اللّٰه عنده أجر عظیم

ص: 349

تقدیم «عنده» بر «أجر عظیم» می تواند برای افاده حصر باشد.

6_ مؤمنان مهاجر و مجاهد، علاوه بر بهره مندی از رحمت و رضوان الهی و بهشت، از پاداشی ویژه و بزرگ در پیشگاه خداوند برخوردارند.

الذین آمنوا و هاجروا و جهدوا... و جنت... إن الله عنده أجر عظیم

قرار گرفتن جمله «إن الله عنده أجر عظیم» که دارای معنایی عام و کلی است - پس از ذکر پاداشهای گوناگون مؤمنان مهاجر و مجاهد، می تواند گویای برداشت فوق باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 71 - 22

22_ ارزش و پاداش اعمال زنان و مردان مؤمن در پیشگاه خداوند، همسان است.

و المؤمنون و المؤمنات... أولئك سیرحهم الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 72 - 15

15_ بهشت جاودان، بوستان های پوشیده از درخت، خانه های دلپذیر و خشنودی خدا، پاداش الهی به مؤمنان در برابر امر به معروف و نهی از منکر، اقامه نماز، پرداخت زکات و اطاعت از خدا و رسول (صلی الله علیه و آله)

و المؤمنون و المؤمنات... یأمرون بالمعروف... و یطیعون الله و رسوله... وعد الل

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 120 - 20

20_ جهاد و تحمل رنج و سختی در راه خدا، احسان و دارای پاداش از سوی خداست.

لا یصیبهم ظمأ و لا نصب و لا مخصه فی سبیل الله... إن الله لا یضیع أجر المحسن

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 121 - 9

9_ آمادگی رزمی و انجام کارهای مقدماتی جهاد، دارای اجر و پاداش الهی

و لا ينفقون . . . و لا يقطعون وادياً إلا كتب لهم

با توجه به اینکه آیات در زمینه جنگ تبوک است و در «تبوک» جنگی صورت نگرفت و نیز چون انفاق و پیمودن دره ها از مقدمات جنگ است، برداشت فوق استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 11 - 10،11

10_ صابران دارای اعمال صالح ، از پاداش بزرگ الهی (بهشت) برخوردار خواهند شد .

أولئك لهم مغفرة وأجر كبير

بنا به گفته گروهی از مفسران ، مراد از «أجر كبير» بهشت و موهبتهای اخروی است.

11_ دستیابی به پاداش بزرگ الهی (بهشت) در گرو بخشوده شدن گناهان است .

أولئك لهم مغفرة وأجر كبير

ص: 350

تقدیم ذکری «مغفرت» بر «أجر کبیر» می تواند اشاره به این باشد که: رسیدن به پاداش بزرگ الهی و ورود به بهشت، در گرو آمرزش گناهان است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 29 - 7

7_ مبلغان معارف دین، مستحق پاداشند و پاداش دهنده ایشان، خداوند است.

إن أجرى إلا على الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 51 - 6,7

6_ خداوند، اعطا کننده پاداش رسالت به پیامبران خویش

إن أجرى إلا على الذی فطرنی

7_ ابلاغ پیام های الهی به مردم و تبلیغ معارف دین، در پی دارنده پاداش از ناحیه خداوند

إن أجرى إلا على الذی فطرنی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 111 - 6

6_ کیفررسانی و پاداش دهی خداوند، پرتوی از ربوبیت اوست.

لیوفیتهم ربک أعم لهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 115 - 5

5_ خداوند، از اجر و پاداش نیکوکاران نمی کاهد و آنان را از پاداش کردارشان محروم نمی سازد.

فإن الله لا یضیع أجر المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12_ خداوند، پرستشگران و بندگان خویش را از پاداش‌ها بهره‌مند می‌سازد.

فاعبده... و ما ربک بغ_فل عما تعملون

از هدفهای بیان آگاهی خدا به اعمال انسانها، پس از فرمان به عبادت و پرستش (اعبده)، تضمین پاداش است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 22 - 13، 9

9_ بهره‌مندی یوسف (ع) از حکمت و علم، پاداشی الهی بر نیکوکاری او بود.

ءاتینَه حکمًا و علمًا و کذلک نجزی المحسنین

«جزاء» (مصدر نجزی) به معنای سزا و پاداش است.

13_ برخورداری نیکوکاران از پاداش‌های الهی در دنیا

ص: 351

ءاتینَه حکمًا و علمًا و کذلک نجزی المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 56 - 18، 15

15_ خداوند در اعطای پاداش به نیکوکاران ، ذره ای از پاداش آنان نمی کاهد .

و لانضیع أجر المحسنین

18_ به قدرت رسیدن یوسف (ع) در سرزمین مصر ، دلیلی روشن بر ضایع نشدن اجر نیکوکاران از ناحیه خداوند است .

و کذلک مکّنّا لیوسف فی الأرض . . . و لانضیع أجر المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 88 - 17

17_ خداوند ، به اعطا کنندگان صدقه پاداش خواهد داد .

إن الله یجزی المتصدقین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 90 - 14، 13

13_ تقواییشگی و صبوری موجب بهره مند شدن از پاداش های الهی است .

إنه من یتق و یصبر فإن الله لایضیع أجر المحسنین

جواب شرط (من یتق . . .) محذوف است و جمله «فإن الله . . .» جانشین و گویای آن محذوف است ؛ یعنی: من یتق و یصبر فهو من المحسنین و لایضیع الله أجره لأن الله لایضیع أجر المحسنین.

14_ خداوند ، پاداش نیکوکاران را به طور کامل عطا می کند و چیزی از آن نمی کاهد .

فإن الله لایضیع أجر المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 31 - 9، 7

7- ورود به بهشت جاودان و رسیدن به تمامی خواسته ها در آن ، پاداش خداوند به تقوای پیشگان است .

دار المتقين . جنّات عدن ... لهم فيها ما يشاءون

9- نیل به سعادت اخروی ، جای گرفتن در بهشت و برآورده شدن تمامی خواسته ها در آن ، پاداش خداوند به تقوای پیشگان

و لنعم دار المتقين . جنّات عدن ... لهم فيها ما يشاءون كذلك يجزي الله المتقين

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 41 - 1

1- خداوند ، به مسلمانهایی که مورد ستم واقع شده و به خاطر او هجرت کردند ، جایگاه و مکانی شایسته در دنیا و پاداشی بس بزرگ تر در آخرت عطا می کند .

و الذين هاجروا في الله من بعد ما ظلموا لنبؤنّهم في الدنيا حسنة و لأجر الآخرة أ

«فی» در «فی الله» به معنای «لام» و برای تعلیل است. بنابراین معنای عبارت «هجرت برای کسب رضای خداوند» است.

ص: 352

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 95 - 8

8- وفا کنندگان به عهد الهی ، دارای پاداشی محفوظ نزد خداوند

و لا تشتروا بعهد الله . . . إنما عند الله هو خير لكم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 97 - 7

7- خداوند ، پاداش دهنده مؤمنان نیک کردار بر اساس بهترین عمل آنان

من عمل صالحًا . . . و هو مؤمن . . . و لنجزيتهم أجورهم بأحسن ما كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 15 - 7

7- عدل الهی ، بر نظام جزای اعمال حاکم است .

و لا تزر وازره وزر آخری

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 22 - 2

2- یگانگی خداوند در آفرینش و در پاداش و کیفر دادن به انسان ها و نیز اعطای نعمت ها ، مقتضی پرهیز از هرگونه شرک در عقیده و عمل

و جعلنا الیل والنهار . . . و کلّ إنسن أَلزمنه طَـئِره . . . لا تجعل مع الله إلَهًا

برداشت یاد شده با عنایت به دو نکته است: 1- جمله «لا تجعل مع الله إلَهًا . . .» به منزله نتیجه برای آیات پیشین است و با پیام های اصلی آن آیات _ که در سه محور یاد شده در برداشت فوق خلاصه می شود _ مرتبط است. 2- اطلاق واژه «لا تجعل» که شامل نهی از هرگونه شرک می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - اسراء - 17 - 54 - 7

7- ربوبیت الهی ، مقتضی دادن پاداش و یا کیفر به انسانهاست .

رَبِّكُمْ .. إِنَّ يَشَأُ يَرْحَمَكُم أَوْ إِن يَشَأُ يُعَذِّبَكُم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 30 - 5,6,1

1- پاداش مؤمنان دارای عمل صالح ، حتمی بوده و از جانب خداوند ، تضمین شده است .

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نَنْصِفُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا

5- خداوند ، پاداش نیکوکاران را ضایع نخواهد کرد .

إِنَّا لَا نَنْصِفُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا

6- خداوند ، هیچ یک از اعمال نیک را بدون اجر و مزد نخواهد گذاشت .

إِنَّا لَا نَنْصِفُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا

ص: 353

نکره بودن «عملاً» در این جمله، دال بر اطلاق است، لذا شامل هرگونه عمل کوچک یا بزرگ، کم یا زیاد می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 44 - 6

6- خداوند، عطاکننده بهترین پاداش ها و برترین فرجام ها است.

هو خیر ثواباً و خیر عقباً

«ثواب» به معنای «اجر و پاداش» است و «عقب» به معنای «عاقبت و فرجام».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 46 - 6,8

6- پاداش عمل صالح، از طرف خداوند، تضمین شده است.

و البقیة الصالحات خیر عند ربک

8- پاداش خداوند به کردار نیک، جلوه ای از ربوبیت او است.

و البقیة الصالحات خیر عند ربک ثواباً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - مریم - 19 - 96 - 2

2- محبوبیت در دل های مردم، از جمله پاداش های خداوند به مؤمنان دارای کردار نیک.

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا .. سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وِدًّا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 58 - 2

2- خدا، عهده دار پاداش مؤمنان مهاجر

و الَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ .. لِيرْزُقَهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - حج - 22 - 59 - 1

1 - خدا، عهده دار پاداش مؤمنان مهاجر در جهان آخرت

والذین هاجروا... لیدخلنهم مدخلاً یرضونه

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 60 - 6

6 - نظام ربوبی خداوند، نظامی بر اساس کیفر و پاداش

إلی ربّهم رجعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - مؤمنون - 23 - 72 - 7,8,9

ص: 354

7 - خداوند ، ضامن پاداش تلاشگران در راه دین و هدایت مردم

فخراج ربّک خیر

8 - خدا ، عهده دار پاداش پیامبر (صلی الله علیه و آله) در برابر ادای رسالت

فخراج ربّک خیر

9 - پاداش خدا ، بهترین و ارزشمندترین پاداش ها برای مبلغان الهی

فخراج ربّک خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 25 - 8

8 - کیفر و پاداش در سرای آخرت در اختیار خداوند است .

یومئذ یوفّیهم الله دینهم الحقّ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

12 - نور - 24 - 38 - 2،4

2 - مردمانی که همواره به یاد خدا هستند ، از بهترین و بالاترین پاداش های الهی برخوردار خواهند بود .

رجال لاتلهیهم تجره ولا یبع عن ذکر الله . . لیجزیهم الله أحسن ما عملوا

برداشت یاد شده، مبتنی بر این نکته است که کلمه «جزاء» پیش از «أحسن»، در تقدیر و مفعول دوم برای «لیجزی» باشد.

4 - چشم پوشی خداوند در مقام پاداش دهی ، از کم و کاستی های اعمال نیک مردمانی که دایم به یاد خدا هستند .

رجال لاتلهیهم تجره ولا یبع عن ذکر الله . . لیجزیهم الله أحسن ما عملوا

اعطای پاداش بهترین و کامل ترین اعمال به مردمان الهی، ممکن است به این معنا باشد که خداوند، کم و کاستی های اعمال آنان را نادیده می گیرد و پاداش عمل کامل را به آنان عنایت می کند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 109 - 3،5

3 - خداوند ، ضامن پاداش تبلیغ کنندگان مخلص دین

إِن أُجْرَى إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

5 - تنها خداوند ، شایسته پاداش خواهی از او است ; نه خلق سراپا نیاز و ضعف .

و ما أسئلكم .. . إِن أُجْرَى إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

آوردن «رَبِّ الْعَالَمِينَ» به جای «اللَّهِ» می تواند اشاره به مطلب یاد شده داشته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 127 - 3,5

3 - خدا ، ضامن پاداش هدایت گران و مبلغان مخلص دین

و ما أسئلكم .. . إِن أُجْرَى إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

5 - تنها خداوند ، شایسته پاداش خواهی از او است ; نه خلق سراپا نیاز و ضعیف .

و ما أسئلكم .. . إِن أُجْرَى إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

ص: 355

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 145 - 3,5

3 - خدا، ضامن پاداش هدایتگران و مبلغان مخلص دین

إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

5 - تنها خداوند، شایسته پاداش خواهی از او است؛ نه خلق سراپا نیاز و ضعف.

و ما أسئلكم علیه من أجر إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 164 - 3,5

3 - خداوند، ضامن پاداش هدایت گران و مبلغان مخلص دین

إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

5 - تنها خداوند، شایسته پاداش خواهی از او است نه خلق سراپا نیاز و ضعف.

و ما أسئلكم علیه من أجر إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - شعراء - 26 - 180 - 3,5

3 - خدا، ضامن پاداش هدایت گران و مبلغان مخلص دین است.

إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

5 - تنها خداوند، شایسته پاداش خواهی از او است؛ نه خلق سراپا نیاز و ضعف.

إن أجرى إلاّ على ربّ العـلمین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 14 - 5

5 - بهره مند شدن موسی (ع) از حکمت و دانش، پاداش الهی در برابر احسان و نیکوکاری وی

ءاتینَه حکمًا و علمًا و کذلک نجزی المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 80 - 8

8 - پاداش های اخروی خداوند ، ویژه مؤمنان شایسته کردار

ثواب الله خیر لمن ءامن و عمل صـ لِحًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - قصص - 28 - 84 - 2,3

2 - پاداش الهی در جهان آخرت ، براساس فضل و احسان و کیفر او ، برپایه عدل و انصاف خواهد بود .

من جاء بالحسنة فله خیر منها و من جاء بالسیئة فلا یجزی . . . إلا ما کانوا یعملون

3 - دستیابی به پاداش برتر الهی در جهان آخرت ، در گرو داشتن اعمال نیک است .

ص: 356

من جاء بالحسنة فله خير منها

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 3 - 10

10 - فلسفه آزمودن مؤمنان ، مشخص شدن مؤمنان راستین ، جهت پاداش دهی خداوند به آنان است .

و لقد فتنّا .. فليعلمنّ الله الذين صدقوا

برداشت بالا، بنابر این احتمال است که تحقق عینی علم خداوند در آزمودن مؤمنان، به منظور اعطای پاداش به آنان باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 7 - 6,9

6 - خداوند ، در قبال هر یک از اعمال مؤمنان ، بهترین پاداش را می دهد .

و الذين ءامنوا .. و لنجزينهم أحسن الذي كانوا يعملون

«أحسن» جانشین «مفعول مطلق محذوف» است. تقدیر آیه، چنین است: «و لنجزينهم جزاءً أحسن الذي...» (ما، پاداش آنان را، بهترین جزایشان، قرار خواهیم داد).

9 - عمل انسان ها ، مبنای پاداش دهی خدا است .

و لنجزينهم أحسن الذي كانوا يعملون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - عنكبوت - 29 - 27 - 4

4 - خداوند ، پاداش ابراهیم (ع) را در همین دنیا ، به او عطا کرد .

و ءاتيناه أجره في الدنيا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - روم - 30 - 45 - 1,2,4,5

1 - خداوند پاداش دهنده مؤمنان دارای عمل صالح در قیامت

ليجزى الذين آمنوا و عملوا الصالحات

2- اعمال صالح مؤمنان فراهم آورنده زمينه ، براى دريافت پاداش از خداوند ، در قيامت است .

فلاَنفسهم يمهدون . ليجزى الذين آمنوا و عملوا الصالحات

«لام» در «ليجزى» تليل براى «يمهدون» است.

4- پاداش دهى خداوند به مؤمنان داراى عمل صالح ، فواتر از استحقاق عمل آنها است .

ليجزى الذين آمنوا . . . من فضله

ذكر «من فضله» براى بيان اين نکته است كه پاداش در نظر گرفته شده براى مؤمنان ، براساس استحقاق نيست ، بلكه فزون تر از آن است.

5- پاداش هاى اخروى خداوند به مؤمنان (بهشت و نعمت هاى آن) ، تفضل او است .

ليجزى الذين . . . من فضله

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

ص: 357

8 - شنوایی و بینایی خداوند ، پشتوانه کيفر و پاداش آدميان پس از رستاخيز است .

ما خلقکم ولابعثکم إلاّ کنفس وحده إنّ اللّٰه سمیع بصیر

احتمال دارد ذکر «إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ» پس از بیان قدرت خداوند بر بازآفرینی انسان ها پس از مرگ، به این جهت باشد که بازآفرینی، برای حساب رسی اعمال است و پشتوانه آن هم، آگاهی خداوند از اعمال انسان ها است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - سجده - 32 - 17 - 2

2 - چشم شب زنده داران و اتفاق کنندگان در راه خدا ، به پاداش های وصف ناپذیر الهی ، روشن است .

تتجافی جنوبهم عن المضاجع .. فلا تعلم نفس ما أخفى لهم من قرّة أعین

«قرّه» احتمال دارد از «قرّ» به معنای «قرار گرفتن» باشد که کنایه از رضایت و چشم ندوختن به چیزی دیگر است و احتمال دارد از «قرّ» به معنای «سردی» باشد که کنایه از خوشحالی و چشم روشنی است. برداشت بالا براساس احتمال دوم است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 24 - 13، 2، 1

1 - خداوند ، به راستگویان ، به خاطر صداقت شان ، پاداش می دهد .

لیجزی اللّٰه الصّـدقین بصدقهم

لام در «لیجزی» لام عاقبت است.

2 - خداوند ، مؤمنان وفادار به عهد خود را پاداش خواهد داد .

رجال صدقوا ما عـهدوا اللّٰه علیه .. لیجزی اللّٰه الصّـدقین بصدقهم

13 - اعطای پاداش از ناحیه خداوند به راستگویان ، از آمرزگاری و رحمت او است .

لیجزی اللّٰه الصّـدقین .. إنّ اللّٰه کان غفوراً رحیمًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - پیامبر (صلی الله علیه و آله)، مأمور بود که به همسران خود بگوید در صورتی که آنان، خداخواهی و آخرت طلبی را پیشه کنند، خداوند آنان را پاداشی عظیم خواهد داد .

قل لأزواجکم . . . وإن کنتن تردن الله ورسوله ودار الآخرة فإن الله أعدّ للمح

2 - برخورداری همسران پیامبر از پاداش عظیم خداوند، مشروط به خداخواهی و در پی پیامبر (صلی الله علیه و آله) بودن و آخرت طلبی و نیکوکار بودنشان

وإن کنتن تردن الله ورسوله ودار الآخرة فإن الله أعدّ للمحسنات منکن أجرًا

8 - خداوند، خود برای همسران نیکوکار پیامبر (صلی الله علیه و آله) که آن حضرت را بر دنیا ترجیح بدهند، پیشاپیش پاداشی عظیم فراهم کرده است .

فإن الله أعدّ للمحسنات منکن أجرًا عظیمًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

ص: 358

4 - موقعیت افراد در برخورداری شان از پاداش مضاعف خداوند در مقابل عمل صالح شان نقش دارد .

و من یقنت منکّن لله و رسوله و تعمل صـ لِحًا نُوتها أجرها مرتین

6 - برخورداری همسران پیامبر از پاداش مضاعف الهی ، منوط به تداوم اطاعت و انجام دادن عمل صالح از سوی آنها است .

و من یقنت منکّن . . . و تعمل صـ لِحًا نُوتها أجرها مرتین

فعل مضارع «یقنت» و «تعمل» استمرار را می رساند.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 35 - 2، 3، 4، 5، 6، 7، 10، 12، 15، 17، 20، 22، 25، 28، 30

2 - مردان و زنانی که در برابر فرمان خدا تسلیم اند ، از پاداش عظیم خداوند برخوردارند .

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ . . . أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

3 - مردان و زنان مسلمان ، مشمول آمرزش و غفران الهی اند .

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ . . . أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً

بنابراین احتمال که مراد از «المسلمین» معنای اصطلاحی آن یعنی، گرویدگان به دین اسلام باشد، نکته یاد شده، استفاده می شود.

4 - مردان و زنان مسلمان ، از پاداش بزرگ الهی برخوردارند .

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ . . . أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ ... أَجْرًا عَظِيمًا

5 - مردان و زنان مؤمن ، مشمول آمرزش خداوندند .

إِنَّ . . . وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ... أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً

6 - مردان و زنان با ایمان ، از پاداش بزرگ خداوند برخوردارند .

إِنَّ . . . وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ... أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ ... أَجْرًا عَظِيمًا

7 - جنسیت زن و مرد ، در برخورداری از آمرزش و پاداش الهی ، دخالتی ندارد .

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ . . . أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا

10 - مردان و زنان مطیع و خاضع ، از پاداش بزرگ خداوند برخوردارند .

و القانتين و القانت . . . أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

12 - مردان و زنان صداقت پیشه ، از پاداش عظیم خداوند برخوردارند .

و الصّدقین و الصّدق . . . أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

15 - مردان و زنان شکيبا ، از پاداشی با عظمت برخوردارند .

و الصّبرین و الصّبر . . . أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

17 - مردان و زنان فروتن ، از پاداشی عظیم برخوردارند .

و الخشعین و الخشع . . . أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

20 - مردان و زنان صدقه پرداز ، از پاداش عظیم الهی برخوردارند .

و المتصدّقین و المتصدّق . . . أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

22 - مردان و زنان روزه گیر ، از پاداش عظیم خداوند برخوردارند .

و الصّائمین و الصّائم . . . أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

25 - مردان و زنان عقیف ، از پاداش عظیم خداوند برخوردارند .

و الحفّظین فروعهم و الحفّظ . . . أعدّ الله لهم ... أجراً عظيماً

28 - مردان و زنانی که زیاد از خداوند یاد می کنند ، از پاداش بزرگ او برخوردارند .

و الذکرین اللّٰه کثیرًا و الذکرت أعدّ اللّٰه لهنّ .. . أجرًا عظیمًا

30 - مردان و زنانی که یاد خداوند را در دل ها زنده می کنند ، از پاداش بزرگ او برخوردارند .

و الذکرین اللّٰه کثیرًا و الذکرت أعدّ اللّٰه لهنّ .. . أجرًا عظیمًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 39 - 9

9 - خداوند ، به پیامبران ، در مقابل تبلیغ رسالت های الهی ، پاداش می دهد .

الذین یبلّغون رسالت اللّٰه .. . و کفی باللّٰه حسیبًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 44 - 5,6

5 - خداوند ، برای مؤمنان ، پیشاپیش ، پاداشی بزرگوارانه تدارک دیده است .

و أعدّ لهنّ أجرًا کریمًا

6 - تدارک پاداش کریمانه برای مؤمنان از سوی خداوند ، ناشی از رحمت او به آنها است .

و کان بالمؤمنین رحیمًا .. . و أعدّ لهنّ أجرًا کریمًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 4 - 3

3 - خداوند ، پاداش مؤمنان دارای عمل صالح را خواهد داد .

لیجزی الذین ءامنوا

ضمیر فاعلی «لیجزی» به «عالم الغیب» بازمی گردد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - سبأ - 34 - 47 - 4

4- پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، پاداش دهنده رسالت خویش را تنها خداوند می دانست .

إن أجرى إلا على الله

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 7 - 3,4

3- پاداش الهی به مؤمنان ، بسی بزرگ است .

و الذین ءامنوا و عملوا الصالحات لهم مغفرة و أجر کبیر

4- سعادت و برخورداری از غفران و اجر بزرگ الهی ، در گرو توأم بودن ایمان و عمل صالح است .

و الذین ءامنوا و عملوا الصالحات لهم مغفرة و أجر کبیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 80 - 3,4

ص: 360

3- اجابت دعا، نجات از مشکلاتِ اندوه بار، باقی ماندن نسل و نام نیک و تحیت الهی، از پاداش های خداوند به حضرت نوح (ع)

و لقد نادینا نوح فلنعم المجیبون .. سلـم علی نوح فی العـلمین . إنا کذلک نجزی ا

4- رسالت مداران و مبلغان دینی، از زمره محسنان و برخورداران از پاداش های الهی

و لقد نادینا نوح فلنعم المجیبون .. إنا کذلک نجزی المحسنین

از این که خداوند نوح(ع) را از محسنان برشمرد و برای او پاداش مقرر فرموده است، می توان استفاده کرد که هر کس همچون آن حضرت در پی رسالت الهی باشد و به تبلیغ دین پردازد؛ از محسنان شمرده شده و از پاداش های الهی بهره مند خواهد شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 105 - 6, 5

5- توفیق انجام مأموریت ذبح فرزند با زنده ماندن وی، پاداش خداوند به ابراهیم (ع)

قد صدّقت الرءیا إنا کذلک نجزی المحسنین

6- توفیق انجام وظیفه با کمترین صدمه و زیان، از پاداش های الهی به محسنان

قد صدّقت الرءیا إنا کذلک نجزی المحسنین

کلمه «کذلک» متشکل از دو کلمه حرف تشبیه (کاف) و اسم اشاره (ذلک) است و مشارالیه مصدری است که از «صدّقت» گرفته شده است؛ یعنی، «کما جزیناه بالعفو عن ذبح ابنه نجزی المحسنین؛ همان گونه که به ابراهیم با گذشت کردن از قربانی کردن فرزندش، پاداش دادیم، به محسنان نیز چنین پاداش خواهیم داد».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 110 - 4, 3

3- فرزنددار شدن ابراهیم (ع) و برجای ماندن نام و آوازه نیک آن حضرت، از پاداش های خداوند به ایشان

فبشّرناه بغلـم حلیم .. سلـم علی إبرهیم . کذلک نجزی المحسنین

4- رسالت مداران و مبلغان دینی، از زمره محسنان و برخورداران از پاداش های الهی

سلـم علی إبرهیم . کذلک نجزی المحسنین

از این که خداوند، ابراهیم(ع) را از محسنان برشمرد و برای آن حضرت پاداش مقرر فرموده است، می توان استفاده کرد که هر کس چونان

ابراهیم(ع) در پی رسالت الهی باشد و به تبلیغ دین پردازد، از محسنان شمرده شده و از پاداش های الهی بهره مند خواهد شد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 121 - 3

3 - نجات موسی و هارون (علیهما السلام) و قوم شان از اندوهی بزرگ ، اعطای کتاب آسمانی و باقی ماندن نام و آوازه نیک آنان ، از پاداش های خداوند به ایشان

و نَجِّينَ هُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ .. . إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صفات - 37 - 131 - 3

ص: 361

3 - باقی ماندن نام و آوازه نیک الیاس پیامبر (ع) ، از پاداش های خداوند به ایشان

و ترکنا علیه فی آخرین .. . إنا کذلک نجزی المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - صافات - 37 - 135 - 5

5 - انتساب به خوبان (چونان پیامبران) ، هیچ تأثیری در سرنوشت اخروی و کیفر و پاداش الهی ندارد .

إذ نجینـه و أهله أجمعین . إلا عجوزًا فی الغـبرین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 22 - 17

17 - پاداش الهی به بهشتیان ، فراوان و توصیف ناپذیر است .

و الذین ءامنوا .. . ذلک هو الفضل الکبیر

بنابراین که «ذلک» اشاره به مجموعه های نعمت های بهشتیان داشته باشد، برداشت یاد شده به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - شوری - 42 - 23 - 15

15 - تمامی اعمال نیک آدمی حتی کوچک ترین آنها ، برخوردار از پاداش افزون الهی

و من یقترف حسنه نزد له فیها حسنًا

تکثیر «حسنه» برای تنوع است و شامل تمامی اعمال مؤمنان - از کوچک ترین تا بزرگ ترین آنها - می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 28 - 5

5 - استمرار دین توحیدی در نسل ابراهیم (ع) ، پاداش الهی به آن حضرت در قبال تلاش های او در مسیر اعتلای کلمه توحید

و إذ قال إبرهیم .. . و جعلها کلمه باقیه فی عقبه

برداشت یاد شده، مبتنی بر این احتمال است که «جعلها» در مقام بیان لطف خداوند در برابر مجاهدت ها و تلاش های حضرت

ابراهیم(ع) باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - زخرف - 43 - 70 - 4

4 - همراهی اهل تقوا در بهشت با همسران دنیوی خویش ، پاداش الهی برای آنان

ادخلوا الجنة اُنتم و أزواجکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 14 - 9

9 - خداوند ، پاداش دهنده و مجازات کننده ملت ها ، براساس عملکرد خود آنان

ليجزي قومًا بما كانوا يكسبون

ص: 362

«قوماً» ممکن است به تمامی ملت‌ها (اعم از مؤمن و کافر) نظر داشته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 22 - 8

8 - عدل الهی ، متجلی در نظام کيفر و پاداش

و لتجزی کلّ نفس بما کسبت و هم لا یظلمون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 4 - 29

29- تضمین قطعی پاداش شهیدان ، از سوی خداوند

و الذین قتلوا فی سبیل اللّٰه فلن یضلّ اعمّ لهم

«فلن یضلّ...» می تواند ناظر به آخرت باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 36 - 6,9

6- پاداش مؤمنان تقوایپیشه ، تضمین شده از سوی خداوند

و ان تؤمنوا و تتقوا یؤتکم أجورکم

9- خداوند ، اعطا کننده پاداش و نه نیازمند به اموال و دارایی خلق

یؤتکم أجورکم و لا یسئلكم أموالکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 10 - 10

10 - پاداش عظیم الهی ، به وفاکنندگان به پیمان خویش با خداوند و پیامبر (صلی الله علیه و آله)

و من أوفی... فسیؤتیه أجراً عظیماً

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- غنایم خیبر، ارمغان الهی به مسلمانان، در پی اقدام به سفر پر خطر حدیبیه *

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا

سفر حدیبیه، در آغاز چنین می نمود که فرجامی بس مبهم و آمیخته با خطر دارد و مؤمنان واقعی با این همه بدان اقدام کردند و در پی آن خداوند نوید غنایم خیبر را به ایشان داد. با توجه به این مطالب، احتمال می رود که میان تن دادن به آن مشکلات و دست یابی به این غنایم ارتباطی باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

4- باغ های بهشت، بانهر های همیشه جاری، پاداش الهی به شرکت کنندگان در جهاد و نبرد با دشمنان دین

و من يطع الله ورسوله يدخله جنّات تجري

ص: 363

با توجه به این که سیاق آیات، در رابطه با جنگ و جهاد می باشد؛ مراد از «من یطع..» کسی است که فرمان جهاد را اطاعت کرده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 18 - 13

13 - صلح حدیبیه و پیروزی های پس از آن ، پاداش الهی به مؤمنان حاضر در بیعت رضوان

لقد رضی الله عن المؤمنین إذ یبایعونک .. و أثنَ بهم فتحاً قریباً

بنابراین که مراد از «فتحاً قریباً» _ به قرینه سیاق آیات _ صلح حدیبیه باشد، برداشت یاد شده به دست می آید.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 19 - 3

3 - پاداش های مادی و معنوی خداوند ، به مؤمنان وفادار و مورد رضایت خویش

لقد رضی الله .. فأنزل السکینه علیهم ... و مغانم کثیره يأخذونها

«أنزل السکینه» اشاره به پاداش معنوی و «مغانم..» نظر به پاداش های مادی دارد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 24 - 10

10 - امداد های الهی در حق مؤمنان ، پاداشی به عملکرد شایسته آنان در جریان حدیبیه *

و کان الله بما تعملون بصیراً

ارتباط «کان الله..» با صدر آیه، نتیجه می دهد که الطاف الهی در حق اهل ایمان، از آن جهت صورت گرفته است که خداوند بر اعمال

گذشته آنان، نظارت عمیق داشته و ایشان را شایسته آن موهبت ها دانسته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 29 - 44

44- آمیختگی ایمان و عمل صالح ، شرط برخورداری مؤمنان از مغفرت و پاداش عظیم الهی

الذین ءامنوا و عملوا الصالحات

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 31 - 6

6 - رعایت عدالت ، در نظام کیفر و جزای الهی

لیجزی الذین أسوا بما عملوا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 32 - 2

2 - نیک کرداری به همراه اجتناب از گناهان کبیره ، شرط برخورداری از پاداش الهی

و یجزی الذین أحسنوا بالحسنى . الذین یجتنبون کبیر الإثم و الفوحش

ذکر «الذین یجتنبون ..» _ به دنبال «الذین أحسنوا» _ می تواند بیانگر شرط دوم برای بهره مندی انسان، از پاداش الهی

ص: 364

باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 55 - 1

1 - امتنان خداوند بر خلق، به خاطر قرار دادن پاداش هایی چون نعمت های بهشت برای ایشان

مَتَّكَيْنَ عَلِيَّ فَرَش... فَبَأَىءَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذَبَان

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - رحمن - 55 - 60 - 1

1 - نعمت های شگرف بهشت، پاداش و احسان خداوند به اعمال نیک و شایسته خلق

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ... هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَان

واژه «احسان» در لغت عرب بر دو معنا اطلاق می شود: الف) کار نیک، ب) نیکی به غیر. در آیه شریفه «احسان» اول به معنای اول و احسان دوم به معنای دوم به کار رفته است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 24 - 2

2 - برخورداری پیشتازان (سابقون)، از مقام قرب الهی در جهان آخرت و دستیابی آنان به بهشت سرشار از نعمت، پاداش الهی به آنان در قبال اعمال صالح شان

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ. أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ. فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ... جَزَاءُ بَمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - واقعه - 56 - 38 - 2

2 - حوریان بهشت، پاداش الهی به اصحاب الیمین

إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ... لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

23 - پاداش الهی به مجاهدان و انفاق گران در راه خدا، بهترین و نیکوترین پاداش است .

و کلاً وعد الله الحسنی

«حسنى» (مؤنث «أحسن»)، به معنای نیکوتر است. گفتنی است که «الحسنی»، صفت برای موصوف محذوف است؛ یعنی، «و کلاً وعد الله المثوبه الحسنی».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

21 - راهبان حقیقی در پیشگاه خدا مأجورانند .

ف_ اتینا الذین ءامنوا منهم أجرهم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - جمعه - 62 - 11 - 9

9 - ثواب نماز جمعه ، برای برپادارندگان آن ، در نزد خداوند محفوظ است .

قل ما عند الله خیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 15 - 5,6

5 - اجر بزرگ ، در پیشگاه خداوند است .

والله عنده اجر عظیم

6 - رهایی از دلبستگی به اموال و اولاد و ترجیح دین داری بر وابستگی به آنها ، دارای پاداش بزرگ الهی است .

والله عنده اجر عظیم

یادآوری پاداش بزرگ الهی، پس از هشدار درباره وابستگی به اموال و اولاد خویش، بیانگر مطلب یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - تغابن - 64 - 17 - 11,4

4 - قرض به خدا (انفاق) ، موجب بهره مندی از سود و پاداش مضاعف الهی است .

إن تقرضوا الله قرضًا حسنًا یضـ عفه لكم

11 - انفاق نمودن به منظور دستیابی به پاداش الهی ، امری جایز و قابل جمع با نیت خالص و انگیزه الهی است .

أنفقوا .. إن تقرضوا الله ... یضـ عفه لكم و یغفر لكم

توصیه به انفاق، همراه با مقرر داشتن پاداش مضاعف _ که موجب ایجاد انگیزه در انسان برای انفاق می شود _ بیانگر مطلب یاد شده است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - طلاق - 65 - 5 - 8,9,10

8 - کسانی که تقوا پیشه کنند، از اجر بزرگ الهی بهره مند خواهند شد .

و من يتق الله .. يعظم له أجرًا

9 - خداترسی و تقوایبشگی، عامل دریافت اجری بزرگ از جانب خداوند

و من يتق الله .. يعظم له أجرًا

10 - رعایت تقوا از سوی مردان و زنان مطلقه، موجب بهره مند شدن آنان از اجر بزرگ الهی

فَطَلَّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ .. و من يتق الله ... يعظم له أجرًا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 12 - 1

1 - خداترسان، مشمول غفران عظیم خداوند و بهره مند از پاداش بزرگ او

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

تنکیر «مغفره»؛ دلالت بر تعظیم دارد.

ص: 366

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 3 - 2, 1

1 - پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، برخوردار از پاداش الهی

وإنَّ لَكَ لِأَجْرًا

2 - پاداش پیامبر (صلی الله علیه و آله) در پیشگاه خداوند ، بی پایان و روزافزون

وإنَّ لَكَ لِأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ

«غیر ممنون»، اگر از «مَنْ» (قطع) مشتق باشد، به معنای بی انقطاع و روز افزون و اگر از «مَنْت» گرفته شده باشد، به معنای بی منت و بدون به رخ کشیدن خواهد بود. گفتمی است که برداشت بالا مبتنی بر معنای نخست است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - مرسلات - 77 - 44 - 4

4 - احسان و رفتار خوب انسان ، دارای جزا و پاداش در پیشگاه خداوند

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 20 - 12

12 - پاداش انفاق گران باتقوا ، مایه رشد و کمال آنان و برخاسته از ربوبیت و مقام والای خداوند است .

رَبِّهِ الْأَعْلَى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 21 - 3

3 - خداوند ، تضمین کننده پاداش انفاق گران باتقوا و برآورنده آرزوی آنان در رسیدن به مقام قرب الهی است .

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى . ولسوف يرضى

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

6 - قرائت قرآن ، دارای منافع بسیار و تضمین شده از سوی خداوند

اقراً وربك الأكرم

توصیف خداوند به «کریم ترین» - پس از امر به قرائت - بیانگر تأثیر آن در فراهم آمدن زمینه کرامت و احسان خداوند است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - بینه - 98 - 8 - 13، 1

1 - استقرار در باغ های بهشت و جاودانگی در آن ، پاداش تضمین شده خداوند برای مؤمنان نیکوکردار

الذین ءامنوا و عملوا الصالحات .. جزاؤهم عند ربهم جنّات عدن تجري من تحتها الأن

13 - رضایت خداوند ، از مؤمنان صالح و رضایت آنان از او ، پاداش ایمان و عمل نیک ایشان است .

جزاؤهم .. رضی الله عنهم و رضوا عنه

ص: 367

632- تداوم پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 73 - 11

11 - پاداش های خداوند ، بهترین و پاینده ترین پاداش ها است .

والله خیر و أبقى

خیربودن خداوند برای انسان _ بنابراین که «خیر» اسم تفضیل باشد _ ناظر به بهتر بودن پاداش های او نیز می باشد و اطلاق «أبقى» شامل هر چیزی است که به خداوند ارتباط یابد؛ یعنی، او و پاداش ها و عذابش، باقی تر و پاینده تر است. این سخن پاسخی است از ساحران به فرعون که گفته بود: «أینا أشدَّ عذاباً و أبقى».

633- تضمین پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - حشر - 59 - 18 - 15

15 - آگاهی ژرف خداوند به اعمال خلق ، پشتوانه نظام کیفر و پاداش

و لتنظر نفس ما قدمت لغد . . . إنَّ الله خبیر بما تعملون

توجه به پیوند مفهومی صدر آیه (مسئولیت اخروی انسان در قبال کرده های خویش) و ختام آیه (علم و آگاهی ژرف الهی) مطلب بالا را نتیجه می دهد.

634- تفضل در پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - یونس - 10 - 27 - 2

2_ خداوند در قیامت ، در کیفر دادن بدکاران به عدل و در پاداش دادن به نیکوکاران به فضل ، رفتار خواهد کرد .

لذین أحسنوا الحسنی و زیاده . . . و الذین کسبوا السيئات جزاء سیئه بمثلها

تعبیر «الحسنی» و «زیاده» _ در مورد پاداش نیکوکاران _ بیانگر فضل و عبارت «جزاء سیئه بمثلها» _ در مورد کیفر بدکاران _ بیانگر عدالت و نفی ظلم است.

635- جاودانگی پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9- نحل - 16 - 96 - 1،2

1- دستاورد های مادی انسان ، فناپذیر و ارزش های معنوی و پاداش های الهی ، باقی و جاودانه است .

ما عندکم ینفد و ما عند الله باق

ص: 368

2- جاودانگی ارزش های معنوی و پاداش های الهی ، راز برتری مطلق آنها بر دستاورد های مادی انسان

إنما عند الله هو خیر لكم . . . ما عندکم ینفد و ما عند الله باق

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

10 - كهف - 18 - 3 - 2

2- نعمت ها و پاداش های الهی ، در آخرت زوال ناپذیر است .

أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا . مَكْتَبِينَ فِيهِ أَبَدًا

636- حتمیت پاداشهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - فتح - 48 - 5 - 3

3- علم و حکمت الهی ، پشتوانه پاداش او به اهل ایمان *

و كان الله عليماً حكيماً . ليدخل المؤمنين و المؤمنات جنات

در صورتی که میان ذیل آیه قبل (كان الله.. ..) با «لیدخل...» ارتباطی لحاظ شود، مطلب بالا را می توان نتیجه گرفت.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 31 - 3

3- علم گسترده و قدرت مطلقه خداوند ، پشتوانه حتمی بودن نظام جزا و پاداش او

هو أعلم . . . و لله ما فی السموت و ... لیجزی

637- حقیقت پاداشهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 28 - 15

15 - کیفر و پاداش خداوند در قیامت ، چیزی جز حقیقت اعمال انسان در دنیا نیست . *

الیوم تجزون ما کنتم تعملون

از تعبیر «تجزون ما کنتم تعملون» می توان استفاده کرد که جزای خداوند در قیامت، همان اعمال خود انسان است.

638- زمینه پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - هود - 11 - 110 - 5

5_ اختلاف انسان ها در پذیرش و عدم پذیرش کتاب های آسمانی ، مقتضی داوری خداوند میان آنان و زمینه ساز پیامد های آن داوری (پاداش و کیفر) است .

ص: 369

فاختلاف فيه و لولا كلمه سبقت من ربك لقضى بينهم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فیش

8 - رعد - 13 - 41 - 9

9_ خداوند ، اعمال و رفتار آدمیان را محاسبه می کند و بر اساس آن ، ایشان را سزا می دهد .

و هو سریع الحساب

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فیش

9 - نحل - 16 - 96 - 7

7- گذشتن از مادیات به امید رسیدن به پاداش های جاودان الهی ، نیازمند صبر و شکیبایی است .

ما عندکم ینفد و ما عند الله باق و لنجزینّ الذین صبروا اجرهم بأحسن ما كانوا یعملو

تذکر به فناپذیری مادیات و جاودانگی معنویات و سپس مطرح ساختن صبر و شکیبایی، می رساند که گذشتن از مادیات و دل بستن به نعمتهای اخروی، نیازمند صبر است.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فیش

10 - کهف - 18 - 30 - 4

4- برخورداری مؤمنان از پاداش الهی ، از نتایج عمل نیک آنها است .

إِنَّ الذین ءامنوا و عملوا الصّٰلِحٰتِ إِنَّا لَنَضِیْعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فیش

11 - انبیاء - 21 - 94 - 5

5- نقش سعی و تلاش خود انسان در دستیابی به پاداش الهی و سرنوشت خویش

فمن یعمل .. فلا کفران لسعیه

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فیش

15 - فاطر - 35 - 7 - 4,6

4 - سعادت و برخورداری از غفران و اجر بزرگ الهی ، در گرو توأم بودن ایمان و عمل صالح است .

و الذین ءامنوا و عملوا الصالحات لهم مغفرة و أجر کبیر

6 - ایمان همراه با عمل صالح ، از موجبات آمرزش الهی و بهره مند شدن از اجر بزرگ خداوند

و الذین ءامنوا و عملوا الصالحات لهم مغفرة و أجر کبیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 30 - 1

1 - عالمان خدا ترس ، به منظور دریافت اجر الهی ، به تلاوت قرآن ، اقامه نماز و انفاق می پردازند .

إِثْمًا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادَةِ الْعِلْمِ وَأَ... إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ... لِيُوقِيَهُمْ

برداشت یاد شده، مبتنی بر این است که لام در «لیوقیهم» برای تعلیل بوده و این جمله متعلق به «یتلون» باشد؛ یعنی، قرآن را تلاوت می کنند و... به خاطر آن که خداوند به آنان پاداش کامل عنایت کند.

ص: 370

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - مجادله - 58 - 11 - 3

3 - عمل به توصیه های الهی ، دارای پاداش متناسب در پیشگاه خداوند

فافسحوا یفسح الله لکم

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - ملک - 67 - 12 - 2,3

2 - ترس از خدا - در عین پنهان بودن او از انظار - عامل جلب غفران و پاداش بزرگ الهی

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

«با» در «بالغیب» یا به معنای ملاپست است و یا به معنای «فی». در صورت اول «بالغیب» حال برای «رَبَّهُم» و در صورت دوم متعلق به «یخشون» خواهد بود. گفتنی است برداشت یاد شده، مبتنی بر احتمال نخست می باشد.

3 - ترس از خدا به دور از انظار مردمان و پیراسته از ریا ، موجب جلب غفران و پاداش بزرگ او است .

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

639- زیبایی پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 9 - 2

2 - پاداش های موعود الهی ، نیکو و تکذیب آن ناروا است .

و كَذَّبَ بِالْحَسَنَى

معنای کلمه «الحسنی» (زیباتر)، در خود تمجید و مطلوبیت را گنجانده است. بنابراین وصفی است که خود بیانگر نامطلوب بودن تکذیب آن است و تهدید به فرجام دشوار (در آیه بعد) نیز بر ناروا بودن آن تأکید کرده است.

640- سرزنش بی نیازی از پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

3 - اعتماد به اموال خویش و احساس بی نیازی در برابر پاداش های موعود خداوند ، خصلتی نکوهیده است .

و صدق بالحسنى . . . فأما من ... استغنى

مراد از «استغنى» _ به قرینه جمله «صدق بالحسنى» در آیات پیشین _ ممکن است استغناى از «حسنی» (پاداش های نیک خداوند) باشد. بیان فرجام دشوار (العسرى) برای صاحبان این خصلت ها (در آیات بعد) بیانگر نکوهش آن خصلت ها است.

ص: 371

641- سرزنش تکذیب پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 9 - 2

2 - پاداش های موعود الهی ، نیکو و تکذیب آن ناروا است .

و کذب بالحسنی

معنای کلمه «الحسنی» (زیباتر)، در خود تمجید و مطلوبیت را گنجانده است. بنابراین وصفی است که خود بیانگر نامطلوب بودن تکذیب آن است و تهدید به فرجام دشوار (در آیه بعد) نیز بر ناروا بودن آن تأکید کرده است.

642- شرایط پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

1 - بقره - 2 - 103 - 8، 7، 4، 3، 2

2 - پاداش های الهی در گرو ایمان و رعایت تقوا (پرهیز از گناهان) است .

و لو أنهم ءامنوا و اتقوا لمتوبه من عندالله خیر

3 - ایمان بدون پرهیز از گناهان و پرهیز از گناه بدون ایمان ، موجب بهره مندی از پاداش های الهی نخواهد شد .

و لو أنهم ءامنوا و اتقوا لمتوبه

4 - یهودیان در صورت ایمان به پیامبر (صلی الله علیه و آله) و قرآن و پرهیز از گناهان (سحر ، بی اعتنائی به کتاب های آسمانی و . . .) از پاداش های الهی بهره مند می شدند .

و لو أنهم ءامنوا و اتقوا لمتوبه من عندالله خیر

مراد از ضمیر در «أنهم» به قرینه آیه 99 و 101 یهودیان کافر به پیامبر و قرآن است. قابل ذکر است که جمله «لمتوبه...» جانشین جواب شرط است و آن جواب جمله ای همانند «لأثیبا» (همانا پاداش داده می شدند) است.

7 - خداوند ، خواهان آگاهی یافتن مردم به وابستگی پاداش های الهی به ایمان و تقوا

و لو أنهم ءامنوا و اتقوا لمتوبه . . . لو كانوا یعلمون

در برداشت فوق مفعول «یعلمون» حقیقتی گرفته شده که جمله شرطیه «لو أنهم . . .» آن را بیان می دارد؛ یعنی: لیت یعلمون أن متوبه الله

مشروط بالايمان و التقوى.

8 - تنها دانايان ، وابستگى پاداش هاى الهى را به ايمان و تقوا و برترى آن را بر هر منفعتى ديگر ، در مى يابند .

لمثوبه من عندالله خير لو كانوا يعلمون

فعل «يعلمون» در جمله فوق مى تواند فعل لازم بوده و نيازى به مفعول نداشته باشد. بر اين مبنا «لو كانوا يعلمون»؛ يعنى، اى كاش! اهل علم و دانش بودند تا حقايق مطرح شده را مى فهميدند.

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

11 - حج - 22 - 50 - 2

2 - همراهى ايمان با عمل صالح ، شرط بهره مندى از پاداش هاى الهى

فالذين آمنوا و عملوا الصالحات .. و رزق كريم

جلد - نام سوره - سوره - آيه - فيش

ص: 372

4- همراه بودن ایمان و عمل صالح ، شرط بهره‌وری از اجر بی حساب و بی منت الهی

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

643- عدالت در پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - زمر - 39 - 70 - 9

9- علم برتر و همه جانبه خداوند ، پشتوانه داوری و جزای عادلانه او است .

وقضى بينهم بالحقّ وهم لا يظلمون . . . وهو أعلم بما يفعلون

عمومیت پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - جائیه - 45 - 22 - 7

7- نبود هیچ گونه استثنا و تبعیض ، در نظام کیفری و پاداش دهی خداوند به خلق

ولتجزى كلّ نفس بما كسبت وهم لا يظلمون

644- عوامل امیدواری به پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 29 - 14

14 - خداترسی ، تلاوت قرآن کریم ، برپاداشتن نماز و انفاق در نهان و آشکار ، از عوامل امیدواری به لطف و پاداش الهی

إنّما يخشى الله من عباده العلمُ وإا . . . إنّ الذين يتلون كتاب الله وأقاموا الصل

645- عوامل تضمین پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

7 - توبه - 9 - 105 - 12

12_ علم خدا به آشکار و نهان ، تضمینی بر پاداش دادن و کیفر کردن دقیق انسان ها در قیامت

ستردون إلى علم الغیب و الشہدہ فینبئکم بما کنتم تعملون

ص: 373

646- غافلان از پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

9 - نحل - 16 - 95 - 11

11- روی گردانان از تکالیف و تعهدات الهی ، مردمی ناآگاه و بی توجه به پاداش های برتر خداوندی اند .

و لا تشترُوا بعهد الله .. إنما عند الله هو خیر لكم إن كنتم تعلمون

647- فرجام سخت مکذبان پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 10 - 1

1 - خداوند ، بخیلان و زراندوزانی را که تکذیب گر پاداش های الهی اند ، به آینده ای سخت دچار و راه گرفتاری به آن را برایشان هموار می سازد .

فسنیسره للعسری

تعبیر «آسان ساختن» در این آیه، لزوماً تعبیری استهزاآمیز نیست؛ زیرا می توان گفت: مراد مهیا ساختن زمینه درافتادن به فرجام سخت است.

648- قانونمندی پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 90 - 18

18_ پاداش دهی خداوند نظام دار و قانونمند است .

من یتق و یصبر فإن الله لایضیع أجر المحسنین

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - رعد - 13 - 41 - 10

10_ مجازات های الهی قانونمند و دارای نظامی خاص

و هو سریع الحساب

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

18 - نجم - 53 - 39 - 3

3 - قانونمند بودن نظام پاداش و مجازات الهی

الآتزر وازره وزر أُخری . و أن لیس للإنسِن إلا ما سعی

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - نبأ - 78 - 36 - 8

8 - پاداش و عطا های خداوند به بهشتیان ، دارای نظم و حسابی خاص و مناسب با درجات تقوای آنان است .

ص: 374

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ .. عطاء حساباً

چنانچه «حساب» به معنای اسم مفعول (محاسبه شده) باشد، مراد از جزاء حساب شده، جزائی است که با میزان اعمال تقواییشان مناسب باشد.

649- محرومان از پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - مظفین - 83 - 15 - 9

9 - « عن علی بن الحسن بن علی بن الفضّال عن أبيه قال : سألت الرضا علی بن موسی (ع) عن قول الله عزّوجلّ : « كلاًّ إثمهم عن ربهم يومئذ لمحجوبون » فقال : إنّ الله تبارک و تعالی لا یوصف بمكان یحلّ فیہ فیحجب عنه فیہ عباده و لکنّه یعنی : آثمهم عن ثواب ربهم لمحجوبون ؛

علی بن حسن بن علی بن فضّال از پدرش (حسن) روایت کرده که از امام رضا(ع) درباره قول خدای عزّوجلّ: «کلاًّ إثمهم عن ربهم يومئذ لمحجوبون» سؤال کردم، فرمود: خدای تبارک و تعالی توصیف نمی شود به داشتن مکانی که در آن جا گیرد و بندگانش از دیدن او در آن جا مانع داشته باشند؛ بلکه معنای آیه این است که آنان از ثواب پروردگارشان محجوب و محروم اند».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 9 - 4

4 - وجود زمینه محرومیت از پاداش های نیکوی الهی ، برای بخیلان و زراندوزان

و أمّا من بخل و استغنی . و کذب بالحسنى

جمله «کذب بالحسنى»، بخل و ثروت اندوزی را «تکذیب حسنی» نامیده است؛ یعنی، کسی که «حسنی» (فرجام نیک) را باور دارد، این دوراه را انتخاب نمی کند؛ زیرا در این صورت، خود را در معرض محرومیت از آن قرار داده است.

650- مراتب پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

14 - احزاب - 33 - 29 - 4

4 - پاداش های خداوند ، متفاوت بوده و برخی از آنها ، درجه ای برتر دارند .

فإنّ الله أعدّ .. أجراً عظيماً

8 - پاداش و عطا های خداوند به بهشتیان ، دارای نظم و حسابی خاص و مناسب با درجات تقوای آنان است .

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ .. عطاء حساباً

چنانچه «حساب» به معنای اسم مفعول (محاسبه شده) باشد، مراد از جزاء حساب شده، جزائی است که با میزان اعمال تقوایشگان مناسب باشد.

ص: 375

651- مشمولان پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 56 - 14

14_ خداوند ، نیکوکاران را در دنیا از پاداش های خویش بهره مند می سازد .

و لانضیع أجر المحسنين

به قرینه آیه بعد ، مراد از «أجر» پاداشهای دنیوی است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

8 - یوسف - 12 - 57 - 2

2_ نیکوکاران علاوه بر بهره مند شدن از پاداش در حیات دنیا ، از پاداش های برتر اخروی نیز برخوردار خواهند شد .

لانضیع أجر المحسنين. و لأجر الآخرة خیر

652- ملاک پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 90 - 7

7- پاداش دهی خداوند براساس فضل و بخشش و مجازات او بر پایه عدل و داد

من جاء بالحسنة فله خیر منها.. و من جاء بالسيئة... هل تجزون إلا ما كنتم تعملو

خداوند در مورد حسنه می فرماید: «فله خیر منها» و این بیانگر تفضل است؛ ولی درباره سیئه می فرماید «هل تجزون إلا ما كنتم تعملون» و این بیانگر عدل و تطابق و تناسب کیفر با عمل است.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

15 - فاطر - 35 - 8 - 16

16 - نظام کیفر و پاداش خداوند ، بر اساس علم همه جانبه او به احوال و کردار بندگان است .

الذین كفروا لهم عذاب شدید . . . إن الله علیم بما یصنعون

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 40 - 15

15 - عملکرد انسان ، مبنای کیفر و پاداش الهی است .

اعملوا ما شئتم إله بما تعملون بصیر

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - احقاف - 46 - 16 - 2

2- بهترین و ارزشمندترین عمل نیک مؤمن ، معیار و ملاک سنجش و پاداش الهی به دیگر اعمال نیک وی *

ص: 376

أولئك الذين نتقبل عنهم أحسن ما عملوا

برداشت یاد شده بدان احتمال است که در آیه شریفه چیزی در تقدیری باشد؛ به این صورت: «نتقبل عنهم حسناتهم بأحسن ما عملوا»؛ زیرا مسلماً تعبیر «أحسن» بدان معنا نیست که خداوند بهترین اعمال را قبول می کند و اعمال دیگر را نادیده می گیرد؛ هر چند نیک باشد! از طرفی آیه شریفه در مقام امتنان است.

653- مؤمنان به پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 6 - 1

1 - دسته ای از مردم ، پاداش های موعود الهی را تصدیق کرده ، برای رسیدن به آن تلاش می کنند .

و صدق بالحسنى

مراد از «الحسنى» _ به قرینه فعل های «صدق» و «كذب» _ پاداش های نیکو و وعده به آنها است؛ بنابراین مراد از آن، «المثوبه الحسنی» یا «العده الحسنی» و نظایر آن است. جمله «صدق بالحسنى» بیان یکی از مصداق های «سعی» در آیات پیشین است؛ از این رو شامل تصدیق عملی نیز می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

20 - لیل - 92 - 7 - 1

1 - خداوند ، اهل سخاوت و تقوا و تصدیق کنندگان پاداش های موعود را ، برای انجام دادن کار های خیر ، آماده و توانا می سازد .

فسنیسره لیسری

فعل «یسر»؛ یعنی، آسان ساخت (قاموس) و توفیق داد (صحاح). «یسری» وصف برای موصوف محذوفی از قبیل «الطریقه»، «الشریعه» و یا نظایر آن و به معنای سهل تر و آسان تر است. تغییر عبارت از «سنیسه له یسری» به «سنیسه لیسری» بیانگر آن است که خداوند، وعده ایجاد تحولاتی را در درون شخص می دهد تا با سهولت، پذیرای آسان ترین شریعت ها گردد.

654- ویژگی پادشاهای خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

13 - نمل - 27 - 90 - 10

10 - محاسبه و جزای اعمال انسان ، براساس علم دقیق و همه جانبه الهی

إِنَّ خَيْرَ مَا تَفْعَلُونَ... فَكَبَّتْ وَجُوهَهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تَجْزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

مطلب یاد شده با توجه به ارتباط این آیه با ذیل آیه 88 (إِنَّ خَيْرَ مَا تَفْعَلُونَ) استفاده می شود.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

16 - فصلت - 41 - 8 - 2

2 - خداوند در پاداش دادن به مؤمنان نیک کردار ، هیچ گونه منّتی بر آنان نخواهد گذاشت .

ص: 377

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

برداشت بالا مبتنی بر این نکته است که «ممنون» از ماده «منت» اشتقاق یافته باشد.

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

17 - محمد - 47 - 36 - 10

10- پاداش الهی به مؤمنان متقی، به گونه ای رایگان و نه در قبال درخواست مال از ایشان

يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْتَلِكُمْ أَمْوَالَكُمْ

«لایستلکم أموالکم» در رابطه با جمله «یؤتکم أجورکم» است و دفع دخل مقدر می کند؛ یعنی، خداوند در قبال پاداش های خود، چیزی جز ایمان و تقوا از شما انتظار ندارد.

655- ویژگیهای پادشاهی خدا

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

11 - طه - 20 - 73 - 11

11 - پاداش های خداوند، بهترین و پاینده ترین پاداش ها است .

والله خیر و أبقى

خیر بودن خداوند برای انسان - بنابراین که «خیر» اسم تفضیل باشد - ناظر به بهتر بودن پاداش های او نیز می باشد و اطلاق «أبقى» شامل هر چیزی است که به خداوند ارتباط یابد؛ یعنی، او و پاداش ها و عذابش، باقی تر و پاینده تر است. این سخن پاسخی است از ساحران به فرعون که گفته بود: «أینا أشدّ عذاباً و أبقى».

جلد - نام سوره - سوره - آیه - فیش

19 - قلم - 68 - 3 - 3

3 - پاداش خداوند به پیامبر (صلی الله علیه و آله) پاداشی است بی منت .

وإنّ لك لأجرًا غیر ممنون

ص: 378

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند یکسانند؟

سوره زمر / 9

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

